❖ فصل اول: درسنامه زبان و ادبیات فارسی و آئین نگارش به همراه سوالات خودآزمایی تالیف

تعریف ادبیات

ادبیات به مجموعه ای از آثار نوشتاری و گفتاری اطلاق می شود که ابزاری برای بیان احساسات، آرمان‌ها و مشکلات انسان‌ها می پردازد. این آثار می توانند شامل شعر، نثر، داستان، نمایشنامه و سایر قالب های ادبی باشند. ادبیات فارسی یکی از کهن ترین و غنی ترین سنت های ادبی در جهان است که شامل آثاری از دوران باستان تا دوره معاصر ادامه دارد و نقش مهمی در انتقال فرهنگ، تاریخ، فلسفه و هویت ملی ایران ایفا کرده است.

➢ بخش اول: قرابت معنایی

قرابت معنایی به معنای نزدیکی یا هم‌مفهوم بودن دو بیت یا دو متن است. یعنی پیام یا مفهومی که منتقل می‌شود، در هر دو بیت مشابه است، حتی اگر واژه‌ها یا قالب‌های بیانی متفاوت باشند. به زبان ساده اگر دو بیت یا جمله در پیام کلی و نتیجه یکسان باشند، دارای قرابت معنایی هستند.

در آزمون های ادبیات فارسی، یکی از مهم ترین مهارت ها در قرابت معنایی، توانایی مقایسه بین ابیات مختلف و تشخیص بیت هایی است که بیشترین نزدیکی معنایی را دارند.

در این نوع سوالات، چند بیت ارائه می شود و شما باید مشخص کنید کدام دو بیت مفهوم یکسان یا نزدیکی دارند.

مثال:

۱- به می سجاده رنگین کن گرت پیر مغان گوید / که سالک بی‌خبر نبود ز راه و رسم منزل‌ها

در این بیت، «می» نه تنها به معنای نوشیدنی است، بلکه به‌عنوان نماد رهایی از دنیای مادی و ورود به عرفان قرار می‌گیرد. این نشان‌دهنده یک قرابت معنایی است که در آن می با مفهوم سیر و سلوک عرفانی پیوند می‌یابد.

۲- آتش عشق

در این ترکیب، «آتش» به‌عنوان یک نماد برای شدت احساسات عاشقانه و شور و حرارت قلبی عمل می‌کند. این نوع قرابت معنایی در حالی که «آتش» معمولاً به معنای سوختن و نابودی است، در کنار «عشق» معنای متفاوتی از شور و جوش احساسات پیدا می‌کند.

*** راه‌های تشخیص قرابت معنایی**

۱- بررسی مفهوم کلی بیت (پیام نهایی): برای تشخیص قرابت معنایی، ابتدا باید پیام کلی بیت را مشخص کند و پیام کلی بیت را با زبان ساده و خلاصه بنویسید. اگر دو بیت از نظر پیام و نتیجه‌گیری کلی یکی باشند، قرابت معنایی دارند.

مثال:

- ما را به سخت‌جانی خود این گمان نبود/گر بر سر نفس خود امیری، مردی

مفهوم بیت استقامت و پایداری در برابر مشکلات را بیان می‌کنند.

- هر که در این بزم مقرب‌تر است / جام بلا بیشترش می‌دهند

مفهوم بیت بندگان خاص خدا بیشتر در معرض امتحان و سختی قرار می‌گیرند.

- در طریقت هر که او پیش‌تر است / جام بلا بیشترش می‌دهند

مفهوم بیت کسی که در راه عرفان جلوتر باشد، رنج بیشتری می‌برد.

۲- بررسی واژگان کلیدی و نمادهای مشترک: بسیاری از مفاهیم در شعر فارسی به‌صورت نمادین بیان می‌شوند. اگر در دو بیت از واژگان هم‌معنا یا نمادهای مشابه استفاده شده باشد، احتمال قرابت معنایی وجود دارد.

مثال:

- به می سجاده رنگین کن گرت پیر مغان گوید/ بیا ساقی آن می که حال آورد

در هر دو مصرع از "می" به‌عنوان نماد رهایی از قید دنیا و سیر معنوی استفاده کرده‌اند.

- آتشی در دل افکندی که گر گیرد/ خانه‌های دو عالم خاکستر شود

آتش در دل = عشق سوزان ← شدت عشق چنان زیاد است که می‌تواند همه چیز را بسوزاند.

- آتش عشق تو در جان خوشتر است

آتش عشق = عشق عمیق و سوزان← عشق سوزان لذت‌بخش است و عاشق آن را می‌پذیرد.

۳- **توجه به تضادها و تقابل‌های معنایی:** گاهی اوقات، دو بیت به ظاهر متضاد هستند، اما نتیجه و پیام کلی آن‌ها یکسان است. تضاد در فرم نباید باعث شود که تشخیص قرابت معنایی را اشتباه بگیریم.

مثال:

- دل بی دوست در این بادیه راهی نَبَرد / بی‌دوست نباشد دمی این جان خراب

در این بیت هرچند هر مصرع یکی در قالب سلبی و دیگری در قالب اثباتی بیان شده، اما هر دو بر اهمیت وجود دوست و همراه تأکید دارند.

۴- **تحلیل نوع جمله و ساختار دستوری:** قرابت معنایی ممکن است با تفاوت در نوع جمله (خبری، امری، نهی و...) همراه باشد.

مثال:

- تا توانی به جهان، خدمت محتاجان کن / بنی‌آدم اعضای یکدیگرند

هر دو مصرع بر ارزش خدمت به دیگران و نوع‌دوستی تأکید دارند

۵- **بررسی مفهوم بیت در سطح استعاری و تمثیلی:** بسیاری از مفاهیم شعری با استعاره، تمثیل و تشبیه بیان می‌شوند. باید درک کنیم که آیا استعاره‌ها در دو بیت مفهومی مشابه را القا می‌کنند یا خیر.

مثال:

- آتشی در دل افکندی که گر گیرد / خانه‌های دو عالم خاکستر شود

- آتش عشق تو در جان خوشتر است.

در هر دو بیت، "آتش" نماد عشق سوزان است

شباهت معنایی

شباهت معنایی به معنای مشابهت سطحی یا ظاهری میان دو یا چند واژه یا عبارت است که ممکن است از نظر معنی نزدیک به هم باشند، اما این نزدیکی یا مشابهت معمولاً در سطح اولیه یا ظاهری است و نه از عمق مفهومی. در شباهت معنایی، ارتباطات واژگان اغلب در سطح عمومی‌تر و ساده تری از اشکال زبانی قرار دارند.

مثال:

۱- گلی در دشت، دل در گرو

در این عبارت، «گل» و «دشت» از نظر معنایی به‌طور سطحی به طبیعت اشاره دارند و ممکن است شباهت‌هایی در مفاهیم سطحی‌شان پیدا کنید، اما عملاً این شباهت‌ها با درک عمیق‌تر و فلسفی‌تر در شعر ارتباط ندارند.

۲- شادی و سرو

این دو واژه به‌طور ظاهری شباهت معنایی دارند چون هر دو به احساسات مثبت اشاره دارند، اما در واقع در شعر می‌توانند در زمینه‌های مختلفی با معانی متفاوت ظاهر شوند. برای مثال، شادی ممکن است در برابر غم و سرور ممکن است در موقعیت‌های اجتماعی و فردی متفاوت از هم استفاده شوند.

- **راه‌های تشخیص شباهت معنایی**

۱- بررسی سطحی بودن ارتباط معنایی: در شباهت معنایی، ارتباط میان دو بیت یا عبارت، سطحی و ظاهری است و عمق معنایی ندارد .دو کلمه یا عبارت ممکن است هم‌معنی باشند، اما لزوماً پیام یکسانی را منتقل نکنند.

مثال:

- خانه‌ام آتش گرفت/ آتش زدند باغ را ⇦ این دو عبارت شباهت معنایی دارند، زیرا هر دو از واژه آتش استفاده کرده‌اند، اما ارتباط عمیق معنایی ندارند.

۲- بررسی تطابق مستقیم بین دو عبارت: شباهت معنایی زمانی اتفاق می‌افتد که دو عبارت دقیقاً یک مفهوم را با واژه‌های مختلف بیان کنند. که این تطابق به معنای عمیق‌تر شدن معنا نیست.

مثال:

- حیات انسان وابسته به اکسیژن است / زندگی بدون هوا ممکن نیست ⇦ شباهت معنایی دارند، چون هر دو جمله یک پیام مشخص و سطحی را منتقل می**کنند.**

۳- تفاوت در نتیجه‌گیری معنایی: در شباهت معنایی، نتیجه‌گیری از دو عبارت دقیقاً یکسان است. اما در قرابت معنایی، ممکن است پیام اصلی یکی باشد، اما مسیر بیان آن‌ها متفاوت باشد.

مثال:

- باران آمد و زمین خیس شد / باران باعث رطوبت زمین شد ⇦ این دو عبارت شباهت معنایی دارند، زیرا نتیجه‌گیری آن‌ها کاملاً یکسان است.

۴- مقایسه سطح زبان و سبک نگارش: در شباهت معنایی، دو عبارت ممکن است به شکل‌های مختلف اما با همان مفهوم بیان شوند. اما در قرابت معنایی، تفاوت‌های سبک و استعاره‌ها اهمیت بیشتری دارند.

مثال:

- او زخم زبان می‌زند / او با سخنانش مرا آزار می‌دهد ⇦ این دو عبارت شباهت معنایی دارند، اما استعاره و تصویرسازی در عبارت اول باعث تفاوت ظاهری شده است.

نکته نهایی: اگر دو بیت پیام کلی یکسانی داشته باشند اما از واژه‌های متفاوت استفاده کنند، دارای قرابت معنایی هستند. اگر دو بیت فقط واژه‌های مشترک داشته باشند، اما پیام یکسانی نداشته باشند، دارای شباهت معنایی هستند.

تفاوت‌های کلیدی میان قرابت معنایی و شباهت معنایی:

ویژگی	قرابت معنایی	شباهت معنایی
عمق معنایی	مفهوم‌ها به‌صورت عمیق و نمادین به هم پیوسته‌اند	مشابهت سطحی و ظاهری
نحوه ارتباط	ارتباط معنایی پیچیده و گاهی استعاری	ارتباط معنایی ساده و بیشتر عمومی
نوع واژه‌ها	واژه‌ها و عبارات به‌صورت نمادین و معنایی خاص ترکیب می‌شوند	واژه‌ها به‌طور ظاهری مشابه یکدیگر هستند
استفاده در شعر	ایجاد ارتباط معنایی و پیچیدگی‌های بیشتر در متن شعر	استفاده از معانی سطحی‌تر و عمومی‌تر

➢ تناسب مفهومی

تناسب مفهومی به معنای ارتباط معنایی و تداعی مفاهیم مشترک میان کلمات، عبارات یا جملات است. این ارتباط می تواند از طریق تداعی مفاهیم مشابه، متضاد، علت و معلولی، یا حتی از طریق مفاهیم استعاری و نمادین شکل بگیرد تناسب مفهومی باعث افزایش زیبایی و انسجام در متن یا شعر می‌شود.

- **انواع تناسب مفهومی در ادبیات**

۱) تناسب های سببی (علت و معلولی)

در این نوع تناسب، یک مفهوم علت و دیگری نتیجه یا پیامد آن است.

مثال:

- باران ↔ طراوت (باران علت طراوت و سرسبزی است)

- آتش ↔ دود / اشک ↔ غم / آفتاب ↔ گرما / باد ↔ طوفان

- باران که در لطافت طبعش خلاف نیست / در باغ لاله روید و در شوره زار، خس (باران علت رشد گیاهان است)

- ابر آمد و باز بر سر سبزه گریست / بی باده گلرنگ نمی باید زیست (ابر و باران علت رویش سبزه هستند)

- چو خشم آید، ز عقل انسان جدا گردد / شود دل کور و جان بی مایه بیچاره (خشم علت از بین رفتن عقل و تدبیر است)

۲) تناسب تضاد (متضاد یا مقابله ای)

تناسب تضاد میان دو مفهوم متضاد یا دو چیزی که مقابل هم قرار می گیرند، به عبار دیگر دو مفهوم که در معنای خود متضاد هستند.

مثال:

- شادی ↔ غم / نور ↔ تاریکی / مرگ ↔ زندگی / شادی ↔ غم / آرامش ↔ آشوب / دوست ↔ دشمن

- سایه ام بر سرِ خورشید فکند از پر و بال / چون کَند بازِ مرا نوبت پرواز به چرخ؟

- هر دم از این باغ بری می‌رسد / تازه‌تر از تازه‌تری می‌رسد (باغ به عنوان منبع رویش در تضاد با زوال و نیستی است)

- شب تاریک و بیم موج و گردابی چنین هایل / کجا دانند حال ما سبکباران ساحل‌ها (شب تاریک (ظلمت) و سبکباری (آرامش) در تضاد هستند)

- مرا به کار جهان هرگز التفات نبود / رخ تو در نظر من چنین خوش آمد و بس» (دنیا و معشوق در تقابل قرار گرفته‌اند؛ دنیا بی‌ارزش، اما معشوق ارزشمند است)

۳) تناسب مکانی (مکان و موجود در مکان)

این نوع تناسب میان مکانی و چیزی که به آن مکان تعلق دارد برقرار می‌شود.

مثال:

- باغ ↔ گل (گل در باغ رشد می‌کند) / آسمان ↔ ستاره / دریا ↔ ماهی / جنگل ↔ درخت

- برخیز و بیا بتا برای دل ما / حل کن به جمال خویشتن مشکل ما» (بت (معشوق) به مکان مقدس یا جایی برای پرستش اشاره دارد)

- ای باغبان به بوی گل و نغمه بلبل / در باغ ما خزان ز چه روی است برقرار (باغ و گل به‌عنوان مکان و موجود در آن مرتبط هستند)

۴) تناسب جزء و کل

در این تناسب، یکی از کلمات بخشی از کل دیگر است.

مثال:

- دریا ↔ موج (موج بخشی از دریاست) / درخت ↔ برگ / بدن ↔ دست / کتاب ↔ صفحه

- هر ورقش دفتری است معرفت کردگار (کتاب و ورق، رابطه جزء و کل دارند)

- دریا دلان به منزل آرام می رسند / آن موج های سرکش بی‌گمان به ساحل اند (موج به عنوان جزء و دریا به عنوان کل)

- ای آب حیات، بر لب دریا مانده / یک جرعه ز وصل تو مرا کم مانده (دریا و جرعه آب به عنوان کل و جزء)

۵) تناسب ابزار و عمل

در این تناسب با ابزار عملی انجام می شود.

مثال:

- قلم ↔ نوشتن (قلم ابزار نوشتن است) / شمشیر ↔ جنگیدن / چکش ↔ کوبیدن / کمان ↔ تیراندازی

- بی رنج، گنج میسّر نشود مزد آن گرفت جان برادر که کار کرد (رنج ابزار رسیدن به گنج است)

- قلم را چو تو در دست داری یقین / که حکمی روان است بر لوح دین (قلم به عنوان ابزار نوشتن)

- تا قلم در کف من کار کند، دست دگر / دل به دریا زند و خط به افلاک کشد (قلم و عمل نوشتن.)

۶) تناسب صفات و موصوف

رابطه بین یک ویژگی و کسی یا چیزی که به آن ویژگی متصف می گویند.

مثال:

پادشاه ↔ قدرت / عالم ↔ دانایی / آب ↔ زلالی / گل ↔ عطر / قلب ↔ مهربانی

- دل هر ذره را که بشکافی / آفتابیش در میان بینی (دل به عنوان موصوفی که آفتاب و نور دارد)

- سینه خواهم شرحه شرحه از فراق / تا بگویم شرح درد اشتیاق (سینه به عنوان موصوف و شرحه شرحه (توصیف احساسات) به آن مرتبط است)

- جلوه ای کرد رخش دید ملک عشق نداشت / عین آتش شد از این غیرت و بر آدم زد» (غیرت به عنوان صفت مرتبط با عشق)

۷) تناسب نمادین و استعاری

بر اساس این نوع تناسب، کلمات ممکن است از طریق نمادها یا استعاره ها به هم مرتبط شوند.

مثال:

- شمع ↔ عشق (شمع نماد عشق و فداکاری است) / بلبل ↔ عاشق (نماد دلداده) / می ↔ رهایی از قید مادیات / شب ↔ غم و اندوه / گل ↔ زیبایی و معشوق

- من نگویم که کنون با که نشین و چه بنوش / که تو خود دانی اگر زیرک و عاقل باشی (نشستن و نوشیدن نماد تجربه حال معنوی یا مستی عرفانی)

- بلبل به باغ و سبزه ز شادی نغمه می خواند / گل با نسیم صبح به رقص و پایکوبی است (گل به نموان نماد معشوق)

- آتشی در دل افکندی که گر گیرد / خانه های دو عالم خاکستر شود (آتش به عنوان نماد عشق)

۸) تناسب موضوعی (مراعات نظیر)

در این نوع تناسب، مجموعه ای از کلمات در یک حوزه یا موضوع خاص قرار می گیرند.

مثال:

- آب، رودخانه، باران، دریا (حوزه طبیعت) / گل، بلبل، خار، بهار (حوزه باغ و گلستان) / شب، ماه، ستاره، خواب (حوزه شب و آسمان) / شمشیر، کمان، تیر، سپر (حوزه جنگ و نبرد)

- ابر و باد و مه و خورشید و فلک در کارند / تا تو نانی به کف آری و به غفلت نخوری (ابر و باد و مه و خورشید و فلک در حوزه طبیعت)

- گل در بر و می در کف و معشوق به کام است / سلطان جهانم به چنین روز غلام است (گل، معشوق و می در حوزه عاشقانه)

- خاک کوی تو بهشت است و نسیم باد صبا / بوی جوی مولیان دارد و می نوشد به کام (بوی گل، باد صبا و نسیم در حوزه بهار و طبیعت)

- **مهم‌ترین دسته‌بندی‌های ادبیات فارسی شامل:**

۱- بر اساس نوع نگارش (نثر و نظم)

۲- بر اساس محتوا و موضوع (ادبیات عرفانی، حماسی، تعلیمی، غنایی، اجتماعی و...)

۳- بر اساس دوره تاریخی (باستان، کلاسیک، مشروطه، معاصر)

٤- بر اساس سبک ادبی (خراسانی، عراقی، هندی، بازگشت ادبی، سبک نو)

- **تقسیم‌بندی ادبیات فارسی بر اساس نوع نگارش**

ادبیات فارسی را می توان به دو دسته کلی تقسیم کرد:

- شعر فارسی: شامل قالب هایی مانند غزل، مثنوی، قصیده، رباعی و دو بیتی است
- نثر فارسی: شامل نثر علمی، نثر ادبی و نثر تاریخی می شود.

نظم و نثر

نظم (شعر)

نظم به نوعی سخن گفته می شود که در آن از وزن، قافیه یا دیگر عناصر موسیقایی استفاده می شود. به عبارتی، هر نوع شعر یا متنی که به صورت موزون و مقفی باشد، نظم نامیده می شود.

نظم شامل غزل – قصیده – رباعی و ... می شود

نثر (متن غیر موزون)

نثر به هر نوع متن غیرموزون و غیرمقفی گفته می‌شود. برخلاف نظم، نثر دارای قافیه و وزن خاصی نیست و معمولاً زبانی ساده و روان برای بیان مقصود به کار می‌رود

مقایسه نظم و نثر:

ویژگی	نظم	نثر
ساختار	دارای وزن و قافیه	بدون وزن و قافیه
آهنگ کلام	موزون و آهنگین	معمولاً بدون آهنگ خاص
انعطاف‌پذیری	محدود به قواعد وزنی و قافیه	انعطاف‌پذیری بالا
کاربرد	بیشتر در ادبیات و هنر	در همه حوزه‌ها (ادبی، علمی، تاریخی)

- **مهمترین انواع نثر فارسی**

۱- نثر مرسل یا ساده: نثری است ساده و روان، نزدیک به زبان محاوره، آزاد و خالی از قید سجع هستند.

مثال:

- سفرنامه (ناصر خسرو) / سیاستنامه (خواجه نظام الملک) / قابوسنامه (عنصرالمعالی کیکاوس) / کیمیای سعادت (امام محمد غزالی) / تذکره الاولیا (عطار نیشابوری)

۲- نثر مسجع: به نثری اطلاق می شود که در آن جملات دارای آهنگ و هماهنگی صوتی هستند و گاهی از قافیه نیز بهره می‌گیرند. سجع نویسی در ادبیات فارسی به معنی اخص کلمه و به طور رسمی از خواجه عبدالله انصاری شروع شد.

از میان سجع پردازان بسیار در تاریخ ادب فارسی مطلوب ترین، طبیعی ترین و هنرمندانه ترین نثر مسجع، از سعدی در شاهکار بی نظیر او «گلستان» است.

مثال:

مناجات نامه (خواجه عبدالله انصاری) / کلیله و دمنه (ترجمه ی ابوالمعالی نصرالله منشی) /بهارستان (جامی) / پریشان (قاآنی) / چهار مقاله (نظامی)

- **انواع نثر مسجع:**

الف) نثر مسجع ساده (روان و قابل فهم): در این نوع نثر، سجع‌ها کوتاه و طبیعی هستند و متن حالت موزون دارد، اما فهم آن آسان است.

- مثال از گلستان سعدی - منت خدای را عز و جل که طاعتش موجب قربت است و به شکر اندرش مزید نعمت (سجع: قربت و نعمت)

- مثال از مناجات‌نامه خواجه عبدالله انصاری - الهی، تو مَلِکی و من مملوک، تو جَبّاری و من ضعیف، تو بینیازی و من فقیر (سجع: مملوک - ضعیف – فقیر)

ب) نثر مسجع متکلف (پر از صنایع ادبی): این نوع نثر پر از سجع‌های پیچیده، جناس، تشبیه و استعاره است و خواندن آن سخت‌تر است.

- مثال از کلیله و دمنه - روزگار دراز در آن چمن و گلزار می‌رفت و به دیدار آن یار مهربان مشغول می‌شد. (سجع: چمن - گلزار)

- مثال از مقامات حمیدی - ای دل! ز دیده عبرت بگیر و زین خواب گران برخیز، که عمر کوتاه است و جهان فانی. (سجع: برخیز – فانی)

۳- نثر مصنوع یا متکلف: این سبک آمیزه ای از دو سبک مرسل و مسجع و همراه با انبوه لغات، ترکیبات، امثال و اشعار عربی، احادیث نبوی و آیات قرانی می باشد. در این نوع نثر نویسنده به‌جای نگارش ساده و روان، از تکنیک‌ها و آرایه‌های ادبی مانند سجع، جناس، تشبیه، استعاره، و دیگر عناصر هنری استفاده می‌کند به گونه ای که خواننده برای فهم و مفهوم آن دچار مشکل شود. دشوارترین نثر مصنوع کتاب «دره نادره» است.

مثال:

- مقامات حمیدی / مرزبان نامه سعدالدین وراوینی / منشات خاقانی / تاریخ جهان گشای جوینی

تفاوت نثر مسجع، مرسل و مصنوع

ویژگی	نثر مسجع	نثر مرسل (ساده)	نثر مصنوع (متکلف)
ساختار جمله	آهنگین و موزون	ساده و روان	پیچیده و متکلف
آرایه‌های ادبی	استفاده از سجع و موسیقی درونی	کم و محدود	پر از صنایع بدیعی و استعاره
هدف اصلی	زیبایی لفظی و تأثیرگذاری	انتقال ساده و مستقیم پیام	نمایش توانایی زبانی نویسنده
نمونه آثار	گلستان سعدی، مناجات‌نامه خواجه عبدالله انصاری	تاریخ بیهقی، قابوس‌نامه	مقامات حمیدی، مرزبان‌نامه

تفاوت نثر مصنوع با نثر ساده

ویژگی	نثر مصنوع	نثر ساده
زبان و واژگان	سنگین، ادبی و پر از آرایه‌های هنری	ساده، روان و بدون پیچیدگی
ساختار جملات	پیچیده و دارای هماهنگی موسیقایی	کوتاه و مستقیم
هدف	تأثیرگذاری هنری و زیبایی‌شناختی	انتقال مستقیم پیام یا مفهوم
مثال	گلستان سعدی، مقامات حمیدی	متون علمی، مکاتبات رسمی

۴- **نثر علمی و فلسفی:** نثر علمی و فلسفی شاخه‌ای از نثر فارسی است که برای بیان مفاهیم علمی، فلسفی، پزشکی، ریاضی، نجوم، کلام و حکمت نظری به کار می‌رود .این نوع نثر معمولاً بدون آرایه‌های ادبی، ساده، شفاف و دقیق نوشته می‌شود تا مفاهیم علمی را به روشنی بیان کند. نثر فلسفی به بررسی و تحلیل مسائل هستی، خدا، جهان، حقیقت و معرفت می‌پردازد. زبان روشن و دقیق برای بیان مطالب علمی، کمتر بودن آرایه‌های ادبی نسبت به نثر ادبی، پرداختن به مفاهیم نظری، استدلالی و استنتاجی، استفاده از اصطلاحات علمی و فلسفی، نظم منطقی در بیان مطالب از ویژگی های نثر علمی و فلسفی می باشد.

مثال نثر علمی:

- قانون - ابن‌سینا
- زیج ایلخانی - خواجه نصیرالدین طوسی (نجوم)
- التفهیم لاوائل الصناعه - ابوریحان بیرونی (ریاضی و نجوم)

مثال نثر فلسفی:

- شفا - ابن‌سینا
- سیاست‌نامه - خواجه نظام‌الملک (فلسفه سیاسی)
- جامع‌الحکمتین - ناصر خسرو
- تجریدالاعتقاد - خواجه نصیرالدین طوسی

مقایسه نثر علمی و نثر فلسفی:

ویژگی	نثر علمی	نثر فلسفی
موضوع	علوم طبیعی و تجربی (پزشکی، ریاضی، نجوم)	مباحث عقلی، متافیزیکی و هستی‌شناسی
هدف	ارائه دانش و مفاهیم علمی دقیق	تفکر و تحلیل درباره حقیقت و وجود
سبک نگارش	ساده، روشن، کمترین آرایه‌های ادبی	استدلالی، نظری، گاهی با اصطلاحات پیچیده
نمونه آثار	قانون (ابن‌سینا)، جامع‌الحکمتین (ناصر خسرو)	شفای ابن‌سینا، تجریدالاعتقاد خواجه نصیر طوسی

۵- **نثر داستانی و روایی**: نثر داستانی و نثر روایی دو گونه از نثر فارسی هستند که به بازگویی ماجراها و روایت‌های واقعی یا خیالی می‌پردازند. این دو نوع نثر، پایه و اساس ادبیات داستانی، افسانه‌ها، روایت‌های تاریخی و قصه‌های عامیانه را تشکیل می‌دهند.

نثر داستانی نوعی نثر است که بر اساس روایت، شخصیت‌پردازی، کشمکش و تخیل شکل می‌گیرد در این نثر، نویسنده از عناصر طرح، شخصیت، گفت‌وگو، صحنه‌پردازی، اوج و نتیجه‌گیری برای ایجاد یک داستان استفاده می‌کند که می‌تواند افسانه، قصه، حکایت یا رمان باشد.

داستان‌محور بودن (وجود طرح و کشمکش)، شخصیت‌پردازی قوی و ایجاد شخصیت‌های تخیلی یا واقعی، توصیف صحنه‌ها و فضا برای جلب توجه خواننده، دیالوگ و گفت‌وگو بین شخصیت‌ها و دارای آغاز، میانه و پایان مشخص ویژگی های نثر داستانی می باشد.

مثال:

- هزار و یک شب (داستان‌های عامیانه فارسی-عربی) نثر داستانی پر از تخیل و افسانه‌های جذاب.
- سمک عیار (قصه‌های عامیانه و ماجراجویی) نثری داستانی با ماجراهای پهلوانی و عیاری.
- داستان‌های کلیله و دمنه (نثر داستانی تعلیمی) نثر داستانی با پیام‌های اخلاقی.
- رمان‌های معاصر (بوف کور – صادق هدایت) نثر داستانی با فضاسازی تاریک و فلسفی.

نثر روایی نوعی نثر است که به بازگویی یک ماجرا یا رخداد می‌پردازد و ممکن است واقعی یا خیالی باشد. این نوع نثر معمولاً ساده‌تر از نثر داستانی است و بیشتر بر نقل رویدادها، اتفاقات تاریخی و روایت‌های مستند یا تخیلی تمرکز دارد.

نقل مستقیم و غیرمستقیم یک ماجرا، دارای توصیف جزئیات، اما کمتر از نثر داستانی دارای شخصیت‌پردازی و دیالوگ، توجه بیشتر به شرح وقایع و توصیف محیط، بر اساس واقعیت (مثل تاریخ بیهقی) یا تخیل (مثل حکایات کلیله و دمنه) از ویژگی های نثر روایی می باشد.

مثال:

- تاریخ بیهقی (اثر ابوالفضل بیهقی - روایت تاریخی)
- سیاست‌نامه (خواجه نظام‌الملک - روایت سیاسی و اجتماعی)
- سفرنامه ناصرخسرو (گزارش سفر و مشاهدات واقعی)
- قصص‌الانبیا (داستان‌های مذهبی و تاریخی)

تفاوت بین نثر داستانی و نثر روایی

ویژگی	نثر داستانی	نثر روایی
تعریف	روایت یک داستان با تخیل و شخصیت‌پردازی	نقل یک واقعه یا ماجرا بدون لزوماً تخیل زیاد
هدف	سرگرمی، آموزش، انتقال پیام	ثبت و توصیف رویدادها و حوادث تاریخی یا اجتماعی
وجود شخصیت‌ها	دارای شخصیت‌های مشخص و دیالوگ	ممکن است شخصیت‌ها داشته باشد، اما تمرکز بر روایت وقایع است
وجود تخیل	غالباً تخیلی، گاهی واقعی	معمولاً بر اساس واقعیت، کمتر تخیلی است
مثال	هزار و یک شب، کلیله و دمنه، سمک عیار، بوف کور	تاریخ بیهقی، سفرنامه ناصرخسرو، سیاست‌نامه

➢ قالب های شعری

در ادبیات فارسی، **قالب های شعری** به اشکال مشخصی از چینش بیت ها و قافیه ها گفته می شود که هر کدام ویژگی های خاص خود را دارند. مانند:

الف) غزل:

غزل یکی از رایج ترین قالب های شعری فارسی است که موضوع اصلی آن عشق، عرفان، مدح و گاهی حکمت است. که بین **تا ۱۵ بیت** دارد و گاهی بیشتر، از نظر قافیه مصرع اول و تمام مصرع های زوج هم قافیه است. موضوعات غزل: عاشقانه، عارفانه، اجتماعی، پند آمیز.و معمولاً در بیت آخر، شاعر نام خود (تخلص) را می آورد. شاعران بزرگی مانند حافظ، سعدی، مولانا، بیدل، صائب تبریزی و شهریار در این قالب شاهکارهای ادبی خلق کرده‌اند.

تفاوت قصیده و غزل:

قالب قصیده از نظر قافیه و ردیف شبیه غزل است، البته قصیده تعداد ابیات بیشتری دارد. اما تفاوت مهم تری از تعداد ابیات وجود دارد و آن تفاوت غزل و قصیده در محتوا و کاربرد و حال و هوای کلی آن ها است. قصیده را برای موضوعی خاص می سروده‌اند و به عنوان منبری برای بیان مقاصدی از قبیل مدح، تهنیت، بزرگداشت، فخر، حماسه، حمد و شکایت، مرثیه، تعزیت و مسائل اخلاقی و اجتماعی و دینی و عرفانی بوده است. اما غزل بیشتر شعری است که در خلوت با انسان گره خورده و مضامینی عاشقانه دارد. به همین دلیل است که زبان قصیده اغلب خشن تر است و فنی تر، اما غزل زبانی نرم تر و ساده تر دارد. تخلص دو بار در قالب قصیده و یکبار در غزل مطرح است.

نمونه غزل:

- اگر آن ترک شیرازی به دست آرد دل ما را — به خال هندویش بخشم سمرقند و بخارا را
بده ساقی می باقی که در جنّت نخواهی یافت — کنار آب رکن‌آباد و گلگشت مصلا را
- چون سرو قد و ناز تو دیدم به خواب خوش — بیدار گشتم از طرب آن لحظه ناب خوش
دل برده‌ای به عشوه و لبخند دلنشین — هر شب خیال توست مرا در شراب خوش (غزل عاشقانه)
- دل از خاک رهش برداشتم، جان یافت راهی — که تا افلاک عشق او، رهیدم از تباهی
نشان دوست جُستم در سکوتِ شامِ هستی — دمی در خویش بنگر، راز او دارد گواهی (غزل عارفانه)
- غلام همت آنم که زیر چرخ کبود — ز هر چه رنگ تعلق پذیرد آزاد است
حافظ! می‌کن و دل خوش دار — که سلطان را نصیحت گفتن، درویش را نشاید (غزل تخلص دار)

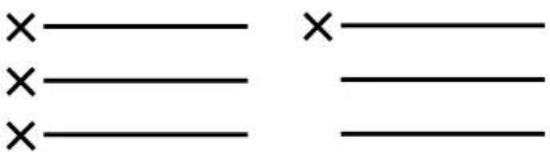

دقایقی با قرآن

منبع جدید حیطه عمومی آزمون
استخدامی ویژه کلیه رشته ها

www.BetaFile.ir

بسم الله الرحمن الرحيم

درسنامه ۱

صله ی رحم ❖

الَّذِينَ يَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ .

فاسقان کسانی هستند که پیمان خدا را پس از آنکه محکم بستند می‌شکنند و پیوندهایی را که خدا دستور داده برقرار سازند قطع می‌نمایند و در زمین فساد می‌کنند، قطعاً آنان زیانکارانند.

آیه بیانگر اهمیت صله رحم می‌باشد. ➢

عبارت «و یقطعون مآ امر الله به ان یوصل» اشاره به صله رحم و ارتباط با خویشاوندان دارد.

صله رحم باعث طولانی شدن عمر، توسعه رزق، دور شدن فقر، آسان شدن مرگ و حساب روز قیامت، تزکیه عمل و رشد اموال و.... می‌باشد.

امام صادق علیه السلام می‌فرماید: «پدرم سفارش کرد با افرادی که با فامیل خود رابطه ندارد دوست مشو»

آثار و برکات روزه ➢

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ .

ای کسانی که ایمان آورده‌اید روزه بر شما مقرر گردید همانگونه که بر کسانی که پیش از شما بودند مقرر شده بود، باشد که پرهیزگار شوید.

مهمترین اثر روزه تقوا و خداترسی در ظاهر و باطن است.🖂

روزه یگانه عبادت مخفی است و باعث تقویت اراده انسان و تقویت عاطفه می‌شود.

رسول خدا(ص) فرمودند: «روزه نیمی‌از صبر است».

روزه مردمان عادی، خودداری از نان و آب و امور شهوانی، روزه خواص علاوه بر اجتناب از مفطرات، اجتناب از گناهان نیز هست و روزه ی خاص الخاص، علاوه بر اجتناب از مفطرات و پرهیز از گناهان، خالی کردن دل از غیر خدا است.

تشبیه همسر به لباس❖

أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَى نِسَائِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ و...

در شبِ روزهایی که روزه دار هستید، آمیزش با زنانتان برای شما حلال شد. آنان برای شما لباسند و شما برای آنان لباسید. خدا می‌دانست که شما [پیش از حلال شدن این کار] به خود خیانت می‌کردید، پس توبه شما را پذیرفت و از شما در گذشت....

➢ این آیه همسر را به منزله لباس برای انسان، از جهت هم کفو بودن و متناسب با فکر و شخصیت فرد بودن دانسته است.

علت حرمت شراب

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَإِثْمُهُمَا أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلِ الْعَفْوَ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ .

از تو درباره شراب و قمار می‌پرسند بگو در آن دو گناهی بزرگ است و منافعی نیز برای مردم دارد ولی گناه آن دو از سود آن بزرگتر است. از تو می‌پرسند که چه انفاق کنند؟ بگو: افزون (بر نیاز خود را) ؛ خداوند این چنین آیات را برای شما روشن می‌سازد تا شاید اندیشه کنید.

خمر به معنای پوشش است.✋

پارچه‌ای که زنان با آن حجاب خود را مراعات می‌کنند خمار می‌گویند.

از آنجا که شراب قدرت تشخیص را از عقل گرفته و آن را می‌پوشاند به آن خمر می‌گویند.

میسر از یسر به معنی آسان است.

گویا در قمار هر یک از دو طرف می‌خواهند مال همدیگر را بدون زحمت و به آسانی بربایند.

سوال اول مردم درباره حکم خمر و میسر است.☜

قمار در شکوفایی اقتصادی نقش تخریبی دارد و نشاط کار مفید را از بین می‌برد.🚫

توحید و مالکیت حقیقی⌘

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَیُّ الْقَیُّومُ لَا تَأْخُذُهُ سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِی السَّمَاوَاتِ وَمَا فِی الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِی یَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا بِإِذْنِهِ .....

خدای یکتا که جز او هیچ معبودی نیست، زنده و قائم به ذات است، هیچ گاه خواب سبک و سنگین او را فرا نمی‌گیرد، آنچه در آسمان ها و آنچه در زمین است از آنِ اوست. کیست آنکه جز به اذن او در پیشگاهش شفاعت کند؟....

➢ آیه بیانگر این است که مالک حقیقی همه چیز خداوند است و مالکیت انسان عاریتی بیش نیست و از طرف خداوند تعیین می‌شود.

از امام صادق علیه السلام نقل شده است که فرمودند: **«اولین درجه تقوا و بندگی خدا آن است که انسان خودش را مالک نداند».**

❖موافقان و مخالفان ولایت خدا

اللَّهُ وَلِیُّ الَّذِینَ آمَنُوا یُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِینَ كَفَرُوا أَوْلِیَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ یُخْرِجُونَهُمْ مِنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ .....

خدا سرپرست و یار کسانی است که ایمان آورده اند؛ آنان را از تاریکی به سوی نورِ بیرون می‌برد.و کسانی که کافر شدند، سرپرستان آنان طغیان گرانند که آنان را از نور به سوی تاریکی ها بیرون می‌برند.

➢ آیه بیانگر سیمایی از موافقان و مخالفان ولایت خداوند است.

کسی که ولایت خدا را بپذیرد کارهایش رنگ خدایی پیدا می‌کند (صبغه الله)

برای خود رهبری الهی برمی‌گزینند و راهش روشن و آینده‌اش معلوم است.

❖ماجرای مباهله

فَمَنْ حَاجَّكَ فِیهِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَأَبْنَاءَكُمْ وَنِسَاءَنَا وَنِسَاءَكُمْ وَأَنْفُسَنَا وَأَنْفُسَكُمْ ثُمَّ نَبْتَهِلْ فَنَجْعَلْ لَعْنَتَ اللَّهِ عَلَى الْكَاذِبِینَ .

پس هر که با تو بعد از علم و دانشی که به تو رسیده است درباره او به ستیز برخیزد بگو بیایید پسرانمان و پسرانتان و زنانمان و زنانتان و خودمان را و خودتان را بخوانیم سپس مباهله و زاری کنیم و لعنت خدا را بر دروغگویان قرار دهیم.

این آیه به آیه مباهله معروف است. ➢

مباهله یعنی توجه و تضرع دو گروه مخالف یکدیگر به درگاه خداوند و تقاضای لعنت و هلاکت برای طرف مقابل که از نظر او اهل باطل است.

واژه "نبتهل" از ریشه "اِبتهال" به معنای باز کردن دست‌ها و آرنج به سوی آسمان برای دعا است.

بهترین امت➢

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ.

شما بهترین امتی هستید که برای مردم برگزیده شده‌اید. به خوبی‌ها فرمان دهید و از بدی‌ها نهی کنید و به خدا ایمان دارید و اگر اهل کتاب ایمان آورده بودند قطعاً برایشان بهتر بود. برخی از آنان مومنند ولی بیشترشان فاسقند.

آیه به مرحله عمومی‌امر به معروف و نهی از منکر اشاره دارد.➢

بهترین امت بودن؛ با شعار نیست با ایمان و امر به معروف و نهی از منکر است.

امر به معروف و نهی از منکر به قدری مهم است که انجام آن معیار امتیاز امت‌ها است.

امر به معروف و نهی از منکر در صورتی محقق می‌شود که مسلمانان به شکل یک امت باشند یعنی حاکمیت داشته باشند.

مسلمانان مسئول اصلاح تمام جوامع بشری هستند

مسلمانان باید از موضع قدرت امر و نهی کنند نه از ضعف و التماس.

امر به معروف مقدم بر نهی از منکر است.

امر و نهیی می‌تواند موثر باشد که از ایمان گرفته شده باشد.

سفارش به خوبی‌ها بدون مبارزه با فساد کم نتیجه است.

❖دادگاه خانواده

وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا خَبِيرًا .

و اگر از جدایی میان آن دو بیم داشتید پس داوری از خانواده شوهر و داوری از خانواده زن برگزینند. اگر این دو بنای صلاح داشته باشند خداوند میان آن دو را به توافق می‌رساند زیرا خداوند با خبر و آگاه است.

آیه برای رفع اختلاف میان زن و شوهر و پیشگیری از وقوع طلاق، یک دادگاه خانوادگی را مطرح می‌کند.

منظور از کلمه "شقاق" ناسزگاری و طلاق است.

➢ آیه اشاره دارد به جمله: علاج واقعه قبل از وقوع باید کرد.

❖اطاعت از اولوالامر

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ .....

ای کسانی که ایمان آورده اید خدا را اطاعت کنید و از رسول و اولی الامر خود اطاعت کنید. پس اگر درباره چیزی نزاع کردید آن را به حکم خدا و پیامبر ارجاع دهید .....

➢ آیه به وظیفه مردم در برابر خدا و پیامبر (ص) اشاره دارد.

☑ آمدن این سه مرجع برای اطاعت، با توحید قرآنی منافات ندارد. چون اطاعت از پیامبر و اولی الامر شعاعی از اطاعت خداوند و در طول آن است نه در عرض آن؛ و به فرمان خداوند اطاعت از این دو لازم است.

تکرار فرمانِ "اطیعوا" رمز تنوع دستورهاست. پیامبر گاهی بیان احکام الهی می‌کرد؛ گاهی دستور حکومتی می‌داد و دو منصب " رسالت" و " حکومت" داشت.

در آیه اطاعت از اولی الامر مطرح شده ولی به هنگام نزاع مراجعه به آنان مطرح نشده، بلکه تنها مرجع حل نزاع،خدا و رسول معرفی شده اند.

این نشانه آن است که اگر در شناخت اولی الامر و مصداق آن نیز نزاع شد به خدا و سول مراجعه کنید.

(روایات نبوی)

❖ضرورت تدبر در قرآن

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا

چرا در معانی قرآن تدبر نمیکنید؟ در حالی که اگر این قرآن از طرف غیر خدا بود قطعا اختلاف های بسیاری در آن می‌یافتید.

➢ آیه در پاسخ تهمت هایی است که به پیامبر می‌زدند که قرآن را شخص دیگری به ایشان داده است.

تدبر در قرآن داروی شفا بخش نفاق است.

راه گرایش به اسلام و قرآن اندیشه و تدبر است نه تقلید.

پندار وجود اختلاف در قرآن نتیجه ی نگرش سطحی و عدم تدبر و دقت است.

امانت و انواع آن❖

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَى أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا.

همانا خداوند فرمانتان می‌دهد که امانت‌ها را به صاحبشان بدهید و هرگاه میان مردم داوری کردید به عدل حکم کنید.چه نیک است آنچه که خداوند شما را بدان پند می‌دهد.

➢ آیه بیانگر امانتداری و رفتار عادلانه و دور از تبعیض که از نشانه‌های مهم ایمان است می‌باشد.

➢ خیانت به امانت علامت نفاق است.

در حدیث است که به رکوع و سجود طولانی افراد نگاه نکنید بلکه به راستگویی و امانتداری آنها بنگرید.

کلید خوشبختی جامعه بر سر کار بودن افراد لایق و رفتار عادلانه است و منشأ نابسامانی‌های اجتماعی ریاست نااهلان و قضاوت‌های ظالمانه است.

امانت سه گونه است:

الف) میان انسان و خدا (وظایف و واجباتی که بر انسان تعیین شده)

ب) میان انسان و دیگران

ج) میان انسان و خودش (مثل علم، عمر و قدرت انسان)

نکته: آیه « وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا....» به چگونگی خواندن نماز در جنگ اشاره دارد. (نماز خوف)

نماز حتی در صحنه جنگ تعطیل نمی‌شود و در هنگام پیش آمدن دو وظیفه جهاد و نماز، نباید یکی فدای دیگری شود.

آیه بیانگر اهمیت نماز جماعت حتی در جبهه جنگ است که با یک رکعت هم برپا می‌شود.➢

رهبر محور وحدت و عبادت است.➢

آخرین رسالت پیامبر اسلام❖

يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

ای پیامبر آنچه را از سوی پروردگارت به تو نازل شده است (در مورد ولایت و جانشینی حضرت علی) اعلام کن و اگر چنین نکنی، رسالت الهی را نرسانده‌ای و خداوند تو را از مردم حفظ می‌کند همانا خداوند گروه کافران را هدایت نمی‌کند.

➢آیه مربوط به جانشینی حضرت علی(ع) و نصب او به ولایت در غدیر خم به هنگام برگشت پیامبر از سفر حج در سال دهم هجری است.

در تمام قرآن تنها در این آیه است که پیامبر اکرم(ص) نسبت به کتمان پیام تهدید شده که اگر نگویی تمام آنچه را که در ۲۳ سال رسالت گفته‌ای هدر می‌رود.

پیامی‌که در آیه است به لحاظ اهمیت با همه پیام‌های دوران نبوت و رسالت برابر است.➢

۱-بر طبق آیه « الَّذِینَ یَنْقُضُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِیثَاقِهِ وَیَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ....» چه امری مورد تاکید و سفارش قرآن قرار گرفته است؟

۱) جهاد در راه خدا
۲) صله ی رحم
۳) تبعیت از رهبر جامعه
۴) امر به معروف و نهی از منکر

۲-مهمترین اثر روزه ..... می‌باشد و خالی کردن دل از غیر خدا از اوصاف کدام دسته از روزه داران است؟

۱) توکل – مردم عادی
۲) تقوا –خواص
۳) خدا ترسی – خاص الخاص
۴) صبر – با تقوایان

۳-بر اساس آیه « یَسْأَلُونَکَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَیْسِرِ ۖ قُلْ فِیهِمَا إِثْمٌ کَبِیرٌ.....» چرا به شراب، خمر گفته شده است؟

۱) دارای عامل مست کنندگی است.
۲) در کنار ضرر، منفعتی نیز در آن وجود دارد.
۳) عقل را از مضرات شراب آگاه می‌کند.
۴) قدرت تشخیص را از عقل می‌گیرد.

۴- بر اساس حدیث امام صادق (ع) اولین درجه تقوا و بندگیِ خداوند چیست؟

۱) امر به معروف و نهی از منکر
۲) مالکیت برای خود قائل نشدن
۳) صله ی رحم
۴) انجام واجبات و ترک محرمات

۵-عبارت «توجه و تضرع دو گروه مخالف به درگاه خداوند و تقاضای لعنت و هلاکت برای طرف مقابل» بیاگر چه مفهومی‌است؟

۱) توکل
۲) نفاق
۳) نزاع
۴) مباهله

۶-کدام یک از آیات زیر به عبارت " علاج واقعه قبل از وقوع باید کرد " اشاره دارد؟

۱) أُحِلَّ لَکُمْ لَیْلَةَ الصِّیَامِ الرَّفَثُ إِلَی نِسَائِکُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَکُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ لَهُنَّ
۲) اللَّهُ وَلِیُّ الَّذِینَ آمَنُوا یُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَی النُّورِ وَالَّذِینَ کَفَرُوا أَوْلِیَاؤُهُمُ الطَّاغُوتُ
۳) وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَیْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَکَمًا مِنْ أَهْلِهِ وَحَکَمًا مِنْ أَهْلِهَا
۴) إِنَّ اللَّهَ یَأْمُرُکُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَی أَهْلِهَا وَإِذَا حَکَمْتُمْ بَیْنَ النَّاسِ أَنْ تَحْکُمُوا بِالْعَدْلِ

۷-آیه تدبر در قرآن در پاسخ به چه ادعا وتهمتی نازل شد؟

۱) تقاضای مباهله
۲) امی‌و بی سواد بودن پیامبر(ص)
۳) ولایت و جانشینی بعد از پیامبر (ص)
۴) از جانب غیر خدا بودن قرآ

۸-تدبر در قرآن داروی شفا بخش ..... است و کلید خوشبختی جامعه در ..... می‌باشد.

۱) نفاق – رفتار عادلانه
۲) حسد – دوری از تبعیض
۳) ایمان – ولایت و حاکمیت الهی
۴) کفر – امر به معروف و نهی از منکر

۹-کدام یک از آیات زیر بیانگر یک تهدید برای پیامبر(ص) است؟

۱) وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا مِنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِنْ أَهْلِهَا
۲) يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ ۖ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ
۳) وَإِذَا كُنْتَ فِيهِمْ فَأَقَمْتَ لَهُمُ الصَّلَاةَ فَلْتَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ
۴) يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ ۖ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ

۱۰-بر اساس آیه قرآن معیار امتیاز امت ها چیست؟

۱) صله ی رحم
۲) جهاد در راه خدا
۳) امر به معروف و نهی از منکر
۴) شهید و شهادت

پاسخنامه درسنامه اول										
سوال	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
پاسخ	۲	۳	۴	۲	۴	۳	۴	۱	۴	۳

درسنامه ۲

غدیر در قرآن

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةُ وَالدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ لِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ..... الْيَوْمَ يَئِسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ دِينِكُمْ فَلَا تَخْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِ الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا .

بر شما خوردن گوشت مردار خون گوشت خوک و حیوانی که به نام غیر خدا ذبح شود

حرام است.....امروز کافران از دین شما مایوس شدند پس از آنها نترسید و از من بترسید امروز دینتان را برای شما کامل کردم و نعمت خود را برای شما تمام نمودم و اسلام را به عنوان دین برایتان برگزیدم.

طبق روایات شیعه و سنی این قسمت از آیه «الیوم اکملت....» پس از نصب علی بن ابیطالب به امامت در غدیر خم نازل شده است.

غدیر خم روزی است که خداوند فرمان نصب حضرت علی(ع) را به جانشینی پیامبر(ص) صادر کرد. تنها آن روز است که چهار عنوان ذکر شده در آیه « اکملت، اتممت، رضیت، یئس الذین کفروا » با آن منطبق است.

چون علی بن ابیطالب جانشین پیامب(ص) ر و رهبر امت اسلام خواهد بود اینجا بود که همه کفار مأیوس شدند.

اکمال دین به خاطر آن است که اگر مقررات و قوانین کامل وضع شود ولی برای امت و جامعه رهبری معصوم و کامل تعیین نشود مقررات ناقص خواهد ماند.

اتمام نعمت به خاطر آن است که قرآن بزرگترین نعمت را نعمت رهبری و هدایت معرفی کرده است، اگر پیامبر اکرم از دنیا برود و مردم را بی سرپرست بگذارد کاری کرده که یک چوپان نسبت به گله نمی‌کند چگونه بدون تعیین رهبری الهی نعمت تمام می‌شود.

رضایت خدا برای آن است که هرگاه قانون کامل و مجری عادل به هم گره بخورد رضایت پروردگار حاصل می‌شود.

آیه ولایت

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ.

ولی و سرپرست شما، تنها خداوند و پیامبرش و مومنانی هستند که نماز را بر پا می‌دارند و در حال رکوع زکات می‌دهند.

پیامبر اکرم(ص) در غدیر خم برای بیان مقام علی(ع) این آیه را تلاوت فرمود.

کلمه ولی در این آیه به معنای دوست و یاور نیست چون دوستی و یاری مربوط به همه مسلمانان است نه آنان که در حال رکوع انفاق می‌کنند.

شعور حیوانات

وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا طَائِرٍ يَطِيرُ بِجَنَاحَيْهِ إِلَّا أُمَمٌ أَمْثَالُكُمْ ۚ مَا فَرَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ.

وهیچ جنبنده‌ای در زمین و هیچ پرنده‌ای که با دو بال خود پرواز می‌کند نیست مگر اینکه آنها هم امت‌هایی چون شمایند ما در این کتاب هیچ چیز را فروگذار نکردیم سپس همه نزد پروردگارشان گرد می‌آیند.

فصل 19 - ارتقای نظام آموزشی

قانون فوق مشتمل بر یکصد و بیست ماده در جلسه علنی روز سه شنبه مورخ ۱/۳/۱۴۰۳ مجلس شورای اسلامی تصویب و در تاریخ ۲/۴/۱۴۰۳ از سوی مجمع تشخیص مصلحت نظام با تأیید بند «الف» ماده (۱۱) و اصلاح بند «پ» و تبصره (۲) بند «ج» ماده (۸)، بند «ت» ماده (۱۰) و تبصره (۱) بند «ت» ماده (۱۰۲) موافق با مصلحت نظام تشخیص داده شد.

ماده ۸۷ ـ در اجرای بند (۲۰) سیاست‌های کلی برنامه پنجساله هفتم و به‌منظور تحقق اهداف کمّی زیر مطابق با احکام این فصل اقدام می‌شود : جدول شماره (۲۰) ـ اهداف کمّی سنجه‌های عملکردی ارتقای نظام آموزشی »جهت مشاهده جدول به سایت روزنامه رسمی مراجعه نمایید «.

وزارت آموزش و پرورش مکلف است گزارش عملکرد سنجه‌های عملکردی ارتقای نظام آموزشی را سالانه به مجلس ارسال نماید .احکام این فصل با رعایت موازین شرعی و مصوبات شورای‌عالی انقلاب فرهنگی قابل اجرا می‌باشد .سرمایه انسانی ماده ۸۸ ـ به‌منظور ارتقای کیفیت نیروی انسانی آموزش و پرورش به‌عنوان محور تحول در نظام تعلیم و تربیت کشور، اقدامات ذیل انجام می‌گیرد :الف ـ وزارت آموزش و پرورش مکلف است بر اساس اسناد بالادستی از جمله «سیاست‌های کلی ایجاد تحول در نظام آموزش و پرورش کشور» ابلاغی مقام معظم رهبری و «سند تحول بنیادین آموزش و پرورش» مصوب شورای‌عالی انقلاب فرهنگی و قانون گزینش معلمان و کارکنان آموزش و پرورش مصوب ۶۴/۱/۱۳۷۶، «سند جامع سرمایه انسانی آموزش و پرورش شامل جذب، گزینش، تربیت، استخدام، نگهداشت، ارتقا، بازنشستگی و خروج از خدمت» را ظرف سه‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه نموده و ترتیبات قانونی لازم را جهت تصویب و اجرائی نمودن آن اعمال نماید .ب ـ سازمان اداری و استخدامی کشور و سازمان مکلفند در طول اجرای برنامه، تا زمان تصویب و اجرای سند موضوع بند «الف» این ماده، ردیفهای استخدامی و تأمین اعتبار مورد نیاز آموزش و پرورش و ظرفیت جذب دانشجو در دانشگاههای فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجائی برای جذب دانشجومعلمان را در اختیار وزارت آموزش و پرورش قرار دهند .جذب و تربیت نیروهای مورد نیاز در مشاغل آموزشی و پرورشی منحصراً از طریق دانشگاههای فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجائی با تقویت زیرساخت‌ها و ظرفیت‌ها و توسعه کمّی و کیفی آنها و با موافقت و همکاری مراکز مدیریت حوزه‌های علمیه، بر اساس دستورالعملی که توسط مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه قم با مشارکت مراکز مدیریت حوزه‌های علمیه خراسان و اصفهان تهیه می‌شود (برای تربیت و توانمندسازی معلمان گروه معارف اسلامی، قرآن و مربی امور پرورشی) و سایر دانشگاههای دولتی و غیردولتی صورت می‌گیرد .وزارت آموزش و پرورش مجاز است در صورت عدم تأمین معلمان مورد نیاز از طریق دانشگاههای فوق‌الذکر، نسبت به تأمین نیروی مورد نیاز خود از بین دانشجویان مقطع کارشناسی و کارشناسی ارشد واجد صلاحیت‌های عمومی و تخصصی سایر دانشگاههای دولتی و غیردولتی یا حوزه‌های علمیه با گذراندن دوره مهارت‌آموزی و یا دانشجومعلمی در دانشگاههای فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجائی، همزمان با تحصیل در دانشگاه دولتی و غیردولتی یا حوزه‌های علمیه با امکان دریافت کمک‌هزینه به میزان پنجاه درصد (۵۰٪) حداقل حقوق از زمان تحصیل در دانشگاههای فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجائی اقدام نماید . آیین‌نامه نحوه جذب این دانشجویان ظرف سه‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، توسط وزارت آموزش و پرورش تهیه می‌شود و با کسب نظر از شورای‌عالی آموزش و پرورش به‌تصویب هیأت وزیران می‌رسد .دانشجویان دانشگاههای فرهنگیان و تربیت دبیر شهید رجائی در طول

Scanned By Camera Scanner

مدت تحصیل به‌صورت سالانه مورد ارزشیابی قرار گرفته و در صورت عدم صلاحیت ناشی از کشف فقدان شرایط قانونی یا از دست دادن شرایط قانونی، ارتباط استخدامی آنان قطع خواهد شد. سازمان اداری و استخدامی کشور و وزارت آموزش و پرورش مکلفند گزارش اقدامات به‌عمل آمده را به کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس سالانه ارسال نمایند .تبصره ـ وزارت آموزش و پرورش با هماهنگی سازمان امور اداری و استخدامی کشور و سازمان به‌منظور عدالت در پرداخت تا پایان سال دوم برنامه درخصوص فوق‌العاده مربوط به خدمتگزاران و خدمتگزاران سرایدار متناسب با سایر کارکنان اقدام قانونی به‌عمل آورد .پ ـ وزارت آموزش و پرورش مکلف است با رعایت مصوبات شورای‌عالی انقلاب فرهنگی اقدام قانونی لازم را نسبت به ایجاد نظام انضباطی خاص معلمان به‌عمل آورد. احراز صلاحیت‌های عمومی، حرفه‌ای و تخصصی معلمان علاوه بر گزینش بدو خدمت، در طول سنوات خدمتی در قالب اعطای گواهینامه صلاحیت حرفه معلمی و نظام ارزیابی مشارکتی (ارزیابی به‌وسیله خانواده‌های دانش‌آموزان و مدیران مدرسه) بر اساس نظام انضباطی مذکور که متناسب با نظام رتبه‌بندی معلمان است خواهد بود .ت ـ هرگونه بکارگیری نیروی جدید از طریق خرید خدمات آموزشی، حق‌التدریس آزاد و آموزشیار نهضت سوادآموزی بجز افرادی که تحت این عناوین در پنج‌سال گذشته حداقل یک‌سال تحصیلی به‌صورت ۲۴ ساعت در هفته شاغل در آموزش و پرورش بوده‌اند در مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی دولتی، ممنوع است. مقررات این حکم مانع از مشارکت افتخاری نخبگان بدون ایجاد هرگونه تعهد استخدامی برای دولت نیست .ث ـ کارکنان وزارت آموزش و پرورش می‌توانند به اختیار خود عضو حساب پس‌انداز کارکنان دولت شوند. برای آن دسته از کارکنان وزارت آموزش و پرورش که عضو سایر صندوق‌ها بوده‌اند، با تغییر عضویت صندوق صرفاً برای یک‌بار وجوه پس‌انداز آنها به تفکیک سهم دولت، سهم مستخدم و سود حاصل از سرمایه‌گذاری به محل عضویت جدید انتقال می‌یابد. کارکنان وزارت آموزش و پرورش که عضویت هر یک از صندوق‌ها یا حساب پس‌انداز کارکنان را پذیرفته‌اند و یا خواهند پذیرفت، باید ماهانه تا پنج‌درصد (۵٪) از حقوق و مزایای خود را به حساب آنان (حسب مورد در صندوق یا حساب پس‌انداز کارکنان) واریز کنند و دولت نیز مکلف است همه‌ساله معادل سهم واریزی فرهنگیان را به هر یک از صندوق‌ها یا حساب پس‌انداز کارکنان دولت که عضویت آن را پذیرفته‌اند، به‌طور کامل در ردیف اعتباری خاصی در بودجه سنواتی منظور و پرداخت نماید .تبصره ـ وزارت آموزش و پرورش مکلف است، حداکثر ظرف سه‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون، نسبت به‌تصویب اساسنامه صندوق ذخیره فرهنگیان با هدف تعیین وضعیت حقوقی و در راستای تقویت بنیه مالی فرهنگیان، رفع مشکلات معیشتی آنان، نقش‌پذیری فرهنگیان در هیأت امنا و مدیریت صندوق، ایجاد شفافیت مالی و محاسباتی و رفع تعارض منافع اقدام قانونی نماید. پس از تصویب و لازم‌الاجرا شدن اساسنامه صندوق ذخیره فرهنگیان، این صندوق مکلف است سهام مدیریتی خود را از طریق بهابازار (بورس) عرضه نموده و مجاز به بنگاهداری نیست. وزارت آموزش و پرورش مکلف است گزارش عملکرد این بند را سالانه به کمیسیون

Scanned By Camera Scanner

آموزش، تحقیقات و فناوری و معاونت نظارت مجلس ارسال نماید. همچنین دولت نسبت به تأدیه دیون قانونی حسابرسی‌شده خود اقدام قانونی به‌عمل آورد .ج ـ دولت مجاز است در صورت تأمین اعتبار در قوانین بودجه سنواتی، پاداش بازنشستگی معلمان در رتبه‌های استادیار معلم و بالاتر را در پایان سنوات مورد نیاز قانونی برای بازنشستگی هر فرد بدون اعمال فرایند بازنشستگی، پرداخت و با استمرار خدمت آنان با رعایت سقف قانونی الزام بازنشستگی موافقت نماید .چ ـ وزارت آموزش و پرورش مکلف است حداقل معادل تعداد معلمانی که به طرق مختلف از جمله بازنشستگی، بازخریدی، استعفا، اخراج و سایر موارد از خدمت در آموزش و پرورش خارج می‌شوند، با رعایت اساسنامه دانشگاه فرهنگیان صرفاً از طریق این دانشگاه و دانشگاه تربیت دبیر شهید رجائی، استخدام نماید. سازمان و سازمان اداری و استخدامی کشور مکلفند مجوز و شناسه (کد) استخدامی مورد نیاز را صادر نمایند .کیفیت و عدالت تربیتی ماده ۸۹ ـ به‌منظور برخورداری نوآموزان (کودکان زیر هفت‌سال) و دانش‌آموزان از فرصتهای تعلیم و تربیت باکیفیت و تأمین و بسط عدالت تربیتی و تعلیم ارزشهای اسلامی و انقلاب اسلامی، وزارت آموزش و پرورش مکلف است با همکاری دستگاههای ذی‌ربط تا پایان سال اول برنامه، نسبت به موارد زیر اقدام نماید :الف ـ معیارها و ضوابط اداره کیفی کودکستان‌ها (با رعایت ماهیت غیردولتی آنها)، مدارس و مراکز آموزشی و پرورشی در زمینه‌های آموزشی، پرورشی، تجهیزاتی و اداری را طراحی و ضمن ابلاغ به مدیران واحدهای مرتبط، تعهدات لازم برای اجرای صحیح قواعد اعلام‌شده را از آنها اخذ کند .ب ـ اعتبار و سرانه دانش‌آموزی متناسب با نیازها، سطح محرومیت و کیفیت آموزشی و تربیتی را تعیین و به هر مدرسه ابلاغ نماید .پ ـ عملکرد مدارس را بر مبنای شاخصهای سنجش‌پذیر در بخشهای آموزشی و تربیتی و بر اساس میزان اجرای تعهدات موضوع این ماده مبتنی بر اهداف محقق‌شده ارزیابی نماید .ت ـ نسبت به ایجاد «بانک جامع سوابق فرهنگی، تحصیلی، آموزشی، ورزشی و مهارتی» برای دانش‌آموزان در قالب «پرونده الکترونیکی آموزشی ـ رشدی ـ تربیتی» با همکاری دستگاههای مرتبط از جمله سازمان ثبت احوال کشور، وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و ارتباطات و فناوری اطلاعات و سازمان اداری و استخدامی کشور با رعایت قانون مدیریت داده‌ها و اطلاعات ملی اقدام نماید .ث ـ رشته‌های آموزش‌های فنی، حرفه‌ای و مهارتی و کاردانش در دوره متوسطه دوم مبتنی بر آمایش و آینده‌پژوهی و توسعه زیرساخت‌های کمّی و کیفی هنرستان‌ها را بر اساس بسته‌های حمایتی مصوب دولت با مشارکت سازمان‌ها، مؤسسات و نهادهای عمومی غیردولتی، شهرکهای صنعتی، صاحبان صنایع و مشاغل اتحادیه‌های حرفه‌ای اصناف و بنگاههای اقتصادی برای راه‌اندازی هنرستان‌های جوار کارخانه، شهرک‌های صنعتی و پارکهای علم و فناوری و هنرستان‌های وابسته به دستگاهها بازطراحی نموده و توسعه دهد. آیین‌نامه اجرائی این بند با پیشنهاد وزارت آموزش و پرورش حداکثر ظرف سه‌ماه از لازم‌الاجرا شدن این قانون تهیه می‌شود و به‌تصویب هیأت وزیران می‌رسد. ج ـ به‌منظور غنی‌سازی برنامه‌های قرآنی، فرهنگی، هنری و ورزشی در مدارس و تأمین سلامت روحی و جسمی دانش‌آموزان و پیشگیری یا مقابله بهنگام و مؤثر با آسیبها و مخاطرات اجتماعی دانش‌آموزان با بهره‌گیری از انواع روشهای تربیتی و با استفاده از ظرفیت دستگاههای اجرائی، مساجد، آستان‌های مقدس و حوزه‌های علمیه گروههای جهادی، سازمان‌های بسیج مستضعفین، بسیج دانش‌آموزی و بسیج فرهنگیان و سازمان دانش‌آموزی جمهوری اسلامی ایران، اتحادیه انجمن‌های اسلامی دانش‌آموزان، اردوگاههای وزارت آموزش و پرورش، کانون پرورش

Scanned By Camera Scanner

بسم الله الرحمن الرحیم

بیانیه گام دوم انقلاب

حیطه عمومی آزمون های استخدامی آموزش و پرورش

شناسنامه

نام کتاب: بیانیه گام دوم انقلاب
درس: دانش سیاسی
ویژه حیطه عمومی آزمون استخدامی آموزش و پرورش
همراه با ایستگاه‌های تستی، تدریس و آزمون آنلاین

فهرست

معرفی بیانیه گام دوم انقلاب ۷
مقدمه ۸
درسنامه ۱ ..... ۹
ورود انقلاب اسلامی به دومین مرحله ۱۱
آغازگر عصر جدید عالم ۱۱
شعارهای همیشه زنده‌ی انقلاب اسلامی ۱۲
دفاع ابدی از نظریه‌ی نظام انقلابی ۱۲
جمهوری اسلامی و فاصله‌ی میان بایدها و واقعیت‌ها ۱۳
انقلاب اسلامی؛ مایه‌ی سربلندی ایران و ایرانی ۱۳
آغاز انقلاب و نظام اسلامی از نقطه‌ی صفر ۱۴
تقابل دوگانه‌ی جدید «اسلام و استکبار» ۱۴
اعتقاد به اصل «ما میتوانیم» ۱۶
چکیده درسنامه ۱ ..... ۱۷
ایستگاه تست ۱۸
درسنامه ۲ ..... ۲۲
برکات بزرگ انقلاب اسلامی ۲۴
ثبات و امنیت و حفظ تمامیت ارضی ایران ۲۴
موتور پیشران کشور اقتصادی وعمرانی ۲۴
به اوج رسانیدن مسابقه‌ی خدمت رسانی ۲۵
ارتقاء شگفت‌آور بینش سیاسی آحاد مردم ۲۵

فهرست

سنگین کردن کفهی عدالت..... ۲۶
افزایش چشم‌گیر معنویت و اخلاق در جامعه ۲۷
ایستادگی روزافزون در برابر مستکبران جهان..... ۲۸
چکیده درسنامه ۲..... ۳۰
ایستگاه تست..... ۳۱
درسنامه ۳ ..... ۳۴
انقلاب چهل‌ساله و گام بزرگ دوم..... ۳۶
اقتدارانقلاب اسلامی و شکست مستکبران..... ۳۶
جوانان؛ محور تحقق نظام پیشرفتهی اسلامی..... ۳۷
نیروی انسانی مهم‌ترین ظرفیت امیدبخش کشور ۳۸
فهرست طولانی فرصتهای مادی کشور ۳۸
گام دوم و سرفصل‌ها و توصیه‌های اساسی ۳۹
چکیده درسنامه ۳ در یک نگاه ۴۱
ایستگاه تست ۴۲
درسنامه ۴..... ۴۴
اما توصیه ها ۴۶
علم و پژوهش ۴۶
معنویت و اخلاق..... ۴۷
اقتصاد ۴۸
عدالت و مبارزه با فساد ۵۰
استقلال و آزادی..... ۵۲

فهرست

عزت ملی،مرزبندی با دشمن..... ۵۳
چکیده درسنامه ۴ در یک نگاه..... ۵۴
ایستگاه تست..... ۵۵

حیطه عمومی

دانش سیاسی

- **بخش اول: بیانیه گام دوم انقلاب**
- **بخش دوم: قانون اساسی**
- **بخش سوم: وصیتنامه امام**

معرفی بیانیه گام دوم انقلاب

«گام دوم انقلاب» بیانیه‌ای است که توسط رهبر جمهوری اسلامی، سید علی خامنه‌ای، به مناسبت چهلمین سالگرد انقلاب ۱۳۵۷ ایران، در تاریخ ۲۲ بهمن ۱۳۹۷ صادر شد و در آن به «استمرار راه انقلاب ۵۷» در طی دستاوردهای چهل سال گذشته می‌پردازد.ایشان در این بیانیه با هدف «جهاد بزرگ برای ساختن ایران اسلامی» راهنمایی‌هایی می‌کند آیت الله خامنه ای طی این بیانیه ابتدائا درباره انقلاب اسلامی و نحوه ادامه یافتن آن صحبت های کوتاهی را داشتند و به دنبال آن با خطاب قرار دادن جوانان و ملت ایران و بیان سرمایه هایی داخلی، از جوانان می خواهند که با استفاده از این سرمایه ها کشور را به سمت موفقیت کامل سوق دهند گام دوم یکی از سه منبع مربوط به درس دانش سیاسی در آزمون‌استخدامی آموزش و پرورش می‌باشد.

مقدمه

در چنین نقطه‌ی عطفی، رهبر حکیم انقلاب اسلامی با صدور «بیانیه‌ی گام دوم انقلاب» و برای ادامه‌ی این راه روشن، به تبیین دستاوردهای شگرف چهار دهه‌ی گذشته پرداخته و توصیه‌هایی اساسی به منظور «جهاد بزرگ برای ساختن ایران اسلامی بزرگ» ارائه فرموده‌اند. بیانیه‌ی «گام دوم انقلاب» تجدید مطلعی است خطاب به ملت ایران و به ویژه جوانان که به مثابه منشوری برای «دومین مرحله‌ی خودسازی، جامعه پردازی و تمدن سازی» خواهد بود و «فصل جدید زندگی جمهوری اسلامی» را رقم خواهد زد. این گام دوم، انقلاب را «به آرمان بزرگش که ایجاد تمدن نوین اسلامی و آمادگی برای طلوع خورشید ولایت عظمی (ارواحنافداه) هست» نزدیک خواهد کرد.

بیانیه گام دوم انقلاب

متن کامل این بیانیه به شرح زیر است.

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمدلله رب العالمین و الصلاة و السلام علی سیدنا محمد و آله الطاهرین

و صحبه المنتجبین و من تبعهم باحسان الی یوم الدین.

❖ ورود انقلاب اسلامی به دومین مرحله‌ی خودسازی، جامعه پردازی و تمدن‌سازی

از میان همه‌ی ملت‌های زیر ستم، کمتر ملتی به انقلاب همت می‌گمارد؛ و در میان ملت‌هایی که به پاخاسته و انقلاب کرده‌اند، کمتر دیده شده که توانسته باشند کار را به نهایت رسانده و به جز تغییر حکومت‌ها، آرمان‌های انقلابی را حفظ کرده باشند.

اما انقلاب پُرشکوه ملت ایران که بزرگ‌ترین و مردمی‌ترین انقلاب عصر جدید است، تنها انقلابی است که یک چله‌ی پُرافتخار را بدون خیانت به آرمان‌هایش پشت سر نهاده و در برابر همه‌ی وسوسه‌هایی که غیر قابل مقاومت به نظر می‌رسیدند، از کرامت خود و اصالت شعارهایش صیانت کرده و اینک وارد دومین مرحله‌ی خودسازی و جامعه پردازی و تمدن سازی شده است.

درودی از اعماق دل بر این ملت؛ بر نسلی که آغاز کرد و ادامه داد و بر نسلی که اینک وارد فرایند بزرگ و جهانیِ چهل سال دوم می‌شود.

❖ پیروزی انقلاب اسلامی؛ آغازگر عصر جدید عالم

آن روز که جهان میان شرق و غرب مادی تقسیم شده بود و کسی گمان یک نهضت بزرگ دینی را نمیبرُد، انقلاب اسلامی ایران، با قدرت و شکوه پا به میدان نهاد؛ چهارچوب‌ها را شکست؛ کهنه‌گی

کلیشه‌ها را به رخ دنیا کشید؛ دین و دنیا را در کنار هم مطرح کرد و آغاز عصر جدیدی را اعلام نمود

طبیعی بود که سردمداران گمراهی و ستم واکنش نشان دهند، اما این واکنش ناکام ماند. چپ و راستِ مدرنیته، از تظاهر به نشنیدن این صدای جدید و متفاوت، تا تلاش گسترده و گوناگون برای خفه کردن آن، هرچه کردند به اجل محتوم خود نزدیک‌تر شدند.

اکنون با گذشت چهل جشن سالانه‌ی انقلاب و چهل دهه‌ی فجر، یکی از آن دو کانون دشمنی نابود شده و دیگری با مشکلاتی که خبر از نزدیکی احتضار می‌دهند، دست وپنجه نرم می‌کند! و انقلاب اسلامی با حفظ و پایبندی به شعارهای خود همچنان به پیش می‌رود.

❖ شعارهای جهانی، فطری، درخشان و همیشه زنده‌ی انقلاب اسلامی

برای همه چیز می‌توان طول عمر مفید و تاریخ مصرف فرض کرد، اما شعارهای جهانی این انقلاب دینی از این قاعده مستثنا است؛ آنها هرگز بی‌مصرف و بی‌فایده نخواهند شد، زیرا فطرت بشر در همه‌ی عصرها با آن سرشته است

آزادی، اخلاق، معنویت، عدالت، استقلال، عزت، عقلانیت، برادری، هیچ یک به یک نسل و یک جامعه مربوط نیست تا در دوره‌ای بدرخشد و در دوره‌ای دیگر افول کند. هرگز نمی‌توان مردمی را تصور کرد که از این چشم‌اندازهای مبارک دلزده شوند. هرگاه دلزدگی پیش آمده، از روی گردانی مسئولان از این ارزش‌های دینی بوده است و نه از پایبندی به آنها و کوشش برای تحقق آنها.

❖ دفاع ابدی از نظریه‌ی نظام انقلابی

انقلاب اسلامی همچون پدیده‌ای زنده و با اراده، همواره دارای انعطاف و آماده‌ی تصحیح خطاهای خویش است، اما تجدیدنظرپذیر و اهل انفعال نیست

به نقدها حساسیت مثبت نشان می‌دهد و آن را نعمت خدا و هشدار به صاحبان حرفه‌ای بی‌عمل می‌شمارد، اما به هیچ بهانه‌ای از ارزش‌هایش که بحمدالله با ایمان دینی مردم آمیخته است، فاصله نمی‌گیرد

انقلاب اسلامی پس از نظام‌سازی، به رکود و خموشی دچار نشده و نمی‌شود و میان جوشش انقلابی و نظم سیاسی و اجتماعی تضاد و ناسازگاری نمی‌بیند، بلکه از نظریه‌ی نظام انقلابی تا ابد دفاع می‌کند

❖ جمهوری اسلامی و فاصله‌ی میان بایدها و واقعیت‌ها

جمهوری اسلامی، متحجر و در برابر پدیده‌ها و موقعیت‌های نو به نو، فاقد احساس و ادراک نیست، اما به اصول خود بشدت پای‌بند و به مرزبندی‌های خود با رقیبان و دشمنان بشدت حساس است. با خطوط اصلی خود هرگز بی‌مبالاتی نمی‌کند و برایش مهم است که چرا بماند و چگونه بماند.

بی‌شک فاصله‌ی میان بایدها و واقعیت‌ها، همواره وجدان‌های آرمان‌خواه را عذاب داده و می‌دهد، اما این، فاصله‌ای طی شدنی است و در چهل سال گذشته در مواردی بارها طی شده است و بی‌شک در آینده، با حضور نسل جوان مؤمن و دانا و پرانگیزه، به قدرت بیش‌تر طی خواهد شد

❖انقلاب اسلامی؛ مایه‌ی سربلندی ایران و ایرانی

انقلاب اسلامی ملت ایران، قدرتمند اما مهربان و باگذشت و حتی مظلوم بوده است. مرتکب افراطها و چپروی‌هایی که مایه‌ی ننگ بسیاری از قیام‌ها و جنبش‌ها است، نشده است. در هیچ معرکه‌ای حتی با آمریکا و صدام، گلوله‌ی اول را شلیک نکرده و در همه‌ی موارد، پس از حمله‌ی دشمن از خود دفاع کرده و البته ضربت متقابل را محکم فرود آورده است.

دستاوردهای صعود

چهل ساله ایران

دستاوردهای صعود

چهل ساله ایران

تاریخ فرهنگ و تمدن

- مروری بر دستاوردهای چهل ساله انقلاب اسلامی ایران
- توسعه و مبانی تمدن غرب

حیطه عمومی

www.BetaFile.ir

مقدمه:

* چه ضرورتی دارد که با استفاده از منابع آماری پذیرفته شده در نزد جامعه بین الملل کارنامه ۴۰ ساله انقلاب اسلامی را با کارنامه رژیم گذشته و کارنامه توسعه یافته مقایسه کنیم؟ برای مقابله با این چالش فکری یعنی تصویری که رسانه‌های بین‌المللی در جنگ روانی علیه انقلاب اسلامی ایران ساخته است، آشکار شود چرا که طبق بیانات رهبری امام خامنه‌ای (دام ظله)مهم‌ترین و اصلی‌ترین برنامه دشمن تصویرسازی غلط از وضعیت ایران و جهان در افکار عمومی است و ایجاد یک تصویر سیاه و ناامید کننده از وضعیت جمهوری اسلامی و در مقابل ساختن یک تصویری سفید و روشن و آرمانی از وضعیت کشورهای توسعه یافته خصوصاً ایالات متحده آمریکاست.

* نتیجه تصویرسازی غلط از سمت دشمن برای مردم کشورمان چیست؟ خروج مردم از وضعیت نابسامان خود و حرکت به سمت توسعه یافتگی به سبک کشورهای غربی و به دلیل نبود ثروت و تکنولوژی لازم برای توسعه یافتگی مجبور شوند به یکی از مراکز قدرت و ثروت مخصوصاً ایالات متحده آمریکا وابسته شوند.

* روش قرآن کریم برای اثبات حقانیت پیامبر اکرم (ص)در بحث با اهل کتاب چه بوده است؟ استناد به کتب تحریف شده آنان. ارتباطی میان روش قرآن کریم برای اثبات حقانیت پیامبر(ص) با کتاب صعود ۴۰ ساله وجود دارد وآن ارتباط مبنایی است یعنی مبنای قرآن برای اثبات پیامبر رجوع به کتب تحریف شده اهل کتاب بود که (البته این بدان معنا نیست که قرآن همه مطالب این کتاب‌های تحریف شده را قبول داشته و آنها را تماماً صحیح بداند) بر این اساس رجوع به شاخصه‌های بین‌الملل در ارزیابی پیشرفت جمهوری اسلامی به هیچ عنوان تایید کننده شاخص‌های توسعه جهانی برای ارزیابی میزان توسعه یافتگی کشورها نیست.

نکات مهم:

(WDI)شاخص توسعه جهانی

(GDP) :تولیدناخالصی داخلی

(GNI) درآمد ناخالص ملی

(HDI):شاخص توسعه انسانی

* **شاخصه‌های توسعه جهانی کشورهای دنیا را بر پایه چه چیزی ارزیابی کرده است؟** بر پایه مفاهیم اقتصادی

* **محور توسعه یافتگی کشورها را بر اساس چه مبنایی قرار می‌دهد؟** افزایش تولید ناخالص داخلی و افزایش درآمد ناخالص ملی

* یعنی اگر تمام بخش‌های یک کشور اعم از آموزش، فرهنگ، سیاست خارجی، قدرت نظامی؛ سیاست داخلی و .....در خدمت افزایش تولید ناخالص ملی قرار بگیرد آن کشور در مسیر توسعه یافتگی قرار گرفته است.

*** شاخص توسعه انسانی توسط سازمان ملل برای ارزیابی چه چیزی در نظر گرفته می‌شود؟**

رفاه جوامع

یعنی فقط سرانه درآمد ناخالص ملی بدون توجه به نحوه توزیع آن و تعداد سال‌های تحصیلی و امید به زندگی را تعیین کننده رفاه افراد تلقی می‌کند.

*** تنظیم روابط گوناگون فرهنگی و سیاسی و امنیتی کشور بر چه اساسی با آرمان‌های انقلاب اسلامی تطابق ندارد؟**

محوریت اقتصاد و توجه نکردن به مسائل مهمی چون عدالت، خانواده، اخلاق و معنویت در ارزیابی رفاه جوامع اما در مقابل، جمهوری اسلامی با آرمانهای الهی و انسانی نه فقط در پی رفع فاصله طبقاتی و گسترش رفاه برای مردم است، بلکه به دنبال احیای کرامت ذاتی انسان‌هاست.

*** نکات پایانی مقدمه:** پیشرفت‌ها و دستاوردهای ایران اسلامی در چهار دهه گذشته بنابر آمارهای بین‌المللی نشانگر موفقیت‌های جمهوری اسلامی علیرغم همه مشکلات و کمبودهاست. جهت آشنایی بیشتر با دستاوردهای غرور آفرین ملت مسلمان ایران، کتابی تحت عنوان «صعود چهل ساله»، که ثمره تلاش نزدیک به ۷۰ نفر از نخبگان حوزوی و دانشگاهی و مطالعه بیش از ۱۷ هزار ساعت است، از سوی انتشارات آستان قدس رضوی منتشر و در دسترس علاقه مندان قرار گرفته است. ارجاعات این کتاب به معتبرترین منابع بین‌المللی نظیر داده‌های اطلاعاتی سازمان ملل، بانک جهانی و. .... مستند شده است واینکه دستاوردهای انقلاب بدین معنا نیست که جمهوری اسلامی خالی از اشکال بوده بلکه به این معناست که در مسیر پیشرفت قرار داشته و به آرمان‌های خود نزدیک‌تر شده است.

میزان دستیابی جمهوری اسلامی ایران به آرمان‌هایی از قبیل عدالت، استقال، معنویت، آزادی، کرامت زن، مردم‌سالاری دینی، گسترش رفاه عمومی و... را با استفاده از نزدیکترین و متناسب‌ترین شاخصه‌های بین‌المللی به آرمان‌های انقلاب اسلامی مورد بررسی قرار گرفته است. نکته منحصر به فرد درباره کتاب مذکور این است که ارجاعات آن به معتبرترین منابع بین‌المللی نظیر داده‌های اطلاعاتی سازمان ملل، بانک جهانی، سازمان جهانی غذا و کشاورزی، سازمان جهانی سلامت، دفتر برنامه توسعه ملل متحد و دیگر مراجع آماری جهانی مستند شده است.

درسنامه ۱

فصل اول: استقلال

از وابستگی دوران پهلوی تا استقلال ایران اسلامی:

* بارزترین صفات حکومت پهلوی **وابستگی به دولت‌های بیگانه به‌ویژه آمریکا بود** و این در حالی است که از اصول مهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران استقلال حاکمیت و تمامیت ارضی کشور است.

* پس از پیروزی انقلاب **اصل استقلال** همراه **اصل آزادی** در کنار اسلام به عنوان اصلی تفکیک ناپذیر به قانون اساسی جمهوری اسلامی وارد شده است.

* نظر بنیانگذار جمهوری اسلام حضرت امام(ره) نسبت به مقوله استقلال ← یکی از شاخصه‌های مهم و جزو آرمان‌های اصلی انقلاب به شمار می‌رود و اینکه استقلال دو بعد سلبی و ایجابی دارد.

استقلال سلبی مساوی استعمار زدایی:

* همان استعمار زدایی که زمینه ساز تحقق حکومت نه شرقی نه غربی محسوب می شود.

استقلال سلبی از نگاه امام خمینی(ره):

۱) قطع دست اجانب از مملکت اسلامی

۲) قطع ریشه‌های وابستگی

۳) رفع سلطه ضعف سستی و زبونی در مقابل استعمار

۴) جلوگیری از استثمار و استعمار گران

۵) قطع منافع ومطامع استعمارگران

۶) خارج شدن ازمدار کشورهای امپریالیست و مقابله با ایادی منطقه امپریالیسم به ویژه صهیونیسم

⌘ استقلال ایجابی

* هدف انقلاب اسلامی **تامین استقلال مملکت در ابعاد سیاسی نظامی فرهنگی اقتصادی و فکری** است.

❖پیش شرط‌های لازم برای تحقق استقلال از نظر امام خمینی(ره):

۱) سپردن کار به کاردانان وطن خواه امین

۲) خودکفایی

۳) اختصاص مخازن ومنابع کشور به مردم

۴) استقلال فکری مراکزآموزشی

* **نکته:** حضرت امام (ره) استقلال با وابستگی جمع نمی شود اول باید استقلال اقتصادی رادرست کرد تا بتوانیم اسم خودمان را یک مملکت بگذاریم.

⌘ استقلال سیاسی

* انتخاب و انتصاب مسئولین ابتدایی‌ترین حق یک کشور محسوب می‌شود وابستگی در دوران پهلوی به حدی بود که انتخاب نخست وزیر و سایر مسئولین باید با نظر مستقیم غرب انجام می‌شد.

* بهترین سند برای وجود وابستگی در سران پهلوی افشای واقعیت از زبان عناصر دربار است.

* علت حضور دولت‌های خارجی از این بابت بود که خیال آنها از حسن انجام امور در ایران راحت باشد. طبق تحقیقات سنای ایالات متحده تعداد مستشاران آمریکایی در ایران که در سال ۱۹۷۲، ۱۶ هزار نفر بود به ۲۴ هزار نفر افزایش یافته بود که طبق گزارش سنا تا سال ۱۹۸۰ باید به واسطه خرید بیشتر اسلحه از آمریکا تعداد آمریکایی‌ها در ایران به ۶۰ هزار نفر برسد. امروزه ایران را اثرگذارترین کشور منطقه و بعضاً دنیا می‌دانند طبق گزارش امریکن اینترست در سال ۲۰۱۷ ایران هفتمین قدرت در دنیا شد.

⌘ استقلال نظامی

* قوای نظامی هر کشور ستون اقتدار هر کشور تلقی می‌شود. شاهان پهلوی انواع تسلیحات نظامی را از کشورهای غربی تهیه می‌کردند تا قدرت کشور را تقویت کنند که در واقعیت ایران منبع درآمدی برای کشورهای غربی بود و به دنبال تاراج آن بودند. انواع سلاح را چند برابر قیمت به ایران می‌فروختند. (مثلاً هواپیمای ۱۵ میلیون دلاری را ۱۸ میلیون دلار به ایران فروختند از خاطرات اسدالله اعلم)

❖هدف غربی‌ها از فروش انواع تسلیحات به شاهان ایران

۱) چند برابر قیمت می‌فروختند و قصد به تاراج بردن ذخایر این ملت را داشتند.

۲) آنها ایران را انباری از مهمات کرده بودند و در مواقع مختلف بدون اجازه ایران از آنها استفاده می‌کردند.

۳) کل بنزین هواپیماها و سوخت کشتی هایشان را از ایران می بردند.

* نکته مهم در این بحث ایران به عنوان طلایه‌دار جبهه مقاومت در منطقه توانسته است در طول جنگ تحمیلی ۸ ساله، جنگ ۳۳ روزه حزب الله، جنگ ۲۲ روزه فتنه داعش، در مقابل کشورهای بزرگ استعماری قدرت نظامی و سیاسی خود را نشان دهد و امروزه همگان به رشد روزافزون این کشور در منطقه اعتراف می‌کنند.

استقلال اقتصادی:

❖مصادیق وابستگی دوره پهلوی

* ژنرال ویلیامسون رئیس مستشاران نظامی آمریکا در پایان ماموریت خودش می‌گوید این دو سال (۱۹۷۳/۱۹۷۱) به نظرم ۲۰۰ سال طول کشید در مورد ۷۰۰ قرارداد به ارزش ۴ میلیارد دلار مذاکره کردم. ایران مرکز معامله خوبی بود. این کشور بوفه بازرگانان نام گرفته بود این بوفه بسیار بسیار خوب بود و منافع تجاری در آن فوق العاده بود.

* **مایکل لدین نوشته:** در برابر هر دلاری که ایالات متحده برای خرید نفت ایران خرج می‌کرد ایرانی‌ها دو دلار برای خرید تجهیزات نظامی و سایر کالاها به ایالات متحده برمی‌گرداندند. حکومت پهلوی مخارج خود و کشور را از راه فروش نفت خام تامین می‌کرد از این رو به قیمت نفت و افت و خیز بازارهای جهانی به شدت وابسته بود.

* در سال ۱۳۵۵ شمسی نزدیک به ۹۳ درصد از صادرات ایران سهم نفت خام بوده است

* در سال ۱۳۹۵ شمسی این سهم به حدود ۶۳ درصد کاهش یافت.

* از مشکلات کشورهای نفت خیز وابستگی بیش از حد به قیمت نفت است از این رو کشورهای تولید کننده نفت همواره سعی در کاهش وابستگی به نفت جهانی دارند.

⌘ استقلال فرهنگی

* استحاله فرهنگ غنی مردم مسلمان ایران در راس تمام فعالیت‌های فرهنگی دوران پهلوی قرار داشت در این دوران غرب توسط پهلوی‌ها و درباریان به عنوان الگوی بی‌بدیل برای تبعیت مردم معرفی می‌شد.

* میرزا ملکم خان پدر روشنفکر و پایه‌گذار لژهای فراماسونری در ایران است (نگاه ملکم خان این بود که ما توان اختراعی از خود نداریم در همه حال باید علم و تجربه را از فرنگستان الگوی خود قرار دهیم.)

* کمیسیون مبادلات فرهنگی و آموزشی ایران و آمریکا در سال ۱۳۰۴ به ریاست محمدعلی فروغی تاسیس شد.

❖مصادیق استحاله فرهنگی

۱) معرفی آمریکا به عنوان ملتی قوی و دموکراتیک و پویا

۲) معرفی ارزش‌ها و شیوه زندگی آمریکایی به عنوان الگوی آرمانی ایرانیان

۳) فسادهای بی‌شمار درباریان در اکثر نقاط کشور

۴) جشن هنر شیراز و ازدواج همجنس بازان از مصادیق ابتذال و بی‌بندوباری افسارگسیخته پهلوی است.

۵) ازدواج ۲پسر (دو ژنرال سرشناس) در سال ۱۹۶۸

* اما انقلاب اسلامی در نخستین روزهای تاسیس، اسلامی کردن امور را اصلی مهم در فعالیت‌های فرهنگی قرار داد از جمله تاسیس شورای عالی انقلاب فرهنگی به جهت پاکسازی دانشگاه، تالیف کتب متناسب با فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

* از جمله انتقال اقدامات فرهنگی در کشور و اضمحلال فرهنگ اصیل اسلامی ایرانی می‌تواند سند (۲۰۳۰) را نام برد که جمهوری اسلامی با شناخت دقیق این سند با تصویب آن در کشور مخالفت کرد تا مانع رسوخ فرهنگی بیگانگان در کشور شود.

❖استقلال در کشورهای دنیا

بررسی نتیجه وابستگی در کشور مکزیک ← وابسته اقتصادی آمریکا

کشورهای آسیای شرقی ← وابسته به تجارت خارجی

کشور ژاپن ← وابسته نظامی به آمریکا

وابستگی اقتصادی مکزیک:

آمار اقتصادی کشور مکزیک:

۱) رشدچشمگیرتولید ناخالص داخلی مکزیک

۲) کشورمکزیک با افزایش صادرات خود توانسته است شاخص تولید ناخالص داخلی خود را به خوبی افزایش دهد.

۳) آمریکا مقصد ۷۴ درصد از صادرات مکزیک خودرو و محصولات الکترونیک (مکزیک باتوجه به وجود مرز زمینی مشترک با کشور آمریکا توانسته است بیش از ۰/۷۴ازصادرات خود را به کشور آمریکا ارسال کند.کشورهای توسعه یافته کانادا، چین؛ آلمان جزء مهم‌ترین شرکای تجاری مکزیک هستند.)

۴)خودرو و محصولات الکترونیک (لوازم دیجتالی وهوشمند) بیشترین صادرات مکزیک

۵) نفت خام فقط ۴ درصد از سهم صادراتی این کشور را به خود اختصاص داده است.

۶) کارگران مکزیکی نیروی کار بسیار ارزان نسبت به نیروی کار کشور همسایه خود (آمریکا) یک کارگر در مکزیک تقریباً یک دهم یک کارگر آمریکایی دستمزد می‌گیرد.

۷) شرکت‌های معروف آمریکایی و بین‌المللی دارای خط تولید در مکزیک

* اختلاف قیمت درهزینه نیروی کار درمکزیک ونزدیکی به بازار بسیاربزرگ آمریکا باعث شده است که شرکت‌های بزرگ جهانی اقدام به تاسیس خطوط تولید محصولات خود دراین کشور کنند.

۸) روند افزایشی و نرخ ۴۶ درصدی جمعیت زیر خط فقر مکزیک درسال ۲۰۱۸

* کشور مکزیک بنا بر افزایش تولید ناخالص ملی و نیز توسعه صادرات خود می‌بایست مردمی ثروتمند داشته باشد.

* اما نکته مهم سوء استفاده شرکت‌های بزرگ از مردم این کشور به عنوان نیروی کار بسیار ارزان است این شرکت‌ها توانستند با قیمت تمام شده‌ای بسیار کمتر نسبت به کشور های دیگر کالای خود را در مکزیک تولید کرده و به بازار آمریکا صادر کنند اما در این بین مردم مکزیک کمترین سود را از این صادرات دریافت می‌کنند به حدی که علی رغم روند افزایشی تولید ناخالص داخلی در این کشور جمعیت فقیر آن نه فقط کاهش نیافته بلکه افزایش نیز یافته است.

کشورهای شرق آسیا:

* وابسته‌ترین کشورهای دنیا به تجارت خارجی (روند روبه رشد این شاخص و عدد نجومی آن در کشورهای شرقی که بعضا به ۴۰۰درصد می رسد)

* بحران قرض و ذخایر آمریکا، بحران ارزش پول ملی مکزیک، بحران بدهی آمریکای لاتین و بحران سیستم پولی اروپا به وجود آورنده بحران بزرگ مالی کشورهای شرق.

* بحران‌های اقتصادی پیش روی کشور کره جنوبی به شدت تحت تاثیر وضعیت اقتصادی شرکای تجاری خود به خصوص بزرگترین آنها یعنی چین و آمریکاست.

بلای وابستگی نظامی کشورها:

۱) پرداخت سالانه ۵/۵ میلیون دلار هزینه‌های نظامی حضور آمریکایی‌ها در خاک ژاپن توسط دولت ژاپن

۲) ممنوع شدن مصرف الکل برای سربازان آمریکایی در خاک ژاپن پس از تجاوزات گسترده به زنان ژاپنی و قتل آنها

۳) اعتراض مردم اوکیناوا به تجاوز و قتل توسط نیروی دریایی ارتش آمریکا

۴) تقاضای دولت ژاپن ازآمریکا برای پایان دادن به مرگ‌های در اثر تجاوز سربازان آمریکایی به دختران و زنان ژاپنی

مرور مطالب مهم

* **یکی از مهم‌ترین اهداف هر انقلاب** ← رسیدن به استقلال و وابسته نبودن ملت به کشورهای استعماری واستکباری

* **یکی از بارزترین صفات حکومت پهلوی** ← وابستگی به دولت های بیگانه به ویژه آمریکا بود.

* **یکی از اصول مهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران** ← استقلال حاکمیت و تمامیت ارضی کشور است.

* استقلال یکی از شاخصه های مهم و جز آرمان های اصلی انقلاب ← از نظر بنیانگذار جمهوری اسلامی

استقلال:
- سلبی: همان استعمار زدایی
- ایجابی: هدف انقلاب اسلامی تامین استقلال مملکت در ابعاد سیاسی، نظامی، فرهنگی اقتصادی و فکری است.

استقلال نظامی:

* اقتدار هر کشور ← قوای نظامی آن کشور

استقلال اقتصادی:

* ایران بوفه بازرگانان نام گرفته بود و منافع تجاری در آن فوق العاده بود.

* یکی از مشکلات کشورهای نفت خیر وابستگی بیش از حد به قیمت نفت است. از این رو کشورهای تولیدکننده نفت، همواره سعی در کاهش وابستگی به قیمت جهانی نفت دارند.

استقلال فرهنگی:

* استحاله فرهنگ غنی مردم مسلمان ایران در راس تمام فعالیت های فرهنگی دوران پهلوی قرار داشت.

* در این دوران غرب از سوی پهلوی ها و درباریان، به عنوان الگویی بی بدیل برای تبعیت،به مردم معرفی میشد.

* هم و غم پهلوی از بین بردن اسلام در ایران بود. ابتذال و بی بندو باری افسار گسیخته پهلوی حتی از کشورهای اروپایی نیز بیشتر بوده است که از مصادیق آن میتوان به جشن هنر شیراز و ازدواج هم جنس بازان اشاره کرد.

استقلال سیاسی:

* ابتدایی ترین حق مردم یک کشور←انتخاب و انتصاب مسئولین
* در دوران پهلوی انتخاب نخست وزیر و سایر مسئولان باید با نظر مستقیم غرب انجام می‌شد.
* با ظهور انقلاب اسلامی وابستگی سیاسی و اداری ایران از تمام کشورهای جهان قطع شد و شعار راهبردی ایران یعنی« نه شرقی نه غربی جمهوری اسلامی» به گوش تمام کشورهای جهان رسید.

ایستگاه تثبیت

۱- پس از پیروزی انقلاب اسلامی، کدام اصل‌ها در کنار اسلام به عنوان اصل تفکیک ناپذیر به قانون اساسی جمهوری اسلامی معرفی شد؟

۲- از نظر امام استقلال سلبی چیست؟

۳- استقلال ایجابی، تامین استقلال مملکت را در چند بعد مورد بررسی قرار می‌دهد؟

۴- وابستگی اقتصادی در کشور مکزیک، ژاپن و کشورهای آسیای شرقی به چه صورت است؟

۵- از مصادیق استحاله فرهنگی در دوران پهلوی، ۳ مرود را نام ببرید.

ایستگاه تست درسنامه ۱

۱ـ چه مقوله‌ای از نظر بنیانگذار انقلاب اسلامی از شاخصه های مهم و آرمان‌های اصلی انقلاب به شمار می رود؟

الف) توسعه نظامی ب) توسعه اقتصادی ج) استقلال د) قدرت سیاسی

2ـ در کلام امام خمینی (ره) منظور از «استقلال سلبی» چیست؟

الف) استقلال اقتصادی و خودکفایی از وابستگی اقتصادی به کشورهای خارجی

ب) کوتاه کردن دست استعمارگران و کشورهای خارجی از کشور

ج) خودکفایی و اختصاص منابع کشور به مردم

د) استقلال نظامی و تامین نیازهای نظامی با تکیه بر استعداد و توان داخلی

۳- کدام مورد جزء استقلال سلبی از نظر امام خمینی نیست؟

البف) قطع دست اجانب ب) رفع سلطه گری

ج) خارج شدن از امپریالیست د) کمرنگ کردن ریشه های وابستگی

۴- کدام مورد همان استقلال سلبی است؟

الف) استعمار زدایی ب) سپردن کار به کاردانان

ج) تامین استقلال کشور در ابعاد گوناگون د) خودکفایی

۵- از نظر امام خمینی (ره) استقلال ..... در حکومت اسلامی زمینه ساز حکومت نه شرقی نه غربی محسوب می شود.

الف) ایجابی ب) سلبی ج) مالی د) دینی

۶ـ کدام یک از موارد ذیل در دیدگاه امام خمینی (ره) از پیش شرطی های لازم برای تحقق استقلال نمی باشد.

الف) سپردن کار به کاردانان وطن خواه و امین ب) خودکفایی

ج) استقلال فکری مراکز آموزشی د) کاهش فاصله طبقاتی

۷- کشور ..... از نظر نظامی و کشور..... از نظر اقتصادی وابسته به آمریکا است.

الف) ژاپن ـ مکزیک ب) مکزیک ـ ژاپن ج) اوکراین ـ اندونزی د) اندونزی ـ اوکراین

بخش سوم: نکات آموزشی مربوط به زبان انگلیسی

نکته شماره ۱ ضمایر موصولی

۱. Who: از تکرار اسم مشخص (اسم انسان) در فاعل جمله وصفی جلوگیری می کند. بعد از آن فعل می‌آید.

1- The writer ……..has written this interesting story is very famous.

a) whose

b) whom

c) which

d) who *

2- The mechanic ……..is repairing the car is his friend.

a) whose

b) whom

c) who *

d) which

3- I don’t like people …… lose their tempers easily.

a) whom

b) who *

c) whose

d) which

4- The man ……..telephoned you lives in this house.

a) whose

b) whom

c) who *

d) which

۲.Whom: از تکرار اسم مشخص (اسم انسان) در مفعول جمله وصفی جلوگیری می کند. بعد از آن فاعل می‌آید.

1- The lady …….. I expected hasn’t come in yet.

a) whose

b) which

c) whom *

d) what

2- The man ……. They employed has blue eyes.

a) whose

b) which

c) where

d) whom *

۳. Which: از تکرار اسم غیرمشخص (اشیا یا حیوانات) در فاعل جمله وصفی جلوگیری می کند. قبل از آن اسم غیر انسان می‌آید و بعد از آن ممکن است اسم و یا فعل بیاید.

1- The car ……..was talking us to the airport broke down.

a) which *

b) who

c) whose

d) whom

2- The ladder on ……. I was standing began to slip.

a) whose

b) where

c) which *

d) that

3- The cars ……were fixed yesterday are over there.

a) which *

b) who

c) whore

d) whom

4- The letter …… he has written is in his room.

a) who

b) whom

c) which *

d) whose

۵. Where: از تکرار اسم مکان در جمله وصفی جلوگیری می کند.

نکته: باید دانست که وقتی که از where استفاده می شود نیاز به حرف اضافه مکان نیست.

۶. When: از تکرار اسم زمان در جمله وصفی جلوگیری می کند.

۷. Whose: از تکرار صفت ملکی در جمله جلوگیری کند.

نکته: البته اگر قبل whose اسم غیرمشخص وجود داشته باشد می توان به جای whose از of which استفاده کرد. بدین ترتیب که اسم بعد از whose را به قبل از whose منتقل می کنیم و به جای whose از of which استفاده می کنیم.

…The dog whose name was Top
the dog the name of which was top of.
The room whose door…
The room the door of which…

نکته: اگر در جمله وصفی عدد قبل از صفت ملکی وجود داشته باشد آن عدد به قبل از whose منتقل می شود.

1. The children …… painting prize were given ten pounds each.
a) who
b) that
c) what
d) whose *

2. The writer…….works are always admired by people all over the world is William Shakespeare.
a) whose *
b) whom
c) which
d) who

3. Amin…… father works in this department store is in our class.
a) that
b) which
c) whose *
d) whom

4. The man over there……. name I don't remember is an artist.
a) who
b) whose *
c) whom
d) that

۸. در صورتی که قبل از which عبارت the thing وجود داشته باشد به جای ترکیب the thing which از what استفاده می شود.

The thing which you need is fresh air.
What you need is fresh air.

۹. Why: از تکرار اسم دلیل و علت در جمله وصفی جلوگیری می کند.

نکته: باید دانست که وقتی جمله هایی که The reason why در آنها بکار رفته ادامه پیدا می کند از کلمه ربط that استفاده می شود نه because.

می توان در قسمت اسم، قبل از"که موصولی"ضمیر بکار برد و با "که موصولیwho) ") همهٔ ضمیرها به کار می روند به غیر از they که به جای آن از those استفاده می شود.

I who work hard. we who work hard.
You who work hard. you who work hard.
It who works hard.
She who works hard. Those who work hard.
He who works hard.

موارد جایگزینی ضمایر موصولی:

از بین " که های موصولی" سه مورد which وwhom، who (فاعلی و مفعولی) قابل جایگز ین شدن با that هستند.

The man who (that) works here is my uncle.
The man whom (that) you saw yesterday is my uncle.
The house which (that) is on the corner is mine.
The house which (that) you bought is too expensive.

موارد حذف " که های موصولی":

از بین ضمایر موصولی حتی می توان which وwhom (مفعولی) حذف کرد.

The man which you saw yesterday is my uncle.----- The man you saw yesterday is my uncle
The house which you bought is too expensive.------ The house you bought is too expensive.

نکته: اگر بعد از ضمیر موصولی who، which، that یک فعل to be قرار گرفت، در صورت حذف ضمیر موصولی باید فعل to be بعد از آن هم حذف شود.

Who are playing = playing.
Who was injured = injured

1- The boys ……football are my friends.
a) play
b) playing *
c) plays
d) are playing

2- The man …….in the accident was taken to hospital.
a) who injured
b) injured *
c) whom injured
d) that injured

3- The picture …… yesterday is over day.

a) was drawing

b) were drawn

c) which was drawing

d) drawn *

نکته شماره ۲ حرف اضافه

از **حروف اضافه (prepositions)** که در زبان انگلیسی بسیار رایج هستند برای بیان رابطه بین دو کلمه استفاده می شود.

An actor **from** Berlin

بازیگری از برلین

در این مثال حرف اضافه from رابطه بین actor و Berlin را نشان می دهد.

A book **about** life

کتابی درباره زندگی

در مثال بالا about رابطه بین book و life را نشان می دهد.

A bird **in** the sky

پرنده ای در آسمان

در این مثال حرف اضافه in رابطه بین bird و sky را نشان می دهد.

در جدول زیر لیستی از رایج ترین حروف اضافه ی زبان انگلیسی به همراه معنی قرار داده شده است:

preposition حرف اضافه	Meaning معنی	preposition حرف اضافه	Meaning معنی
before	قبل از	**above**	بالای
after	بعد از	**against**	در مقابل
behind	پشتِ، در پشتِ، پشت سرِ	**beside**	) در) کنارِ، پیش
besides	به غیر از، به جز	**down**	پایین
during	در، در طول	**except**	به جز

for	برای	**from**	از
in	در، درون، داخل	**off**	دور از (محلی)، در مرخصی
on	روی	**opposite**	روبرویِ، مقابلِ
out	بیرون	**outside**	بیرون، خارج
till	تا، تا این که	**to**	به، تا، تا این که، به طرف
toward	به سوی، نسبت به	**under**	زیر
underneath	در زیر، زیر	**until**	تا، تا این که
via	از طریق	**with**	با
within	در، درون	**without**	بدون

حرف اضافه *in* می‌تواند با ماه، فصل و یا سال بکار برود.

The conference will be held **in summer**.
کنفرانس در تابستان برگزار خواهد شد.

It’s very hard to travel **in winte**r because of cold weather.
در زمستان به دلیل سردی هوا مسافرت کردن خیلی سخت است.

Ali is going to the United States **in June**.
علی در (ماه) ژوئن به ایالات متحده می رود.

نکته: اصطلاحات ثابتی هم وجود دارند که in در آنها بکار می رود.

In the morning, **In** the afternoon, **In** the evening
I go to school **in the morning**.
من صبح به مدرسه می روم.

I saw one of your best friends **in the afternoon**.
بعداظهر یکی از بهترین دوستات رو دیدم.

حرف اضافه *on* می تواند با تاریخ یا روزهای هفته استفاده شود.

The soccer match is **on September 18**.
مسابقه فوتبال روز هجدهم سپتامبر است.

I ‘m going to visit a friend of mine **on Friday**, do you want to come with me?
من قصد دارم جمعه به دیدن یکی از دوستام بروم، میخوای با من بیای؟

We met a new member in the group **on Monday morning**.
ما در گروه یک عضو جدید را دوشنبه صبح ملاقات کردیم.

Mike graduated from university **on March 24, 2014**.
مایک در ۲۴ مارس ۲۰۱۵ از دانشگاه فارالتحصیل شد.

نکته: هنگامی که ما فقط اسم ماه را در جمله استفاده می کنیم دیگر نباید از on استفاده کرد بلکه باید از in استفاده کرد. ولی وقتی که به همراه اسم ماه، ما تاریخ را هم داریم آن وقت باید از حرف اضافه on استفاده کرد.

حرف اضافه at می تواند با ساعت یا کلمات night, noon و midnight بکار برود.

The movie is **at 3 pm**.
فیلم ساعت ۳ بعداظهره.

Bats come out **at night**.
خفاش ها شب بیرون می آیند.

Sometimes I eat lunch **at noon**.
بعضی اوقات من ظهر نهار می خورم.

کاربرد حرف اضافه at

هنگام صحبت در مورد فعالیت های گروهی مثل مهمانی، جلسه، نمایش، کنسرت و غیره از *at* استفاده می شود.

at a party, **at** a meeting, **at** a play, **at** a concert, etc
I will see you **at the party**.
در مهمونی می بینمت.

Jack is now **at a concert**.
جک الان در یک کنسرته.

A: Where is Maria?

B: She is at a meeting now.

ماریا کجاست؟ او الان در یک جلسه است.

تفاوت حروف اضافه at و in در خصوص مکان

به طور کلی از in موقعی استفاده می شود که ما به یک قسمت به خصوصی از یک ساختمان (بانک، اداره...) اشاره می کنیم. ولی از at موقعی استفاده می کنیم که به یک ساختمان به طور کلی اشاره می کنیم که کمی نامشخص است.

where are you?

I'm **in** the office.
کجا هستی؟

در اتاقم هستم (اتاقی که در اداره است).
where are you?

I'm **at** the office.
کجا هستی؟

اداره هستم (در اینجا منظور اداره به صورت یک کل است و این دقیقا مشخص نیست که این شخص در چه قسمتی از اداره است)

تفاوت دیگر in و at در مورد مکان وقتی است که ما از فعل arrive (رسیدن، وارد شدن) قبل از این دو استفاده می کنیم. به طور کلی برای مکان های بزرگ باید از **حرف اضافه** in استفاده کرد ولی برای مکان های کوچک از at استفاده می شود. مثلا وقتی که می خواهیم از یکی از این دو برای یک کشور استفاده کنیم باید از in استفاده می کنیم ولی برای فرودگاه از at استفاده می کنیم. به چند مثال در این خصوص توجه کنید:

Yesterday, I arrived **in the Netherlands** to meet my co-workers.
دیروز من برای ملاقات همکارانم وارد هلند شدم.

It is expected that the air plane arrives **at the airport** within 45 minutes.
انتظار می رود که هواپیما در ظرف ۴۵ دقیقه وارد فرودگاه شود.

We will arrive **at the restaurant** in the evening.
ما عصر وارد رستوران می شویم.

نکته :از حرف اضافه to بعد از arrive استفاده نمی شود.
I ~~normally arrive to college about an hour before my class starts.~~
در مثال بالا at باید جایگزین to شود.

کاربرد حروف اضافه on و in برای موقعیت

حرف *اضافه on* اغلب برای موقعیت چیزی روی یک سطح بکار می رود, و *in* وقتی بکار می رود که چیزی درون چیزی یا مکانی دیگر باشد.

I have only a cell phone **in** my pocket.
من فقط یک گوشی در جیبم دارم.

There is a pen **on** the desk.
یک خودکار روی میز است.

Do you see that parrot **in** the cage?
اون طوطی رو توی قفس می بینی؟

Jimmy has a tattoo **on** his hand.
جیمی یک خالکوبی روی دستش دارد.

چند اشتباه رایج در استفاده از این حروف

با افعالی مثل resemble, discuss, lack, meet, approach, marry و enter (وارد (جایی) شدن) از حروف اضافه استفاده نمی‌شود.

Henry and I discussed (~~about~~) the problem.
من و هنری در مورد مشکل گفت و گو کردیم.

He is going to marry (~~with~~) one of his classmates by the name of Rose.
او قصد دارد با یکی از همکلاسی هایش به اسم رز ازدواج کند.

We are approaching (~~to~~) the stadium.
ما داریم به استادیوم نزدیک می شویم.

I met (~~with~~) one of your old friends.
من با یکی از دوستان قدیمی ات ملاقات کردم.

از حروف اضافه برای برخی از اصطلاحات رایج مربوط به زمان که با next, last, this , و one شروع می شوند استفاده نمی کنیم.

Let’s see each other (~~on~~) next Saturday.
بیا همدیگه رو شنبه بعد ببینیم.

Meeting him (~~in~~) that morning is the worst memory I have.
ملاقات کردن او بدترین خاطره ایست که دارم.

از to قبل از کلمه home استفاده نمی شود:

I’m going (~~to~~) home.
دارم میرم خونه.

بعد از after, before, against, at, by, on, of, about, instead of و without از ing برای افعال استفاده می شود.

I ~~like to watch movies instead of read boring books.~~
I like to watch movies instead of reading boring books.
به جای خواندن کتاب های کسل کننده دوست دارم فیلم تماشا کنم.

He ~~went out without say anything.~~
He went out without saying anything.
او بدون گفتن چیزی بیرون رفت.

نکته شماره ۳ اسامی قابل شمارش و غیر قابل شمارش

در انگلیسی برای بیان مقدار و یا تعداد مشخص از هرچیزی از یک قاعده و قانون خاصی استفاده می کنند. این قوانین در موضوعی با عنوان اسامی قابل شمارش و غیر قابل شمارش بیان می شود. در این درس با اینگونه جملات و کلمات پرسشی مرتبط با آن آشنا می شوید. اول از همه باید بدانیم که اسم قابل شمارش و یا غیر قابل شمارش یعنی چه؟

به هر اسمی که بتوان آنرا با عدد شمارش کرد اسم قابل شمارش می گویند. این اسمها را هم می توان مفرد بیان کرد و هم بصورت جمع. همچنین در صورت مفرد بودن قبل از آنها از a یا an استفاده می شود. مانند:

یک کتاب دو کتاب و ....= one books two books

یک خانه دو خانه و .... = one house two houses

یک ماشین دو ماشین سه ماشین و .... = one car two cars three cars

یک سیب یک پرتقال = an apple an orange

یک مرد سه مرد = a man three men

اسامی غیر قابل شمارش

به هر اسمی که نتوان با عدد آنرا شمارش کرد و باید مقدار برای آن بیان کرد اسم غیر قابل شمارش می گویند.

مانند:

انواع مایعات مثل: قهوه چای اب آب میوه

محصولات لبنی مثل: کره پنیر ماست

غلات مثل: گندم جو آرد نخود لوبیا

در بیان اسامی قابل شمارش و غیر قابل شمارش در جملات معمولاً از کلمات کمیت هم استفاده می شود که در زیر آمده است:

برای قابل شمارش داریم:

یه چند تا = a few

تعدادی / بعضی = some

خیلی = many

(تعداد زیاد (از هر چیز = a lot of

خیلی زیاد = too many

و برای غیر قابل شمارش:

a little = یه کمی

some = مقداری

much = زیاد

too much = مقدار خیلی زیاد

a lot of = مقدار زیاد (از هر چیز)

حالا به مثالهای زیر توجه کنید:

I need two apples = من دو تا سیب نیاز دارم

she has to eat an orange = او باید یک پرتقال بخورد

some men had two cell phones = بعضی از مردها دو تا موبایل داشتند

I saw three lions at the zoo = من دو تا شیر را در باغ وحش دیدم

I want to buy a few books = من مخواهم یه چند تا کتاب بخرم

She doesn't have many pens = او خیلی خودکار ندارد

Do you have a lot of plates? = آیا خیلی بشقاب دارید؟

She'd like to buy two new books = او تمایل داره دو تا کتاب نو بخره

Many people like to stay here = خیلی مردم دوست دارند اینجا بمونند

It is 33 Kilometers from here to London = از اینجا تا لندن ۳۳ کیلومتر است.

و مثالهایی برای غیر قابل شمارش:

Do you need some water? = آیا مقداری اب احتیاج داری؟

I took a little soil for our house = من مقدار کمی خاک برای خانه مان بردم

He bought a lot of milk for his family = او برای خانواده اش مقدار زیادی شیر خرید

Let's have some cool drink = بیا مقداری نوشابه خنک بخوریم

Would you like some coffee? = آیا مقداری قهوه میل دارید؟

I ate a little bread with some butter for breakfast = من برای صبحانه مقدار کمی نان با مقداری کره خوردم

I need two kilos of milk = من دو کیلو شیر می خواهم

نکات:

۱. همانطوریکه می بینید اسامی قابل شمارش در صورت بیشتر از یک عدد بودن بصورت جمع بیان می شوند در حالیکه اسامی غیر قابل شمارش همیشه مفرد بیان می شوند.

۲. اسامی غیر قابل شمارش می توانند همراه با یک واحد شمارش و یا یک وسیله بصورت شمارشی بیان شوند. در این صورت این واحدهای شمارش هستند که جمع بسته می شوند.

مانند:

I need two kilos of milk = من دو کیلو شیر می خواهم

they want a glass of water = آنها یک لیوان آب می خواهند

۳. اسامی بی قاعده هم جزو اسامی قابل شمارش محسوب می شوند.اسامی بی قاعده: به اسامی گفته می شود که s یاes جمع بسته نمی‌شوند.
مانند: man woman police mouse child

نکته: البته همیشه استثناعاتی هم وجود دارد. بعضی اسامی غیر قابل شمارش را نیز می توان بصورت قابل شمارش بیان کرد: مانند زیر:

International waters = آبهای بین المللی

please give me a beer = (لطفاً یک آبجو به من بده. (یک لیوان ابجو به من بده

I’d like a coffee, please = (من یک قهوه میل دارم، لطفاً (یک فنجان قهوه میل دارم

May I have a white wine = (ممکنه یک شراب سفید داشته باشم؟ (اجازه می دهید یک شراب سفید بخورم؟

نحوه استفاده ازSome, no, any در جملات

از جمله کلماتی که در ساخت جملات سؤالی و غیر سؤالی بکار می رود این سه کلمه می باشد. اگر بخواهیم جمله پرسشی همراه با there is وthere are بسازیم معمولا از any و some استفاده می کنیم و اگر بخواهیم جمله غیر پرسشی منفی بسازیم ازsome، anyو no استفاده می کنیم و اگر بخواهیم جمله غیر پرسشی مثبت بسازیم از some استفاده می کنیم.بنابرین در جملات پرسشی، مثبت و منفی از some؛ در جملات پرسشی و منفی ازany ؛ و در جملات منفی ازno ؛ در جمله ای که فعل منفی شودany استفاده می شود و در جملات مثبت با معنی منفی از no استفاده می شود.

جمله ای که با some سؤالی می شود در صورت دادن جواب منفی با any یا no بیان می شود.مثالهای زیر را ببینید:

فرض کنید ۵ عدد سیب روی میز باشد:

there are five apples on the table.
Is there any apple on the table?
yes, there are some apples on it
No, there isn't any apple on the table
No, there is no apple on the table

بخش سوم: نکات آموزشی مربوط به اطلاعات عمومی و دانش اجتماعی

توجه: اعداد داخل پرانتز حاکی از شماره ماده قانون اساسی است.

نکته شماره ۱ کلیات قانون اساسی

۱۷۷ اصل دارد و از طریق همه‌پرسی در سال ۱۳۵۸ تصویب شد. ۹۸/۲ ٪ (۱۰ و ۱۱ فروردین ۱۳۵۸)

۱۲ فروردین: روز جمهوری اسلامی ایران.

پایه‌های نظام اقتصادی کشور: بخش دولتی (نه عمومی) – تعاونی – خصوصی.

اقلیّت‌های دینی به رسمیّت شناخته شده: زرتشتی - کلیمی - مسیحی.

فوت یکی از نامزدهای انتخاباتی ریاست جمهوری ۱۰ روز قبل از انتخابات (رأی‌گیری): ۲ هفته تأخیر در رأی‌گیری.

انتخاب ریاست جمهوری جدید: یک ماه قبل از اتمام کار رئیس جمهور فعلی.

اداره‌ی امور کشور از طریق آراء عمومی و از طریق انتخابات و یا همه‌پرسی. (۶)

(۷) ارکان تصمیم‌گیری و اداره‌ی امور کشور: شوراها، مجلس شورای اسلامی، شورای استان، شهرستان و ... .

نکته شماره ۲ اختیارات رهبری

مربوط به رئیس جمهور: عزل رئیس جمهور، پس از حکم دیوان عالی کشور یا رأی مجلس.

مربوط به اختلافات و معضل‌ها:

۱. حل اختلاف بین قوا و تنظیم روابط بین آنها.

۲. حل معضلات غیر عادی نظام: با کمک مجمع تشخیص مصلحت نظام.

۳. عفو محکومین: پس از پیشنهاد قوّه قضائیه.

فرمان دادن‌ها:

۱. فرماندهی کل نیروهای مسلح.

۲. اعلام جنگ و صلح و بسیج نیروها.

۳. فرمان همه‌پرسی (نه نظارت): نظارت: شورای نگهبان.

مربوط به عزل و نصب و قبول استعفا:

۱. فقهای شورای نگهبان.

۲. عالی‌ترین مقام قوّه قضائیه.

3. رئیس سازمان صدا و سیما.

۴. رئیس سازمان ستاد مشترک.

۵. فرماندهی کل سپاه.

۶. فرماندهی عالی نیروهای انتظامی و نظامی.

۷. تعیین رئیس ستاد کل نیروهای مسلح.

۸. رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام.

تعیین کردن‌ها:

۱. امام جمعه‌ی استانی.

۲. انتخاب فقهای شورای نگهبان.

۳. تعیین اعضای ثابت و متغیر تشخیص مصلحت نظام.

تأیید کردن‌ها:

۱. تأیید مصوبات شورای عالی امنیت ملی به منظور اجرا.

۲. تأیید مقررات مربوط به مجمع تشخیص مصلحت نظام.

شرایط و صفات رهبری:

طبق اصل ۱۰۹:

۱. صلاحیت علمی لازم در فقه، ۲. عدالت و تقوای لازم، ۳. بینش سیاسی و اجتماعی و ... .

نظارت‌ها:

از طریق رئیس قوه قضائیه بر دادگستری نظارت دارد. سیاست‌های کلی نظام با کمک مجمع تشخیص مصلحت توسط رهبر اتخاذ می‌گردد.

نکته شماره ۳ قوه قضاییه

انتخاب‌ها: ۶ نفر حقوقدان شورای نگهبان و معرفی به مجلس شورای اسلامی

رئیس قوه‌ی قضاییه: به مدت ۵ سال، معرفی ۶ نفر حقوقدان شورای نگهبان به مجلس. لوایح قضائی را تهیه می‌کند و قضّات عادل و شایسته را انتخاب می‌کند.

مربوط به نظارت‌ها:

۱. نظارت بر سازمان بازرسی کل کشور، ۲. نظارت بر حسن اجرای قوانین، ۳. نظارت بر دادگستری، ۴. نظارت بر دیوان عدالت اداری، ۵. نظارت بر آزادی‌های مشروع، ۶. نظارت بر پیشگیری از وقوع جرم.

رسیدگی به: دارایی‌های رهبر، رئیس جمهور، معاونان رئیس جمهور، وزیران و همسران و فرزندان آنها قبل و بعد از خدمت.

وزارت دادگستری: توسط رئیس قوّه قضائیه انتخاب می‌شود و به رئیس جمهور پیشنهاد می‌شود و رئیس جمهور انتخاب نهایی را انجام می‌دهد.

وظیفه‌ی وزارت دادگستری: تنظیم روابط قوّه قضائیه با آن دو قوای دیگر.

شرایط انتخاب رئیس قوّه قضائیه: (۱۵۷) ۱. مجتهد عادل، ۲. آگاه به امور قضائی، ۳. مدیر و مدبّر

نکته شماره ٤ مجلس خبرگان

ویژگی‌ها: برای مدت ۸ سال توسط رأی مستقیم و محض مردم انتخاب می‌شوند.

وظایف:

۱. وظیفه‌ی اصلی: (۱۱۱) عزل رهبر و نصب رهبر

۲. تدوین قانون اساسی ایران از طریق رفراندوم

۳. نظارت بر رهبری توسط فقیه واجد شرایط مجلس خبرگان. (۱۰۷)

۴. انتخاب رهبری: دو سوم نمایندگان مجلس خبرگان، برای زمان نامحدود.

رؤسا: دوره اول تا چهارم: علی مشکینی، دوره چهارم: رفسنجانی، مهدوی کنی، یزدی، دوره پنجم: جنّتی

نکته شماره ۵ مجمع تشخیص مصلحت نظام

۱. حل اختلاف بین مجلس و شورای نگهبان (ارکان قوّه مقننه).

۲. تشخیص مصلحت در مواردی که مصوبه مجلس مغایر با موازین شرع است.

۳. نظارت بر حسن اجرای سیاست‌های کلی نظام.

۴. مشاور رهبری در موارد اصلاح قانون اساسی.

۵. عضویت ثابت در شورای بازنگری قانون اساسی.

۶. انتخاب یکی از اعضای شورای نگهبان برای عضویت در شورای موقت رهبری.

۷. تصویب برخی از وظایف رهبری برای اجرا توسط شورای موقت رهبری.

۸. انتخاب جایگزین هر یک از اعضای شورای موقت رهبری در صورت عدم توانایی انجام وظایف.

نکته شماره ٦ قوه مجریه

مسئولیت‌های رئیس جمهور:

۱. مهمترین وظیفه‌ی رئیس جمهور: اجرای قوانین اساسی.

۲. مسئولیت امور برنامه و بودجه که مسئولیت تهیه و تدوین بودجه کل کشور بر عهده‌ی سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور است.

۳. امور اداری و استخدامی کشور.

۴. اعطای نشان‌های دولتی.

۵. ریاست شورای عالی امنیت کشور.

۶. ریاست هیئت وزراء و نظارت بر آن‌ها.

۷. شرکت در اجلاسیه‌های بین‌المللی.

۸. تأیید استوارنامه‌ی سفیران. سفیر توسط وزیر امور خارجه پیشنهاد و رئیس جمهور تصویب می‌کند.

۹. ریاست شورای عالی انقلاب فرهنگی.

ارکان قوه مجریه: هیئت وزراء + رئیس جمهور + معاونان رئیس جمهور

* رئیس جمهور برای وزارت‌خانه‌هایی که وزیر ندارد، برای سه ماه می‌تواند سرپرست تعیین کند.

* اداره‌ی هیئت وزراء: توسط معاون اول ریاست جمهوری.

نکته شماره ۷ قوه مقننه

ارکان آن: مجلس شورای اسلامی + شورای نگهبان

ویژگی‌های آن: به ازای افزایش ۱۵۰۰۰۰ نفر، یک نفر به نمایندگان اضافه می‌شود. طرح از طریق نمایندگان مجلس به مجلس پیشنهاد می‌شود. لایحه از طرف هیئت وزراء تصویب می‌شود که قبلاً دولت به مجلس پیشنهاد داده بود. ۶ نفر حقوقدان بوسیله‌ی قوه قضائیه به مجلس معرفی می‌شوند و مجلس به انتخاب نهایی آنها می‌پردازد. ریاست آن به مدت ۴ سال توسط نمایندگان مجلس انتخاب می‌شود.

وظایف آن: شرح و تفسیر قوانین عادی - تصویب بودجه‌ی سالانه‌ی کشور - تصویب طرح‌های قانونی که هیئت وزراء به مجلس پیشنهاد می‌کند - کنترل مصوبات وزراء برای عدم مغایرت آن‌ها با قوانین عادی به عهده‌ی رئیس مجلس است.

نظارت‌ها: نظارت بر دیوان محاسبات کشور - استیضاح وزراء - ناظر بر اجرای بودجه - حق تحقیق و تفحّص در تمام امور کشور (۷۶) - کمیسیون‌های مجلس وظیفه‌ی بررسی طرح‌ها و لایحه‌ها قبل از مطرح شدن در مجلس را دارند.

رسمیّت یافتن‌ها:

پس از برگزاری انتخابات: دو سوم نمایندگان. استیضاح: برای وزراء امضای حداقل ۱۰ نفر از نمایندگان و مهلت حاضر شدن ۱۰ روز است. استیضاح رئیس جمهور: یک سوم و یک ماه فرصت برای حاضر شدن در مجلس. استخدام کارشناسان خارجی (۸۲): ممنوع ولی در مواقع ضرورت سه چهارم نمایندگان. طرح‌های قانونی: پیشنهاد حداقل ۱۵ نماینده. درخواست مراجعه به آراء عمومی: دو سوم تصویب کنند(۵۹). سؤال از رئیس جمهور: یک چهارم. تصویب مصوبات مجلس غیر علنی: سه چهارم. رسمیت یافتن جلسات: دو سوم. تصویب آیین‌نامه داخلی مجلس: دو سوم حاضرین.

نکته شماره ۸ شورای نگهبان

به منظور پاسداری از احکام اسلامی و قانون اساسی از نظر عدم مغایرت مصوبات مجلس شورای اسلامی با آن‌ها»، شورای نگهبان تشکیل می‌شود.

تعهد نفرات شورای نگهبان:

۶ نفر فقیه توسط رهبر + ۶ نفر حقوقدان با معرفی قوه قضائیه و انتخاب نهایی مجلس به مدت ۶ سال (پس از ۳ سال اول به قید قرعه اعضا تغییر می‌کنند).

ویژگی‌ها:

۱. تشخیص عدم مغایرت مصوبات مجلس با احکام اسلامی توسط اکثریت فقهای شورای نگهبان.

۲. عدم تعارض مصوبات مجلس با قانون اساسی توسط همه‌ی اعضای شورای نگهبان.

۳. ارگان کنترلی است.

۴. مجلس شورای اسلامی، بدون شورای نگهبان اعتبار قانونی ندارد. استثناء: تصویب نمایندگان و انتخاب ۶ نفر حقوقدان اعضای شورای نگهبان.

زمان برای انطباق موارد ۱ و ۲: ۱۰ روز است و اگر وقت اضافه بخواهند ۱۰ روز دیگر با ذکر دلیل.

وظایف:

۱. تغییر قانون اساسی با شرط سه چهارم آن‌ها

۲. (۹۹) نظارت بر انتخابات ریاست جمهوری.

۳. نظارت بر مجلس خبرگان رهبری.

۴. نظارت بر مجلس شورای اسلامی.

۵. نظارت بر مراجعه به آرای عمومی.

۶. نظارت بر همه‌پرسی (فرمان همه‌پرسی توسط رهبری).

۷. تصویب نهایی قوانین کشور.

بازرسی‌ها:

امر حسابرسی و بازرسی در قوه قضائیه: سازمان بازرسی کل کشور.

امر حسابرسی و بازرسی در قوه مجریه: سازمان حسابرسی جمهوری اسلامی ایران.

امر حسابرسی و بازرسی در قوّه مقننه: دیوان محاسبات کشور.

نکته شماره ۹ شورای عالی انقلاب فرهنگی

به ریاست رئیس جمهور و نوعی نهاد حکومتی است.

با هدف گسترش نفوذ فرهنگ اسلامی در شئون جامعه و تقویت انقلاب فرهنگی و اعتلای فرهنگ عمومی و تزکیه‌ی محیط‌های علمی و فرهنگی از افکار مادی و نفی مظاهر و آثار غرب‌زدگی. به فرمان امام خمینی(ره)

نکته شماره ۱۰ دیوان عالی کشور

به مدت ۵ سال توسط قوه قضائیه با مشورت قضّات دیوان عالی کشور.

وظایف:

۱. رسیدگی به تخلفات رئیس جمهور، ۲. ایجاد وحدت رویّه‌ی قضائی، ۳. ناظر بر اجرای صحیح قوانین در محاکم.

نکته شماره ۱۱ دیوان عدالت اداری

تنها مرجع عمومی اداری است؛ برای بررسی شکایات در مورد مأموران دولتی بکار می‌رود. مثلاً اگر شهرداری از صدور پروانه ساختمان خودداری کند. زیر نظر رئیس قوه قضائیه است.

نکته شماره ۱۲ دیوان محاسبات کشور

نظارت بر بعد از خرج بودجه و زیر نظر مجلس شورای اسلامی است.

نکته شماره ۱۳ وزارت بازرگانی

بازرسی و نظارت بر قیمت و توزیع کالا و خدمات.

نکته شماره ۱۴ دادگاه عمومی دادگستری

۱. رسیدگی به اتهام رئیس جمهور و معاونان او و وزیران در مورد جرائم عادی با اطلاع مجلس شورای اسلامی.

۲. رسیدگی به جرائم سیاسی و مطبوعاتی علنی با حضور هیئت منصفه.

نکته شماره ۱۵ صدا و سیما

شورای نظارت بر صدا و سیما:

نمایندگان رئیس جمهور (۲ نفر)

نظارت روی آن با کمک

نمایندگان رئیس قوه قضائیه (۲ نفر) نمایندگان مجلس شورای اسلامی (۲ نفر)

نکته شماره ۱۶ شورای امنیت ملی

متشکل از: رؤسای سه قوّه + وزیر امور خارجه، وزیر اطلاعات و عالی‌ترین مقام ارتش و سپاه + رئیس ستاد فرماندهی کل نیروهای مسلّح + مسئول امور برنامه و بودجه + دو نماینده به انتخاب مقام معظم رهبری.

وظایف: به منظور تأمین منافع ملّی و پاسداری از انقلاب اسلامی و تمامیّت ارضی و حاکمیّت ملی:

۱. تعیین سیاست‌های دفاعی- امنیتی کشور. ۲. هماهنگی فعالیت‌های سیاسی، اطلاعاتی، فرهنگی و ... با تدابیر کلی دفاعی.

۳. بهره‌گیری از امکانات مادی و معنوی کشور برای مقابله با تهدیدهای داخلی و خارجی.

نکته شماره ۱۷ قوانین و اصول متفرقه

(۹۰) هر کسی شکایتی از طرز کار مجلس یا قوه قضائیه داشته باشد، می‌تواند شکایت خود را کتباً به مجلس شورای اسلامی عرضه کند.

این‌ها باید مجتهد باشند: رئیس قوه قضائیه - رئیس دیوان عالی کشور - دادستان کشور.

تعداد نمایندگان مجلس: پس از هر ۱۰ سال به ازای هر ۱۵۰۰۰۰ نفر، یک نفر اضافه می‌شود.

نکته شماره ۱۸ مختصری از انقلاب اسلامی

آرمان‌های فرهنگی و اجتماعی انقلاب: ایجاد محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی بر اساس ایمان و تقوا.

میشل فوکو معتقد بود که انقلاب اسلامی نمی‌تواند با انگیزه‌های اقتصادی و مادی صورت گرفته باشد. او دلیل انقلاب اسلامی ایران را معنویت‌گرایی سیاسی می‌داند.

۲۸ مرداد ۱۳۳۲: کودتا علیه مصدق به دلیل محدود کردن امتیازات شاه، شاه ترسید و فرار کرد. به دلیل محدود شدن دست انگلستان و آمریکا.

۱۶ آذر ۱۳۳۲: حرکت سیاسی و دانشجویی برای ورود ریچارد نیکسون.

۲ فروردین ۱۳۴۲: حمله به مدرسه‌ی فیضیّه قم به دلیل اعتراض روحانیون به مطرح شدن لوایح توسط شاه.

۱۵ خرداد ۱۳۴۲: صحبت تند امام علیه شاه و آمریکا و زندانی شدن او (برای طرح انجمن ایالتی و ولایتی).

٤ آبان ۱۳٤۳: اعتراض امام به طرح کاپیتولاسیون.

۱۳ آبان ۱۳٤۳: تبعید امام به ترکیه، عراق و سپس فرانسه تا **۱۳ مهر ۱۳۵۷.**

۱۹ دی ۱۳۵٦: قیام علیه رژیم به علت درج مقاله‌ی توهین‌آمیز نسبت به امام خمینی (ره) در روزنامه اطلاعات، که به شهادت بسیاری از طلّاب در قم انجامید.

۲۹ بهمن ۱۳۵٦: چهلم (اربعین) شهدای قیام **۱۹ دی ۱۳۵٦** در تبریز.

۹ و ۱۰ فروردین ۱۳۵۷: مردم یزد خواستار آزادی زندانیان سیاسی و امام شدند.

۱۱ خرداد ۱۳۵۷: تعطیلی و اعتصاب.

۵ شهریور ۱۳۵۷: سقوط دولت جمشید آموزگار و تشکیل دولت شریف امامی.

۱۷ شهریور ۱۳۵۷: جمعه سیاه (اعتراضات مردم در میدان ژاله تهران).

۱۳ آبان ۱۳۵۷: اعتراضات دانش‌آموزان در مقابل دانشگاه تهران و به خشونت کشیدن آن‌ها.

۲۳ دی ۱۳۵۷: تأسیس شورای انقلاب توسط امام (ره).

۲۶ دی ۱۳۵۷: فرار شاه.

٤ و ٥ بهمن ۱۳۵۷: بسته شدن فرودگاه‌ها توسط دولت بختیار.

۹ بهمن ۱۳۵۷: باز شدن فرودگاه‌ها.

۱۲ بهمن ۱۳۵۷: (ساعت ۹:۲۷:۳۰) ورود امام پس از ۱۵ سال تبعید.

۱۷ بهمن ۱۳۵۷: تشکیل دولت موقت توسط امام به ریاست مهندس مهدی بازرگان.

۲۱ بهمن ۱۳۵۷: بیرون ریختن مردم برای شکستن حکومت نظانی.

۱۹ اسفند ۱۳۵۷: تشکیل بنیاد مستضعفین انقلاب اسلامی و داده شدن تمام اموال پهلوی به بنیاد.

١٤ اسفند ۱۳۵۸: تشکیل کمیته امداد امام خمینی (ره)

نکته شماره ۱۹ **آشنایی با تشکیلات جمهوری اسلامی ایران**

سازمان خصوصی: به‌وسیله‌ی مردم تشکیل می‌شود و هدفش به‌کار انداختن سرمایه برای تحصیل سود است.

شهرداری: مستقل و با هدف رفاه و آسایش اهالی تأسیس می‌شود. دارای استقلال مالی است و درآمدش از طریق عوارض شهرداری کسب می‌شود.

شورای اسلامی: برای پیشبرد سریع برنامه‌های اجتماعی، اقتصادی، عمرانی، بهداشتی، فرهنگی و ... از طریق همکاری مردم و نظارت بر اداره‌ی هر روستا، شهرستان، بخش، شهر و استان تشکیل می‌گردد.

وظیفه‌ی اصلی و اساسی شورای شهر، اتخاذ تصمیم درباره‌ی اداره‌ی شهر می‌باشد.

اجرای تصمیمات شورای شهر به‌وسیله‌ی شهردار و دستگاه‌های اداری شهرداری انجام می‌پذیرد.

نهادهای انقلابی: بنا به نیاز دوران بعد از انقلاب اسلامی ایران با تصویب مراجع قانون‌گذاری بوجود آمده است. مانند جهاد سازندگی و ریاست جمهوری.

مؤسسه: به سازمان‌های مطالعاتی- تحقیقاتی و علمی گویند.

بنیاد: سازمانی با هدف انجام کارهای خیریّه و عام‌المنفعه از طریق کمک‌های دولتی و مردمی است.

صندوق: تشکل سازمانی مستقلی است که به موجب قانون ایجاد شده و مستلزم وجوهی از گروه یا محل خاصی در جهت تحقق اهداف مالی، اعتباری، بازرگانی، کارگشایی و ... به صورت سازمان وابسته به یک وزارتخانه یا سازمان دولتی به صورت شرکت اداره می‌شود.

شرکت دولتی: به موجب قانون تشکیل می‌شود و ۵۰٪ از سهام آن توسط دولت تأمین می‌گردد.

سازمان نیمه دولتی: جنبه‌ی تجاری و اقتصادی دارد و اغلب به صورت بخش خصوصی تأسیس می‌گردد و دولت به دلیل حفظ سرمایه‌اش بر آن نظارت می‌کند.

اصول فعالیت هر سازمان: قانونی بودن و مشروعیت داشتن.

سازمان‌های فعال در ایران: سازمان‌های دولتی، نیمه دولتی، خصوصی، محلی و شهرداری‌ها، شورای شهر، نهادهای انقلابی.

سازمان دولتی: توسط دولت با هدف انجام وظیفه، ارائه‌ی خدمت، اعمال تصدی و حاکمیت بوجود آمده است.

گونه‌های مختلف سازمان‌های دولتی در ایران: وزارت‌خانه (بالاترین ارگان اجرایی دولت) - سازمان - مؤسسه - مرکز - بنیاد - صندوق - شرکت‌های دولتی.

ارکان قوه مجریه: رئیس جمهور - وزراء - رؤسای سازمان‌های زیر نظر ریاست جمهوری.

انتفاضه: حرکت خودجوش مردم علیه ظلم و ستم.

رئیس جمهورهای ایران:

بنی صدر – شهید رجایی – سید علی خامنه‌ای – هاشمی رفسنجانی – خاتمی – احمدی‌نژاد – روحانی.

سازمان‌های تابع ریاست جمهوری: سازمان ملی جوانان – سازمان انرژی اتمی – سازمان حفاظت محیط زیست.

راهبرد: برنامه‌ی جامع، منسجم و کاملی که برای تحقق اهداف سیاسی سازمان تدوین می‌گردد.

اجازه‌ی **اجتماعات و راهپیمایی‌های قانونی** با وزارت کشور است.

مرکز آمار رسمی کشور: مرجع رسمی انتشار آمار رسمی کشور.

وزارت مسکن و شهرسازی: مسئولیت تهیه‌ی طرح‌های جامع شهری را برعهده دارد.

شورای عالی شهرسازی و معماری ایران مرجع تصویب طرح هادی شهرهاست.

نهادهای عمومی غیر دولتی: شهرداری‌ها – تأمین اجتماعی – سازمان زندان‌ها – بنیاد شهید.

جامعه‌ی مورد سرشماری عمومی نفوس و مسکن:

۱. اعضای همه‌ی خانوارهای معمولی ساکن.

۲. مؤسسه و گروهی که اقامتگاه آن‌ها در زمان سرشماری در ایران است.

۳. اعضای خانوارهای معمولی غیر ساکن کشور.

۴. اعضای هیئت سیاسی و سفارت‌خانه‌های خارج از کشور و افراد خانوار آن‌ها.

سازمان مصرف تعاون شهر و روستا تحت پوشش وزارت بازرگانی است.

سازمان بنادر و کشتیرانی تحت پوشش وزارت راه و ترابری است.

استاندار: در برابر وزیر کشور پاسخگو است و به‌عنوان نماینده‌ی عالی دولت است؛ و مسئولیت آن زیر نظر رئیس جمهور و وزراء است. دارای دو وظیفه است:

۱. برقراری امنیت استانی که زیر نظر شورای عالی امنیت کشور است.

۲. هدایت و تشکیل مرتب جلسات شورای تأمین استان و نظارت بر حسن اجرای مصوبات آن.

نکته شماره ۲۰ تاریخ معاصر ایران

فتوای تحریم توتون و تنباکو: میرزای شیرازی.

آیت الله کاشانی: رهبر جناح مذهبی ملی شدن صنعت نفت.

اوایل قرن نوزدهم: ظهور سیاسی علمای دینی در تاریخ معاصر ایران.

نفوذ قاجار در ساختار سیاسی صفویه بود.

ناسیونالیسم: ایدئولوژی مورد استفاده‌ی رضاخان بعد از به قدرت رسیدن.

فدائیان اسلام: گروه سیاسی قبل از انقلاب بود که گرایش‌های شدید مذهبی برای تشکیل دولت اسلامی داشتند.

کاپیتولاسیون: قانونی که به نظامیان آمریکایی مأمور در ایران و وابستگان آن‌ها مصونیت سیاسی می‌داد.

شیخ عبدالکریم حائری: بنیان‌گذار حوزه علمیه قم.

عدم سوگند به قرآن: جزء لایحه‌ی انجمن‌های ایالتی و ولایتی بود.

دکترین نیکسون: براساس دکترین نیکسون، ایران به ژاندارم آمریکا در منطقه‌ی خلیج فارس تبدیل شد.

ملی شدن صنعت نفت جنبشی علیه انگلیس بود.

شهید مطهری نقد ورود جریان‌های مادی و التقاطی را بر عهده داشت.

با پافشاری شیخ فضل الله نوری، نظارت پنج مجتهد طراز اول بر قوانین دوره‌ی مشروطه به تصویب رسید.

تأسیس بانک شاهنشاهی در ایران: مهمترین امتیاز انگلیسی‌ها در دوره‌ی قاجاریه که به سلطه‌ی سیاسی هر چه بیشتر آن‌ها کمک می‌کرد.

شهید مرتضی مطهری از اعضای حزب جمعیت مؤتلفه‌ی اسلامی بود.

مخالفان مذهبی شاه فوت مشکوک مصطفی خمینی را **نقطه‌ی شروع انقلاب اسلامی** می‌دانند.

نام عملیات آمریکا در طبس: **چنگال عقاب**.

اولین بازتاب انتشار مقاله‌ی توهین‌آمیز **«ایران و استعمار سرخ و سیاه»** در قم بود.

ترور رزم‌آرا: مانع از تصویب قرارداد الحاقی و موجب تسریع در تصویب طرح ملی شدن نفت شد.

سخن امام بعد از لغو لایحه‌ی انجمن ایالتی و ولایتی توسط رژیم پهلوی: «شکست ظاهری مهم نیست؛ آنچه مهم است شکست روحی است. کسی که رابطه با خدا دارد، شکست ندارد.»

طرح اصلاح اساسی ساختار حوزه علمیه در سال ۱۳۲۸ توسط امام و آیت الله مرتضی حائری رخ داد.

نامه‌ی تاریخی امام به گورباچف: «از این پس کمونیسم را باید در موزه‌های تاریخی- سیاسی جهان جستجو کرد.»

اولین باری که امام خمینی(ره) **مبانی نظری حکومت اسلامی** را در سلسله درس‌های ولایت فقیه بازگو کرد در قم بود.

امام خمینی(ره) در **فرانسه** فرمود: «اگر ناگزیر شوم که از این فرودگاه به آن فرودگاه و از این کشور به آن کشور بروم؛ باز دست از آرمان‌هایم نخواهم کشید.»

نخستین بیانیه‌ی امام مبنی بر **قیام عمومی**، در اردیبهشت سال ۱۳۲۳ اتفاق افتاد.

حوزه علمیه قم در سال ۱۳۰۰ توسط آیت الله حائری دایر شد.

در **قرارداد ترکمنچای**، کاپیتولاسیون به ایران تحمیل شد.

اولین نخست وزیر ایران **مهندس بازرگان** بود.

به دستور عباس میرزا، اولین **اعزام دانشجو به خارج از کشور** در سال ه.ق ۱۲۳۰، به لندن اتفاق افتاد.

متّحدین در جنگ جهانی اول: آلمان - اتریش - مجارستان - ایتالیا.

متّفقین در جنگ جهانی اول: روسیه - انگلیس - فرانسه.

کابینه‌ی سیاه: کابینه‌ی سید ضیاءالدین طباطبایی بود که حسن مدرس و محمد مصدق را دستگیر کرد.

اقدامات رضا شاه بعد به قدرت رسیدن: حکومت استبدادی - ایجاد ارتش منظم - احداث خط آهن سراسری (از بند ترکمن تا بندر شاپور«امام خمینی») - اسکان اجباری عشایر - یک شکل کردن لباس‌ها - کشف حجاب.

مهاجرت صغری: تحصّن مردم تهران همراه با جمعی از روحانیون در پی تصمیم آیت الله طباطبایی در مرقد حضرت عبدالعظیم در اعتراض به حکومت قاجار را گویند.

مهاجرت کبری: مهاجرت مردم با حمایت و حضور آیت الله طباطبایی، شیخ فضل الله نوری و آیت الله بهبهانی به قم در زمان قاجار که از نظر گستردگی نسبت به مهاجرت صغری مهم‌تر بود.

دستاوردهای نهضت مشروطیت (شرایط‌دار): تبدیل سلطنت مطلقه به مشروطه - تشکیل هیئت دولت - تشکیل مجلس شورای ملی - گسترش مطبوعات آزاد - تدوین قانون اساسی - تشکیل انجمن‌ها و احزاب - تکاپوی اقتصادی.

سرآغاز طلیعه‌ی انقلاب مشروطیت و بیداری ایرانیان، **قیام (تحریم) تنباکو** در زمان ناصرالدین شاه قاجار بود.

بنیان گذار و محرک نهضت‌ها و خیزش‌های انقلاب اسلامی، **سید جمال‌الدین اسدآبادی** بود.

نشریه‌ی سید جمال‌الدین اسدآبادی: عروة الوثقی.

قاتل ناصرالدین شاه: میرزا رضا کرمانی.

معاهده‌ی پاریس بین ایران و انگلستان بود و در پی آن هرات از ایران جدا شد.

قرارداد آخال، رود اترک را به عنوان مرز بین ایران و روسیه قرار داد.

آثار **انقلاب صنعتی** در انگلستان: پیشرفت در زمینه‌های علمی - بکارگیری ماشین‌آلات در صنایع - توسعه‌ی حمل و نقل و ارتباطات - گسترش اختراعات و اکتشافات - ساخت سلاح‌های آتشین نیرومند.

بانک شاهنشاهی: در سال ۱۳۰۶ که امتیاز آن به روتر انگلیسی واگذار شد.

قزل باش: سرخ سر یا سرخ کلاه.

لطفعلی خان زند: بی‌باکی و جنگجویی.

به قدرت رسیدن قاجاریه همزمان با انقلاب کبیر فرانسه.

عهدنامه‌ی فین کنشتاین: آموزش سپاه ایران توسط ناپلئون بناپارت.

نام آذربایجان از نام آتروپات، یکی از سرداران ایرانی اخذ شد.

روزنامه وقایع اتفاقیه: امیر کبیر.

روزنامه کاغذ اخبار: میرزا صالح شیرازی.

اداره‌ی نظمیه یا شهربانی در زمان ناصرالدین شاه قاجار و به ریاست کنت دومونت اتریشی تأسیس شد.

عهدنامه گلستان: در زمان فتحعلی شاه، بین ایران و روسیه شکل گرفت و در پی آن حق کشتیرانی در دریای مازندران انحصاری شد.

عهدنامه ترکمنچای: در زمان فتحعلی شاه، بین ایران و روسیه شکل گرفت و حق کاپیتولاسیون به ایران تحمیل شد.

میر عماد: خطّاط معاصر ایرانی، در سال ۹۳۳ خورشیدی در قزوین متولد شد و در سال ۹۹۴ خورشیدی فوت کرد. آرامگاه او در مسجد ظلمات اصفهان می‌باشد. هنر او خوشنویسی با سبک نستعلیق بود و در دوره‌ی شاه عباس صفوی می‌زیست.

فرمان‌دهنده‌ی مشروطیت: مظفرالدین شاه قاجار. (اصل فرمان به خط **احمد قوام** است.)

عید فطر ۱۳ شهریور ۱۳۵۷: به رهبری دکتر مفتّح.

اولین سلسله‌ای که به ایران حکومت کرد **مادها** بودند و حاکم آن سلسله **دیاکو** نام داشت.

بعد از سلسله‌ی صفویه، سلسله‌ی افشاریه روی کار آمد.

اولین سپهبد ایرانی احمد میر احمدی نام دارد.

مجلس شورای ملی: امام خمینی(ره) تصمیم‌گیری در مورد گروگان‌های آمریکایی را به این نهاد واگذار کرد.

معاهده‌ی الجزایر: آمریکا تعهد کرد که در مورد ایران دخالت نکند و پول‌های مسدود شده‌ی ایران را برگرداند.

نکته شماره ۲۱ جغرافیا و ایران

بزرگترین اقیانوس جهان: اقیانوس کبیر (آرام).

طولانی‌ترین رود جهان: نیل که از دریاچه ویکتوریا در ارتفاعات اتیوپی سرچشمه می‌گیرد و به دریای مدیترانه می‌ریزد و طول آن ۶۶۰۰ کیلومتر است.

رود سن: فرانسه (پاریس).

رود کرخه: از کوه الوند در رشته کوه‌های زاگرس سرچشمه می‌گیرد و به رود دجله می‌ریزد و طول آن ۱۱۰۰ کیلومتر است.

پرآب‌ترین و طولانی‌ترین رود اروپا، **رود دانوب** نام دارد.

کانال سوئز: در کشور مصر و بین دریای سرخ و دریای مدیترانه قرار دارد و طول آن ۱۶۸ کیلومتر است.

کانال پاناما: تحت نظارت آمریکاست و بین اقیانوس اطلس و اقیانوس آرام قرار دارد و طول آن ۶۵ کیلومتر است.

تنگه باب المندب (تنگه عدن): بین کشورهای اتیوپی و عربستان واقع شده و دریای سرخ و خلیج عدن را به یکدیگر متصل می‌سازد.

تنگه بسفر: در جنوب غربی دریای سیاه واقع شده و دریای مرمر و دریای سیاه را به هم متصل می‌کند.

تنگه جبل‌الطارق: بین اروپا (اسپانیا) و آفریقا (مراکش) قرار دارد و اقیانوس اطلس را به دریای مدیترانه وصل کرده.

تنگه داردانل: در ترکیه و بین دریای مرمر و دریای اژه واقع شده است.

تنگه ماژلان: در آمریکای جنوبی و بین اقیانوس کبیر(آرام) و اقیانوس اطلس قرار دارد.

تنگه هرمز: در شمال عمان و جنوب ایران قرار دارد که واصل دریای عمان و خلیج فارس است.

کروکی: به نمایش ترسیمی موقعیت تقریبی عوارض یک منطقه می‌گویند.

کشورهای جزء **حوزه‌ی دریای مازندران:** آذربایجان - قزاقستان - ترکمنستان.

خط تالوگ: خطی است که عمیق‌ترین نقطه قابل کشتیرانی رودخانه را به دو قسمت مساوی تقسیم می‌کند. این خط در رودخانه‌های مرزی است.

سطح دریاها از نظر حقوق بین‌المللی به ۶ منطقه تقسیم می‌شود.

نقشه‌های توپوگرافی: برای عملیات خاکی و تهیه پروفیل، مورد استفاده قرار می‌گیرد.

خط‌القعر: عمیق‌ترین قسمت رودخانه که معمولاً حد وسط آن هست.

پرجمعیت‌ترین کشور جهان: **چین**.

پرجمعیت‌ترین شهر جهان: **کراچی (پاکستان)**.

راه آهن ایران از طریق **شرفخانه** و **پل قطور** به راه آهن ترکیه در اروپا متصل شده است.

رودی که در ایران و افغانستان جاری است، **هریرود** نام دارد و **هیرمند**، رودی است که مرز بین این دو کشور است.

منطقه شنگن: منطقه‌ای که دارندگان روادید (ویزا) هر یک از کشورهای عضو مجازند در سایر کشورهای عضو نیز بدون ویزای مجدد، تردد نمایند. در حال حاضر ۲۰ کشور در **شنگن (اتحادیه اروپا)** عضو هستند.

کشورهای اسکاندیناوی: سوئد - فنلاند - نروژ.

فلات: به سرزمین‌های بلند و وسیع گفته می‌شود که از اطراف به سرزمین‌های کم ارتفاع و پست منتهی می‌شوند.

فلات‌های آسیا (از غرب به شرق): فلات آناتولی - فلات ایران (ایران و بخشی از افغانستان و پاکستان) - فلات تبّت (قله اورست) - فلات مغولستان.

جلگه: سرزمین پست و همواری است که از آبرفت رودها بوجود آمده و به دریا یا دریاچه‌های دائمی منتهی می‌شود.

خاور میانه: آسیا، اروپا و آفریقا را به هم وصل می‌کند (مجموعه کشورهای جنوب غربی آسیا و مصر).

خلیج: پیشروی آب در خشکی را گویند.

دریاچه‌های ایران: کافتر (اقلید فارس) – آلاگل (گنبد گلستان) - آجی‌گل (گنبد گلستان) – ارومیه (بین آذربایجان شرقی و غربی) – کیو (خرم آباد لرستان) – گهر (اشترانکوه لرستان) - شطّ تمی (الیگودرز لرستان) – نمک (بین اصفهان، قم و سمنان) – بختگان (فارس) – تنگلی (گنبد) – جازموریان (کوه شاهسواران کرمان) – هامون (سیستان و بلوچستان) – طشک (فارس) - مهارلو یا مهلو یا مهلویه (سروستان فارس) – ولشت (چالوس وکلاردشت) – اوان (قزوین) – شورمست (سوادکوه) – تار (دماوند تهران) - توری گل (بستان آباد تبریز) - بزنگان یا کل بی‌بی (خراسان رضوی) - زریبار یا زریوار (مریوان کردستان) - هامون پوزک (دریاچه مرزی ایران و افغانستان) – نئور (خلخال اردبیل) - فامور یا پریشان (کازرون فارس).

اسرائیل در شمال با لبنان، در شرق با سوریه و اردن، در غرب با مصر مرز مشترک دارد.

کشورهای سواحل دریای خزر: ایران - ترکمنستان - قزاقستان - آذربایجان و روسیه.

ایران در غرب با عراق، در شمال غربی با ترکیه و ارمنستان، از شمال با آذربایجان و ترکمنستان و از شرق با افغانستان و پاکستان مرز مشترک دارد. همچنین ایران با کویت هیچ مرز مشترکی ندارد.

بزرگترین جزیره خلیج فارس: **جزیره قشم**.

قدیمی‌ترین چاه نفت ایران در شهر **مسجد سلیمان** قرار دارد.

قلب جهان عرب و حلقه اتصال شرق و غرب: **فلسطین**.

عربستان و لیبی بزرگ‌تر از ایران هستند.

تهران بین رودخانه جاجرود و کرج قرار دارد.

باتلاق جازموریان در بین سیستان و کرمان واقع شده است.

نام قدیم شهر رامسر، **سخت سر** است.

از جغرافی‌دان‌های بزرگ جهان عرب **ادریسی** نام دارد.

شاهرود شهری با معادن فراوان است.

ایل بختیاری بزرگترین ایل ایران است.

اندونزی پرجمعیت‌ترین کشور اسلامی جهان است.

استرالیا بزرگترین تولیدکننده پشم در جهان است.

بندر ماکائو در کشور چین قرار دارد.

ساحل طلایی نام قدیم کشور غنا بود.

کوچکترین کشور خاور میانه **بحرین** است و کم جمعیت‌ترین کشور **قطر** است.

بندر کواتر در منتهی الیه مرز جنوب شرقی ایران قرار دارد.

فنیقی‌ها مخترع خط بوده‌اند.

رود قزل اوزن از ارتفاعات چهل چشمه نشأت می‌گیرد.

رود کرخه از رشته کوه‌های زاگرس (کوه الوند) سرچشمه می‌گیرد و به رود دجله می‌ریزد و طول آن ۱۱۰۰ کیلومتر است.

رود کارون از زردکوه بختیاری به خلیج فارس می‌ریزد و طولی بالغ بر ۹۵۰ کیلومتر دارد.

رود سفیدرود ازچهل چشمه کردستان به دریای خزر می‌ریزد و طولش ۸۰۰ کیلومتر است.

رود زاینده رود از زردکوه بختیاری تا باتلاق گاوخونی اصفهان به طول ۳۵۰ کیلومتر در جریان است.

کلیسای زُرزُر بنایی تاریخی در ایران (ماکو) است که بر اثر فعالیت‌های عمرانی جابجا شده است.

محله، مسجد، بازار و باغ مهم‌ترین عناصر شهری در نظام شهرهای سنتی ایران قبل از دوره معاصر بود.

موزه آثار طبیعی و حیات وحش ایران غنی‌ترین موزه تاریخ طبیعی ایران است.

قلعه فلک‌الافلاک در خرم آباد، **دروازه قرآن** وهمچنین **مسجد وکیل** در شیراز واقع شده اند.

بیشترین و کمترین خطوط مرزی ایران به ترتیب با کشورهای عراق و ارمنستان است.

قبل از تهران، **شیراز** پایتخت ایران بود.

خیاو نام قدیم شهر مشکین‌شهر بود.

بقایای تاریخی **شهر سوخته** در سیستان و بلوچستان قرار دارد.

بندر سیراف در کنار شهر عسلویه که مهمترین شهر در تأسیسات و صنایع پتروشیمی ایران است، قرار دارد.

بندر گناوه در دوره‌ی ساسانی محل تبادلات تجاری و صادرات و واردات کشور بود.

یزد بزرگ‌ترین شهر کویری ایران است.

قانون حمورابی قدیمی‌ترین قانون تمدّن بشری در شهر شوش است.

نخستین خط تلگرافی در ایران در سال ه.ق ۱۲۷۶ به دستور ناصرالدین شاه قاجار، بین عمارت سلطانی و باغ لاله‌زار مخابره شده است.

بزرگترین جزیره‌ی ایران، **قشم** است.

کوه دماوند، بلندترین نقطه ایران با ارتفاع ۵۶۷۱ متر از سطح دریاست.

نواحی آب و هوایی ایران: خزری - کوهستانی - بیابانی و نیمه بیابانی(دو سوم ایران).

جزایر ایران در خلیج فارس: کیش - قشم - ابوموسی - تنب کوچک - تنب بزرگ - هرمز - لاوان - خارک - سیری.

تنگه هرمز محل اتصال دریای عمان و خلیج فارس است.

سد ساوه در استان مرکزی قرار دارد.

جمعیت تهران: ۱۳ میلیون نفر. (جمعیت خود تهران: ۸ میلیون نفر)

نقاط نفت‌خیز ایران: خوزستان - ایلام - قم - خارک - کرمانشاه.

نقاط گازخیز ایران: هرمزگان - خراسان رضوی - خوزستان - بوشهر.

رود مرزی ایران و عراق: اروندرود.

همسایه‌های شمالی ایران: ترکمنستان - آذربایجان – ارمنستان. (ارمنستان کمترین مرز را با ایران دارد.)

همسایه‌های شرقی ایران: افغانستان – پاکستان. (پاکستان بزرگترین همسایه مرزی ایران است.)

همسایه‌های غربی ایران: ترکیه - عراق.

مرز زمینی ایران ۶۰۳۱ کیلومتر و مرز دریایی ایران ۲۷۰۰ کیلومتر است.

طولانی‌ترین رود ایران، رود کارون است که تنها رود قابل کشتیرانی ایران است.

بزرگترین دریاچه ایران، دریاچه ارومیه است.

پرجمعیت‌ترین شهرهای ایران (به ترتیب): تهران - مشهد - اصفهان - تبریز - شیراز.

دومین کشور دارای **ذخایر نفتی و گازی** جهان، ایران است؛ همچنین دومین **صادرکننده‌ی نفت اوپک** نیز ایران است.

اولین کشور دارای ذخایر نفتی جهان، **عربستان** و اولین کشور دارای ذخایر گاز جهان، **روسیه** است.

تولید روزانه نفت ایران: ۴ میلیون بشکه در روز.

کالاهای اساسی ایران: گوشت - گندم - برنج - شیر - پنیر - قند - شکر - شیرخشک - دارو - روغن نباتی - کود - سم.

طبق آخرین سرشماری (سال ۹۵): ۹۴/۷ ٪ ایران **باسوادند.**

تراکم جمعیت ایران در هر کیلومتر مربع، ۴۵ نفر و **نرخ رشد جمعیت،** ۱/۶ است.

اقوام ایرانی: فارس (۵۱٪) – آذری (۲۴٪) - گیلک و مازندرانی (۸٪) – کرد (۷٪) – عرب (۳٪) – بلوچ (۲٪) – لر (۲٪) – ترکمن (۲٪) – سایر (۱٪).

اولین کالای صادراتی ایران **نفت** و **دومین** کالای صادراتی ایران **فرش** است.

نرخ بیکاری ایران ۱۲٪ است.

۲٪ از جمعیت ایران **زیر خط فقر** زندگی می‌کنند و فقیرند.

نسبت باروری در کل ایران ۱/۷۸ است و **بیشترین نسبت باروری** متعلق به سیستان و بلوچستان با ۳/۵۹ است.

همرزمان حسین (ع)

حیطه عمومی

معارف و اندیشه های اسلامی و انقلابی

بتافایل

معرفی اجمالی کتاب همرزمان حسین (ع)

کتاب «همرزمان حسین(علیه السلام)» مجموعه سخنرانی‌های حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در سال ۱۳۵۱ در هیئت انصارالحسین(علیه‌السّلام) تهران است که به تحلیل رسالت و مبارزات سیاسی ائمّه(علیهم‌السّلام) می‌پردازد. این کتاب مشتمل بر ۱۰ سخنرانی رهبر انقلاب در ماه محرّم سال ۵۱ است. ایشان بین سالهای ۴۶ تا ۵۵ به طور متناوب در مناسبتهای مذهبی به تهران مسافرت میکردند و در جلسات مختلف به ایراد سخن میپرداخته‌اند.

جلسه‌ی اوّل این بیانات به مباحث کلّی مربوط به بحث امامت و گونه‌های مختلف تحقیق در این بحث و هم فهرست مباحثی که در روزهای بعد مطرح خواهند کرد اختصاص یافته است.

در جلسه‌ی دوّم درباره‌ی اهمّیّت شناخت امامان و توطئه‌های دشمنان برای تحریف چهره‌ی مبارزاتی و مجاهدانه‌ی این بزرگواران بحث شده است. جلسه‌ی سوّم مربوط به مقامات و وظایف امامان است و در جلسه‌ی چهارم طرح انسان دویست‌وپنجاه‌ساله تشریح می‌شود و معانی مختلف جهاد و منظور از مجاهد بودن ائمّه (علیهم‌السّلام) روشن میگردد.

جلسه‌ی پنجم این بیانات به تقسیم دوران امامت به چهار دوره و توضیح مختصر هر کدام از دوره‌ها سپری شده است. معظّمٌ‌له در جلسه‌ی ششم با اشاره به کار نشدن بر روی دوره‌ی چهارم امامت که از زمان امام سجّاد (علیه‌السّلام) تا امام عسکری (علیه‌السّلام) است، بحث از این دوره را آغاز کرده‌اند. در این جلسه به شرح تحلیلی تلاشهای مجدّانه‌ی امام سجّاد و امام باقر (علیهم‌االسّلام) پرداخته‌اند.

جلسه‌ی هفتم شامل توضیح سیره‌ی سیاسی و اجتماعی امام صادق (علیه‌السّلام) و بررسی روایات تاریخی مربوط به ایشان است. در این جلسه بحث مختصری از حیات سیاسی امام کاظم (علیه‌السّلام) و همچنین موضع‌گیری‌های ائمّه (علیهم‌السّلام) نسبت به قیامهای امامزادگان انقلابی و نیز تعریف صحیح تقیّه شده است.

آیت‌الله خامنه‌ای در جلسه هشتم به برخوردهای تند ائمّه‌ی دوره‌ی چهارم با خلفا و علمای درباری و همچنین بحث بهره‌گیری ایشان از شعرای مجاهد پرداخته‌اند. روز نهم جلسه اختصاص به بحث امامزادگان انقلابی دارد. البتّه این جلسه بیشتر به شرح موضع‌گیری امام صادق (علیه‌السّلام) درباره‌ی قیام زید اختصاص یافته است. شایان ذکر است که نام چندین نفر از امامزادگان در چندین جلسه از جلسات این سخنرانیها آمده و شرح کوتاهی درباره‌ی آنها داده شده است. روز دوازدهم محرّم که با روز دهم این سلسله‌جلسات مصادف شده است به توضیح مختصری درباره‌ی تقیّه اختصاص یافته است و نکات نو و ارزنده‌ای در این موضوع به مخاطبان عرضه شده است.

درسنامه ۱

مقدمه

دوام حکومت و سلطه‌ی خلفای جور در طول قرون متمادی بتدریج این باور عمومی‌را حتی نزد غالب متفکران بوجود آورد:

که اساساً مبارزه با ظلم، ظالم و تشکیل حکومت اسلامی‌برای تحقق عینی و عملی دین وظیفه و تکلیفی است که ائمه ی معصومین (ع) جز در بعضی از أدوار[که جلوه ی بارز آن قیام حضرت اباعبدالله الحسین (ع) و مبارزه رودررو با طاغوت زمان در حماسه عاشورا است]؛ تلاشی عملی برای ایفای آن مبذول نداشته اند و حالت سکون و سکوت در پیش گرفته‌اند.

اما حضرت آیت الله خامنه ای بر پایه تحقیق در تاریخ اسلام معتقدند: همه پیشوایان دین پس از قیام عاشورا تلاش وسیعی برای مبارزه با حکومت ظلم و تشکیل حکومت اسلامی‌سامان داده اندگرچه این تلاش ها به اقتضای شرایط مختلف ناشی از قهر و سلطه ی حاکمان جبار، اکثرا به شکل غیر آشکار صورت میگرفته است. بنابراین همگی همگامان و همرزمان امام حسین (ع) هستند و همه آنان مجاهدین فی سبیل الله هستند یعنی در هر لحظه و زمان در حال مبارزه با دشمن در راه وصول به مقصدند.

ایشان با تعبیر انسان ۲۵۰ ساله، معصومین پس از پیامبر(ص) را به منزله یک انسان میدانند که پس از سال ۱۱ الی ۲۶۰ هجری قمری، همواره در حال مبارزه و جهاد بوده اند گرچه صورت و قالب این مبارزه به تبع شرایط مختلف، متفاوت بوده است. گاهی صلح کرده گاهی به جنگ مسلحانه پرداخته، گاه به مبارزه تشکیلاتی برای براندازی حکومت روی آورده و در مواردی کسانی را به جهاد و جنگ مسلحانه ترغیب کرده یا از آنها پشتیبانی نموده است.

اندیشه ی مبارزه با حکومت جور به قصد براندازی آن و تشکیل حکومتی بر پایه ارزش های الهی که پیام سیره ی پیشوایان معصوم (ع) است، درسی برای اهل ایمان در دوران سیطره ی طاغوت بر کشور اسلامی‌ایران نیز داشت که مقام معظم رهبری فرموده اند که در سال ۱۳۵۰ به این بعد مهم در زندگی ائمه پی برده بودند.

گفتار اول

گونه های مختلف پیرامون مسئله امامت

در فصل اول این کتاب، به بحث درباره مسأله امامت و آشنایی با نقش ایشان در دین و میزان موفقیت ایشان در عمل به وظیفه خود پرداخته می‌شود.

الف - بحث پیرامون ضرورت امامت

در این موضوع انسان باید ثابت کند که غیر از نبوت امامتی لازم است و فلسفه امامت بیان شود.

ب- بحث پیرامون جانشین پیامبر(ص)

عمده مسائل پیرامون این بحث در شیعه این بوده که امام و پیشوای بعد از پیامبر چه شخصیتی است و دلایل مربوط به آن چیست. اما این مسئله جزء مسائل ضروری امروز نیست چون در بین تشیع کسی باشد که در اینکه امام بعد از پیغمبر، وجود مقدس امیرالمومنین علی بن ابی طالب است شسک داشته باشد.

ج- بحث پیرامون شرایط و اوصاف امام(ع)

در این کتاب به این مسئله ورود نکرده زیرا با وجود مجهولات انبوه در زمینه مسائل فرهنگ اسلامی، بحث در این زمینه زاید دانسته شده است.

نکته: انواع اعتقاداتی که امروزه وجود دارد:

۱- اثربخش در زندگی مانند: اعتقاد به اینکه حساب و کتاب و مجازاتی بعد از این زندگی نسبت به اعمال ما وجود دارد (لا یعزب عنه مثقال ذره؛ هم وزن ذره ای از وی پوشیده نیست)، این اعتقاد در زندگی ما اثر دارد چرا که سبک زندگی و اعمال ما براساس این اعتقاد تغییر می‌کند.

۲ــ غیر اثربخش مانند دانستن اینکه ملائکه نکیر و منکر به شکل انسان هستند یا به شکل دیگر. دانستن این قبیل مسائل در سبک زندگی ما اثری نخواهد داشت.

مسائلی ارزش بحث دارد که در زندگی ما اثر گذار و جهت بخش می‌باشند.

* بحث کردن برای فایده بردن است و فایده بحث علمی‌در این است که مشکلی را حل کند و مجهولی را از ذهن مستمع دور نماید.

- بحث از جانشینی امام علی (ع) بعد از پیامبر در محیط شیعی لازم نیست اما در غیر محیط شیعی بنا بر ضرورت و نیاز، طبق ادله عقلیه و نقلیه به اثبات این مسئله می‌پردازیم.
- یکی از عوامل مهم پنهان ماندن حقایق از نظر ما که هنوز هم در اعتقادات عالی اسلامی‌وجود دارد، عامل تحریف است.

در مسئله شناخت شرایط امام باید به همان میزانی که براساس برهان صحیح شناخت حاصل شد قبول کنیم و هر میزان که مردد ماند.(فَرُدوهُ إلی الله) ردش کنید به خدا یعنی بگویید آنچه را که خدا معین کرده من قبول دارم.

در مسئله شناخت شرایط امام باید به همان میزانی که براساس برهان صحیح شناخت حاصل شد قبول کنیم و هر میزان که مردد ماند.(فَرُدوهُ إلی الله) ردش کنید به خدا یعنی بگویید آنچه را که خدا معین کرده من قبول دارم.

د- بحث پیرامون نقش امامان و موضعشان در انقلاب اسلامی

این بحثی است که در این کتاب به آن پرداخته می‌شود.

- انقلاب اسلامی‌به وجود آمد و اجتماع نویی بنیان گذاشته شد در رأس این اجتماع، بنیانگذار اسلام، پیامبر اکرم قرار داشت که قرآن و اصول معارف اسلامی‌و کلیات قوانین و مقررات اسلامی‌را هم به پذیرندگان این فکر و بینش اعطا کرد و رفت.
- شیعه معتقد است که بعد از پیغمبر (ص) در طول زمان دوازده نفر به عنوان امام در جامعه اسلامی‌یکی پس از دیگری وجود داشتند، و امامان را جزء دین و سخنشان را در کنار قرآن و احترامشان را تا سرحد احترام پیامبر اکرم می‌داند.

در مسئله نقش امامان آنچه اهمیت دارد:

۱ـ این است که بدانیم دین اسلام چه نقشی برای این بزرگواران معین کرده و چه مسئولیتی به عهده آنان گذارده است.

۲ـ میزان موفقیت امامان در عمل به وظیفه خود را دریابیم و ببینیم آنها چقدر به این فایده و این ثمر و این هدف عامل بوده اند.

فواید دانستن خط سیر امام و میزان موفقیت ایشان(شناخت امام):

۱ـ رسیدن به اعتقاد راسخ و روشن بینانه نسبت به او ۲- پیروی و اطاعت از او.

امام یعنی پیشوا و پیشرو؛ چون زندگی هر کدام از ائمه مظهر شکوه، عظمت، حماسه، مظهر انسانیت اسلام پسند بود، باید از ایشان پیروی کرد، بنابراین اگر امام نبودند که کسی وجود آنها را به رخ ما نمی‌کشید که مانند آن ها عمل کنیم چون او را قبول داریم و امام خود میدانیم باید به حرفش عمل کنیم.

وقتی ما امام را به امامت شناختیم باید راه امام را هم بشناسیم، خط سیر زندگی او را هم بفهمیم و بدانیم، تا بتوانیم دنبال این خط سیر را بگیریم و عمل کنیم.

رابطه امام و پیرو؛ رابطه اقتدا کننده و مقتدا

علی(ع) می‌فرمایند: «**ألا و إنّ لِکُلِّ مأموم إماماً یَقتدی به**» ؛ هر مأمومی‌امامی‌دارد که به آن امام اقتدا می‌کند.

مسئله اقتدا کردن و دنبال خط سیر و زندگی امام رفتن مطلبی لازم و مقتضای لفظ امام و مأموم است.

(همانند نماز جماعت که مأموم باید از امام تبعیت کند)

تبعیت و دنباله روی بدون معرفت و شناخت امام هیچ فایده و اثری ندارد. (برای مثال کنایه های شیعیان پس از ماجرای صلح امام حسن(ع)، این افراد خود را شیعه می‌دانستند اما به حرکت امام اعتقاد نداشتند چون او را نمی‌شناختند و نسبت به او معرفتی نداشتند)

یکی دیگر از مسائل مهم در بحث امامت←آگاهی یافتن از فواید امامت و نقش امامان در زندگی و برنامه شان در مقابل حوادث می‌باشد.

- در قضیه امامت که مانند یک دست نیرومند و قوی بوده و در این زمینه سالیان طولانی کار کرده است، تحریف است. سابقه دخالت دست تحریف به میزان سابقه خود امامت است. یعنی از همان روز اول زندگی ائمه دست تحریف کار میکرد تا زندگی آنان را جور دیگری وانمود کند.
- قدمت دست تحریف ائمه به اندازه قدمت امامت است.

یعنی از همان روز زندگی خود ائمه دست تحریف کار می‌کرد تا وضع زندگی ایشان را وارونه نمایان کند.

- دلیل دروغ بودن روایت هایی که زندگی ائمه در مقابل حکام جور را سرشار از تملق و چاپلوسی و تبرئه خود با زبان های گوناگون و... این است که یک انسان واحد، دارای یک فکر واحد، در یک موقعیت واحد، نمی‌شود دو جور عمل کند و اگر از او دو جور نقل کردند یکی اش دروغ است و آن نقلی دروغ است که با روش کلی و اصول فکری آنان مخالف باشد.

پس برای تشخیص نقل صحیح از نقل دروغ باید آن ها را با روش کلی و اصول فکری ائمه سنجید و آنچه مخالف آن است، دروغ می‌باشد.

- یکی از نقاط مهمی‌که تحریف فراوانی در آن صورت گرفته است:

نحوه عمل ائمه با: ۱- حکام و قدرت های زمان ۲- با مکتب و دین ۳- با پیروان و امامزادگان شورشگر ۴- با علمایی که هم سِلک قدرت های زمان بودند؛ می‌باشد.

(مانند روایات مختلف پیرامون عملکرد امام صادق (ع) نسبت به زید بن علی و....)

- توجه داشته باشید که اخبار و مطالبی که راجع به زندگی ائمه نقل شده ممکن است با یکدیکر یا با فلسفه امامت، یا با فلسفه اسلام تناقض داشته باشد، باید این تناقض برطرف گردد.
- اولین کسی که لقب قاضی القضات گرفت، ابویوسف بن ابراهیم بن حبیب انصاری بود که در زمان خلافت مهدی و هادی و هارون الرشید عباسی می‌زیست.
- زید بن علی فرزند امام سجاد(ع) است که علیه بنی امیه قیام نمود و به شهادت رسید.
- عناصر افراطی موجود در جامعه از نگاه دستگاه های حکومتی منظور امامزاده های شورشگر است.
- نکته: جمله ی "فرعون هذه الامه" برای خلفا و حاکمان جور و ستمگر بکار رفته است.

ایستگاه تستی درسنامه ۱

۱ـ آیه شریفه« لا یَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقالُ ذَرَّةٍ» بیانگر کدام اصل اعتقادی است؟

.اعتقاد به امامت ۲. اعتقاد به نبوت ۳. اعتقاد اثر بخش ۴. اعتقاد به معاد

۲ـ کدام یک از جمله مهم ترین عوامل پنهان ماندن حقایق از نظر ماست؟

۱.عدم شناخت امام ۲. عدم تبعیت از امام ۳. ترس و ارعاب ۴. تحریف

۳- کدام گزینه به معنای روایت «الا و لکل ماموم اماما یقتدی به» نزدیک تر است ؟

۱. عصمت امام

۲. ضرورت دریافت و تفسیر کلام

۳. دنبال کردن سیره و زندگی امام

٤. عدم روحیه سازش کاری

۴ـ یکی از لوازم تبعیت و دنباله روی از امام کدام مورد است؟

۱.معرفت و شناخت امام ۲. برهان صحیح ۳. اصول انقلابی ۴. شناخت راه امام

۵ـ بررسی میزان موفقیت ائمه در عمل به وظایف خود ذیل کدام مسئله اهمیت می‌یابد؟

۱.مسئله فلسفه امامت ۲. مسئله ضرورت امامت

۳. مسئله نقش ائمه ۴. مسئله تبعیت از امام

۶-طبق بیانات مقام معظم رهبری در کتاب همرزمان حسین (ع) کدام موضوع از مباحث مطرح شده درباره امامت اصل است؟

۱.لزوم وجود امام بعد از پیامبر ۲. بحث جانشینی بعد از پیامبر

۳.شرایط و اوصاف امام ۴. فایده امامت برای اسلام

۷-در مسأله نقش امامان کدام موضوع محوریت دارد ؟

۱. میزان موفقیت امام و اسوه بودن ۲.جهاد امام و میزان موفقیت ای شان

۳. کرامات امام و پیروی از او ۴. ایفای نقش عملی امام و میزان موفقیت ایشان

۸- عناصر افراطی موجود در جامعه از نگاه دستگاه های حکومتی چه کسانی هستند.

۱.امامزاده های شورشگر ۲.امامزاده های دنیا طلب ۳.یاران وفادار ائمه ۴.امامان معصوم

پاسخنامه ایستگاه تست درسنامه ۱			
سوال	پاسخ	سوال	پاسخ
۱	۳	۵	۳
۲	۴	۶	۴
۳	۳	۷	۴
۴	۱	۸	۱

درس‌نامه۲

گفتار دوم

اهمیت شناخت چهره و سیره حقیقی ائمه (ع)

در فصل اول این کتاب، به بحث درباره مسأله امامت و آشنایی با نقش ایشان در دین و میزان موفقیت ایشان در عمل به وظیفه خود پرداخته می‌شود.

کم اطلاعی شیعیان از سیره سیاسی و اجتماعی ائمه

ائمه بازگرداننده مجد توحید و اسلام به همه بشریت بوده‌اند.

- عالمان شیعه و حتی عوام شیعه در اینکه رهبران ما و امامان ما اینان هستند هیچ تردیدی ندارند و به طور مجمل میشناسند اما آنچه برای ما ناشناخته است، زندگی ائمه معصومین است که به چه صورت و به چه کیفیتی می‌گذشته و هدفشان چه بوده است و برنامه هایشان را چه چیزهایی تشکیل میداده است. در این زمینه اطلاعات خیلی کمی

وجود دارد که وقتی وارد بحث شویم میبینیم خیلی مسائل و ناگفته ها وجود دارد.

دو فایده ی شناخت امامان (ع):

۱- آموختن روش زندگی از ایشان یعنی فایده ی آموزش. رهبر اگر گفته اش و کردارش و برنامه اش برای پیروانش معلوم باشد فایده ی بزرگی که دارد این است که به پیروان می‌آموزد که چگونه زندگی کنند و اگر فرد کسی را که امام می‌داند نداند قضاوتش و عملش درباره فلان مسئله چگونه بوده است نمیتواند از او پیروی کند و ماموم او باشد. پس یکی از ابعاد رهبری این است که پیروان با شناخت کردار و برنامه‌اش، روش زندگی را می‌آموزند.

- لذا در آیین فقه ما یکی از چهار مدرک و مأخذ استنباط، سنت است (قرآن، سنت، اجماع، عقل) یعنی فقیه برای تدوین فقه اسلامی‌یعنی تدوین حقوق جامع الاطراف اسلامی‌در مقابل او اول بار قرآن قرار دارد که از آن تعبیر به « کتاب» می‌کنند و در کنار کتاب سنت وجود دارد.
- در بحث منابع استنباط احکام از قرآن به کتاب نیز تعبیر می‌شود.
- سنت: عبارت است از قول، فعل و تقریر معصوم؛
- قول معصوم همان روایاتی است که از گفتار ایشان در دست است.
- فعل معصوم: عبارت است از برنامه زندگی ایشان یعنی چگونه عمل کردن او.

تقریر: یعنی در محضر امام(ع) گفتار یا کرداری از شخصی صادر شود، و یا سیره و عادتی در عصر وی رایج باشد و معصوم(ع) بدون داشتن عذری همچون (تقیه، فاعل آن کار و...) از آن عمل باز ندارد.

- عمل معصوم یکی از شقوق سنت است، یعنی آنچه او عمل می‌کرده و چگونگی عملکرد ایشان.

- **از جمله انحراف های بزرگ اسلام←** توجه پیروان به چگونگی عملکرد ائمه در مسائل فردی بوده است. مانند: دریابند امام در وقت غذا خوردن لقمه را چگونه بر می‌داشت در حال سجده کجا را نگاه می‌کرد چشم می‌بست یا باز بود.

در حالی که می‌بایست در خط سیر تاریخی کاروان بشر به دنبال درک چگونگی مقابله با جبهه بندی های طواغیت و چگونگی سیر امام به عنوان یک مهره اساسی می‌بودند.

- پیرامون شناخت شیوه زندگی ائمه، ما امروزه باید همانند محققین قرن سوم و چهارم ما نیز همه روایات را بررسی نماییم و به استنباط برسیم چون یک چیز شکل گرفته، یک تالیف و یک مطالعه منظم پیوسته که ما را از سایر مطالعات بی نیاز کند وجود ندارد.
- شناخت امام به شیعه می‌آموزد که اگر می‌خواهد پیرو امام باشد، باید در مسائل تاریخی و حوادث اجتماعی موضع گیری کند.
- شناخت امام به رهبر جامعه که جانشین ایشان است می‌آموزد که چگونه دنبال کار امام را بگیرد و چگونه جامعه را سیر بدهد.
- شناخت امام به انسان می‌آموزد که خط زندگی را چگونه باید رفت و طی کرد.
- شناخت امام به شنونده سخن امام می‌آموزد که چگونه سخن او را گوش دهد و روی کدام نکته اش تعبد کند و روی کدام نکته اش آزاد و مستقل بیندیشد.

۲- برانگیخته شدن و ایجاد اعتماد به نفس مذهبی(دومین فایده، فایده روحی و فایده احساسی است)

* یکی از مهم ترین و مؤثرترین عوامل ایجاد روح شخصیت و استقلال و اعتماد به نفس در امت های عالم این است که پیشینه افتخار آمیز این امت و چهره رجال پیشتاز آن را مقابل چشم این امت قرار داد و در آنها روح غرور ایجاد شود.

- ملت هایی که با یکدیگر ارتباط نژادی ندارند اما ارتباط هدفی، برنامه ای و نیازی دارند؛ شخصیت های سایر ملل را که با آن ها ارتباط دارند را به عنوان یک شخصیت محبوب و آموزنده معرفی می‌کنند که در مقابل چشم قرار گیرد و از آنان اعتماد به نفس و الگو بگیرند.
- ملت ها به قهرمانان دیگر ملت ها که همسو و هم جهت و هم هدف با آنها هستند افتخار می‌کنند.

(مانند گاندی برای ملت مصر که در حال مبارزه با دشمنان بودند)

- دلیل این الگوگیری، نیاز مشترک دو ملت (هند و مصر) که **نیاز به استقلال** است، می‌باشد و به خاطر این نیاز مشترک در خود احساس غروری می‌کنند.
- هدف استعمارگران، تحقیر و تسلط بر ملت ها از طریق از بین بردن قهرمانان ملی آن هاست. این یکی از حیله های مؤثر دشمن در تصرف و تسلط بر یک ملت است. در واقع می‌خواهند استقلال فکری و روحی آنان را بگیرند و

وقتی این احساس در ملتی به وجود آمد، این احساس نبود شخصیت های برجسته در پیشینه زندگی تاریخی یک ملت باعث احساس حقارت برای آن ها می‌شود.

نکته: جملیه بوپاشا از اعضای مهم و چریک مبارز جبهه ی آزادی بخش الجزایر بود که برای آزادی الجزایر از استعمار فرانسه مبارزه می‌کرد.

دو روش از بین بردن قهرمانان یک ملت توسط دشمنان:

۱.به فراموشی سپردن نام آن قهرمان و ممنوع کردن یاد او

گاهی اوقات دشمنان کاری می‌کنند که یک شخصیت را بکلی پامال می‌کنند یعنی ذکر و یاد و اسم او را اِنسا (از یادها بردن) می‌کنند و درباره ی او توطئه سکوت به وجود می‌آورند که درباره او حرفی زده نشود و سخنی نقل نشود مانند کاری که معاویه در زمان حکومتش انجام داد و بخشنامه ای به تمام مناطق قلمرو اسلامی‌صادر شد:

«الا برئت الذمه ممن رُویَ فی آل ابی تراب»؛ هر کس که جمله ای را درباره علی و خاندان علی(ع) نقل کند، من ذمه اسلام را از او برداشتم و او دیگر مسلمان نیست و باید با او مانند یک کافر حربی عمل شود و از هیچ حقوق اجتماعی برخوردار نیست. و شدت این کار به جایی رسید به گونه ای که اگر کسی با دیگری دشمن بود، می‌گفت این شیعه علی(ع) است و معنایش این بود که باید دستگیر و سپس اعدام شود. در دوره ی بنی امیه هیچ کس مانند معاویه به این شدت عمل نکرد.

در دوره بنی عباس متوکل عباسی اینگونه عمل کرد و درصدد بود نام اهل بیت را از بین ببرد .آب بستن و تخریب قبر امام حسین(ع) توسط متوکل عباسی نیز برای از بین بردن و فراموشی اهل بیت بود.

- تأثیر این نوع از بین بردن بسیار کم است و راه خوب و موفقی برای از بین بردن نام و اسم امامان نیست.
- شیخ راضی آل یاسین مولف کتاب «صلح الحسن (ع)» می‌گوید: در تکوین عالم خاصیت زور و استبداد این است که کأنه یک سنتی است که هرگاه روی هر مسئله فکری، زور و استبداد قدرت نمایی به وجود آمد آن جریان فکری رشد می‌کند.

۲.تحریف چهره آن قهرمان

کاش همه ی خلفا اشتباه معاویه را می‌کردند و راه او را ادامه می‌دادند اما راه معاویه دنبال نشد و یک راه بهتری اختراع شد و آن از بین بردن چهره ها نبود بلکه تحریف چهره ها بود .تحریف چهره به مراتب خطرناک تر از، نابود کردن قهرمانان است. این روش در طی قرن ها اثر بخشید و کار به جایی رسید که دوستان اهل بیت، اهل بیت را آن چنان می‌بینند که دشمنان می‌دیدند. برای مثال امام سجاد(ع) را یک آدم ضعیف و بی اراده ی بازیچه ی بیمار معرفی کردند. این تعریف امامی‌بود که متزلزل کننده ی بنیان اموی و ضامن همه نهضت هایی است که در طول تاریخ تشیع به وسیله شیعه انجام گرفته.

شناخت زندگی و سیره ی امام دو فایده داشت یکی آموزنده بودن و دیگری برانگیزاننده و به اهتزاز درآورنده بودن(به انسان روح تفاخر و غرور می‌دهد).

- امروزه ما نه به صورت آموزنده زندگی امام را فهمیده ایم و نه به صورت برانگیزاننده. زیرا وقتی به زندگی ائمه نگاه می‌کنیم از ظاهر زندگی انها چیزی به دست نمی‌آوریم و گاها متناقض نیز به نظر می‌رسد.
- وقتی ظاهر زندگی ائمه را بررسی می‌کنیم و متناقض می‌نماید دستور این است که: «**ثم ارجع البصر کرَّتَین**» دوباره نگاه کن، ببین که زندگی امام حسن(ع) با زندگی امام حسین(ع) متناقض نیست.
-

واقعا ائمه در مقابل حاکمان و طواغیت زمان خود منفعلانه و سازشکارانه رفتار می‌کردند؟

برای نمونه امام موسی بن جعفر(ع) که در اقطار عالم اسلامی‌مرید و علاقه مند دارد و علاقمندان ایشان به دلیل دور بوده از مرکز قدرت امکان هرگونه حرکتی را دارند، و از طرفی خود موسی بن جعفر هم علاقمند به هارون است و عملا تسلیم اوست، آیا این عاقلانه است که هارون این آدم ملاحظه کار سازشکار ترسوی عافیت طلب را بکشد؟ یک حامی‌خوب را ازدست بدهد و مردم را از خود ناراضی کند؟

طبیعتا همه این حکام عاقل بودند و گرنه نمی‌توانستند این قلمرو وسیع را اداره کنند پس مشخص می‌شود که موسی بن جعفر سازشکار نبوده و ایشان کسی بوده که زنده ماندنش برای هارون خطرناک بوده است.

فهرست

فصل اول- تعاریف ۵

فصل دوم- راهبردها و فناوری انجام وظایف دولت..... ۷

- آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۶) قانون مدیریت خدمات کشوری ۸
- دستورالعمل ساماندهی نیروهای شرکتی تبدیل وضعیت یافته و نحوه انعقاد قرارداد با شرکت های پیمانکاری ۸
- آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۰) قانون مدیریت خدمات کشوری ۹
- آیین نامه اجرایی تبصره (۲) ماده (۲۱) و ماده (۱۲۱) قانون مدیریت خدمات کشوری ۹
- آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۲) قانون مدیریت خدمات کشوری موضوع: تقویت و حمایت از بخش غیردولتی و خرید خدمات از بخش غیردولتی..... ۱۰
- اصلاح ماده (۹) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۲) قانون مدیریت خدمات کشوری..... ۱۰
- آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۴ قانون مدیریت خدمات کشوری در خصوص وظایف قابل واگذاری و نحوه خرید خدمات از بخش خصوصی ۱۱
- اصلاح آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون مدیریت خدمات کشوری..... ۱۱

فصل سوم- حقوق مردم..... ۱۱

- آیین‌نامه اجرایی تبصره (۱) ماده (۲۵) قانون مدیریت خدمات کشوری موضوع: «ادای سوگند و امضای منشور اخلاقی و اداری در استخدام کارمندان» ۱۱
- حقوق شهروندی در نظام اداری..... ۱۱

فصل چهارم- ساختار سازمانی..... ۱۲

- ضوابط و شاخص‌های سازماندهی، طراحی و تنظیم تشکیلات دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون مدیریت خدمات کشوری..... ۱۲
- آیین‌نامه اجرایی بند (ط) ماده (۲۹) قانون مدیریت خدمات کشوری..... ۱۳
- اصلاح ماده (۲) آیین‌نامه اجرایی بند (ط) ماده (۲۹) قانون مدیریت خدمات کشوری ۱۳
- ابلاغ ساختار تشکیلاتی مجتمع‌های اداری مستقر در شهرستان و بخش ۱۳
- ابلاغ سیاست و رویکردهای جدید تشکیلات دستگاه های اجرایی و اصلاح مقررات قبلی..... ۱۳
- ضوابط سازماندهی واحدهای عمومی ستاد مرکزی وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی ۱۳
- شاخص‌ها و ضوابط تشکیلات تفصیلی حوزه مرکزی و واحدهای تقسیمات کشوری دستگاه‌های اجرایی ۱۴

فصل پنجم- فناوری اطلاعات و خدمات اداری ۱۴

- دستورالعمل اصلاح فرآیندها و روش‌های انجام کار موضوع ماده (۳۶) قانون مدیریت خدمات کشوری..... ۱۵
- راه‌اندازی درگاه اطلاع‌رسانی خدمات دولتی "ایران مردم".. ۱۵
- دستورالعمل اجرایی ماده (۳۶) قانون خدمات کشوری موضوع «افزایش بهره وری نیروی انسانی، کارآمدی فعالیت ها و تأمین رضایت و کرامت مردم» ۱۵
- دستورالعمل استاندارد تارنما (وب سایت)های دستگاه های اجرایی و درگاه (پورتال)های استانی موضوع ماده (۳۷) قانون مدیریت خدمات کشوری ۱۵
- دستورالعمل اجرایی ماده (۳۷) قانون مدیریت خدمات کشوری ۱۵
- دستورالعمل جایزه دولت الکترونیکی جمهوری اسلامی ایران ۱۵

- مستندات اجرای دستورالعمل جایزه دولت الکترونیک در سال ۱۳۹۶ ..... ۱۵
- ضوابط و استاندارد به کارگیری فضاها، تجهیزات و ملزومات اداری موضوع ماده (۳۹) قانون مدیریت خدمات کشوری ۱۶
- ساماندهی فضاهای اداری دستگاه های اجرایی کشور ۱۶
- اصلاح مصوبه شورای عالی اداری موضوع: «ساماندهی فضاها و ساختمان های اداری» ۱۶

فصل ششم- ورود به خدمت ۱۷

- دستورالعمل نحوه جذب و استخدام کارکنان رسمی، پیمانی و قراردادی در دستگاه های اجرایی ۱۷
- آیین‌نامه اجرایی بند «ز» ماده ۴۲ قانون مدیریت خدمات کشوری موضوع: سنجش سلامت جسمانی و روانی داوطلبان استخدام ۱۷
- دستورالعمل جدید نحوه برگزاری امتحان عمومی و تخصصی برای استخدام افراد در دستگاه‌های اجرایی ۱۸
- ابطال بند ۷ تذکرات آگهی استخدام مصوب معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس‌جمهور مبنی بر اعطای امتیاز به کارکنان غیررسمی (قراردادی) مشاغل در دستگاه‌های ذیربط برای استخدام ۱۸

فصل هفتم- ورود به خدمت ۱۸

آیین‌نامه اجرایی تبصره (۲) ماده (۴۵) قانون مدیریت خدمات کشوری موضوع: ضوابط تعیین مشاغل حاکمیتی ۱۸

- آیین‌نامه اجرایی تبصره (۳) ماده (۴۶) قانون مدیریت خدمات کشوری موضوع: دوره آزمایشی خدمت رسمی ۱۹
- آیین‌نامه اجرایی تبصره (۳) ماده (۴۶) قانون مدیریت خدمات کشوری موضوع: دوره آزمایشی خدمت رسمی ۱۹
- دستورالعمل تبدیل وضعیت کارمندان رسمی آزمایشی ۱۹
- ابطال بخشنامه معاونت وقت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رئیس جمهور به شماره ۱۳۹۱/۱/۲۲-۲۰۰/۹۱/۱۳۰۹ در خصوص تبدیل وضعیت پیمانی به رسمی آزمایشی ۱۹
- آیین‌نامه اجرایی بند (۳) ماده (۴۸) قانون مدیریت خدمات کشوری ۲۰
- دستورالعمل ارزیابی عملکرد کارمندان و ضوابط تمدید قرارداد کارمندان غیررسمی ۲۰

فصل هشتم- انتصاب و ارتقاء شغلی ۲۱

- آیین‌نامه اجرایی بند (ج) و تبصره (۲) ماده (۵۴) قانون مدیریت خدمات کشوری ۲۱
- دستورالعمل اجرایی نحوه انتصاب مدیران حرفه ای ۲۱
- دستورالعمل اجرایی شرایط عمومی و اختصاصی نحوه انتخاب و انتصاب فرمانداران و بخشداران ۲۱

فصل نهم- توانمندسازی کارمندان ۲۲

- ضوابط و دستورالعمل اعتبارسنجی مراکز و مؤسسات آموزشی غیردولتی ۲۲
- آئین نامه اجرایی فصل نهم قانون مدیریت خدمات کشوری ۲۳
- نظام آموزش کارمندان دستگاه های اجرایی ۲۳
- اصلاحیه نظام آموزش کارمندان دستگاه های اجرایی ۲۳
- دستورالعمل نحوه توزیع بورس‌های آموزشی خارج از کشور ۲۳
- الحاق یک تبصره به دستورالعمل نحوه توزیع بورس‌های آموزشی خارج از کشور در خصوص امکان شرکت کارمندان قراردادی در دوره‌های آموزشی ۲۳
- ارزش استخدامی گواهینامه های «پایان دوره های آموزش عالی آزادMBA) ، (DBA، تکمیلی، تخصصی و...» و «گواهینامه نوع دوم» صادره از سوی دانشگاه ها، مؤسسات آموزش عالی کشور و شرکت های پژوهشی ۲۳

فصل دهم- حقوق و مزایا ۲۳

◆ تعیین جداول امتیازات فصل دهم قانون مدیریت خدمات کشوری و نحوه تطبیق کارمندان ۲۳

◆ تعیین میزان حقوق و مـزایای مدیران عامل و اعضاء هیأت مدیره شرکتهای دولتی و کارمندان دستگاههای اجرایی دارای مقررات خاص استخدامی ۲۳

◆ بخشنامه ارتقاء طبقه مشاغل جدول شغل مشمولین قانون مدیریت خدمات کشوری ۲۳

◆ دستورالعمل نحوه اجرای بخشنامه افزایش یک طبقه شغلی برای کارمندان ۲٤

◆ آیین‌نامه جذب و نگهداری نیروی انسانی نخبه و استعداد برتر در دستگاه‌های اجرایی موضوع تبصره (۱) ماده (۶۵) قانون مدیریت خدمات کشوری..... ۲٤

◆ ضوابط نحوه ارتقای کارمندان در طبقات و رتبه‌های جدول حق شغل..... ۲٤

◆ مجوز افزایش حداکثر امتیازات مواد (۶۵) ، (۶۶)، (۶۸) و (۷۱) فصل دهم قانون مدیریت خدمات کشوری تا پنجاه درصد در دستگاه های اجرایی ۲۵

◆ دستورالعمل نحوه اِعمال ۵۰ درصد افزایش حقوق و مزایای کارکنان دستگاه های اجرایی..... ۲۵

◆ آیین نامه اجرایی تبصره ماده (۶۶) قانون مدیریت خدمات کشوری در خصوص همطرازی هنرمندان و افرادی که تحصیلات حوزوی دارند ۲۵

◆ دستورالعمل نحوه پرداخت فوق العاده های مناطق کمتر توسعه یافته و بدی آب و هوا موضوع بند (۱) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری..... ۲٦

◆ دستورالعمل نحوه پرداخت فوق العاده سختی کار و کار در محیط های غیرمتعارف موضوع بند (۳) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری..... ۲٦

◆ اجازه پرداخت فوق‌العاده موضوع بند (۵) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری ۲۷

◆ نظر رییس مجلس شورای اسلامی در خصوص مصوبه هیأت وزیران به شماره ۲۹۴۱/ت۵۰۰۷۱هـ مورخ ۱۳۹۳/۱/۲۰، موضوع: «فوق‌العاده موضوع بند «۵» ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری» ۲۷

◆ اصلاح تصویب‌نامه شماره ۲۹۴۱/ت۵۰۰۷۱هـ مورخ ۱۳۹۳/۱/۲۰ در خصوص فوق‌العاده شغل موضوع بند (۵) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری..... ۲۷

◆ دستورالعمل نحوه پرداخت فوق‌العاده کارآیی و عملکرد موضوع بند (۶) ماده (۶۸) قانون مدیریت خدمات کشوری ۲۷

◆ آیین‌نامه فوق‌العاده نوبت کاری و هزینه جابه‌جایی محل خدمت کارمندان ۲۷

◆ دستورالعمل پرداخت اضافه کار، حق التحقیق، حق التدریس، حق الترجمه و حق التالیف..... ۲۸

◆ الحاق (۲) تبصره به ماده (۱) دستورالعمل پرداخت اضافه کار کارمندان ۲۸

◆ در تعیین اضافه کار باید تفاوت تطبیق که تابعی از حقوق ثابت است مورد لحاظ قرار گیرد..... ۲۸

◆ ابطال روش محاسبه حق‌التدریس مقرر در ماده ۴ دستورالعمل بند ۹ ماده ۶۸ قانون مدیریت خدمات کشوری..... ۲۸

◆ اجازه پرداخت فوق‌العاده ویژه مشاغل تخصصی موضوع بند (۱۰) ماده (۶۸) برای کارکنان ستادی وزارتخانه‌ها و سازمان‌های مستقل زیرنظر رییس‌جمهور ۲۹

◆ نظر رییس مجلس شورای اسلامی در خصوص مصوبه هیأت وزیران موضوع: «برقراری فوق‌العاده ویژه کارکنان ستادی وزارت‌خانه‌ها و سازمان‌های مستقل زیر نظر رییس جمهور» ... ۲۹

◆ اصلاح بند (۲) تصویب‌نامه موضوع برقراری فوق العاده ویژه کارکنان دولت ۲۹

◆ تفاوت تطبیق در محاسبه فوق العاده ویژه موضوع بند ۱۰ ماده ۶۸ قانون مذکور لحاظ نمی‌شود ۲۹

◆ لزوم کسب تأییدیه فهرست عناوین مشاغل برخوردار از فوق العاده ویژه و بار مالی ناشی از آن..... ۲۹

- تعیین ضریب حقوق و حداقل و حداکثر حقوق کارمندان، اعضای هیئت علمی دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی و قضات در سال ۱۳۹۶ ..... ۳۱
- تعیین ضریب حقوق و حداقل و حداکثر حقوق بازنشستگان در سال ۱۳۹۶ ..... ۳۱
- ابلاغ جداول همسان‌سازی حقوق بازنشستگان، موظفین و مشترکین صندوق بازنشستگی کشوری و سازمان تأمین اجتماعی نیروهای مسلح در سال ۱۳۹۶ ..... ۳۲
- دستورالعمل پرداخت کمک‌های رفاهی کارمندان دولت ۳۲
- بخشنامه اصلاحیه بند «ب» دستورالعمل پرداخت کمک های رفاهی کارمندان دولت منضم به بخشنامه شماره ۲۰۰/۱۴۵۹۳ مورخ ۱۳۸۸/۲/۲۱ ..... ۳۲

فصل یازدهم- ارزیابی عملکرد ۳۲

- آیین نامه اجرایی مواد (۸۱) و (۸۲) قانون مدیریت خدمات کشوری ۳۳
- دستورالعمل نحوه ارزیابی عملکرد سال ۱۳۹۵ دستگاه های اجرایی در دو سطح ملی و استانی و فرایند اجرایی آن ۳۳
- شیوه نامه نحوه امتیازدهی شاخص های عمومی ارزیابی عملکرد دستگاه های اجرایی استان سال ۱۳۹۵ ..... ۳۳
- برگزاری جشنواره شهید رجایی سال ۱۳۹۶ ..... ۳۳

فصل دوازدهم- حقوق و تکالیف کارمندان..... ۳۳

- آیین‌نامه اجرایی مواد (۸۴)، (۸۶)، (۸۷)، (۹۰)، (۹۱) و (۹۳) قانون مدیریت خدمات کشوری ۳۴
- دستورالعمل نحوه اجرای احکام مقرر در مواد (۹۱) و (۹۲) قانون مدیریت خدمات کشوری موضوع: «صیانت از حقوق مردم و سلامت اداری» ۳۵

فصل سیزدهم- تأمین اجتماعی ۳۷

- کسر حق بیمه از اضافه کار کارمندان مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری و نحوه پرداخت غرامت دستمزد ایام بارداری و بیماری کارکنان رسمی و ثابت..... ۳۷

فصل چهاردهم- شورای عالی اداری و شورای توسعه مدیریت و سرمایه انسانی..... ۴۳

- آیین نامه نحوه اداره شورای توسعه مدیریت و سرمایه انسانی ۴۶

فصل پانزدهم- مقررات مختلف ۴۶

قانون مدیریت خدمات کشوری

فصل اول- تعاریف

ماده ۱- وزارتخانه: واحد سازمانی مشخصی است که تحقق یک یا چند هدف از اهداف دولت را برعهده دارد و به موجب قانون ایجاد شده یا می‌شود و توسط وزیر اداره می‌گردد.

ماده ۲- مؤسسه دولتی: واحد سازمانی مشخصی است که به موجب قانون ایجاد شده یا می‌شود و با داشتن استقلال حقوقی، بخشی از وظایف و اموری را که بر عهده یکی از قوای سه‌گانه و سایر مراجع قانونی می‌باشد انجام می‌دهد.

کلیه سازمان‌هایی که در قانون اساسی نام برده شده است درحکم مؤسسه دولتی شناخته می‌شود.

ماده ۳- مؤسسه یا نهاد عمومی غیردولتی: واحد سازمانی مشخصی است که دارای استقلال حقوقی است و با تصویب مجلس شورای اسلامی ایجاد شده یا می‌شود و بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) بودجه سالانه آن از محل منابع غیردولتی تأمین گردد وعهده‌دار وظایف و خدماتی است که جنبه عمومی دارد.

ماده ۴- شرکت دولتی: بنگاه اقتصادی است که به موجب قانون برای انجام قسمتی از تصدی‌های دولت به‌موجب سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، ابلاغی از سوی مقام معظم رهبری جزء وظایف دولت محسوب می گردد، ایجاد و بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) سرمایه و سهام آن متعلق به دولت می‌باشد. هر شرکت تجاری که از طریق سرمایه‌گذاری وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی و شرکت‌های دولتی منفرداً یا مشترکاً ایجاد شده مادام که بیش از پنجاه درصد (۵۰٪) سهام آنها منفرداً یا مشترکاً متعلق به واحدهای سازمانی فوق‌الذکر باشد شرکت دولتی است.

تبصره ۱- تشکیل شرکت‌های دولتی تحت هریک از عناوین فوق‌الذکر صرفاً با تصویب مجلس شورای اسلامی مجاز است. همچنین تبدیل شرکت‌هایی که سهام شرکت‌های دولتی در آن‌ها کمتر از پنجاه درصد (۵۰٪) است با افزایش سرمایه به شرکت دولتی ممنوع است.

تبصره ۲- شرکت‌هایی که به حکم قانون یا دادگاه صالح، ملی و یا مصادره شده و شرکت دولتی شناخته شده یا می‌شوند، شرکت دولتی تلقی می‌گردند.

تبصره ۳- احکام «شرکت‌های دولتی» که در این قانون ذکر شده بر کلیه شرکت‌هایی که شمول قوانین و مقررات عمومی بر آنها مستلزم ذکر یا تصریح نام است نیز اعمال خواهد شد.

ماده ۵- دستگاه اجرائی: کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، مؤسسات یا نهادهای عمومی غیردولتی، شرکت‌های دولتی و کلیه دستگاه‌هایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر و یا تصریح نام است از قبیل شرکت ملی نفت ایران، سازمان گسترش و نوسازی صنایع ایران، بانک مرکزی، بانک‌ها و بیمه‌های دولتی، دستگاه اجرائی نامیده می‌شوند.

ماده ۶- پست سازمانی: عبارت است از جایگاهی که در ساختار سازمانی دستگاه‌های اجرائی برای انجام وظایف و مسؤولیت‌های مشخص (ثابت و موقت) پیش‌بینی و برای تصدی یک کارمند در نظر گرفته می‌شود. پست‌های ثابت صرفاً برای مشاغل حاکمیتی که جنبه استمرار دارد ایجاد خواهد شد.

ماده ۷- کارمند دستگاه اجرائی: فردی است که براساس ضوابط و مقررات مربوط، به موجب حکم و یا قرارداد مقام صلاحیتدار در یک دستگاه اجرائی به خدمت پذیرفته می‌شود.

ماده ۸- امورحاکمیتی: آن دسته از اموری است که تحقق آن موجب اقتدار و حاکمیت کشور است و منافع آن بدون محدودیت شامل همه اقشار جامعه گردیده و بهره‌مندی از این نوع خدمات موجب محدودیت برای استفاده دیگران نمی‌شود.

از قبیل:

الف- سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و نظارت در بخش‌های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی.

ب- برقراری عدالت و تأمین اجتماعی و باز توزیع درآمد.

ج- ایجاد فضای سالم برای رقابت و جلوگیری از انحصار و تضییع حقوق مردم.

د- فراهم‌نمودن زمینه‌ها و مزیت‌های لازم برای رشد و توسعه کشور و رفع فقر و بیکاری.

هـ- قانون‌گذاری، امور ثبتی، استقرار نظم و امنیت و اداره امور قضائی.

و- حفظ تمامیت ارضی کشور و ایجادآمادگی دفاعی و دفاع ملی.

ز- ترویج اخلاق، فرهنگ و مبانی اسلامی و صیانت از هویت ایرانی، اسلامی.

ح- اداره امور داخلی، مالیه عمومی، تنظیم روابط کار و روابط خارجی.

ط- حفظ محیط زیست و حفاظت از منابع طبیعی و میراث فرهنگی.

ی- تحقیقات بنیادی، آمار و اطلاعات ملی و مدیریت فضای فرکانس کشور.

ک- ارتقاء بهداشت و آموزش عمومی، کنترل و پیشگیری از بیماریها و آفت‌های واگیر، مقابله و کاهش اثرات حوادث طبیعی و بحرانهای عمومی.

ل- بخشی از امور مندرج در مواد (۹)، (۱۰) و (۱۱) این قانون نظیر موارد مذکور در اصول بیست و نهم (۲۹) و سی‌ام (۳۰) قانون اساسی که انجام آن توسط بخش خصوصی و تعاونی و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی با تأیید هیأت‌وزیران امکان‌پذیر نمی‌باشد.

م- سایر مواردی‌که با رعایت سیاست‌های کلی مصوب مقام معظم رهبری به‌موجب قانون اساسی در قوانین عادی جزء این امور قرار می‌گیرد.

ماده ۹- امور اجتماعی، فرهنگی و خدماتی: آن دسته از وظایفی است که منافع اجتماعی حاصل از آنها نسبت به منافع فردی برتری دارد و موجب بهبود وضعیت زندگی افراد می‌گردد، از قبیل: آموزش و پرورش عمومی و فنی و حرفه‌ای، علوم و تحقیقات، درمان، توانبخشی، تربیت بدنی و ورزش، اطلاعات و ارتباطات عمومی و امور فرهنگی، هنری و تبلیغات اسلامی.

ماده ۱۰- امور زیربنایی: آن دسته از طرح‌های تملک دارایی‌های سرمایه‌ای است که موجب تقویت زیرساختهای اقتصادی و تولیدی کشور می‌گردد، از قبیل: طرح‌های آب و خاک و شبکه‌های انرژی، ارتباطات و راه.

ماده ۱۱- امور اقتصادی: آن دسته از اموری است که دولت، متصدی اداره و بهره‌برداری از اموال جامعه است و مانند اشخاص حقیقی و حقوقی درحقوق خصوصی عمل می‌کند، از قبیل: تصدی در امور صنعتی، کشاورزی، حمل‌ونقل، بازرگانی، مسکن و بهره‌برداری ازطرح‌های مندرج در ماده (۱۰) این‌قانون.

ماده ۱۲- سازمان: منظور از سازمان در این قانون سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور می‌باشد.

فصل دوم- راهبردها و فناوری انجام وظایف دولت

ماده ۱۳- امور تصدی‌های اجتماعی، فرهنگی و خدماتی با رعایت اصول بیست و نهم (۲۹) و سی‌ام (۳۰) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران از طریق توسعه بخش تعاونی و خصوصی و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی تعیین صلاحیت شده و با نظارت و حمایت دولت و با استفاده از شیوه‌های ذیل انجام می‌گردد:

۱- اعمال حمایت‌های لازم از بخش تعاونی و خصوصی و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی مجری این وظایف.

۲- خرید خدمات از بخش تعاونی وخصوصی و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی.

۳- مشارکت با بخش تعاونی و خصوصی و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی از طریق اجاره، واگذاری امکانات و تجهیزات و منابع فیزیکی.

۴- واگذاری مدیریت واحدهای دولتی به بخش تعاونی و خصوصی و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی با پرداخت تمام و یا بخشی از هزینه سرانه خدمات.

۵- ایجاد و اداره واحدهای دولتی موضوع این ماده توسط دستگاه‌های اجرائی.

تبصره ۱- اگر انجام امور موضوع این ماده به یکی از طرق چهارگانه فوق‌الذکر (۱ لغایت ۴) مقدور نباشد ایجاد و اداره واحدهای دولتی وظیفه دولت است.

تبصره ۲- تأیید صلاحیت علمی و اخلاقی کلیه افراد موضوع این قانون که به موجب این ماده در بخش‌های آموزشی، بهداشتی و فرهنگی اشتغال خواهند داشت مطابق ضوابط فصل ششم این قانون و تأیید استانداردهای مربوط و کیفیت و قیمت خدمات نیز مطابق قوانین و مقررات مربوط است.

ماده ۱۴- امور زیربنایی با مدیریت، حمایت و نظارت دستگاه‌های اجرائی توسط بخش غیردولتی، (تعاونی و خصوصی و نهادها و مؤسسات عمومی غیردولتی) انجام خواهد شد و در موارد استثنائی با تصویب هیأت وزیران توسط بخش دولتی انجام خواهد شد.

ماده ۱۵- امور تصدی‌های اقتصادی با رعایت اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری به بخش غیردولتی واگذار می‌گردد. دولت مکلف است با رعایت قوانین و مقررات مربوط از ایجاد انحصار، تضییع حقوق

تولیدکنندگان و مصرف‌کنندگان جلوگیری و فضای رقابت سالم و رشد و توسعه و امنیت سرمایه‌گذاری و برقراری عدالت و تأمین اجتماعی و بازتوزیع درآمد و فراهم نمودن زمینه‌ها و مزیت لازم و رفع بیکاری را فراهم نماید.

ماده ۱۶- به منظور افزایش بهره‌وری و استقرار نظام کنترل نتیجه و محصول (ستانده) و کنترل مراحل انجام کار و یا هردو، جلوگیری از تمرکز تصمیم‌گیری و اعطاء اختیارات لازم به مدیران برای اداره واحدهای تحت سرپرستی خود براساس آئین‌نامه‌ای که توسط سازمان تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد دستگاه‌های اجرائی موظفند اقدامات ذیل را به‌عمل آورند.

آیین‌نامه اجرایی ماده (۱۶) قانون مدیریت خدمات کشوری[۱]

ماده ۱۷- به دستگاه‌های اجرائی اجازه داده می‌شود ازطریق مناقصه و با عقد قرارداد با شرکتها و مؤسسات غیردولتی براساس ÷فعالیت مشخص، حجم کار معین، قیمت هر واحد کار و قیمت کل به‌طور شفاف و مشخص بخشی از خدمات موردنیاز خود را تأمین نمایند. در صورت عدم مراجعه متقاضیان، اجازه داده می‌شود با رعایت قانون برگزاری مناقصات و تأیید سازمان از طریق ترک تشریفات مناقصه اقدام گردد.

تبصره- شرکت‌های موضوع این ماده حسب وظایف مربوط توسط سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور یا وزارت کار و امور اجتماعی تعیین صلاحیت شده و در صورت تخلف از حکم این ماده لغو صلاحیت می‌گردند.

دستورالعمل ساماندهی نیروهای شرکتی تبدیل وضعیت یافته و نحوه انعقاد قرارداد با شرکت های پیمانکاری[۲]

ماده ۱۸- کارمندان بخش‌های غیردولتی که براساس احکام پیش‌بینی شده در این قانون، تمام و یا قسمتی از وظایف و تصدی امور دولتی و سایر امور قابل واگذاری که حسب قوانین و مقررات مربوط معین خواهد شد را عهده‌دار می‌باشند، کارکنان تحت پوشش کارفرمای غیر دولتی تلقی می‌گردند. دستگاه‌های اجرائی هیچ‌گونه تعهد و یا مسؤولیتی در قبال این کارمندان ندارند.

کارفرمایان این کارمندان موظفند با کارمندان تحت پوشش خود مطابق قانون کار و تأمین اجتماعی و سایر قوانین و مقررات مربوطه رفتار نمایند و پاسخگوی مقامات و یا مراجع ذی‌صلاح در این رابطه خواهند بود.

دستگاه‌های اجرائی موظفند درصورت تخلف کارفرمای بخش غیردولتی در احقاق حقوق کارمندان از محل ضمانت‌نامه دریافت شده تعهدات کارمندان ذی‌ربط را پرداخت نمایند.

ماده ۱۹- دستگاه‌های اجرائی به‌منظور ارتقاء مستمر در کیفیت و کمیت ارائه خدمات خود مجاز خواهند بود،

---

[۱] تصویبنامه شماره ۱۶۳۴۶۶/ت۴۴۹۸۹ک مورخ ۱۳۸۹/۷/۲۲ هیأت وزیران

[۲] بخشنامه شماره ۲۰۰/۹۲/۱۶۱۲۹ مورخ ۱۳۹۲/۰۹/۱۹ معاونت توسعه مدیریت و سرمایه انسانی رییس جمهور

برای انجام خدمات مشاوره‌ای در زمینه‌های توسعه مدیریت نظیر استقرار نظام‌های نوین مدیریتی، بازنگری و پالایش وظایف و مأموریت‌ها و ساختارهای تشکیلاتی، توسعه و مدیریت سرمایه‌های انسانی و فنآوری‌های نوین اداری با مراکز آموزشی، پژوهشی، دولتی و مؤسسات خصوصی تأیید صلاحیت شده توسط سازمان، با رعایت مقررات ذی‌ربط عقد قرارداد نمایند.

ماده ۲۰- دستگاه‌های اجرائی مکلفند به‌منظور ایجاد انگیزه و افزایش کارآیی و بهره‌مندی از فکر و اندیشه و خلاقیت کارمندان ذی‌ربط خود ساز و کار مناسب برای جلب مشارکت کارمندان و دریافت پیشنهادها و اثرگذاری آن در تصمیم‌گیری‌ها را فراهم آورند. نظام پیشنهادها و نحوه پرداخت پاداش براساس آئین‌نامه‌ای خواهد بود که با پیشنهاد سازمان به‌تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۰) قانون مدیریت خدمات کشوری[۱]

ماده ۲۱- با کارمندان رسمی و یا ثابت دستگاه‌های اجرائی که تمام یا بخشی از وظایف آنها به بخش غیردولتی واگذار می‌گردد به یکی از روش‌های ذیل عمل خواهد شد.

الف- انتقال به سایر واحدهای همان دستگاه یا دستگاه اجرائی دیگر.

ب- بازخرید سنوات خدمت.

ج- موافقت با مرخصی بدون حقوق برای مدت سه تا پنج سال.

د- انتقال به بخش غیردولتی که مجری وظایف و فعالیت‌های واگذار شده می‌باشد. در صورت تمایل کارمندان به تغییر صندوق بازنشستگی هزینه جابه‌جایی تغییر صندوق ذی‌ربط با حفظ سوابق مربوط توسط دولت تأمین می گردد.

هـ- انجام وظیفه در بخش غیردولتی به شکل مأمور که حقوق و مزایای وی را بخش غیردولتی پرداخت می‌کند.

تبصره ۱- درصورت واگذاری سهام شرکت‌های دولتی به نحوی که شرکت مذکور غیردولتی شود، قوانین و مقررات قانون کار برکارمندان شرکت واگذار شده اعمال می‌گردد و این افراد، کارمندان کارفرمای جدید محسوب می‌شوند و درصورت تمایل می‌توانند کماکان تابع صندوق بازنشستگی قبلی خود باقی بمانند.

تبصره ۲- در مواردی که با حفظ مالکیت دولت (یا شرکت دولتی) بهره‌برداری بخشی از دستگاه ذی‌ربط به بخش غیردولتی واگذار گردد، مأموریت کارمندان مربوط به بخش غیردولتی مجاز می‌باشد. آئین‌نامه اجرائی این ماده با پیشنهاد سازمان به‌تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

آیین نامه اجرایی تبصره (۲) ماده (۲۱) و ماده (۱۲۱) قانون مدیریت خدمات کشوری[۲]

تبصره ۳- کارمند می‌تواند سه طریق از طرق پنج گانه فوق را به ترتیب اولویت انتخاب و به‌دستگاه اجرائی اعلام کند. دستگاه مربوطه مکلف است باتوجه به اولویت

---

[۱] تصویبنامه شماره ۴۴۱۹۶/۴۲۲۱ مورخ ۸۹/۱/۱۴ هیأت وزیران

[۲] تصویبنامه شماره ۴۴۲۹۵/۲۰۴۶۱ مورخ ۸۹/۱/۳۱ هیأت وزیران

تعیین شده از سوی کارمند یکی از روش‌ها را انتخاب و اقدام کند.

ماده ۲۲- دستگاه‌های اجرائی موظفند به‌منظور تقویت و حمایت از بخش غیردولتی اقدامات لازم برای آموزش، سازماندهی، ایجاد تسهیلات و کمک‌های مالی، رفع موانع اداری و خرید خدمات از بخش غیردولتی براساس آئین‌نامه‌ای که با پیشنهاد سازمان به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد، به‌عمل آورند.

◆ **آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۲) قانون مدیریت خدمات کشوری موضوع: تقویت و حمایت از بخش غیردولتی و خرید خدمات از بخش غیردولتی**[1]

◆ **اصلاح ماده (۹) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۲) قانون مدیریت خدمات کشوری**[2]

ماده ۲۳- ایجاد و اداره هرگونه مهمان‌سرا، زائرسرا، مجتمع مسکونی، رفاهی، واحدهای درمانی و آموزشی، فضاهای ورزشی، تفریحی و نظایر آن توسط دستگاه‌های اجرائی ممنوع می‌باشد.

تبصره ۱- دستگاه‌هایی که براساس وظایف قانونی خود برای ارائه خدمات به مردم عهده دار انجام برخی از امور فوق می‌باشند با رعایت احکام این فصل از حکم این ماده مستثنی می‌باشند.

تبصره ۲- مناطق محروم کشور تا زمانی که از نظر نیروی انسانی کارشناس و متخصص توسعه نیافته‌اند با تصویب هیأت وزیران از حکم این ماده مستثنی می‌باشند.

ماده ۲۴- در راستای اجراء احکام این فصل کلیه دستگاه‌های اجرائی موظفنداز تاریخ تصویب این قانون اقدامات ذیل را انجام دهند:

الف- حداکثر شش‌ماه پس از تصویب این قانون آن‌دسته از وظایفی که قابل واگذاری به بخش غیردولتی است را احصاء و با رعایت راهکارهای مطروحه در این فصل نسبت به واگذاری آنها اقدام نمایند. به نحوی که طی هر برنامه بیست درصد (۲۰٪) از میزان تصدی‌های دولت در امور قابل واگذاری کاهش یابد.

ب- تعداد مجوزهای استخدامی مذکور در ماده (۵۱) این قانون به نحوی تعیین گردد که تعداد کارمندان دستگاه‌های اجرائی که به هر نحو حقوق و مزایا دریافت می‌کنند و یا طرف قرارداد می‌باشند هر سال به میزان دو درصد (۲٪) در امور غیرحاکمیتی نسبت به سال قبل کاهش یابد.

ج- حداکثر معادل یک سوم کارمندان که به روشهای بازنشستگی، بازخریدی، استعفاء و سایر موارد از خدمت دستگاه‌های اجرائی خارج می‌شوند استخدام نمایند.

تبصره ۱- وظایف حاکمیتی موضوع ماده (۸) این قانون از شمول این ماده مستثنی هستند.

تبصره ۲- آئین‌نامه اجرائی این ماده شامل وظیفه قابل واگذاری در چهارچوب این قانون، حمایت‌های دولت

---

[1] تصویب‌نامه شماره ۱۶۳۴۶۴/ت۴۵۰۲۰ک مورخ ۱۳۸۹/۷/۲۲ هیأت وزیران

[2] تصویبنامه شماره ۱۹۲۶۲۴/ت۴۵۰۲۰هـ مورخ ۱۳۹۰/۹/۳۰ هیأت وزیران

برای توسعه بخش غیردولتی و نحوه خرید خدمات از بخش خصوصی و تعاونی و تعیین تکلیف کارمندان واحدهای واگذار شده و سایر موارد بنا به پیشنهاد سازمان به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

◆ آیین‌نامه اجرایی ماده ۲۴ قانون مدیریت خدمات کشوری در خصوص وظایف قابل واگذاری و نحوه خرید خدمات از بخش خصوصی[1]

◆ اصلاح آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون مدیریت خدمات کشوری[2]

تبصره ۳- دیوان محاسبات و سازمان بازرسی کل کشور موظفند اجراء این فصل را در دستگاه‌های اجرائی کنترل نموده و با مدیران متخلف برخورد قانونی نمایند.

فصل سوم- حقوق مردم

ماده ۲۵- مدیران و کارمندان دستگاه‌های اجرائی، خدمتگزاران مردم هستند و باید با رعایت موازین اخلاق اسلامی و اداری و طبق سوگندی که در بدو ورود اداء نموده و منشور اخلاقی و اداری که امضاء می‌نمایند وظایف خود را به نحو احسن در راه خدمت به مردم و با درنظرگرفتن حقوق و خواسته‌های قانونی آنها انجام دهند.

تبصره ۱- اصول و مفاد منشور فوق‌الذکر، متن سوگندنامه و تعهدات کارمندان دستگاه‌های اجرائی با پیشنهاد سازمان به تصویب هیأت‌وزیران می‌رسد.

تبصره ۲- دستگاه‌های اجرائی می‌توانند متناسب با وظایف و شرایط خاص دستگاه مربوط علاوه بر موارد فوق، مواردی را با رعایت منشور اخلاقی مصوب هیأت وزیران به آن اضافه نمایند.

آیین‌نامه اجرایی تبصره (۱) ماده (۲۵) قانون مدیریت خدمات کشوری موضوع: «ادای سوگند و امضای منشور اخلاقی و اداری در استخدام کارمندان»[3]

ماده ۲۶- دستگاه‌های اجرائی مکلفند مردم را با حقوق و تکالیف خود در تعامل با دستگاه‌های اجرائی آشنا نموده و از طریق وسایل ارتباط جمعی بویژه صدا و سیمای جمهوری اسلامی ایران سطح آگاهی عمومی در این زمینه را ارتقاء داده و اطلاعات لازم را به نحو مطلوب و مناسب دراختیار مردم قرار دهند.

حقوق شهروندی در نظام اداری[4]

ماده ۲۷- مردم در استفاده از خدمات دستگاه‌های اجرائی درشرایط مساوی از حقوق یکسان برخوردارند، دستگاه‌های اجرائی موظفند حداکثر ظرف سه ماه، مراحل، زمان و کیفیت و استاندارد ارائه خدمات و

---

[1] تصویب‌نامه شماره ۲۳۱۳۷۸/ت۴۳۹۰۸ک مورخ ۱۳۸۸/۱۱/۲۱ هیأت وزیران

[2] تصویبنامه شماره ۱۷۶۴۲۰/ت۴۸۵۲ک مورخ ۱۳۸۹/۸/۸ هیأت وزیران

[3] تصویب‌نامه شماره ۲۳۱۴۳۰/ت۴۳۹۱۴ک مورخ ۸۸/۱۱/۲۱ هیأت وزیران

[4] مصوبه شماره ۱۱۲۷۱۲۸ مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۲۸ شورای عالی اداری

تغییرات آنها را مستند و شفاف‌نموده و از طرق مختلف به اطلاع مردم برسانند و در صورت بروز هرگونه تخلف، مسؤولین دستگاه‌های اجرائی مسؤولیت پاسخگویی به مردم و شکایت آنان را به‌عهده خواهند داشت.

ماده ۲۸- دولت مکلف است به منظور تأمین حقوق مردم و مراجعان، رضایت و عدم رضایت مردم از عملکرد کارمندان را در ارتقاء، انتصاب و تمدید قراردادهای استخدامی و بهره‌مندی از سایر امتیازات استخدامی و اعمال تشویقات و تنبیهات لحاظ نموده و کلیه آئین‌نامه‌ها، شیوه‌نامه‌ها، ضوابط اداری و استخدامی مربوط به کارمندان دولت را به عنوان یک عامل مؤثر منظورنماید.

فصل چهارم- ساختار سازمانی

ماده ۲۹- دستگاه‌های اجرائی مکلفند سازماندهی، طراحی و تنظیم تشکیلات خود را متناسب با ویژگی‌های مربوط در چهارچوب الگوها، ضوابط و شاخصهایی که سازمان تهیه و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد با رعایت موارد ذیل انجام دهند:

ضوابط و شاخص‌های سازماندهی، طراحی و تنظیم تشکیلات دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۲۹ قانون مدیریت خدمات کشوری[1]

الف- سقف پست‌های سازمانی با رعایت راهبردهای مذکور در فصل دوم این قانون و با پیشنهاد دستگاه و تأیید سازمان به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.

ب- تشکیلات و سقف پست‌های سازمانی مصوب حداقل پس از یک برنامه و حداکثر پس از دو برنامه پنجساله متناسب با سیاست‌ها و احکام برنامه جدید مورد بازنگری و تصویب مجدد قرار خواهد گرفت.

ج- به‌منظور کوتاه نمودن مراحل انجام کار و سلسله مراتب اداری، سطوح عمودی مدیریتی در دستگاه‌های اجرائی ملی و استانی با احتساب بالاترین مقام اجرائی در هر واحد سازمانی، به قرار ذیل تعیین می‌گردد:

- وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی: حداکثر در (۴) سطح.
- واحدهای استانی: حداکثر (۳) سطح.
- واحدهای شهرستانی، مناطق و نواحی همتراز: حداکثر (۲) سطح.
- سایر واحدهای تقسیمات کشوری: یک سطح.

د- هرکدام از وزارتخانه‌ها و سازمانهای مستقل که تحت نظر معاون رئیس‌جمهور اداره می‌شوند، می‌توانند حداکثر (۵) معاون و سایر مؤسسات دولتی حداکثر (۳) معاون یا عناوین مشابه در ساختار تشکیلاتی خود پیش بینی نمایند و متناسب با حجم کار و تنوع وظایف و تعداد پست‌های سازمانی هر معاون می‌تواند حداکثر (۵) مدیرکل یا مدیر یا رئیس یا عناوین مشابه داشته باشد.

پست‌های مدیریتی مورد نیاز حوزه وزیر یا رئیس مؤسسات دولتی از سرجمع پست‌های مدیریتی مذکور در این بند تأمین خواهد شد.

هـ- تعداد پست‌های مشاور برای مقامات اجرائی مذکور در بندهای (الف)، (ب) و (ج) ماده (۷۱) حداکثر (۱۰) و برای سایر مقامات اجرائی مذکور در این ماده حداکثر

[1] تصویبنامه شماره ۲۶۲۷۷۳/ت۴۳۹۱۱ک مورخ ۱۳۸۸/۱۲/۲۷ هیأت وزیران

خدمات متقابل ایران و اسلام

خدمات متقابل ایران و اسلام

تاریخ فرهنگ و تمدن

- ✓ خدمات متقابل ایران و اسلام
- ✓ مروری بر دستاوردهای چهل ساله انقلاب اسلامی ایران
- ✓ توسعه و مبانی تمدن غرب

حیطه عمومی

www.BetaFile.ir

مقدمه:

کتاب خدمات متقابل ایران و اسلام شهید مطهری، اوّلین کتابی است که به طور کامل و جامع، خدمات اسلام به ایران و خدمات ایران به اسلام را بررسی کرده و به تاریخ ایران قبل از اسلام و اینکه ایران با آمدن اسلام، چه تحوّلاتی پیدا کرده، اشاره کرده است که در این عرصه خدمت با ارزشی به تاریخ فرهنگ و تمدّن ایران و اسلام ارائه داده‌اند.

ما مسلمانان ایرانی به اسلام به حکم اینکه مذهب ماست، ایمان و اعتقاد داریم و به ایران به حکم اینکه میهن ماست، مهر می‌ورزیم

در باب مسائل مشترک اسلام و ایران، همواره مسائل و سوالاتی پیش می‌آید: سوالاتی از قبیل: ما هم احساسات مذهبی اسلامی داریم و هم احساسات میهنی ایرانی،هیچگونه تضاد و تناقضی میان احساسات مذهبی ما و احساسات ملّی ما وجود ندارد؟ دین اسلام چه تحوّلات و دگرگونی‌ها در میهن ما به وجود آورده است؟

سهم ایرانیان در تحوّلات و رشد اسلام چه بوده است؟

از این رو این کتاب در جهت پاسخ به پرسش‌های بالا در سه بخش زیر تدوین شده است:

۱-اسلام و مسئله ملیّت

۲- خدمات اسلام به ایران

۳- خدمات ایران به اسلام

درس نامه ۱

ناسیونالیسم یا ملیّت خواهی

* یعنی مردمی را که در قالب مرزهای جغرافیایی معین، نژاد و سابقه تاریخی و زبان و فرهنگ و سنن واحد گرد آمده اند، به عنوان یک واحد تفکیک ناپذیر مبنا و اصل قرار دادن و آنچه را در حیطه منافع و مصالح و حیثیت و اعتبار این واحد قرار گیرد خودی و دوست دانستن و بقیه را بیگانه و دشمن خواندن.

* رایج ترین و پرخریدارترین مکتب روز به طوریکه ایدوئولوژی های سیاسی و اجتماعی که مغایر با ناسیونالیسم بودند برای حرکت و جنبش نهضت خودشان، به آن رنگ ملّی و ناسیونالیسمی می دادند.

* یکی از تبعات و واکنش هایی در برابر انقلاب کبیر فرانسه که در اوایل قرن نوزدهم در آلمان مطرح و در اروپا به وجود آمد.

* مطرح شدن « مردم، آزادی و برابری آحاد آن» در تم اصلی سخنرانی ها و آثار نویسندگان بعد از انقلاب کبیر فرانسه و رسیدن آوازه‌ی آن به اروپا به خصوص آلمان،آن‌ها را شیفته تحوّلات انقلاب فرانسه کرده بود اما به زودی بر آلمانی‌ها چنین معلوم شد که آزادی ادعا شده در اعلامیه حقوق بشر در آلمان، مخصوص خود فرانسوی‌ها شده و مردم آلمان را از آن سهمی نیست

واکنش یا گرایش هایی که در مقابل شعارهای انقلاب فرانسه ظهور کرد:

۱- واکنش ناسیونالیستی:

۲- واکنش محافظه کاری:

۳- واکنش سوسیالیسم:

اوّلین و دومین مورد را فلاسفه سیاسی،منحرف از اصول یا ضد انقلابی و سومین مورد را عدالت طلبانه خواندند.

* شارل موراس و بارس، پس از فیخته، جزو متفکران ناسیونالیسمی بودند.

* مورس، فکر « **واحد ملّی تفکیک ناپذیر**» را ارائه داد و برای مجموعه ملّت یک شخصیت واقعی حاکم بر شخصیت و اراده فرد قائل شد. و این شخصیت جمع را در وجود دولت پیاده کرد که باعث پیدایش رژیم‌های توتالیتر و مرام نازی در آلمان و فاشیسم در ایتالیا شد.

* دوران ظهور و بروز و تکامل افکار ناسیونالیستی در جوامع اروپایی ← قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم

* ناسیونالیسم ملّت‌های اروپایی در شکل افراطی باعث به وجود آمدن نژادپرستی و راسیسم

« نوعی تبعیض متمرکز بر تفاوت‌های ظاهریِ جسمی وفیزیکی و نیز تفاوت‌های فرهنگی حاصل از زبان، آداب و رسوم، دین، تاریخ و امثال آن‌هاست» و جنگ جهانی دوم شد.

* از انتهای جنگ جهانی دوم به بعد ناسیونالیسم و ملّت ستایی کشورهای اروپایی در سطح منافع اقتصادی واستعماری وتاحدودی در زمینه های اجتماعی، جای خود را به اتّحاد و منطقه گرایی داده است.

معیارهای کلاسیک

* احساس ملّی یا ناسیونالیسم: احساس مشترک یا وجدان و شعور جمعی در میان عده ای از انسان‌ها که یک واحد سیاسی یا ملّت را میسازند که در درون شخصیت افراد حاضر جامعه و بین آنها و گذشتگان و اسلافشان رابطه و دلبستگی‌هایی ایجاد می‌کند و روابط و مناسبات آنها را با هم و با سایر ملل رنگ می‌دهد و آمال و آرمان‌های آنان را به هم نزدیک و منطبق می سازد.

اما در مقابل تعریف بالا، کلاسیک غربی، وجدان جمعی را زاییده شرایط اقلیمی، نژادی، زبان مشترک، سنن و آداب تاریخی و فرهنگ مشترک می‌داند(این غرب همیشه ساز مخالف زده به خدا) امّا این عوامل نقش بنیانی و درونی در تکوین وجدان جمعی ندارند و نمی توانند برای همیشه باعث پیوستگی بشر تحت یک ملیّت گردد.

زبان

*عامل معارفه و نزدیکی افراد به هم وکانالی برای ارتباط قلوب و عواطف و در نتیجه رشد شعور جمعی و ملّی

* به وجود آمدن، تکامل و گسترش قواعد و اصول آن پس از جمع شدن و پیوند یافتن قلوب جماعت در سرزمینی معین

* به گذشته ملّت‌ها که مراجعه می‌کنیم، عامل زبان مشترک را نه یک عنصر سازنده بلکه عاملی که محصول ملیّت است، می‌یابیم.

* اگر در دوره های معینی از تاریخ یک ملت، زبان یا سنن معینی ظهور بیشتر یافته و سمبل و شعار آرمان ملی می‌گردد، چنانکه زبان هندی به هنگام مبارزه استقلال طلبی هند و زبان عربی به دوران جنگ‌های آزادی بخش الجزایر چنین نقشی داشته‌اند، ولی این جلوه موقت است و تنها حکم انگیزنده توده ملّت را دارد.

نژاد

* مختصات نژادی، اصالت دائمی و لایزال نداشته بلکه در تحت شرایط اجتماعی و اخلاقی دیگری میتوان آنها و نقش و اثر آنها را تغییر داد. مانند ملّت الجزایر

* مشترکات ناشی از خصوصیات نژادی، نمی‌تواند عامل ربط دهنده و پیوند شود و مایه استحکام وجدان جمعی و همبستگی ملی گردد، بلکه جدایی و تنافر می‌آفریند یا ملیّتی ضعیف و ناپایدار می‌سازد.
* از خصایص هر فرد بشری است که در روابط منطقی و عاطفی خود همیشه به دنبال آن موجودی می‌گردد که نیازهای درونی و بیرونی او را تأمین نماید از این رو اقوامی که از ابتدا اهل جنگ و ستیز و حمله و غارت بودند، یا نابود شده اند و یا در طول تاریخشان عوامل ربط دهنده دیگری از مقوله های اخلاقی و اجتماعی پیدا شده و مایه جمع شدن و وحدتشان گردیده است"و کنتم اعداء فألف بین قلوبکم" ← «...شما با هم دشمن بودید، خدا در دل‌های شما الفت و مهربانی انداخت و به لطف و نعمت خدا، همه برادر دینی یکدیگر شدید.آیه ۱۰۳ سوره آل عمران» و آن، امّت‌هایی که اهل سازگاری و مسالمت بودند حتّی با مهاجمین نیز از در سازش و مسالمت و تطابق و آمیزش در آمدند، ملیّت و نژاد مستقلی بنا نکرده و یا اگر داشته اند بکلی بی رنگ و خالی از خصیصه و امتیاز و گراینده به سوی ضعف و انحطاط بوده است.
* استحکام روابط اجتماعی و پیوندهای وجدانی جماعت هم آن زمان تأمین میشود که واحدهای جامعه هر یک مکمل و تأمین کننده نیازهای دیگری باشند.

سنن

* سنّت، زبان و نژاد وسیله شناخت و تمیز ملیّت‌ها از هم می‌باشد.
* رسوم و سنن و حتی فرهنگ‌ها نتیجه و محصول فعالیت ارادی و آگاهانه انسانهای گذشته است.
* پس سنّت‌های ملی موجود هم خود محصول ملیّت است و هم حیات و فعالیت انسان‌ها، نه مایه و پایه آن.

سنت‌های اجتماعی موجود در یک ملت بر دو گونه‌اند:
۱- آنهایی که از معالی اخلاق و مجاهدات و مبارزات گذشته که از خصایص مقدس انسانی است، و تلاش‌های او برای حاکم ساختن عدل و نیکی و خصائل نشأت گرفته اند. ←باعث زنده ماندن و حرکت و رقاء و شکوفایی ملت‌هاست.
۲- آنها که از جهل و دنیاپرستی و روابط ظالمانه اجتماعی سرچشمه می‌گیرند.← باعث عقب ماندن و انحطاط و تحقیر و اسارت مردم است، در دست ارباب ثروت و حکومت.

شرایط اقلیمی و طبیعی

* در اجتماعات اولیه عناصر اقلیمی و طبیعی و بعدها عاطفی و خانوادگی و قبیلگی، در بافت وجدان جمعی عامل اساسی بود. ولی در جامعه رشید و تکامل یافته، نقش و اثر عوامل طبیعی من جمله شرایط اقلیمی ناچیز و ناچیزتر می‌گردد.

* کشورها و ملت‌هایی با شرایط اقلیمی و طبیعی مشابه،با هم اختلافات و تضادهای زیادی دارند.
(ملیت هند و را با ملیت مسلمان در شبه قاره هندوستان یا ملت انگلیسی و ایرلندی)

* بسیاری از کشورها و ملتهای جهان سوم با وجود هزاران کیلومتر فاصله و تفاوت شرایط طبیعی و اقلیمی و حتی زبان و نژاد و تاریخ و غیره، با هم پیوندهای عمیق دارند. ← الجزایر با کوبا یا با ویتنام و فلسطین

* همیشه عاملی اساسی تر و مخفی تر در وجدان‌ها، مردم را به بیداری و زنده شدن سوق می‌دهد و موجب حیات و تظاهر خارجی آن، گاه به لباس زبان و زمانی به پوشش سنن ملی معینی جلوه می‌کند.

* فرانتس فانون، نویسنده و جامعه شناس آفریقایی به این نتیجه می‌رسد که عوامل تاریخ و زبان و سنن و شرایط اقلیمی مشترک در پیدا شدن شعور ملی نقشی لحظه ای دارند نه دائمی.

نقش روشنفکران:

* در اجتماعات استعمار زده و عقب مانده، روشنفکران هستند که می کوشند که شعور و وجدان جمعی را در مردم وطن خود بیدار کنند.

* به نظر فرانتس فانون در فصل "درباره فرهنگ ملی"در اثر مهم و جاودان خویش "نفرین شدگان زمین "، روشنفکر جامعه استعمار زده، در عین تلاش و کوشش برای گسترش وجدان ملی کاملا در فرهنگ استعماری حل شده به عبارتی دیگر

* در مرحله اوّل، فکر روشنفکر گرچه از مقوله اندیشه است، ولی یک کالای وارداتی است که از وراء مرزها و از سوی کشورهای مسلط غرب آمده است. او در این مرحله تنها "ترجمه‌ای می‌اندیشد و ترجمه ای عمل میکند."

* در مرحله ی دوم روشن فکر تصمیم می‌گیرد با صمیمیّت بیشتری به ملّت خود بپردازد اما چون موجودیت ملّت آمیخته با بدبختی و عقب ماندگی است به سوی روزگاری از تاریخ ملت خود می رود که در آن جلال و شکوه را بیابد.

* در مرحله سوم روشن فکر خیال پردازی را رها کرده و با خلق وطن خود آشتی میکند تنها از اینجاست که روشن فکر به شرط صداقت و عدم تقلید نقشی سازنده در برانگیختن وجدان ملّی می‌یابد و هر اندازه در این راه صمیمیت و گذشت بیشتری نشان دهد، محصول و تأثیر اندیشه و عمل او وسیع‌تر و سریع تر میشود.

مرزهای واقعی

*تحولات اجتماعی و سیاسی و فرهنگی جهان معاصر روز به روز، وحدت و تفاهم جهان غرب با دنیای سوم را دورتر و ناممکن‌تر می‌سازد.

* عوامل متعارف زبان و فرهنگ و سوابق تاریخی و نژادی، گرچه در مبادی تکوین یک ملت مؤثرند، ولی نقش اساسی و همیشگی ندارند. زیرا مردمی که یک‌زمان برای استقلال و حیثیت مبارزه می‌کردند، پس از وصول به منظور، به حسب انتظارات و داعیه هایی که در سر دارند، با منافع و مطامع مورد نظرشان، باز به دسته های حاکم و محکوم و بهره ور و محروم تقسیم می‌شوند و مبارزه ملی به صورت مبارزه داخلی و طبقاتی در می‌آید.

* مایه و پایه تکوین یک واحد ملی یا یک ملت و ارتباط و پیوندی که بین عواطف و دلهای افراد برقرار می‌شود و در آرمان و ایده آل های مشترکی به وجود می آورد نتیجه‌ی جنگ و تلاش برای آزادی بخشی است.

مثل مردم الجزایر در برابر فرانسه و احیاء و احقاق حقوق و هستی انسانی است یا مانند مردم فلسطین که کل مردم جهان با آنها پیوند قلبی دارند.

* پس مرزهای تاریخی و جغرافیایی و سیاسی و رنگ و زبان نه می‌تواند مرز بین افراد آدمی شود و نه مایه پیوند افراد گردد.

درد مشترک

* مردمی که در اطراف و اکناف عالم ارتباطات قلبی و آرمانی با یکدیگر پیدا میکنند درد مشترکی دارند، درد از ظلم و تجاوز و استعمار.

* تولد ناسیونالیسم ملت‌ها کاملا مصادف با زمانی بوده که توده مردمی یک احساس درد یا خلاء عمومی و مشترک کردند، ناسیونالیسم آلمانی همان زمان متولد شد که از تبعیض‌ها و دخالت فرانسویان احساس درد کردند، ناسیونالیسم ایتالیا یا مجار یا هند یا هندوچین و الجزایر نیز زمانی به وجود آمدند که یک احساس خلاء و درد، همه یا اکثریتی از مردم را فرا گرفت. ناسیونالیسم ایران از زمانی متولد شد که نهضت تحریم تنباکو به راه افتاد.

عوامل

* آن زمان که فیخته برای ناسیونالیسم فرانسه و گاندی برای استقلال هند و گاری بالدی برای استقلال ایتالیا می جنگیدند، همگی یک درد مشترک داشتند ← درد از ظلم و سیطره انسان‌ها و مؤسسات انسانی و طلب نفی این سیطره است.

* پس عامل مشترک در همه دردها و آرمانهای ملی که موجد ملت‌های جهان شده همین احساس و اراده نفی ظلم و طلب عدالت است.

* علّت به وجود آمدن ملیّت در روزگار گرفتاری‌ها و محرومیت‌ها وایام فقد عواطف و رحمت‌ها ← آدمی وقتی در برابر ظلم و جنایت و کفر و فساد قرار گرفت، و از آنها رنج برد شوق عدالت و حقیقت در او بیدار میشود. و اینهاست که جمع کننده است و صفت وحدت بخشیدن دارد.

* عامل محرومیّت از تمتع یا حاکمیّت و محکومیت است که مشخص کننده صف انسان‌ها و مرز واقعی بین آنان است.

* تیبورمند محقق و نویسنده غربی در کتاب جهانی (میان ترس و امید) ملت های امروز جهان را به اردوگاه محرومین و بهره وران یا کشورهای صنعتی و کشورهای عقب افتاده تقسیم می کند.

* دو معیار مهم برای حقانیت و مشروعیت یک نهضت، عشق و شوق به عدالت و حق و آزادی وجدان می‌باشد.

* انقلاب ملیت خواهی آلمانی چون داعیه نژاد پرستی و کشور گشایی داشت هرگز برای سایر مردم زمین غیر از خود آلمانی ها سائقه و فروغی نداشت.

* صهیونیسم که برای رهایی یهودیان از آوارگی و تحقیر بین المللی شروع شده، اینک به یک ایدئولوژی متجاوز و نژاد پرست و ستمکار بدل شده است.

* نهضت مقاومت ملی فرانسه چون از روح ملت پرستی فرانسوی منشأ گرفته بود نه تنها نهضت آزادی بخش نبـود؛ بلکه بر تجاوز استعمار ملت الجزایر و کوبیدن نهضت آزادی بخش آنها صحه گذاشت.

* اما کشورهای اسلامی یک عنصر وحدت بخش دارند که همان اسلام است و اسلام هم دنیایی است سرشار از فرهنگ و سنتهای مخصوص و مقتضی خود.

ملتی در حال تولد

* اشتراک درد آن زمان جمع کننده‌ای پایدار می‌شود که داعیه عدالت و حق و تقوی(به قول نویسندگان غربی: داعیه های انسانی و مترقی) خمیر مایه آن باشد.

* اما کشورهای اسلامی یک عنصر وحدت بخش دارند که همان اسلام است و اسلام هم دنیایی سرشار از فرهنگ و سنتهای مخصوص و مقتضی خود است.

* توحید و اسلام یعنی رهایی و آزادی، یعنی شکستن قیود و زنجیرها و باز کردن راه تکامل و تعالی به سوی آستان الهی

* اسلام می گوید،از هر نژاد و اقلیم و زبانی که باشید، این است که آیین خدایی را با قوت حفظ کنید و از هم متفرق نگردید و یاد آور این نعمت باشید که دشمن هم بودید و با جوهر اسلام توحید و وحدت یافتید و میوه این وحدت یک دنیا دانش و فضیلت و اخلاق شد که به کاروان بشریت ارمغان دادید.

آیاتی که مربوط به تاثیر اسلام در وحدت می‌باشد:

* ما تعبدون من دونه الا اسماء سمیتموها انتم و آبائکم ما انزل الله بها من سلطان ان الحکم الا لله امر الا تعبدوا الا ایاه ذلک الدین القیم و لکن اکثر الناس لا یعلمون(سوره یوسف، آیه ۴۰)

* شما به جای خدا جز [بت هایی] با نام هایی بی اثر و بی معنا که خود و پدرانتان آنها را نامگذاری کرده اید نمی پرستید، خدا [که صاحب اختیار همه هستی است] هیچ دلیلی بر [حقّانیّت آنها برای پرستش] نازل نکرده است. حکم فقط ویژه خداست، او فرمان داده که جز او را نپرستید. دین درست و راست و آیین پابرجا و حق همین است، ولی بیشتر مردم [حقایق را] نمی دانند.

* یا ایها الناس ضرب مثل فاستمعوا له. ان الذین تدعون من دون الله لن یخلقوا ذبابا و لو اجتمعوا له، و ان یسلبهم الذباب شیئا لا یستنقذوه منه، ضعف الطالب و المطلوب(سوره حج، آیه ۷۳)

* ای مردم به این مثل گوش دهید: آن کسانی که شما به درگاهشان پناه می‌برید نه قدرت خلق یک مگس دارند ونه دربرابر مگسی تاب مقاومت. هم آنها که ستایش می‌کنید و می‌طلبید و هم شما که دلبسته و اسیر آنانید ضعیف و بیچاره‌اید.

* و جاهدوا فی الله حق جهاده هو اجتبیکم و ما جعل علیکم فی الدین من حرج ملة ابیکم ابراهیم هو سمیکم المسلمین من قبل و فی هذا لیکون الرسول شهیدا علیکم و تکونوا شهداء علی الناس فاقیموا الصلوش و آتوا الزکوش و اعتصموا بالله هو مولیکم فنعم المولی و نعم النصیر(سوره حج، آیه ۷۸)

* در راه پروردگار، آنچنانکه حق جهاد است، مجاهده و تلاش کنید. او شما را برگزیده و رنج شما را طالب نیست. این جهاد و تلاش در خدا و برای خدا آئین پدر شما ابراهیم است که از پیش این ملیت را پایه گزاری کرده و شما را"ملت اسلام"خواند. در این راه محمد(ص) نمونه ای اعلی برای شما است و شما هم نمونه ای عالی برای خیل انسانیت باشید. پس مدام با حفظ صلات رابطه خود را با مدبر بی همتای این عالم برقرار و با

زکات پیوسته وجود هستی خود را تزکیه کنید و امید و دل به خدا ببندید که او دوست و سرپرست شما است و چه نیکو سرپرستی و چه خوب یاوری

* و اعتصموا بحبل االله جمیعا و لا تفرقوا و اذکروا نعمت االله علیکم اذ کنتم اعداء فالف بین قلوبکم و کنتم علی شفاحفرش من النار فانقذکم(سوره آل عمران، آیه ۱۰۳)

* و همگی به رشته (دین) خدا چنگ زده و به راههای متفرّق نروید، و به یاد آرید این نعمت بزرگ خدا را که شما با هم دشمن بودید، خدا در دلهای شما الفت و مهربانی انداخت و به لطف و نعمت خدا همه برادر دینی یکدیگر شدید، و در پرتگاه آتش بودید، خدا شما را نجات داد. بدین گونه خدا آیاتش را برای (راهنمایی) شما بیان می‌کند، باشد که هدایت شوید.

* اکرمکم عندا الله اتقاکم(سوره حجرات، آیه ۱۳)

* گرامی‌ترین شما نزد خداوند با تقواترین شماست؛ خداوند دانا و آگاه است.

* کنتم خیر امۀ اخرجت للناس تأمرون بالمعروف و تنهون عن المنکر... (سوره آل عمران، آیه ۱۱۰)

* شما (مسلمانان حقیقی) نیکوترین امتی هستید که پدیدار گشته‌اید (برای اصلاح بشر، که مردم را) به نیکوکاری امر می‌کنید و از بدکاری باز می‌دارید...

* براساس آیه ی "یا ایها الذین آمنوا هل ادلکم علی تجارش تنجیکم من عذاب الیم * تؤمنون باالله و رسوله و تجاهدون فی سبیل االله باموالکم و انفسکم، ذلکم خیر لکم ان کنتم تعملون ← بنای ملیت شما و عامل سازنده وجدان مشترک در شما، ایمان به خدا(داعیه) و جهاد شما (درد مشترکی که اثر عملی یافته و به مرحله قیام و فدای نفس رسیده است) خواهد بود.

* اگر داعی و مدافع نیکی ها و دشمن فساد و ستم ها باشید میتوان بهترین امت جهان شد. در مجموع آن مردمی عزیز و شریف ترند که در راه تکامل انسانیت قدم بردارند.

* در قرن اول هجری اصول و داعیه های توحید و اسلام آشکار و روشن به مردم ابلاغ گردید و تمام مردمان متمدن آن روزگار پذیرای آنها شدند و یک ملت مشترک یا بین الملل اسلامی به وجود آمد ولی این وحدت به زودی به تفرقه بدل شد، چرا که سر رشته داران آن زمان نخواستند یا نتوانستند مفاهیم واقعی داعیه های اسلامی را درک کنند. از بین الملل اسلامی به عنوان یک امپراطوری و خلافت عربی برداشت شد که این مخالف صریح اصول اسلامی بود به همین جهت وحدت به دست آمده به زودی شکست خورد و مسلمین به خواب رفتند.

همزمان با خواب،مسلمانان غرب مسیحی بیدار شد و با استفاده از سنتهای اجتماعی و فرهنگی و علمی، اسلامی غرب، تمدن خود را بنا نهاد که نتیجه ی آن ۱- مورد هجوم و بهره کشی قرار گرفتن دنیای اسلام ۲- دستبرد به هستی فرهنگی و اخلاقی و مذهبی آن ۳- به یغمابردن منابع مادی و اقتصادیشان.

* از نخستین احساس کنندگان درد و طالب نوین اسلامی و پایه گزاران ملیت جدید اسلام و توحید می‌توان عبدالرحمن کواکبی، سید جمال الدین اسدآبادی، محمد عبده نائینی و اقبال و بشیر ابراهیمی پیشروان را نام برد.

ایستگاه مرور مطالب

* **ناسیونالیسم:** ۱- مبنا و اصل قرار دادن مردمانی که در قالب‌های مختلف به عنوان یک واحد ملّی تفکیک ناپذیر گرد هم آمده‌اند. ۲- در اوایل قرن ۱۹ که یکی از تبعان انقلاب کبیر فرانسه بود، در آلمان مطرح شد. ← توسط موراس

واکنش هایی که در مقابل شعارهای انقلاب فرانسه ظهور کرد:
۱. واکنش ناسیونالیسم: منحرف از اصول و ضد انقلابی
۲. واکنش محافظه کارانه: منحرف از اصول و ضد انقلابی
۳. واکنش سوسیالیسم: عدالت طلبانه

* **احساس ملّی یا ناسیونالیسم:** احساس مشترک یا وجدان و شعور جمعی در میان عدّه‌ای از انسان‌ها که یک واحد سیاسی یا ملّت را می‌سازند.

* عامل نزدیکی افراد به هم برای ارتباط قلوب و عواطف و در نتیجه رشد شعور جمعی و ملّی، **زبان** می باشد.

* استحکام روابط اجتماعی و پیوندهای وجدانی جماعت هم آن زمان تأمین میشود که **واحدهای جامعه هر یک مکمل و تأمین کننده نیازهای دیگری** باشند.

سنت‌های اجتماعی موجود در یک ملت:

آن‌هایی که از عدل و نیکی و خصایص انسانی نشات گرفته‌اند.
باعث زنده ماندن و حرکت و رقاء و شکوفایی ملتهاست

آن‌هایی که از جهل و دنیاپرستی و روابط ظالمانه سرچشمه گرفته‌اند.
باعث عقب ماندن و انحطاط و تحقیر و اسارت مردم

مهارت ۱

آشنایی با مفاهیم فناوری اطلاعات و مبانی کامپیوتر

درسنامه ۱

تقسیم بندی علوم رایانه:

۱. سخت افزار: مجموعه ای از قطعات و اجزای تشکیل دهنده ساختمان یک رایانه که قابل مشاهده و قابل لمس باشند را سخت افزار می‌گویند. که شامل دستگاه‌های میکانیکی، الکترونیکی، خطوط رابط و دستگاه‌های جانبی می‌باشد.

۲. نرم افزار:

به هر برنامه ای که برای رایانه نوشته شود نرم افزار گویند یا به مجموعه برنامه‌هایی که سخت افزار یک رایانه را راه اندازی و مورد بهره بری قرار می‌دهند نرم افزار گفته می‌شود.

۳. میان افزار:

به بخش‌هایی از رایانه که ویژگی‌های نرم افزاری و سخت افزاری را به صورت همزمان داشته باشند. یا به آن دسته از قطعات سخت افزار که نرم افزار لازم روی آنها نوشته می‌شود میان افزار گویند. مانند

حافظه ROM

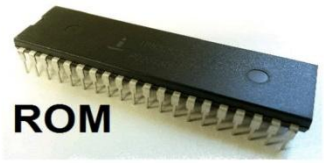

تعریف سیستم:

سیستم مجموعه ای از اجزای مختلف است که برای رسیدن به یک هدف با یکدیگر در ارتباط و تعامل هستند هر سیستم دارای ورود ی، خروجی و پردازش است. گاهی نتایج حاصل از سیستم بعنوان ورودی سیستم مورد استفاده قرار می‌گیرند که به آن بازخورد می‌گویند.

داده (Data) چیست؟

داده مجموعه ای از جزئیات یا حقایقی است که در قالب عدد، متن و نماد از طریق مشاهده یا تحقیق به دست می‌آید. داده‌ها خام هستند و برای بدست آوردن اطلاعات از آنها باید مورد پردازش قرار گیرند. مانند حرف، عدد، تصویر یا کاراکتر

پردازش (Process) چیست؟

کارهایی که بر روی داده‌ها انجام می‌گیرد تا اطلاعات حاصل شود، پردازش نام دارد. مانند عملیات‌های ریاضی جمع و ضرب.

اطلاعات (information) چیست؟

اطلاعات عبارت است داده‌هایی که مورد پردازش قرار گرفته اند پرورش یافته و تفسیر شده اند و قابل درک و فهم می‌باشد مانند تعداد صندلی‌های کلاس که از حاصل ضرب دو عدد ۵ و ۶ به دست آمده است.

دانش (Knowledge) چیست؟

دانش ترکیبی از داده و اطلاعات سازماندهی و پردازش شده است که از ادراک، تجربه، یادگیری و تخصص تشکیل شده است و می‌توان از آن برای حل مسئله و تصمیم گیری استفاده نمود. به طور معمول دنش و پردازش بر روی اطلاعات به دست می‌آید.

خرد (Wisdom) چیست؟

خرد یا حکمت، مجموعه چندین دانش تجمیع شده است و به رفتار مناسب و ارزشمند، ختم خواهد شد. در شکل زیر هرم دانش را مشاهده می‌نمایید.

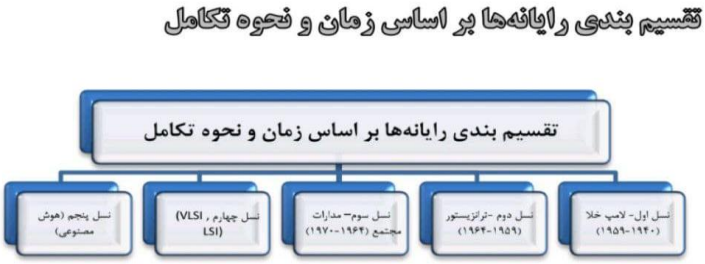

ابر رایانه (Super Computer)

ابر رایانه‌ها بزرگترین، سریعترین، گران ترین و قدرتمند ترین رایانه‌ها در جهان هستند. تعداد زیادی متخصص جهت راه اندازی، نگهداری، و کار با این دستگاه‌ها مورد نیاز می‌باشد و به همین دلیل هزینه نگهداری آن‌ها بالاست. مانند Tianhe مرکز ملی ابر رایانه در چین و SuperMUC مرکز ابررایانش در آلمان، سوپر رایانه ناسا وsummit شرکت IBM

رایانه‌های بزرگ (Mainframe Computer)

رایانه‌های بزرگ از نظر سرعت، قیمت و قدرت پردازنده از ابر رایانه‌ها ضعیف تر می‌باشند. به همین دلیل از آنها در پروژه‌های علمی، مراکز تجاری، و سازمان‌های بزرگ که دارای کاربران زیادی هستند استفاده می‌شود.

رایانه‌های کوچک (Mini computer)

این رایانه‌ها از رایانه‌های بزرگ، کوچک تر و ضعیف تر بوده و در شرکت‌ها، ادارات و دانشگاه‌های کوچک و. .. استفاده می‌شوند.

رایانه‌های شخصی (personal computer)

رایانه‌های شخصی در تشکل و اندازه‌های مختلفی عرضه می‌شوند به دلیل استفاده شخصی از آن‌ها به رایانه‌های شخصی یا pc معروف اند. انواع مختلف رایانه‌های شخصی شامل رایانه رومیزی، لپ تاپ، تبلت، pad و تلفن‌های همراه هوشمند است. که در شکل‌های زیر آن‌ها را مشاهده می‌کنید.

درسنامه ۲

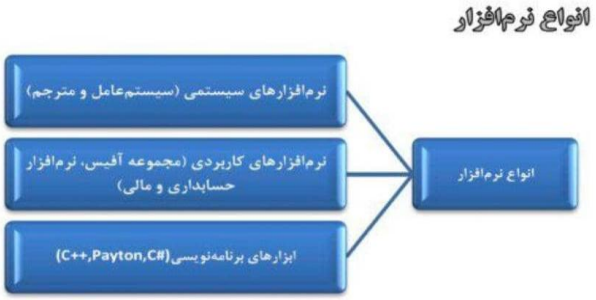

انواع نرم افزارهای سیستمی‌عبارت اند از: **سیستم عامل و مترجم‌ها**

۱. سیستم عامل چیست؟

نرم افزار سیستمی‌است که مدیریت منابع رایانه را به عهده گرفته و بستری را فراهم می‌سازد که نرم افزارهای کاربردی اجرا شده و از خدمات ان استفاده کنند. سیستم عامل جزء ضروری ترین نرم افزارهای یک سیستم رایانه ای است. سیستم عامل مانند یک رابط بین سخت افزار، کاربر و برنامه‌های کاربردی عمل می‌کند. برخی از معروف ترین سیستم عامل‌های رایانه شامل ویندوز، لینوکس، Dos، یونیکس و غیره اشاره کرد و از سیستم عامل‌های تلفن همراه می‌توان به اندروید، IOS ،سیمبین، بادا و. .. اشاره کرد.

هر سیستم عامل مدیریت‌هایی را در رایانه انجام می‌دهد که مهمترین موارد آن عبارت اند از:

۱. مدیریت حافظه (تخصیص و پس گرفتن حافظه)

۲. مدیریت دستگاه‌های جانبی مثل چاپگر

۳. مدیریت پردازش (چگونگی بهره برداری از پردازنده)

۴. مدیریت اطلاعات (ذخیره و بازیابی)

انواع سیستم عامل از نظر تعداد کاربر:

۱. سیستم عامل تک کاربره: با این نوع سیستم‌های عامل می‌توان منابع رایانه را در یک لحظه در اختیار یک کاربر قرار داد

۲. سیستم عامل چند کاربره: دراین نوع سیستم‌های عامل، در یک لحظه منابع رایانه را می‌توان در اختیار چند کاربر قرار داد. سیستم‌های عامل چند کاربره بر روی یک رایانه مرکزی نصب می‌شوند.

نرم افزارهای کاربردی

به نرم افزارهایی که برای رفع نیازهای مختلف کاربران در حوزه‌های مختلف طراحی شده اند، نرم افزارهای کاربردی می‌گویند. مانند مجموعه برنامه‌های آفیس، برنامه‌های حسابداری، فتوشاپ، بازی‌ها و. ..

رابطه گرافیکی کاربر (GUI)

برای برقراری تعامل میان کاربر با رایانه، از نوعی رابط گرافیکی به نام رابط کاربری گرافیکی یا Graphical User Interface استفاده می‌شود. این رابط کاربری، شامل نمایه‌های گرافیکی مثل دکمه‌ها، آیکن‌ها و تعاملات قابل انجام با کمک این آیکن‌ها است. در واقع به جای نوشتن متن یا کدهای فرمان، از رابط کاربری گرافیکی استفاده می‌شود. یکی از نمونه‌های بسیار متداول استفاده از GUI، در نسخه‌های مختلف سیستم عامل‌های ویندوز مایکروسافت است استفاده از رابط کاربری گرافیکی یا GUI در سیستم عامل‌هایی مانند ویندوز، باعث راحتی کاربران شده است. کاربران دیگر برای تعامل با رایانه همانند سیستم عامل MS- DOS نیازی به نوشتن فرمان‌ها ندارند. آنها به راحتی از آیکن‌های گرافیکی ویندوز استفاده کرده و با عملکرد هر کدام آشنایی دارند. بنابراین این رابط کاربری جزئیات فنی و دشوار سیستم را ساده می‌کند.

اصول ارگونومیک کار با رایانه

ارگونومی(Ergonomie) علم اصلاح و به سازی محیط کار، شغل و تجهیزات و تطابق آن با قابلیت‌ها و محدودیت‌های انسان است. هدف از ارگونومی‌کار با رایانه راحتی، کارایی، رضایت و سلامت هر چه بیشتر کاربران است. که در نهایت منجر به افزایش بهره بری و کاهش صدمات ناشی از کار می‌شود.

اختلالات اسکلتی عضلانی، فشار بر اثر مچ دست و گردن و کمر درد از تبعات شایع وضعیت بدنی نامناسب در حین کار با رایانه و لپ تاپ است. در شکل زیر نحوه صحیح نشستن و در هنگام کار با رایانه را مشاهده می‌نمایید.

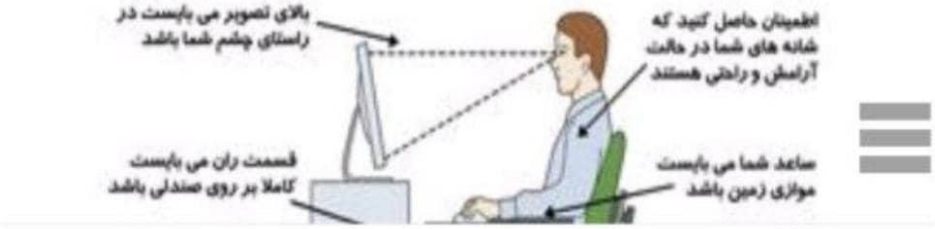

مفهوم چند رسانه ای (Multi Medin)

چند رسانه ای ساختاری است که سعی می‌کند با ترکیب عناصر گرافیکی، دیداری و صوتی انواع ویدئوها و. .. در کنار عناصر نوشتاری با مخاطب ارتباط برقرار کند. مخاطب با ابزارهای مختلف با مفاهیم درگیر می‌شود و به نوعی تعامل دو سویه میان سازنده و مخاطب ایجاد می‌شود. اطلاعات چند رسانه ای توسط وسایل ورودی وارد رایانه شده و پس از ذخیره سازی مورد پردازش قرار می‌گیرند. سپس از طریق وسایل خروجی مانند صفحه نمایش، بلندگو و ویدئو پرژکتور پخش می‌گردد. رشته‌های مختلف علمی، در زمینه‌های مختلف آموزشی از

قابلیت‌های چند رسانه ای رایانه بیشترین بهره را جهت آموزش و ارائه هر چه بهتر مطالب می‌برند. همچنین برنامه‌های کاربردی یا سی دی یا بازی‌های رایانه ای تعاملی نیز از دیگر نمونه‌های کاربرد چند رسانه ای است.

برنامه‌های مخرب (Maliclous softwares)

برنامه‌های مخرب، برنامه‌هایی هستند که هدف آنها سوء استفاده از قربانی یا تخریب اطلاعات آن است. انواع برنامه‌های مخرب:

۱. اسب تروا یا تروجان (Trojan)

این بد افزار همانند اسب فریبکار در یونان باستان که باعث سقوط شهر تروا شد. خود را در قالب یک برنامه مفید به کاربر معرفی می‌کند و به محض آن که برنامه روی سیستم نصب شود، هکر با اطلاعات سیستم دست پیدا می‌کند و می‌تواند برنامه‌های مخرب خود را پیاده سازد. تکثیر تروا به شکل خودکار نیست.

۲.ویروس (virus)

ویروس برنامه مخربی است که خود را با کپی درون برنامه‌های دیگر تکثیر می‌کند. ویروس می‌تواند بدون اطلاع کاربر، از یک رایانه با رایانه دیگر برای انجام اقدامات مخرب منتقل شود. بازکردن پیوست یک ایمیل، بازدید از یک وب سایت آلوده، اجرای یک فایل اجرایی آلوده، یا مشاهده یک تبلیغات آلوده می‌تواند ویروس را به سیستم شما وارد کند.

۳.کرم (worm)

به برنامه ای گفته می‌شود که توانایی باز تولید خود را داراست و با استفاده از شبکه کپی‌های خود را به دیگر رایانه‌های موجود در شبکه می‌فرستد. کرم‌ها خود را به برنامه‌های دیگر نمی‌چشبانند. همچنین کرم‌ها در بیشتر موارد با اشغال پهنای باند به شبکه آسیب می‌رسانند.

۴. برنامه‌های جاسوسی (Spyware)

برنامه‌های جاسوسی یا Spywareها برنامه‌هایی هستند که اطلاعاتی را از رایانه کاربر بدون رضایت و حتی اطلاع او به سرقت می‌برند و به یک رایانه در راه دور ارسال می‌کنند.

۵.بمب منطقی (Logic Bomb)

این بد افزار با اجرای نرم افزاری که در آن قرار گرفته است شروع به کار می‌کند و نوع دیگر آن با تنظیماتی که بر روی آن انجام می‌شود، در یک تاریخ و زمان خاص شروع به کار می‌کند. به طور مثال با فرا رسیدن یک تاریخ خاص‌هارد دیسک رایانه را فرمت می‌کند.

۶.باج گیر (Ransomware)

این مخرب داده‌های شخصی کاربر نظیر بانک‌های اطلاعاتی، قرار دادها، عکس و غیره را رمز گزاری می‌کند. این ویروس از روی میزان کار شما با فایل‌ها به میزان اهمیت آنها پی می‌برد و در درجه اول فایل‌هایی که بیشتر با آن سرکار دارید را رمز نگاری و تغییر فرمت می‌دهد و در درایوها پیامی‌می‌گذارد که مبلغی را پرداخت کنید یا برای حل مشکل به فلان آدرس بروید و بعد از رفتن به آن آدرس از شما مبلغی برای بازگرداندن و دیکد کردن فایل‌های رمزنگاری شده شما درخواست می‌کند.

نرم افزار آنتی ویروس

آنتی ویروس یک برنامه برای شناسایی و حذف ویروس‌های کامپیوتری است و بهتر است همیشه از آنتی ویروس استفاده کنید. زیرا این برنامه‌ها به غیر از شناسایی و پاک سازی ویروس‌ها و بدافزارها، از ورود به سایت‌های آلوده و خطرناک نیز جلوگیری می‌کنند. برخی از معروف ترین نرم افزارهای آنتی ویروس شامل Eset کسپراسکی، پاندا، شید، بیت دیفندر و. .. می‌باشد.

فناوری اطلاعات (IT)

فناوری اطلاعات مجموعه ای فرایندهای تولید، جمع آوری، ذخیره سازی، پردازش و بازیابی و مدیریت اطلاعات است. که بر بسترهای ارتباطی اتکا دارد. فناوری اطلاعات نقطه همگرایی رشته‌های الکترونیک، مخابرات و رایانه است.

فناوری اطلاعات و ارتباطات(ICT)

امروزه تکنولوژی اطلاعات و ارتباطات که به مسائل رد و بدل داده‌ها در شبکه‌های رایانه ای و ارتباط آنها با یکدیگر می‌پردازد، با مفهوم تکنولوژی اطلاعات پیوند خورده و مفهوم ICT را به جود آورده است. اگر چه یک مفهوم پذیرفته شده جهانی برای ICT وجود ندارد اما به استفاده ار فناوری‌های دیجیتالی مانند کامپیوترها تلویزیون، ایمیل و. .. جهت کمک به افراد یا ارگان‌ها برای استفاده از اطلاعات مربوط می‌شود. ICT را می‌توان بعنوان یک مترادف مبسوط از IT در نظر گرفت. بنابراین می‌توان ICT را IT به انضمام فناوری‌های پخش رسانه ای، پردازش صدا یا تصویر و مخابرات عنوان کرد.

سواد رایانه ای

امروزه در تمام کشورهای پیشرفته و اغلب کشورهای در حال توسعه، بسیاری از کارهای شخصی و عمومی‌توسط رایانه انجام می‌گیرد.بنابراین تمامی‌افراد باید حداقل توانایی استفاده از رایانه را برای انجام کارهای روزمره داشته باشد که به آن سواد رایانه ای گفته می‌شود. یکی از مدارک معتبر در زمینه سواد رسانه ای گواهینامه بین المللی کاربری رایانه ICDL می‌باشد.

گواهینامه بین المللی کاربری رایانه ICDL

این مدرک نخستین بار توسط کشور فنلاند در اروپا طراحی و به کار بسته شد.امروزه بیش از صد کشور جهان این مدرک را به عنوان معتبرترین گواهینامه در رابطه با کاربردهای عمومی‌رایانه پذیرفته اند. و دارنده آن با سواد رایانه ای نامیده می‌شود.

درسنامه ۳

واحدهای مختلف کامپیوتر

- دستگاهای ورودی
- واحد پردازنده مرکزی
- واحد حافظه و نگهداری اطلاعات

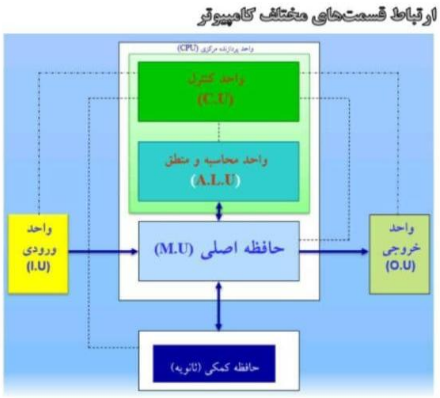

دستگاه‌های ورودی

به مجموعه دستگاهایی که عمل انتقال داده‌ها را از بیرون به حافظه رایانه میسر می‌سازند، دستگاه‌های ورودی اطلاق می‌شود که برخی از این دستگاه‌ها عبارت اند از:

۱. صفحه کلید ۲. کارت خوان ۳. بارکد خوان ۴. ماوس یا موشواره ۵. اسکنر ۶. دوربین دیجیتال ۷.دوربین وب ۸. قلم نوری یا تبلت طراحی ۹. گوی مسیر یاب (Track Ball) ۱۰. صفحه نمایش لمسی ۱۱. سیستم تعیین موقعیت جهانی (Gps) ۱۲. دسته کنترل بازی (joytsick) ۱۳. ورودی صوتی مانند میکروفون

۱.صفحه کلید

متداول ترین وسیله ورود داده‌ها و اطلاعات به رایانه صفحه کلید می‌باشد و هر داده دلخواهی را به کمک دکمه‌های خاص به داخل رایانه وارد می‌کند. به طور کلی کلیدهای صفحه کلید به ۶ جهت تقسیم شده‌اند

۱. کلیدهای علائم تایپ ۲. کلیدهای اعداد ۳. کلیدهای تابعی f_1 – f_{12} ۴. کلیدهای کنترلی – Alt – shift ctrl ۵. کلیدهای دو حالته Caps lock، NUM LOCK و Scroll Lock ۶. کلیدهای مکان نما

۲. کارت خوان

از ابتدای دهه ۱۹۵۰ تا اواسط ۱۹۷۰ متداول ترین روش وارد کردن داده‌ها به رایانه، استفاده از دستگاه کارت پانچ و دستگاه کارت خوان بود ولی امروزه به دلیل مشکلات حجم زیاد، سرعت کم و فرسودگی، از کارت‌های پانچ استفاده نمی‌شود و جایگزین آن‌ها دستگاه‌های بارکد خوان شده است.

۳. بارکد خوان

بارکد یک مجموعه کد گذاری شده از خطوط و فضاها با عرض‌های مختلف است که می‌توان اسکن شده و به صورت اعداد با حروف تفسیر شود تا یک محصول را بر اساس کد اسکن شده آن شناسایی نماییم و دارای دو نوع کد میله ای (Barcode) و ماتریس داده (Qrcod) می‌باشد.

۴. ماوس یا موشواره(Mouse)

ماوس وسیله ای است شبیه یک موش و از آن بیشتر در محیط‌های گرافیکی مثل سیستم عامل ویندوز، برنامه‌های تحت ویندوز، بازی‌ها و... استفاده می‌شود و با حرکت ماوس بر روی ایکن‌ها و فشردن دکمه‌های چپ و راست آن، باعث انتخاب یا اجرای برنامه‌ها می‌شود.

ماوس بی سیم

ماوس بی سیم و مبتنی بر تکنولوژی بلوتوث یا wifi است. تا فاصله ۱۰ متری از فرستنده خود می‌تواند دور شده و کار کند. رایانه‌ها به کمک دانگل ماوس به راحتی با این ماوس هماهنگ می‌شوند این ماوس‌ها دارای یک کلید روشن یا خاموش در پشت بدنه خود هستند و باتری دارد.

پد ماوس

پد ماوس صفحه ای است که در زیر ماوس قرار می‌گیرد و به منظور راحتی کار با ماوس استفاده می‌گردد. نوع طبی آن (شکل سمت راست) برای جلوگیری از آسیب و عصب‌های دست در استفاده زیاد توصیه می‌گردد.

۵. اسکنر

از اسکنر برای وارد کردن عکس، تصاویر گرافیکی، نقشه، متن، خطوط و علامت‌های ترسیم شده به حافظه رایانه استفاده می‌شود.

۶.دوربین دیجیتال

تصاویر عکس برداری شده را به جای ذخیره سازی بر روی فیلم‌های نگاتیو،به صورت دیجیتالی بر روی حافظه دوربین ذخیره می‌کند. کیفیت تصویر دوربین‌های دیجیتال بر اساس سنسور نوری آن‌ها تعیین می‌گردد و دارای دو نوع CCD و CMOS می‌باشد که دوربین‌های دارای سنسور نوری CMOS دارای کیفیت بالاتری هستند و تصاویر واضح تری ایجاد می‌نمایند.

۷. دوربین‌های وب

در زمان استفاده از اینترنت و وب، می‌توان با نصب یک دوربین به رایانه خود، امکان مشاهده تصویر خود را برای دیگران فراهم نمود به طور معمول این نوع دوربین‌ها از پورت USB برای اتصال به رایانه استفاده می‌نماید.

۸. قلم نوری یا تبلت طراحی

قلم نوری، تبلت طراحی، پد طراحی و. .. نام‌هایی هستند که به طور معمول از این محصول بین مصرف کنندگان یاد می‌شود. اما اگر نام انگلیسی قلم‌های نوری را معیار قرار بدهیم Pen Tablet قلم‌های نوری بدون نمایشگر و Graphic Tablet قلم‌های نوری با نمایشگر است.

قانون اساسی

شناسنامه

نام کتاب : قانون اساسی
بتافایل
www.BetaFile.ir

فهرست

اصل ۱ ..... ۷
اصل ۲ ..... ۷
اصل ۳ ..... ۸
اصل ٤ ..... ۹
اصل ٥ ..... ۹
اصل ۶ ..... ۱۰
اصل ۷ ..... ۱۰
اصل ۸ ..... ۱۰
اصل ۹ ..... ۱۱
اصل ۱۰ ..... ۱۱
درسنامه۲ ..... ۱۲
اصل ۱۱ ..... ۱۲
اصل ۱۲ ..... ۱۲
اصل ۱۳ - رسمیت اقلیت‌ها ۱۳
اصل ۱۴ ..... ۱۳
اصل ۱۵ ..... ۱۳
اصل ۱۶ ..... ۱٤
اصل ۱۷ ..... ۱٤
اصل ۱۸ - پرچم ۱٤
اصل ۱۹ - برابری قومی ۱٤
اصل ۲۰ - یکسانی زن و مرد طبق اسلام ۱٥
اصل ۲۳ - منع تفتیش عقاید ۱٦
اصل ۲۴ ..... ۱٦
اصل ۲۵ ..... ۱۹
اصل ۲۶ ..... ۱۹
اصل ۲۷ ..... ۱۹
اصل ۲۹ ..... ۱۹
اصل ۳۱ ..... ۲۰

اصل ۳۲ ..... ۲۱
اصل ۳۳ ..... ۲۱
اصل ۳۴ ..... ۲۱
اصل ۳۵ ..... ۲۱
اصل ۳۶ ..... ۲۱
اصل ۳۷ - اصل برائت ۲۲
اصل ۳۸ - منع شکنجه ۲۲
اصل ۳۹ ..... ۲۲
اصل ۴۰ ..... ۲۲
اصل ۴۱ ..... ۲۲
اصل ۴۲ ..... ۲۲
اصل ۴۳ -تأمین استقلال اقتصادی ۲٤
اصل ۴۵ - انفال و ثروت‌های عمومی ۲٦
اصل ۴۷ ..... ۲٦
اصل ۴۸ ..... ۲۷
اصل ۵۰ ..... ۲۷
اصل ۵۲ ..... ۲۷
اصل ۵۳ ..... ۲۸
اصل ۵۴ ..... ۳۱
اصل ۵۵ ..... ۳۱
اصل ۵۹ ..... ۳۲
اصل ۶۰ ..... ۳۳
اصل ۶۱ ..... ۳۳
اصل ۶۲ - مجلس شورای اسلامی ۳٤
اصل ۶۳ ..... ۳٤
اصل ۶۵ ..... ۳۵
اصل ۶۶ ..... ۳۵
اصل ۶۸ ..... ۳٦
اصل ۷۰ ..... ۳۹
اصل ۷۲ ..... ۳۹
اصل ۷۳ ..... ۳۹
اصل ۷۴ ..... ٤۰
اصل ۷۵ ..... ٤۰

اصل ۷۶ ..... ٤٠
اصل ۷۸ ..... ٤٠
اصل ۷۹ ..... ٤١
اصل ۸۱ ..... ٤١
اصل ۸۲ ..... ٤١
اصل ۸۳ ..... ٤١
اصل ۸۴ ..... ٤١
اصل ۸۵ ..... ٤٣
اصل ۸۷ ..... ٤٤
اصل ۹۱ - شورای نگهبان ٤٧
اصل ۹۳ ..... ٤٧
اصل ۹۴ ..... ٤٧
اصل ۹۵ ..... ٤٨
اصل ۹۷ ..... ٤٨
اصل ۹۸ ..... ٤٨
اصل ۹۹ - نظارت شورای نگهبان ٤٩
اصل ۱۰۱ ..... ٤٩
اصل ۱۰۲ ..... ٤٩
اصل ۱۰۳ ..... ٥٠
اصل ۱۰۴ ..... ٥٠
اصل ۱۰۵ ..... ٥٠
اصل ۱۰۶ ..... ٥٠
اصل ۱۰۷ - خبرگان رهبری ٥١
اصل ۱۰۸ ..... ٥٢
اصل ۱۱۰ - وظایف و اختیارات رهبر ٥٣
اصل ۱۱۱ - برکناری رهبر ٥٥
اصل ۱۱۴ - رئیس جمهور ٥٩
اصل ۱۱۵ ..... ٥٩
اصل ۱۱۶ ..... ٥٩
اصل ۱۱۸ ..... ٦٠
اصل ۱۱۹ ..... ٦٠
اصل ۱۲۰ ..... ٦٠
اصل ۱۲۱ - سوگند رئیس جمهور ٦١

اصل ۱۲۳ ..... ٦٢
اصل ۱۲۵ - قراردها و توافق‌نامه‌های بین‌المللی ٦٢
اصل ۱۲۷ ..... ٦٣
اصل ۱۲۹ ..... ٦٣
اصل ۱۳۰ - استعفای رئیس جمهور ٦٤
اصل ۱۳۱ ..... ٦٤
اصل ۱۳۲ ..... ٦٥
اصل ۱۳۳ ..... ٦٥
اصل ۱۳۵ ..... ٦٨
اصل ۱۳۷ ..... ٦٨
اصل ۱۳۸ ..... ٦٩
اصل ۱۴۰ ..... ٧٠
اصل ۱۴۱ ..... ٧١
اصل ۱۴۳- ارتش جمهوری اسلامی‌ایران ٧٢
اصل ۱۴۴ ..... ٧٢
اصل ۱۴۶ ..... ٧٢
اصل ۱۴۷ ..... ٧٢
اصل ۱۴۸ ..... ٧٣
اصل ۱۴۹ ..... ٧٣
اصل ۱۵۰ ..... ٧٣
اصل ۱۵۱ ..... ٧٤
اصل ۱۵۲ ..... ٧٤
اصل ۱۵۴ ..... ٧٥
اصل ۱۵۵ ..... ٧٥
اصل ۱۵۶ - وظایف قوه قضاییه ٧٧
اصل ۱۵۹ ..... ٧٩
اصل ۱۶۰ ..... ٧٩
اصل ۱۶۱ ..... ٧٩
اصل ۱۶۲ ..... ٧٩
اصل ۱۶۳ ..... ٨٠
اصل ۱۶۴ ..... ٨٠
..... ٨١
اصل ۱۶۵ ..... ٨١

اصل ۱۶۶..... ۸۱
اصل ۱۶۷..... ۸۱
اصل ۱۶۹..... ۸۲
اصل ۱۷۰..... ۸۲
اصل ۱۷۲..... ۸۳
اصل ۱۷۴..... ۸٤
اصل ۱۷۵ -صدا و سیمای جمهوری اسلامی‌ایران..... ۸۵
اصل ۱۷۷ - بازنگری در قانون اساسی..... ۸۸

مباحث مقدماتی

قانون اساسی جمهوری اسلامی‌ایران

این نسخه از قانون اساسی با چاپ نهاد ریاست جمهوری، چاپ پنجم مؤسسه اطلاعات، ۱۳۷۵ و چاپ نشر بلاغت، به گردآوری علی حاتمی، چاپ اول، مؤسسه فرهنگی هنری سبا، ۱۳۷۶، منطبق است.

مقدمه

قانون اساسی جمهوری اسلامی‌ایران مبین نهادهای فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و اقتصادی جامعه ایران براساس اصول و ضوابط اسلامی‌است که انعکاس خواست قلبی امت اسلامی‌می‌باشد. ماهیت انقلاب عظیم اسلامی‌ایران و روند مبارزه مردم مسلمان از ابتدا تا پیروزی که در شعارهای قاطع و کوبنده همه قشرهای مردم تبلور می‌یافت این خواست اساسی را مشخص کرده و اکنون در طلیعه این پیروزی بزرگ، ملت ما با تمام وجود نیل به آن را می‌طلبد.

ویژگی بنیادی این انقلاب نسبت به دیگر نهضت‌های ایران در سده اخیر، مکتبی و اسلامی‌بودن آن است. ملت مسلمان ایران پس از گذر از نهضت ضد استعماری ملی شدن نفت به این تجربه گرانبار دست یافت که علت اساسی و مشخص عدم موفقیت این نهضت‌ها، مکتبی نبودن مبارزات بوده است. گرچه در نهضت‌های اخیر خط فکری اسلامی‌و رهبری روحانیت مبارز، سهم اصلی و اساسی را برعهده داشت ولی به دلیل دور شدن این مبارزات از مواضع اصیل اسلامی، جنبش‌ها به سرعت به رکود کشانده شد. از اینجا وجدان بیدار ملت به رهبری مرجع عالی‌قدر تقلید حضرت آیت الله العظمی‌امام خمینی (قدس سره) ضرورت پیگیری خط نهضت اصیل مکتبی و اسلامی‌را دریافت و این بار روحانیت مبارز کشور که همواره در صف مقدم نهضت‌های مردمی‌بوده و نویسندگان و روشن فکران متعهد با رهبری ایشان تحرک نوینی یافت. (آغاز نهضت اخیر ملت ایران در سال هزار و سیصد و هشتاد و دو هجری قمری برابر با هزار و سیصد و چهل و یک هجری شمسی می‌باشد.)

طلیعه نهضت اعتراض درهم کوبنده امام خمینی (قدس سره) به توطئه آمریکایی «انقلاب سفید» که گامی‌در جهت تثبیت پایه‌های حکومت استبداد و تحکیم وابستگی‌های سیاسی، فرهنگی و اقتصادی ایران به امپریالیزم جهانی بود عامل حرکت یکپارچه ملت گشت و متعاقب آن انقلاب عظیم و خونبار امت اسلامی‌در خردادماه ۲۲ که در حقیقت نقطه آغاز شکوفائی این قیام شکوهمند و گسترده بود که مرکزیت امام را به عنوان رهبری اسلامی‌تثبیت و مستحکم نمود و علیرغم تهدید ایشان از ایران در پی اعتراض به قانون ننگین کاپیتولاسیون (مصونیت مستشاران آمریکایی) پیوند

مستحکم امت با امام همچنان استمرار یافت و ملت مسلمان و به ویژه روشن فکران متعهد و روحانیت مبارز راه خود را در میان تبعید و زندان، شکنجه و اعدام ادامه دادند.

در این میان قشر آگاه و مسئول جامعه در سنگر مسجد، حوزه‌های علمیه و دانشگاه به روشنگری پرداخت و با الهام از مکتب انقلابی و پربار اسلام تلاش پیگیر و ثمربخشی را در بالا بردن سطح آگاهی و هوشیاری مبارزاتی و مکتبی ملت مسلمان آغاز کرد. رژیم استبداد که سرکوبی نهضت اسلامی‌را با حمله دژخیمانه به فیضیه و دانشگاه و کانون‌های پرخروش انقلاب آغاز نموده بود، به مذبوحانه‌ترین اقدامات ددمنشانه جهت رهایی از خشم انقلابی مردم،

دست زد و در این میان جوخه‌های اعدام، شکنجه‌های قرون وسطایی و زندانهای دراز مدت، بهایی بود که ملت مسلمان ما به نشانه عزم راسخ خود به ادامه مبارزه می‌پرداخت. خون صدها زن و مرد جوان و بایمان که سحرگاهان در میدان های تیر فریاد «الله اکبر» سر می‌دادند یا در میان کوچه و بازار هدف گلوله‌های دشمن قرار می‌گرفتند انقلاب اسلامی‌ایران را تداوم بخشید، بیانیه‌ها و پیام‌های پی درپی امام به مناسبت‌های مختلف، آگاهی و عزم امت اسلامی‌را عمق و گسترش هرچه فزون‌تر داد.

حکومت اسلامیطرح حکومت اسلامی‌بر پایه ولایت فقیه که در اوج خفقان و اختناق رژیم استبدادی از سوی امام خمینی (قدس سره) ارائه شد انگیزه مشخص و منسجم نوینی را در مردم مسلمان ایجاد نمود و راه اصیل مبارزه مکتبی اسلام را گشود که تلاش مبارزان مسلمان و متعهد را در داخل و خارج کشور فشرده‌تر ساخت.

در چنین خطی نهضت ادامه یافت تا سرانجام نارضایتی‌ها و شدت خشم مردم بر اثر فشار و اختناق روزافزون در داخل و افشاگری و انعکاس مبارزه به وسیله روحانیت و دانشجویان مبارز در سطح جهانی، بنیان‌های حاکمیت رژیم را به شدت متزلزل کرد و به ناچار رژیم و اربابانش مجبور به کاستن از فشار و اختناق و به اصطلاح باز کردن فضای سیاسی کشور شدند تا به گمان خویش دریچه اطمینانی به منظور پیشگیری از سقوط حتمی‌خود بگشایند اما علت برآشفته و آگاه و مصمم به رهبری قاطع و خلل‌ناپذیر امام، قیام پیروزمند و یکپارچه خود را به‌طور گسترده و سراسری آغاز نمود.

خشم ملت انتشار نامه توهین آمیزی به ساحت مقدس روحانیت و به ویژه امام خمینی (قدس سره) در ۱۷ دی ۱۳۵۶ از طرف رژیم حاکم این حرکت را سریع تر نمود و باعث انفجار خشم مردم در سراسر کشور شد و رژیم برای مهار کردن آتشفشان خشم مردم کوشید این قیام معترضانه را با به خاک و خون کشیدن خاموش کند اما این خود، خون بیشتری در رگ‌های انقلاب جاری ساخت و تپش‌های پی در پی انقلاب در هفتم‌ها و چهلم‌های یادبود شهدای انقلاب، حیات و گرمی‌و جوشش یکپارچه و هرچه فزون‌تری به این نهضت در سراسر کشور بخشید و در ادامه و استمرار حرکت مردم تمامی‌سازمان‌های کشور با اعتصاب یکپارچه خود و شرکت در تظاهرات خیابانی در سقوط رژیم استبدادی مشارکت فعالانه جستند، همبستگی گسترده مردان و زنان از همه اقشار و جناح‌های مذهبی و سیاسی در این مبارزه به طرز چشم گیری تعیین‌کننده بود، و مخصوصا زنان

به شکل بارزی در تمامی‌صحنه‌های این جهاد بزرگ حضور فعال و گسترده‌ای داشتند، صحنه‌هایی از آن نوع که مادری را با کودکی در آغوش، شتابان به سوی میدان نبرد و لوله‌های مسلسل نشان می‌داد بیانگر سهم عمده و تعیین کننده این قشر بزرگ جامعه در مبارزه بود.

بهایی که ملت پرداخت نهال انقلاب پس از یک سال و اندی مبارزه مستمر و پیگیر با باروری از خون بیش از شصت هزار شهید و صدهزار زخمی‌و معلول و با برجای نهادن میلیاردها تومان خسارت ملی در میان فریادهای استقلال، آزادی، حکومت اسلامی‌به ثمر نشست و این نهضت عظیم که با تکیه بر ایمان و وحدت و قاطعیت رهبری در مراحل حساس و هیجان امیز نهضت و نیز فداکاری ملت به پیروزی رسید موفق به درهم کوبیدن تمام محاسبات و مناسبات و نهادهای امپریالیستی گردید که در نوع خود سرفصل جدیدی بر انقلابات گسترده در جهان شد.

۲۱ و ۲۲ بهمن سال یکهزار و سیصد و پنجاه و هفت روزهای فروریختن بنیاد شاهنشاهی شد و استبداد داخلی و سلطه خارجی متکی بر آن را در هم شکست و با این پیروزی بزرگ طلیعه حکومت اسلامی‌که خواست دیرینه مردم مسلمان است نوید پیروزی نهائی را داد.

ملت ایران به طور یکپارچه و یا شرکت مراجع تقلید و علمای اسلام و مقام رهبری در همه پرسی جمهوری اسلامی‌تصمیم نهایی و قاطع خود را بر ایجاد نظام نوین جمهوری اسلامی‌اعلام کرد و با اکثریت ۹۸۲ درصد به نظام جمهوری اسلامی‌رأی مثبت داد.

اکنون قانون اساسی جمهوری اسلامی‌ایران به عنوان بیانگر نهادها و مناسبات سیاسی، اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی جامعه، باید راهگشای تحکیم پایه‌های حکومت اسلامی‌و ارائه دهنده طرح نوین نظام حکومتی بر ویرانه‌های نظام طاغوتی قبلی گردد.

شیوه حکومت در اسلام حکومت از دیدگاه اسلام، برخاسته از موضع طبقاتی و سلطه گری فردی یا گروهی نیست بلکه تبلور آرمان سیاسی ملتی هم کیش و همفکر است که به خود سازمان می‌دهد تا در روند تحول فکری و عقیدتی راه خود را به سوی هدف نهائی (حرکت به‌سوی الله) بگشاید. ملت ما در جریان تکامل انقلابی خود از غبارها و زنگارهای طاغوتی زدوده شد و از آمیزه‌های فکری بیگانه خود را پاک نمود و به مواضع فکری و جهان بینی اصیل اسلامی‌بازگشت و اکنون بر آن است که با موازین اسلامی‌جامعه نمونه (اسوه) خود را بنا کند، بر چنین پایه‌ای، رسالت قانون اساسی این است که زمینه‌های اعتقادی نهضت را عینیت بخشد و شرایطی را به وجود آورد که در آن انسان با ارزش‌های والا و جهان شمول اسلامی‌پرورش یابد.

قانون اساسی با توجه به محتوای اسلامی‌انقلاب ایران که حرکتی برای پیروزی تمامی‌مستضعفین بر مستکبرین بود، زمینه تداوم این انقلاب را در داخل و خارج کشور فراهم می‌کند به‌ویژه در گسترش روابط بین‌المللی، با دیگر جنبش‌های اسلامی‌و مردمی‌می‌کوشد تا راه تشکیل امت واحد جهانی را هموار کند (ان هذه امتکم امه واحده و انا ربکم فاعبدون) و استمرار مبارزه در نجات ملل محروم و تحت ستم در تمامی‌جهان قوام یابد.

با توجه به ماهیت این نهضت بزرگ، قانون اساسی تضمین‌گر نفی هرگونه استبداد فکری و اجتماعی و انحصار اقتصادی می‌باشد و در خط گسستن از سیستم استبدادی و سپردن سرنوشت مردم به دست خودشان تلاش می‌کند. (و یضع عنهم اصرهم و الأغلال التی کانت علیهم.)

در ایجاد نهادها و بنیادهای سیاسی که خود پایه تشکیل جامعه است براساس تلقی مکتبی، صالحان عهده دار حکومت و اداره مملکت می‌گردند (ان الارض یرثها عبادی الصالحون) و قانون‌گذاری که مبین ضابطه‌های مدیریت اجتماعی است بر مدار قرآن و سنت، جریان می‌یابد. بنابراین نظارت دقیق و جدی از ناحیه اسلام‌شناسان عادل و پرهیزکار و متعهد (فقهای عادل) امری محتوم و ضروری است و چون هدف از حکومت، رشد دادن انسان در حرکت به سوی نظام الهی است (و الی الله المصیر) تا زمینه بروز و شکوفایی استعدادها به منظور تجلی ابعاد خداگونگی انسان فراهم آید (تخلقوا بأخلاق الله) و این جز در گرو مشارکت فعال و گسترده تمامی‌عناصر اجتماع در روند تحول جامعه نمی‌تواند باشد.

با توجه به این جهت، قانون اساسی زمینه چنین مشارکتی را در تمام مراحل تصمیم‌گیری‌های سیاسی و سرنوشت‌ساز برای همه افراد اجتماع فراهم می‌سازد تا در مسیر تکامل انسان، هر فردی خود دست اندرکار و مسئول رشد و ارتقاء و رهبری گردد که این همان تحقق حکومت مستضعفین در زمین خواهد بود. (و نرید ان نمن علی الذین استضعفوا فی الارض و نجعلهم ائمه و نجعلهم الوارثین)

ولایت فقیه عادل براساس ولایت امر و امامت مستمر، قانون اساسی زمینه تحقق رهبری فقیه جامع‌الشرایطی را که از طرف مردم به عنوان رهبر شناخته می‌شود (مجاری الأمور بیدالعلماء بالله الامناء علی حلاله و حرامه) آماده می‌کند تا ضامن عدم انحراف سازمان‌های مختلف از وظایف اصیل اسلامی‌خود باشد.

اقتصاد وسیله است نه هدف در تحکیم بنیادهای اقتصادی، اصل، رفع نیازهای انسان در جریان رشد و تکامل اوست نه همچون دیگر نظام‌های اقتصادی، تمرکز و تکاثر ثروت و سودجوئی، زیرا که در مکاتب مادی، اقتصاد خود هدف است و بدین جهت در مراحل رشد، اقتصاد عامل تخریب و فساد و تباهی می‌شود ولی در اسلام اقتصاد وسیله است و از وسیله انتظاری جز کارآئی بهتر در راه وصول به هدف نمی‌توان داشت.

با این دیدگاه برنامه اقتصاد اسلامی‌فراهم کردن زمینه مناسب برای بروز خلاقیت‌های متفاوت انسانی است و بدین جهت تأمین امکانات مساوی و متناسب و ایجاد کار برای همه افراد و رفع نیازهای ضروری جهت استمرار حرکت تکاملی او بر عهده حکومت اسلامی‌است.

زن در قانون اساسی در ایجاد بنیادهای اجتماعی اسلامی، نیروهای انسانی که تاکنون در خدمت استثمار همه جانبه خارجی بودند هویت اصلی و حقوق انسانی خود را باز می‌یابند و در این بازیابی طبیعی است که زنان به دلیل ستم بیشتری که تا کنون از نظام طاغوتی متحمل شده‌اند، استیفای حقوق آنان بیشتر خواهد بود.

قانون رسيدگي به تخلفات اداري

مصوب ۱۳۷۲،۰۹،۰۷

فصل اول - تشكيلات و حدود و وظايف

ماده ۱ - به منظور رسيدگي به تخلفات اداري در هر يك از دستگاههاي مشمول اين قانون هيأتهائي تحت عنوان «هيات رسيدگي به تخلفات اداري كارمندان>> تشكيل خواهد شد. هيأتهاي مزبور شامل هيأتهاي بدوي و تجديد نظر ميباشد.

تبصره ۱ - هيأت تجديد نظر در مركز وزارتخانه يا سازمان مستقل دولتي و نيز تعدادي از دستگاههاي مشمول اين قانون كه فهرست آنها به تصويب هيأت وزيران خواهد رسيد، تشكيل ميشود و در صورت لزوم داراي شعبههائي خواهد بود.

تبصره ۲ - در صورت تشخيص هيأت عالي نظارت يك هيأت تجديد نظر در مركز برخي از استانها كه ضرورت ايجاب نمايد تشكيل ميگردد.

ماده ۲ - هر يك از هيأتهاي بدوي و تجديد نظر داراي سه عضو اصلي و يك يا دو عضو علي‌البدل ميباشد كه با حكم وزير يا بالاترين مقام سازمان مستقل دولتي مربوط و ساير دستگاههاي موضوع تبصره ماده يك براي مدت سه سال منصوب ميشوند و انتصاب مجدد آنان بلامانع است.

تبصره ۱ - در غياب اعضاي اصلي اعضاي علي‌البدل بجاي آنان انجام وظيفه خواهند نمود.

تبصره ۲ - هيچيك از اعضاي اصلي و علي‌البدل هيأتهاي بدوي يك دستگاه نمي‌توانند همزمان عضو هيأت تجديد نظر همان دستگاه باشند، همچنين اعضاي مذكور نمي‌توانند در تجديد نظر پرونده‌هائي كه در هنگام رسيدگي بدوي به آن رأي داده‌اند شركت نمايند.

ماده ۳ - بركناري اعضاي هيأتهاي بدوي و تجديد نظر با پيشنهاد وزير يا بالاترين مقام سازمان مستقل دولتي و ساير دستگاههاي موضوع تبصره اماده ۱ و تصويب هيأت عالي نظارت صورت مي‌گيرد.

ماده ۴ - صلاحيت رسيدگي به تخلفات اداري كارمندان با هيأت بدوي است و آراء صادره در صورتي كه قابل تجديد نظر نباشد، از تاريخ ابلاغ، قطعي و لازم‌الاجراء است. در مورد آرائي كه قابل تجديد نظر باشد هر گاه كارمند ظرف ۳۰ روز از تاريخ ابلاغ رأي درخواست تجديد نظر نمايد، هيأت تجديدنظر مكلف به رسيدگي است. آراي هيأت تجديد نظر از تاريخ ابلاغ قطعي و لازم الاجرا است.

تبصره ۱ - هر گاه رأي هيأت بدوي قابل تجديد نظر باشد و متهم ظرف مهلت مقرر درخواست تجديد نظر ننمايد رأي صادر شده قطعيت مي‌يابد و از تاريخ انقضاي مهلت ياد شده لازم الاجرا است.

تبصره ۲ - ابلاغ رأي طبق قانون آئين دادرسي مدني بعمل مي‌آيد و در هر صورت فاصله بين صدور رأي و ابلاغ آن از ۳۰ روز نبايد تجاوز كند.

ماده ۵ - بمنظور تسريع در جمع‌آوري دلايل و تهيه و تكميل اطلاعات و مدارك هيأتها مي‌توانند از يك يا چند گروه تحقيق استفاده نمايند. شرح وظايف، تعداد اعضاء و شرايط عضويت در گروههاي تحقيق، در آئين نامه اجرائي اين قانون مشخص ميشود.

تبصره - گروههاي تحقيق هر يك از هيأتهاي بدوي و تجديد نظر مستقل از يكديگر بوده و يك گروه تحقيق نمي‌تواند در تحقيقات مربوط به مراحل بدوي و تجديد نظر يك پرونده اقدام به تحقيق نمايد.

ماده ۶ - اعضاي هيأتهاي بدوي و تجديد نظر علاوه بر تدين به دين مبين اسلام و عمل به احكام آن و اعتقاد و تعهد به نظام جمهوري اسلامي ايران و اصل ولايت فقيه، بايد داراي شرايط زير باشند:

۱ - تأهل.

۲ - حداقل ۳۰ سال سن.

۳ - حداقل مدرك تحصيلي فوق ديپلم يا معادل آن.

تبصره ۱ - در موارد استثنائي داشتن مدرك ديپلم حسب مورد با تائيد هيأت عالي نظارت بلامانع است.

تبصره ۲ - در هر هيأت بايد يك نفر آشنا به مسايل حقوقي عضويت داشته باشد و حداقل دو نفر از اعضاي اصلي هيأتهاي بدوي و تجديد نظر بايد از بين كاركنان همان سازمان يا وزارتخانه كه حداقل پنج سال سابقه كار دولتي دارند، به اين سمت منصوب شوند.

ماده ۷ - اعضاي هيأتهاي بدوي يا تجديد نظر در موارد زير در رسيدگي و صدور رأي شركت نخواهند كرد:

الف - عضو هيأت با متهم قرابت نسبي يا سببي تا درجه دوم از طبقه سوم داشته باشد.

معاونت تدوين، تنقيح و انتشار قوانين و مقررات - معاونت حقوقی رياست جمهوری (Qavanin.ir)

قانون رسیدگي به تخلفات اداري - مصوب ۱۳۷۲/۰۹/۰۷

ب - عضو هيأت با متهم دعواي حقوقي يا جزائي داشته يا در دعواي طرح شده ذينفع باشد.

فصل دوم - تخلفات اداري

ماده ۸ - تخلفات اداري به قرار زير است:

۱ - اعمال و رفتار خلاف شوون شغلي يا اداري.

۲ - نقض قوانين و مقررات مربوط.

۳ - ايجاد نارضايتي در ارباب رجوع يا انجام ندادن يا تأخير در انجام امور قانوني آنها بدون دليل.

۴ - ايراد تهمت و افترا، هتك حيثيت.

۵ - اخاذي.

۶ - اختلاس.

۷ - تبعيض يا اعمال غرض يا روابط غير اداري در اجراي قوانين و مقررات نسبت به اشخاص.

۸ - ترك خدمت در خلال ساعات موظف اداري.

۹ - تكرار در تأخير ورود به محل خدمت يا تكرار خروج از آن بدون كسب مجوز.

۱۰ - تسامح در حفظ اموال و اسناد و وجوه دولتي، ايراد خسارات به اموال دولتي.

۱۱ - افشاي اسرار و اسناد محرمانه اداري.

۱۲ - ارتباط و تماس غير مجاز با اتباع بيگانه.

۱۳ - سرپيچي از اجراي دستورهاي مقامهاي بالاتر در حدود وظايف اداري.

۱۴ - كم‌كاري يا سهل‌انگاري در انجام وظايف محول شده.

۱۵ - سهل‌انگاري رؤسا و مديران در ندادن گزارش تخلفات كارمندان تحت امر.

۱۶ - ارائه گواهي يا گزارش خلاف واقع در امور اداري.

۱۷ - گرفتن وجوهي غير از آنچه در قوانين و مقررات تعيين شده يا اخذ هر گونه مالي كه در عرف رشوه خواري تلقي ميشود.

۱۸ - تسليم مدارك به اشخاصي كه حق دريافت آن را ندارند يا خودداري از تسليم مدارك به اشخاص كه حق دريافت آن را دارند.

۱۹ - تعطيل خدمت در اوقات مقرر اداري.

۲۰ - رعايت نكردن حجاب اسلامي.

۲۱ - رعايت نكردن شوون و شعاير اسلامي.

۲۲ - اختفا، نگهداري، حمل، توزيع و خريد و فروش مواد مخدر.

۲۳ - استعمال يا اعتياد به مواد مخدر.

۲۴ - داشتن شغل دولتي ديگر به استثناي سمتهاي آموزشي و تحقيقاتي.

۲۵ - هر نوع استفاده غير مجاز از شوون يا موقعيت شغلي و امكانات و اموال دولتي.

۲۶ - جعل يا مخدوش نمودن و دست بردن در اسناد و اوراق رسمي يا دولتي.

۲۷ - دست بردن در سؤالات، اوراق، مدارك و دفاتر امتحاني، افشاي سؤالات امتحاني يا تعويض آنها.

۲۸ - دادن نمره يا امتياز، بر خلاف ضوابط.

۲۹ - غيبت غير موجه به صورت متناوب يا متوالي.

معاونت تدوین، تنقیح و انتشار قوانین و مقررات - معاونت حقوقی ریاست جمهوری (Qavanin.ir)

قانون رسيدگي به تخلفات اداري - مصوب ۱۳۷۲/۰۹/۰۷

۳۰ - سوء استفاده از مقام و موقعيت اداري.

۳۱ - توقيف، اختفا، بازرسي يا باز كردن پاكتها و محمولات پستي يا معدوم كردن آنها و استراق سمع بدون مجوز قانوني.

۳۲ - كارشكني و شايعه پراكني، وادار ساختن يا تحريك ديگران به كارشكني يا كم‌كاري و ايراد خسارت به اموال دولتي و اعمال فشارهاي فرديبراي تحصيل مقاصد غير قانوني.

۳۳ - شركت در تحصن، اعتصاب و تظاهرات غير قانوني، يا تحريك به برپايي تحصن، اعتصاب و تظاهرات غير قانوني و اعمال فشارهاي گروهيبراي تحصيل مقاصد غير قانوني.

۳۴ - عضويت در يكي از فرقه‌هاي ضاله كه از نظر اسلام مردود شناخته شده‌اند.

۳۵ - همكاري با ساواك منحله بعنوان مأمور يا منبع خبري و داشتن فعاليت يا دادن گزارش ضد مردمي.

۳۶ - عضويت در سازمانهائي كه مرامنامه يا اساسنامه آنها مبتني بر نفي اديان الهي است يا طرفداري و فعاليت به نفع آنها.

۳۷ - عضويت در گروههاي محارب يا طرفداري و فعاليت به نفع آنها.

۳۸ - عضويت در تشكيلات فراماسونري.

فصل سوم - مجازاتها

ماده ۹ - تنبيهات اداري به ترتيب زير عبارتند از:

الف - اخطار كتبي بدون درج در پرونده استخدامي.

ب - توبيخ كتبي با درج در پرونده استخدامي.

ج - كسر حقوق و فوق‌العاده شغل يا عناوين مشابه حداكثر تا [يك سوم از يك ماه] تا يك سال.

د - انفصال موقت از يك ماه تا يك سال.

ه - تغيير محل جغرافيايي خدمت به مدت يك تا پنج سال.

و - تنزل مقام و يا محروميت از انتصاب به پستهاي حساس و مديريتي در دستگاههاي دولتي و دستگاههاي مشمول اين قانون.

ز - تنزل يك يا دو گروه و يا تعويق در اعطاي يك يا دو گروه به مدت يك يا دو سال.

ح - بازخريد خدمت در صورت داشتن كمتر از ۲۰ سال سابقه خدمت دولتي در مورد مستخدمين زن و كمتر از ۲۵ سال سابقه خدمت دولتي درمورد مستخدمين مرد با پرداخت ۳۰ تا ۴۵ روز حقوق مبناي مربوط در قبال هر سال خدمت به تشخيص هيأت صادركننده رأي.

ط - بازنشستگي در صورت داشتن بيش از بيست سال سابقه خدمت دولتي براي مستخدمين زن و بيش از ۲۵ سال سابقه خدمت دولتي براي مستخدمين مرد بر اساس سنوات خدمت دولتي با تقليل يك يا دو گروه.

ي - اخراج از دستگاه متبوع.

ك - انفصال دائم از خدمات دولتي و دستگاههاي مشمول اين قانون.

تبصره ۱ - در احتساب معدل خالص حقوق، تفاوت تطبيق و فوق‌العاده شغل مستخدمان موضوع بند ط در سه سال آخر خدمت در هنگام بازنشستگي، حقوق گروه جديد (پس از تنزل يك تا دو گروه) ملاك محاسبه قرار ميگيرد.

تبصره ۲ - كسور بازنشستگي يا حق بيمه (سهم كارمند) كارمنداني كه در اجراي اين قانون به انفصال دايم، اخراج يا بازخريدي محكوم شده يا ميشوند و نيز حقوق و مزاياي مرخصي استحقاقي استفاده نشده آنان و در مورد محكومان به بازنشستگي، حقوق و مزاياي مرخصي استحقاقي استفاده نشده، همچنين كسور بازنشستگي يا حق بيمه كارمنداني كه در گذشته در اجراي مقررات قانوني از دستگاه دولتي متبوع خود اخراج گرديده‌اند، قابل پرداخت است.

معاونت تدوين، تنقيح و انتشار قوانين و مقررات - معاونت حقوقی رياست جمهوری (Qavanin.ir)

بخش سوم: نکات آموزشی مربوط به سرفصل ریاضیات و آمار مقدماتی

نکات آموزشی ریاضیات

نکته شماره ۱ مجموعه‌ها

مجموعه عبارت است از هر دسته‌ای از اشیاء به نام عضو که مشخص و متمایز باشند.

زیر مجموعه

هرگاه تمامی اعضا A عضو B باشند، می‌نویسیم $A\subset B$ و می‌خوانیم A زیر مجموعه B است.

1. $\emptyset\subset A$ 2. $A\subset A$ 3. $A\subset B\ ,\ B\subset A\Rightarrow A=B$ 4. $A\subset B\ ,\ B\subset C\Rightarrow A\subset C$

نکته: اگر مجموعه‌ی A دارای n عضو باشد، آنگاه تعداد زیرمجموعه های آن 2^n خواهد بود.

قوانین مجموعه‌ها

قانون	اجتماع (∪)	اشتراک (∩)
عضو بی‌اثر	$A\cup\emptyset=A$	$A\cap M=A$
همانی	$A\cup A=A$	$A\cap A=A$
متمم‌ها	$A\cup A'=M$	$A\cap A'=\emptyset$
جابجایی	$A\cup B=B\cup A$	$A\cap B=B\cap A$
شرکت‌پذیری	$A\cup(B\cup C)=(A\cup B)\cup C$	$A\cap(B\cap C)=(A\cap B)\cap C$
پخشی	$A\cup(B\cap C)=(A\cup B)\cap(A\cup C)$	$A\cap(B\cup C)=(A\cap B)\cup(A\cap C)$
دمورگان	$(A\cup B)'=A'\cap B'$	$(A\cap B)'=A'\cup B'$
جذب	$A\cup(A\cap B)=A$	$A\cap(A\cup B)=A$
شبه‌جذب	$A\cup(A'\cap B)=A\cup B$	$A\cap(A'\cup B)=A\cap B$

نکته شماره ۲ توان

$$(a^m)^n=a^{nm}.\ \left(\frac{a}{b}\right)^n=\frac{a^n}{b^n}.\ (ab)^n=a^nb^n.\frac{a^n}{a^m}=a^{n-m}.\ a^na^m=a^{n+m}$$

$$a^{\frac{m}{n}}=\sqrt[n]{a^m}.\ a^{-n}=\frac{1}{a^n}.\ a^1=a\ .a^0=1\ .a\neq 0$$

تذکر ۱: هر عدد به توان یک برابر خود عدد می باشد: $a^1=a$

تذکر ۲: هر عدد غیر از صفر اگر به توان صفر برسد برابر است باعدد یک: $a^0=1$

نکته شماره ۳ رادیکال‌ها

$$\frac{\sqrt[n]{a}}{\sqrt[m]{b}}=\frac{\sqrt[nm]{a^m}}{\sqrt[nm]{b^n}}=\sqrt[nm]{\frac{a^m}{b^n}}\;.\;b\neq 0\;.\;\sqrt[n]{\frac{a}{b}}=\frac{\sqrt[n]{a}}{\sqrt[n]{b}}\;.\;b\neq 0\;.\;\sqrt[n]{a^m}=\sqrt[np]{a^{mp}}\;.\;\left(\sqrt[n]{a}\right)^n=a$$

$$\sqrt[n]{ab}=\sqrt[n]{a}\sqrt[n]{b}\;.\;\left(\sqrt[n]{a}\right)^m=\sqrt[n]{a^m}\;.\;\sqrt[n]{a}^m\sqrt{b}=\sqrt[nm]{a^m b^n}\;.\;\sqrt[m]{\sqrt[n]{a}}=\sqrt[nm]{a}\;.\;a^{\frac{m}{n}}=\sqrt[n]{a^m}$$

تذکر ۱: اگر فرجه رادیکال زوج باشد باید عبارت زیر رادیکال نامنفی باشد، تا رادیکال در مجموعه اعداد حقیقی معنی دار باشد

تذکر ۲: اگر فرجه رادیکال فرد باشد، عبارت زیر رادیکال منفی نیز می‌تواند باشد.

رادیکال‌های مرکب:

$$\sqrt{a\pm\sqrt{b}}=\sqrt{\frac{a+c}{2}}\pm\sqrt{\frac{a-c}{2}}\quad:\quad c^2=a^2-b\;.\;c>0$$

نکته شماره ٤ چند جمله‌ای

یک جمله ای برحسب یک متغیر مانند x، به صورت $ax^n\;;\;a\in R\;.\;n\in z^+$ تعریف می‌شود. مجموع چند یک‌جمله ای غیر متشابه را، چندجمله‌ای می گوییم.

نکته شماره ٥ عبارت گویا

$$\frac{P_x}{Q_x}\pm\frac{S_x}{Q_x}=\frac{P_x\pm S_x}{Q_x}\qquad(Q_x\neq 0)$$

$$\frac{P_x}{Q_x}\pm\frac{S_x}{R_x}=\frac{P_x.R_x\pm Q_x.S_x}{Q_x.R_x}\qquad(Q_x\;.\;R_x\neq 0)$$

$$\frac{P_x}{Q_x}\times\frac{S_x}{R_x}=\frac{P_x.S_x}{Q_x.R_x}\qquad(Q_x\;.\;R_x\neq 0)$$

$$\frac{P_x}{Q_x}\div\frac{S_x}{R_x}=\frac{P_x}{Q_x}\times\frac{R_x}{S_x}=\frac{P_x.R_x}{Q_x.S_x}\qquad(Q_x\;.\;S_x\neq 0)$$

گویا کردن مخرج‌ها:

$$\frac{A}{\sqrt{a}-\sqrt{b}}=\frac{A}{\sqrt{a}-\sqrt{b}}\times\frac{\sqrt{a}+\sqrt{b}}{\sqrt{a}+\sqrt{b}}=\frac{A\left(\sqrt{a}+\sqrt{b}\right)}{a-b}$$

نکته شماره ٦ معادله و نامعادله

$$ax\pm b=0\Rightarrow x=\pm\frac{b}{a}$$

اگر $a\neq 0$ باشد، معادله یک جواب دارد اگر $a=0$ و $b=0$، معادله مبهم است و بی‌شمار جواب دارد و اگر $a=0$ و $b\neq 0$ معادله غیر ممکن (ممتنع) است و جواب ندارد.

$$ax+bx+c=0\;.\;\Delta=b^2-4ac\Rightarrow x=\frac{-b\pm\sqrt{b^2-4ac}}{2a}$$

۱. اگر $\Delta > 0$ باشد، معادله دو ریشه حقیقی دارد.
۲. اگر $\Delta < 0$
۳. اگر $\Delta = 0$ باشد، معادله یک ریشه (ریشه مضاعف) دارد.

تعیین علامت $A = ax + b$:

هدف از تعیین علامت یک عبارت جبری آن است که مشخص کنیم به ازای چه مقادیر x عبارت مثبت یا منفی است و مشخص است که علامت عبارت $A = ax + b$ به ازای مقادیر بزرگتر از ریشه معادله $ax + b = 0$ موافق علامت ضریب $(a)x$ و به ازای مقادیر کمتر از $\frac{-b}{a}$ مخالف علامت ضریب x است.

X		$\frac{-b}{a}$	
AX+B	مخالف علامت a		موافق علامت a

نکته ۱: هرگاه عبارتی به صورت حاصلضرب یا خارج قسمت چند عبرات درجه اول باشد هر یک را جداگانه تعیین علامت نموده و علامتها را در هم ضرب یا بر هم تقسیم می‌کنیم.

نکته ۲: در تعیین علامت عبارت جبری از عوامل مضاعف صرف نظر می‌کنیم و بقیه را تعیین علامت می‌کنیم.

نکته ۳: هرگاه طرفین یک نامساوری را در یک مقدار منفی ضرب و یا تقسیم کنیم جهت نامساوی عوض خواهد شد.

نکته ٤: اگر در معادله درجه دوم $a + b + c = 0$ باشد یک ریشه (۱) و ریشه دیگر $(\frac{c}{a})$ است.

نکته ٥: اگر در معادله درجه دوم $a + c = b$ باشد آنگاه یک ریشه معادله (-1) و ریشه دیگر $(-\frac{c}{a})$ است.

نکته ٦: اگر ریشه‌های معادله درجه دوم $ax^2 + bx + c = 0$ دو عدد متوالی باشند آنگاه $\Delta = a^2$ خواهد بود

نکته ۷: در معادله درجه دوم $ax^2 + bx + c = 0$ اگر یک ریشه K برابر ریشه دیگر باشد آنگاه داریم:

$$\frac{b^2}{ac} = \frac{(K+1)^2}{K}$$

معادله $ax^2 + bx + c = 0$ را در نظر بگیرید، داریم:

نکته ۸: معادله درجه دومی که هر ریشه‌اش عکس ریشه معادله فوق باشد، به صورت $cx^2 + bx + a = 0$ است.

نکته ۹: معادله درجه دومی که هر ریشه‌اش قرینه هر ریشه معادله فوق باشد، به صورت $ax^2 - bx + c = 0$ است.

نکته ۱۰: معادله درجه دومی که هر ریشه‌اش n برابر هر ریشه معادله فوق باشد، به صورت $ax^2 + bnx + cn^2 = 0$ است.

نکته ۱۱: معادله درجه دومی که هر ریشه‌اش مربع هر ریشه معادله فوق باشد، به صورت $a^2x^2 + (2ac - b^2)x + c^2 = 0$ است.

تشکیل معادله درجه دومی که دو ریشه آن معلوم است:

اگر 'x و "x دو ریشه معادله درجه دوم باشند، آنگاه با فرض $S = x' + x''$ و $P = x'.x''$ معادله درجه دومی که ریشه‌هایش x'وx'' می‌باشند به شکل $x^2 - Sx + p = 0$ بیان می‌شود.

رابطه بین ریشه‌های معادله:

در معادله $ax^2+bx+c=0$ اگر x'' و x' ریشه‌های معادله باشند، آنگاه داریم:

$$\begin{cases} S=x'+x''=-\frac{b}{a} \rightarrow \text{حاصلجمع دو ریشه} \\ P=x'.x''=\frac{c}{a} \rightarrow \text{حاصلضرب دو ریشه} \\ A=|x'-x''|=\frac{\sqrt{\Delta}}{|a|} \rightarrow \text{قدرمطلق تفاضل دو ریشه} \end{cases} \quad \begin{cases} x'^2+x''^2=S^2-2p \\ x'^3+x''^3=S^3-3Sp \\ \sqrt{x'}+\sqrt{x''}=\sqrt{S+2\sqrt{p}} \\ |\sqrt{x'}-\sqrt{x''}|=\sqrt{S-2\sqrt{p}} \end{cases}$$

نامعادله درجه اول:

نامعادله یک مجهولی درجه اول پس از انتقال دادن همه جمله‌ها به یک طرف نامعادله و ساده کردن به شکل کلی زیر تبدیل خواهد شد.

$$\begin{cases} ax+b>0 \\ \text{یا} \\ ax+b\geq 0 \end{cases} \cdot \begin{cases} ax+b<0 \\ \text{یا} \\ ax+b\leq 0 \end{cases}$$

نکته شماره ۷ تصاعد عددی و هندسی

تصاعد عددی

a_n :جمله‌ی n ام a_1: جمله‌ی اول d: قدر نسبت

$$a_n=a_1+(n-1)d$$

b را واسطه حسابی یا میانگین حسابی سه عددی a, b, c نامیم، اگر داشته باشیم:

$$b=\frac{a+c}{2}$$

در هر تصاعد عددی داریم:

$$\begin{cases} a_n=a_1+(n-1)d \\ a_m=a_1+(m-1)d \end{cases} \Rightarrow a_n-a_m=(n-m)d \Rightarrow d=\frac{a_n-a_m}{n-m}$$

اگر بین دو عدد معلوم a, b، تعداد n واسطه‌ی حسابی درج کنیم، قدرنسبت از رابطه‌ی $d=\frac{b-a}{n+1}$ به دست می‌آید.

مجموع n جمله ای اول تصاعد عددی:

$$S_n=\frac{n}{2}[2a_1+(n-1)d], S_n=\frac{n}{2}[a_1+a_n]$$

تصاعد هندسی:

عدد ثابت $t_1\neq 0$ و عدد ثابت $q(q\neq 0, \pm 1)$ را در نظر بگیرید، دنباله‌ای از اعداد را چنان در نظر بگیرید که جمله اول آن t_1 و جمله های بعدی آن از ضرب q در جمله ماقبل بدست آید، چنین دنباله‌ای را یک تصاعد هندسی می‌نامیم.

جمله n ام یک تصاعد هندسی از رابطه $t_n=t_1q^{n-1}$ محاسبه می‌شود.

نکته ۱: شرط لازم و کافی برای آنکه سه مقدار c و b و a سه جمله متوالی یک تصاعد هندسی باشند آن است که $b^2 = ac$ باشد.

نکته ۲: مجموع n جمله ول یک تصاعد هندسی:

$$S_n = t_1(\frac{1-q^n}{1-q})$$

نکته ۳: رابطه بین جمله n ام و m ام یک تصاعد هندسی:

۱. اگر n-m زوج باشد آنگاه $q = \pm\sqrt[n-m]{\frac{a_n}{a_m}}$ می‌باشد.

۲. اگر n-m فرد باشد آنگاه $q = \sqrt[n-m]{\frac{a_n}{a_m}}$ می‌باشد

مجموع n جمله‌ی اول تصاعد هندسی:

$$S_n = \frac{a_1(1-q^n)}{1-q} , S_n = \frac{q.a_n - a_1}{q-1}$$

نکته شماره ۸ لگاریتم

اگر a عددی حقیقی و مثبت باشد و $a \neq 1$، و اگر x عددی مثبت و y عددی حقیقی باشد به‌طوری که $a^y = x$ را لگاریتم در مبنای a می نامیم و می‌نویسیم:

$$y = \log_a x$$

$$\log_a a = 1 \,.\, \log_a 1 = 0 \,.\, \log AB = \log A + \log B \,.\, \log\frac{A}{B} = \log A - \log B$$

$$\log A^n = n\log A \,.\, \log\sqrt[n]{A} = \frac{1}{n}\log A \,.\, \log_b a = \frac{1}{\log_a b} \,.\, \log_{b^m} a^n = \frac{n}{m}\log_b a$$

$$\log_b a = \frac{\log c^a}{\log c^b} \,.\, a^{\log a^N} = N \,.\, a^{\log c^b} = b^{\log c^a}$$

نکته شماره ۹ اتحادها

$(a \pm b)^2 = a^2 \pm 2ab + b^2$

$(x + a)(x + b) = x^2 + (a + b)x + ab$

$(a - b)(a + b) = a^2 - b^2$

$(a + b)(a^2 - ab + b^2) = a^3 + b^3$

$(a + b + c)^2 = a^2 + b^2 + c^2 + 2ab + 2ac + 2bc$

$(a + b)^3 = a^3 + 3a^2b + 3ab^2 + b^3$

$(a - b)(a^2 + ab + b^2) = a^3 - b^3$

$(a - b)^3 = a^3 - 3a^2b + 3ab^2 - b^3$

$(a \pm b)^4 = a^4 \pm 4a^3b + 6a^2b^2 \pm 4ab^3 + b^4$

$$(a + b)^n = a^n + \binom{n}{1}a^{n-1}b + \binom{n}{2}a^{n-2}b^2 + \cdots + \binom{n}{n}b^n \,;\, \binom{n}{k} = \frac{n!}{k!\,(n-k)!}$$

اگر n فرد باشد:

$$a^n + b^n = (a + b)(a^{n-1} - a^{n-2}b + a^{n-3}b^2 - \cdots + b^{n-1})$$

اگر n زوج باشد:

$$a^n - b^n = (a-b)(a^{n-1} + a^{n-2}b + a^{n-3}b^2 + \cdots + b^{n-1})$$

اگر n زوج باشد:

$$a^n + b^n = (a+b)(a^{n-1} - a^{n-2}b + a^{n-3}b^2 - \cdots - b^{n-1})$$

نکته شماره ۱۰ مختصات خط و نقطه، بردار و ماتریس

اندازه‌ی جبری پاره‌خطی مانند AB را نماد $\overline{AB}$ نمایش داده می‌شود و داریم:

$$\overline{AB} = X_A - X_B$$

مختصات وسط یک پاره خط:

$$A(X_A . Y_A) . B(X_B . Y_B) \Rightarrow X_M = \frac{X_A + X_B}{2} . Y_M = \frac{Y_A + Y_B}{2}$$

اندازه طول یک پاره خط:

$$A(X_A . Y_A) . B(X_B . Y_B) \Rightarrow AB = \sqrt{(X_B - X_A)^2 + (Y_B - Y_A)^2}$$

فرم‌های کلی معادله‌ی یک خط:

$$Ax + by + c = 0 \ , \ y = mx + h$$

اوضاع نسبی دو خط $ax + by + c = 0$, $a'x + b'y + c =$ در صفحه:

(دو خط عمود برهم) $aa' + bb' = 0$

(دو خط متقاطع) $\frac{a}{a'} \neq \frac{b}{b'}$

(دو خط منطبق بر هم) $\frac{a}{a'} = \frac{b}{b'} , c = c'$

(دو خط موازی) $\frac{a}{a'} = \frac{b}{b'}$

معادله خط گذرنده از نقاط $A(X_A , Y_A)$ و $B(X_B , Y_B)$:

$$\frac{Y - Y_A}{X - X_A} = \frac{Y_B - Y_A}{X_B - X_A}$$

نکته: شیب خطی که از دو نقطه $A\begin{vmatrix} x_A \\ y_A \end{vmatrix}$ و $B\begin{vmatrix} x_B \\ y_B \end{vmatrix}$ می‌گذرد برابر است با:

$$m_{AB} = \frac{y_B - y_A}{x_B - x_A}$$

نکته ۳۴: شیب یک خط همان تانژانت زاویه‌ای است که آن خط با جهت مثبت محور x ها می‌سازد یا بعبارت دیگر می‌توان شیب را نسبت تغییرات y به تغییرات x بیان کرد .

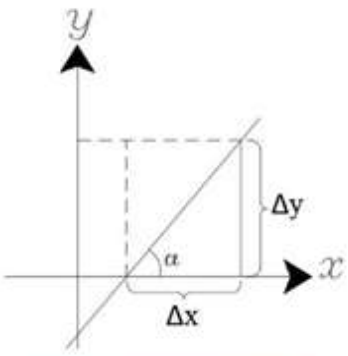

www.e-estekhdam.com

$$m = \text{tg}\,\alpha = \frac{\Delta y}{\Delta x}$$

اگر بردارهای $\vec{U} = (X_1.Y_1.Z_1)$ و $\vec{V} = (X_2.Y_2.Z_2)$ دو بردارمفروض باشند، داریم:

ضرب اسکالر یا نقطه ای دو بردار:

$$\vec{U}.\vec{V} = |\vec{U}|.|\vec{V}|\cos\theta = X_1X_2 + Y_1Y_2 + Z_1Z_2$$

ضرب خارجی دو بردار:

$$\vec{U}\times\vec{V} = \left(\begin{vmatrix} Y_1 & Z_1 \\ Y_2 & Z_2 \end{vmatrix}.-\begin{vmatrix} X_1 & Z_1 \\ X_2 & Z_2 \end{vmatrix}.\begin{vmatrix} X_1 & Y_1 \\ X_2 & Y_2 \end{vmatrix}\right).\ |\vec{U}\times\vec{V}| = |\vec{U}|.|\vec{V}|\sin\theta$$

نکته: معادله خطی که از دو نقطه $A\begin{vmatrix} x_A \\ y_A \end{vmatrix}$ و $B\begin{vmatrix} x_B \\ y_B \end{vmatrix}$ می‌گذرد برابر است با:

$$y - y_A = \frac{y_B - y_A}{x_B - x_A}(x - x_A)$$

نکته: برای آنکه دو خط موازی باشند، باید شیبهای آن دو خط با هم برابر باشند.

نکته: برای آنکه دو خط بر هم عمود باشند، باید حاصل‌ضرب شیب‌های دو خط برابر (۱-) باشد

نکته: برای آنکه دو خط به معادلات $ax + by + c = 0$ و $a'x + b'y + c' = 0$ بر هم منطبق باشند باید $\frac{a}{a'} = \frac{b}{b'} = \frac{c}{c'}$ باشد.

نکته: برای تعیین زاویه بین دو خط از فرمول $\text{tg}\,\alpha = \pm\frac{m-m'}{1+mm'}$ استفاده می‌کنیم.

تذکر: برای تعیین مختصات محل برخورد دو خط کافی است معادله دو خط را در یک دستگاه حل نماییم.

نکته: شرط آنکه سه نقطه $A\begin{vmatrix} x_A \\ y_A \end{vmatrix}$ و $B\begin{vmatrix} x_B \\ y_B \end{vmatrix}$ و $C\begin{vmatrix} x_C \\ y_C \end{vmatrix}$ بر روی یک خط راست واقع باشند آن است که $m_{AB} = m_{AC}$ به عبارت دیگر $\frac{y_B - y_A}{x_B - x_A} = \frac{y_C - y_A}{x_C - x_A}$

نکته: فاصله نقطه $A\begin{vmatrix} x_A \\ y_A \end{vmatrix}$ از خط D به معادله $ax + by + c = 0$ برابر است با:

$$d = \frac{|ax_A + by_A + c|}{\sqrt{a^2 + b^2}}$$

نکته: فاصله دو خط موازی به معادلات $ax+by+c=0$ و $ax+by+c'=0$ برابر است با:

$$d=\frac{|c-c'|}{\sqrt{a^2+b^2}}$$

نکته شماره ۱۱ تابع

معمولا تابع f از A به B را به صورت زیر و با صورت $Y=f_{(X)}$ نمایش می‌دهیم:

$$\begin{cases} f: A\to B \\ f=\{(x.y)|y=f_{(X)}\ .x\in A\ .y\in B\} \end{cases}$$

جبر توابع(اعمال روی توابع)

$$(f\pm g)(x)=f_{(x)}\pm g_{(x)}\quad .\quad (f.g)_{(x)}=f_{(x)}.g_{(x)}\ ;x\in D_f\cap D_g$$

$$\left(\frac{f}{g}\right)_{(x)}=\frac{f_{(x)}}{g_{(x)}}\quad ;\quad x\in D_f\cap D_g-\{x|g_{(x)}=0\}$$

ترکیب توابع

توابع f و g را در نظر بگیرید. ترکیب f و g به صورت زیر می‌باشد:

$$(fog)_{(x)}=f\left(g_{(x)}\right)$$

$$D_{fog}=\{x\in D_g|g_{(x)}\in D_f\}$$

تابع زوج و فرد

تابع فرد: $\forall_X\ .-x\in D_f\Rightarrow f_{(X)}=-f_{(-X)}$

تابع زوج: $\forall_X\ .-x\in D_f\Rightarrow f_{(X)}=f_{(-X)}$

تابع پوشا: تابع $y=f_{(x)}$ را پوشا می‌گوییم هرگاه به ازای هر y متعلق به برد تابع عضوی مانند x به سمت x_0 میل کند، $f_{(x)}$ نیز به سمت L میل می‌کند، L را حد تابع $f_{(x)}$ می‌گوییم و می‌نویسیم: $\lim\limits_{x\to x_0} f_{(x)}=L$

نکته شماره ۱۲ قضایای حد و پیوستگی

$\lim\limits_{x\to a} c=c$ (c عدد ثابت) $\qquad \lim\limits_{x\to a}(mx+b)=ma+b$

$$\lim_{x\to a} f_{(x)}=L\ ,\ \lim_{x\to a} g_{(x)}=M\Rightarrow \lim_{x\to a}\left[f_{(x)}\pm g_{(x)}\right]=L\pm M$$

$$\lim_{x\to a} f_{(x)}=L\ ,\ \lim_{x\to a} g_{(x)}=M\Rightarrow \lim_{x\to a}\left[f_{(x)}.g_{(x)}\right]=L.M$$

$$\lim_{x\to a} f_{(x)}=L\ ,\ \lim_{x\to a} g_{(x)}=M\ ,M\neq 0\Rightarrow \lim_{x\to a}\left[\frac{f_{(x)}}{g_{(x)}}\right]=\frac{L}{M}$$

$$\lim_{x\to a} f_{(x)}=L\xrightarrow{n\in(\{0\}\cup N)}\lim_{x\to a}\left[f_{(x)}\right]^n=L^n$$

$$\lim_{x\to a} f_{(x)}=L\xrightarrow{L\geq 0\ ,n=2k}\lim_{x\to a}\sqrt[n]{f_{(x)}}=\sqrt[n]{L}$$

$$\lim_{x\to a^0} f_{(x)} = L \Leftrightarrow \lim_{x\to a^+} f_{(x)} = \lim_{x\to a^-} f_{(x)} = L$$

هم ارزی و نکات حد:

$$\lim_{x\to\pm\infty} (a_0x^n + a_1x^{n-1} + \cdots + a_n) = \lim_{x\to\pm\infty} a_0x^n$$

$$\lim_{x\to\pm\infty} \left(1+\frac{a}{x}\right)^{bx} = e^{ab} \;.\; \lim_{x\to\pm\infty} (1+ax)^{\frac{b}{x}} = e^{ab} \;.\; \lim_{x\to 0^+} \frac{1}{x} = +\infty \;.\; \lim_{x\to 0^-} \frac{1}{x} = -\infty$$

$$x \to \pm\infty \Rightarrow \sqrt[p]{ax^p + bx^{p-1} + \cdots} \cong \pm\sqrt[p]{a}\left(x + \frac{b}{ap}\right) \;.\; p = 2k \;.\; k = 1.2.3. \ldots.$$

$$x \to \infty \Rightarrow \sqrt[p]{ax^p + bx^{p-1} + \cdots} \cong \sqrt[p]{a}\left(x + \frac{b}{ap}\right) \;.\; p = 2k+1 \;.\; k = 1.2.3. \ldots.$$

$$x \to \pm\infty \Rightarrow \sqrt{ax^2 + bx \quad + c} \cong \sqrt{a}\left|x + \frac{b}{2a}\right|$$

$$\lim_{x\to 0} \frac{\sin x}{x} = 1 \;.\; \lim_{x\to 0} \frac{\sin^{-1} x}{x} = 1 \;.\; \lim_{x\to 0} \frac{\tan x}{x} = 1 \;.\; \lim_{x\to 0} \frac{\tan^{-1} x}{x} = 1 \;.\; \lim_{x\to 0} \frac{\ln(1+x)}{x} = 1$$

$$x \to 0 \Rightarrow \tan x - x \cong \frac{1}{3}x^3 \;.\; \tan x - \sin x \cong \frac{1}{2}x^{33} \;.\; 1 - \cos^m x \cong \frac{mx^2}{2} \;.\; x - \sin x \cong \frac{1}{6}x^3$$

نکته شماره ۱۳ مشتق

$$Y = f_{(x)} \Rightarrow \lim_{x\to a} \frac{f_{(x)} - f_{(a)}}{x-a} \Rightarrow f'_{(a)} = \lim_{x\to a} \frac{f_{(x)} - f_{(a)}}{x-a} = \lim_{h\to 0} \frac{f_{(a+h)} - f_{(a)}}{h}$$

حد راست: $\lim_{x\to a^+} \frac{f_{(x)}-f_{(a)}}{x-a} \Rightarrow f'^{+}_{(a)}$

حد چپ: $\lim_{x\to a^-} \frac{f_{(x)}-f_{(a)}}{x-a} \Rightarrow f'^{-}_{(a)}$

هرگاه تابعی در یک نقطه مانند a دارای مشتق چپ و راست بوده و این دو مشتق باهم برابر باشند، می‌گوییم تابع در نقطه a دارای مشتق است.

$$f'^{-}_{(a)} = f'^{+}_{(a)} = f'_{(a)}$$

قواعد مشتق گیری

Y (تابع)	Y' (مشتق)	Y (تابع)	Y' (مشتق)
C	۰	$m\sin^n u$	$mnu'\sin^{n-1}u\cos u$
mx^n	mnx^{n-1}	$m\cos^n u$	$-mnu'\cos^{n-1}u\sin u$
mu^n	$mnu'u^{n-1}$	$m\,tg^n u$	$mnu'tg^{n-1}u(1+tg^2u)$
$u.v$	$u'v+v'u$	$m\,cotg^n u$	$-mnu'cotg^{n-1}u(1+cotg^2u)$
$\frac{u}{v}$	$\frac{u'v-v'u}{v^2}$	Arc sinx	$\frac{1}{\sqrt{1-x^2}}$
$\sqrt[m]{u^n}$	$\frac{nu'}{m\sqrt[m]{u^{m-n}}}$	Arc cosx	$\frac{-1}{\sqrt{1-x^2}}$
me^u	$mu'e^n$	Arc t gx	$\frac{1}{1+x^2}$
me^x	me^x	Arc cotgx	$\frac{-1}{1+x^2}$
mLnu	$m\left(\frac{u'}{u}\right)$	Arc sin u	$\frac{u'}{\sqrt{1-u^2}}$
mLnx	$m\left(\frac{1}{x}\right)$	Arc cos u	$\frac{-u'}{\sqrt{1-u^2}}$
ma^u	$mu'a^uLna$	Arc tg u	$\frac{u'}{u^2}$
$m\log_a u$	$m\left(\frac{u'}{uLna}\right)=m\left(\frac{u'}{u}\right)\log_a e$	Arc cotg u	$\frac{-u'}{1+u^2}$
sin x	cos x	Shu	$u'Chu$
cos x	$-\sin x$	Chu	$u'Shu$
tan x	$1+tg^2x$	Thu	$u'(1-Th^2u)$
cot x	$-(1+cotg^2x)$	Cothu	$u'(1-Coth^2u)$
sin u	$u'\cos u$	ArcShu	$\frac{u'}{\sqrt{u^2+1}}$
cos u	$-u'\sin u$	ArcChu	$\frac{u'}{\sqrt{u^2-1}}$
tan u	$u'(1+tg^2u)$	ArcThu	$\frac{u'}{1-u^2}$
cot u	$-u'(1+cotg^2u)$	ArcCothu	$\frac{u'}{1-u^2}$

مشتق تابع ضمنی:

$$f_{(x.y)} = 0 \Rightarrow y'_x = -\frac{f'_x}{f'_y} \Rightarrow y'_x = -\frac{\text{مشتق جملات نسبت به } x}{\text{مشتق جملات نسبت به } y}$$

مشتق توابع معکوس:

$$y = f_{(x)} \,.\, f^{-1}{}_{(x)} \Rightarrow (f^{-1})'_{(f_{(a)})} = \frac{1}{(f)'(a)}$$

مشتق تابع پارامتری:

$$x = x(t).\, u = y(t) \Rightarrow y' = \frac{(dy/dt)}{(dx/dt)}$$

مشتق توابع $u(x)^{v(x)}$:

$$u(x)^{v(x)} \Rightarrow y' = u^v \left[v' Lnu + \frac{u'v}{u}\right]$$

گرادیان یک تابع:

$$f(x.\, y.\, z) \Rightarrow \text{grad } f = \nabla f = \left(\frac{\delta f}{\delta x} \,.\, \frac{\delta f}{\delta y} \,.\, \frac{\delta f}{\delta z}\right)$$

دیورژانس یک تابع برداری:

$$\vec{F} = (P.\, Q.\, R) \Rightarrow \text{div } \vec{F} = \nabla.\vec{F} = \frac{\delta P}{\delta x} + \frac{\delta Q}{\delta y} + \frac{\delta R}{\delta z}$$

کرل یک تابع برداری $(\vec{F} = (P.\, Q.\, R))$:

$$\text{curl } \vec{F} = \nabla \times \vec{F} = \begin{vmatrix} \vec{i} & \vec{j} & \vec{k} \\ \frac{\delta}{\delta x} & \frac{\delta}{\delta y} & \frac{\delta}{\delta z} \\ P & Q & R \end{vmatrix} = \left(\frac{\delta R}{\delta y} - \frac{\delta Q}{\delta z}\right)\vec{i} + \left(\frac{\delta P}{\delta z} - \frac{\delta Q}{\delta x}\right)\vec{j} + \left(\frac{\delta Q}{\delta x} - \frac{\delta P}{\delta y}\right)\vec{k}$$

عملگر لاپلاس:

$$\nabla^2 f = \frac{\delta^2 f}{\delta^2 x} + \frac{\delta^2 f}{\delta^2 y} + \frac{\delta^2 f}{\delta^2 z}$$

نکته:

$$\text{div}(\text{curl } \vec{F}) = \nabla.(\nabla \times \vec{F}) = 0 \,.\, \text{curl}(\text{grad } \vec{F}) = \nabla \times (\nabla f) = 0$$

$$\text{div (grad f)} = \nabla.(\nabla f) = \nabla^2 f.\, \text{curl}(\text{curl } \vec{F}) = \text{grad}\,(\text{div } \vec{F}) - \nabla^2 \vec{F} = \nabla(\nabla.\vec{F}) - \nabla^2 \vec{F}$$

نکته شماره ۱۴ انتگرال و کاربرد انتگرال

$F'(x) = f(x) \Rightarrow \int f(x)d(x) = F(x) + c$ $\quad (\int f(x)d(x))' = f(x)$

$\int kf(x)dx = k\int f(\mathbf{x})\mathbf{dx}$ $\quad \int [f(\mathbf{x}) \pm \mathbf{g}(\mathbf{x})]\,dx = \int f(\mathbf{x})\mathbf{dx} \pm \int \mathbf{g}(\mathbf{x})\mathbf{dx}$

$\int f(ax)dx = \frac{1}{a}F(ax) + c$ $\quad \int f(ax+b)dx = \frac{1}{a}F(ax+b) + c$

$\int f(x)f'^{(x)}dx = \frac{1}{2}f^2(x) + c$ $\quad \int \frac{f'(x)}{f(x)}dx = \ln|f(x)| + c$

$x = u(t) \Rightarrow \int f(x)dx = \int f(u_{(t)})u'9t)dt$ $\quad \leftarrow$ انتگرال گیری به روش تغییر متغیر

$\int udv = uv - \int vdu$ $\quad \leftarrow$ انتگرال گیری به روش جزء به جزء

$\int x^n dx = \frac{1}{n+1}x^{n+1} + c\,.\,n \neq -1$ $\quad \int (ax+b)^n dx = \frac{(ax+b)^{n+1}}{a(n+1)}x^{n-1} + c\,.\,n \neq -1$

$\int \frac{dx}{ax+b} = \frac{1}{a}\ln|ax+b| + c$ $\quad \int \frac{ax+b}{cx+d}dx = \frac{a}{c}x + \frac{bc-ad}{c^2}\ln|cx+d| + c$

$\int \frac{dx}{(x+a)(x+b)} = \frac{1}{a-b}\ln\left|\frac{ax+b}{x+a}\right| + c\,.\,a \neq b$ $\quad \int \frac{dx}{x^2-a^2} = \frac{1}{2a}\ln\left|\frac{x-a}{x+a}\right| + c$

$\int x^n \ln x dx = \frac{x^{n+1}}{n+1}\left[\ln x - \frac{1}{n+1}\right] + c$ $\quad \int e^{ax}\sin bx dx = \frac{e^{ax}}{a^2+b^2}[a\sin bx - b\cos bx] + c$

$\int e^{ax}\cos bx dx = \frac{e^{ax}}{a^2+b^2}[b\sin bx + a\cos bx] + c$ $\quad \int \frac{xdx}{\sqrt{ax+b}} = \frac{2(ax-2b)}{3a^2}\sqrt{ax+b} + c$

$\int \sin x dx = -\cos x + c$ $\quad \int \cos x dx = \sin x + c$

$\int \sin^2 x dx = \frac{x}{2} - \frac{1}{4}\sin 2x + c$ $\quad \int \cos^2 x dx = \frac{x}{2} + \frac{1}{4}\sin 2x + c$

$\int \frac{dx}{\sin x} = \ln\left|\tan\frac{x}{2}\right| + c$ $\quad \int \frac{dx}{\cos x} = \ln\left|\tan\left(\frac{x}{2} + \frac{\pi}{4}\right)\right| + c$

$\int \sin x\cos x dx = -\frac{1}{4}\cos 2x + c$ $\quad \int \sin^2 x\cos x dx = -\frac{1}{3}\sin^2 x + c$

$\int \sin^2 x\cos^2 x dx = \frac{x}{8} - \frac{1}{32}\sin 4x + c$ $\quad \int \tan x dx = -\ln|\cos x| + c$

$\int \sin x\cos^n x dx = \frac{\cos^{n+1}x}{n+1} + c$ $\quad \int \sin^n x\cos x dx = \frac{\sin^{n+1}x}{n+1} + c$

$\int Arcsin\, x dx = xArc\sin x + \sqrt{1-x^2} + c$ $\quad \int Arccos\, x dx = xArc\cos x - \sqrt{1-x^2} + c$

$\int Arctan\, x dx = xArc\tan x - \frac{1}{2}\ln(x^2+1) + c$ $\quad \int Arc\cot x dx = xArc\cot x + \frac{1}{2}\ln(x^2+1) + c$

سطح محصور بین منحنی $y=f(x)$ و خط های $x=a$ و $x=b$:

$$S = \left|\int_a^b f(x)dx\right|$$

جزوه
"طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن"

مولف: آیت الله سید علی خامنه ای

مشخصـــات

نام کتاب : جزوه طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن
بتافایل
درس معارف و اندیشه اسلامی
ویژه حیطه عمومی آزمون استخدامی آموزش و پرورش
همراه با ایستگاه های تستی، تدریس و آزمون آنلاین

فهرست مطالب

خلاصه کتاب..... ۷
مقدمه..... ۱۰
بخش اول: ایمان..... ۱۲
درسنامه ۱ ..... ۱۲
تعریف تقوا..... ۱۳
تعریف اطاعت..... ۱٤
ایستگاه تستی درسنامه ۱..... ۱۷
درسنامه ۲ ..... ۲۳

دوره آمادگی آزمون استخدامی آموزش و پرورش مهر ۱۴۰۴

حیطه عمومی
معارف و اندیشه های اسلامی و انقلابی
بخش اول
طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن
بخش دوم
همرزمان حسین (ع)

فصل اول:

ایـــــمان

با تـمرکز بر سـوره مبارکه
آل عمـران آیات ۱۳۲ تا ۱۳۴

سیدعلی خامنه‌ای در ۳۵ سالگی در ماه رمضان هر روز بعد از نماز ظهر و عصر با موضوع طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن سخنرانی می‌کرد. او مجموعه عقاید اسلامی را از زبان قرآن به گونه‌ای بیان می‌کرد که مردم به فکر ایجاد جامعه اسلامی نیز می‌افتادند.

ایمان، توحید، نبوت و ولایت چهار موضوعی بودند که در این سلسله سخنرانی ها با رویکردی بدیع و منسجم مورد بحث قرار گرفته بود و علاوه بر تبیین کلی مبانی اندیشه اسلامی، بن مایه های فکری مکتب امام خمینی(ره) و انقلاب اسلامی را نیز به خوبی نشان می داد.

مقام عظمی ولایت، ایمانِ واقعی را ایمانی می دانند که آگاهانه و مسئولیت‌پذیر باشد و آن را ارزشمند می دانند. ایمانی توأم با درک و شعور، ایمانی که از روی بصیرت، با چشم باز، بدون ترس از اشکال به وجود آمده باشد. سپس ایشان، توحید را معرفی کرده و می‌گویند نمود آن در زندگیِ فرد موحد این است که زیر بار سلطهٔ خدایان دروغین ـ اعم از ابلیس و طواغیت و هواهای نفسانی و ... ـ نرود. آن‌گاه برخی از ویژگی‌های یک جامعهٔ موحد را بیان می‌کنند.

بعد از توحید به سراغ نبوت می روند و از تعریف اصل نبوت و معرفی دشمنان آن، به تعهداتی که متوجه مسلمانانِ معتقد به اصل نبوت است، اشاره می‌کنند. در آخر هم با توجه به تاریخ انبیا و آیات قرآن، روشن می‌کنند که فرجامِ کار انبیا و پیروان انبیا چیزی جز پیروزی نیست. ایشان در مبحث ولایت، ابتدا به شرح مفهوم ولایت و ابعاد آن (پیوند درونیِ جامعهٔ اسلامی، نحوهٔ ارتباط با جوامع غیر مسلمان و پیوند بین امام و امت) می‌پردازند و بعضی از زوایای آن را تبیین می‌کنند.

برشی از متن کتاب طرح کلی اندیشه اسلامی

دین نمی‌گوید نیروهایت را متوقف بگذار! دین می‌گوید سرعت بگیر هرچه بیشتر، مسابقه بده هرچه زیادتر، اما به سوی چه؟ به سوی چیزی که شایسته توست، نه به سوی یک وجب آب و گل، نه به سوی فلان مبلغ ناچیز، نه به سوی زندگی مادی دنیا که هرچه باشد برای تو کوچک و کم است، ای انسان بزرگ! به سوی چیزی که با عظمت تو، با مقام تو سازگار باشد که انسان، عالیترین موجودات این جهان است. بزرگترین عظمتهای وجود، بعد از پروردگار، در همین کالبد کوچک و محدود است. ای انسان بزرگ! سرعت بگیر، مسابقه بده اما به سوی چه؟ "الی مغفرَةٍ مِنْ رَبِّکُم وَ جنةٍ"

سرعتت به سوی مغفرت پروردگار باشد، به سوی آن بهشت برین الهی باشد، که همه آسمان‌ها در مقابل او کوچکند، همه‌ی زمین در برابر او اندک است.

روح شما اگر در مقام تمثیل مانند جسمی باشد، هر گناهی که انجام می‌دهید، ضربتی بر روح وارد میکند و زخمی به وجود می‌آورد. چرا آقا؟ چرا می‌گوییم گناه ضربت بر روح است؟ برای خاطر اینکه روح باید تعالی پیدا کند و گناه هر آن چیزی است که روح انسانی را یک گام از تعالی و تکامل مورد نظرش بازمیدارد. در مقام مثل و تشبیه، می‌شود همین زخم زدن؛ همین شکاف را بر پیکره‌ی روح تو به‌وجود آوردن، این گناه که شد، این نقیصه انجام گرفت.

مقدمه

مباحث بسیار شیرین وجذاب درس طرح کلی اندیشه اسلامی در قرآن، برگرفته از سلسله جلسات مقام معظم رهبری (مدظلله العالی) تقدیم نگاه پر مهرتون می‌گردد.

➢طرح اسلام بصورت مسلک اجتماعی و دارای اصولی منسجم و یک آهنگ و ناظر به زندگی جمعی انسان‌هاست.

با توجه به اینکه در همه تحقیقاتی که توسط دانشمندان علوم دینی صورت گرفته است جای دو نکته در همه این تحقیقات حقیقتاً خالی به نظر می‌رسید یکی همین **مسلک اجتماعی بودن اسلام** و دیگری **اصول منسجم و یک‌آهنگ که ناظر به زندگی جمعی انسان‌هاست**، با توجه به این واقعیت می‌توان به طور خلاصه سه خصوصیت مهم را برای بحث‌ها و گزارش‌های فکری اسلامی ضروری دانست که شایسته است متفکران آگاه و مسئول به این سه نکته توجه کنند:

اول: اینکه معارف و دستگاه فکری اسلام نازل **به تکالیف عملی** به ویژه **زندگی اجتماعی** باشد و هر یک از مباحث نظری از این دیدگاه، که چه طرحی برای زندگی انسان و چه هدفی برای بودن او و چه راهی برای رسیدن به این هدف را ارائه می دهد مورد بررسی و تحقیق قرار دهد.

دوم: اینکه طرح کلی و همه جانبه دین به صورت یک ایدئولوژی کامل و بی ابهام و دارای ابعاد **متناسب با زندگی چند بعدی انسان** در مسائل فکری و تحقیقات علمی مورد توجه قرار گیرد.

سوم: اینکه در استنباط و فهم اصول اساسی مدارک و متون اساسی دین **اصل و منبع** باشد نه سلیقه ها و نظرهای شخصی یا اندوخته‌های ذهن که مهم‌ترین منبع برای تحقیقات دینی و علمی قرآن می‌باشد.

کتاب طرح کلی با چنین رویکردی در دسترس شما علاقمندان قرار گرفته است.

درسنامه ۱

آیا در اسلام هم چنین کاری که رهبانیت مسیحی کردند وجود دارد یا خیر؟
جواب کاملاً روشن است عالِم اسلامی همانی است که سعی می‌کند که بگیرد یک غریق را.

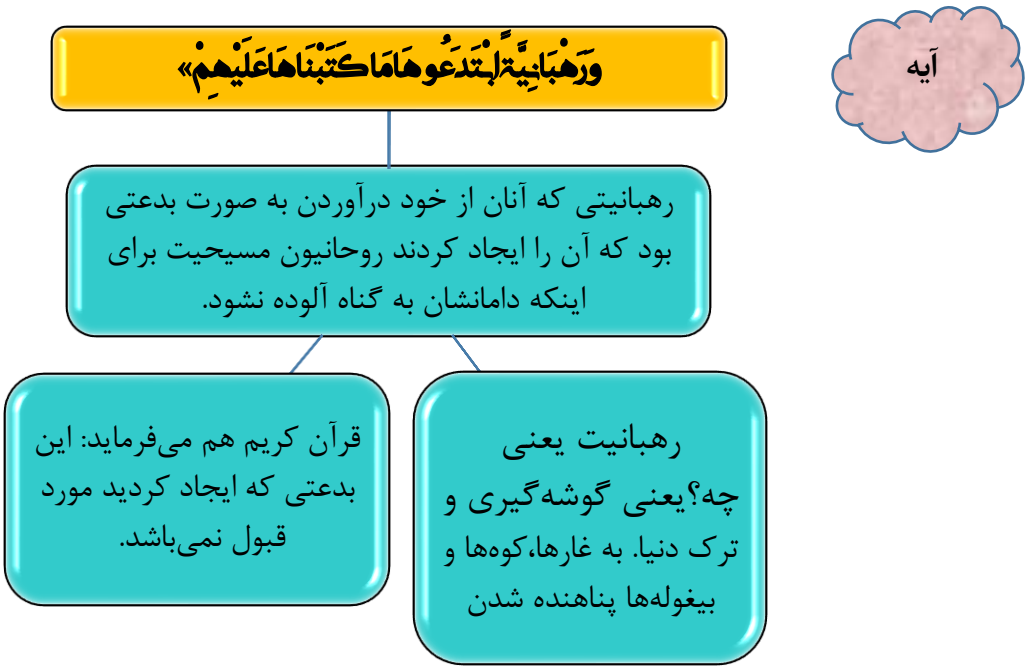

خلاصه ایی از تقوا: عالم اسلامی فرار نمی کند (رهبانیت) بلکه با استفاده از تجهیزات لازم و پوشیدن زره در مقابل آسیب گناه، برای دستگیری از گناهکاران وارد منطقه گناه شود.

❖معنای تقوا چیست؟

آیا تقوا مقدمه و وسیله‌ای برای پیروزی هست یا نیست؟

تقوا وسیله پیروزی است. آن کسی که می‌خواهد وارد منطقه وَبا زده شود یعنی منطقه گناه و دیگران را نجات دهد آن وقت است به پیروزی می‌رسد که خود متقی باشد آیه قرآن می‌فرماید «**وَ تَّقوا الله**» تقوای خدا پیشه کنید «**لَعلَکُم تُفلِحُون**» تا اینکه پیروزمند و رستگار گردید.

در زمان پیغمبر هم بودند کسانی که در جبهه مقابله با او می‌جنگیدند اما ادعا می کردند نحن ابناء الله بلکه بالاتر از پیغمبر، که ما فرزندان و پسران خدا هستیم

پس اگر در آیه نمی گفت اطلاعت از پیغمبر را، دشمنان پیغمبر هم می گفتندما مطیع خداییم .پس باید مشخص شود که اطاعت از خدا یعنی چه؟

آن کسانی که خود را بنده خدا می دانند اما بنده فرمان قانون خدا نیستند،عمل به قانون نمی کنند و ملتزم به لوازم بندگی نیستند، در زمره اطاعت کنندگان از خدا نمی باشند.

پس در صورتی ما می توانیم بگوییم ملتزم به لوازم بندگی هستیم که اطاعت از خدا و پیامبر را داشته باشیم

وَ أَطِيعُوا اللّهَ وَ الرَّسُولَ

لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

«لعلکم ترحمون»: شاید مورد رحم خدا قرار بگیرید.

رحم خدا یعنی چه؟

رحم خدا یعنی: **اینکه ملتی به مسئولیت خودش عمل کند** طبق بیان قرآن خدا آن وقتی به مردم رحم می کند که او را اطاعت کنند، و تکالیف به خود را انجام دهند.

اطاعت کنید خدا و رسول را شاید مورد رحمت خدا قرار بگیرید

اطاعت از خدا به چه معناست :

یعنی تمام تکالیف و حجت‌های الهی را که بر دوشمان هست و حمل می‌کنیم؛ آنچه را که بر عهده ما نهاده شده است انجام دهیم

آیه شریفه:مومنان کسانی هستند که وقتی میان آنان مشاجره به وقوع می‌پیوندد، به پیامبر رجوع می‌کنند و چون پیامبر حکمی را صادر کرد، آن را می‌پذیرند.

پس اطاعت یعنی تسلیم فرمان امر الهی اگر یک عده جمعیت به این صورت تحت فرمان خدا قرار بگیرند آن وقت است که رحمت پروردگار شامل حال آنان خواهد شد.

کمترین غبار کدورتی هم بر روح آنها و دل آنها بر جای نمی‌گذارد «وَ يُسَلِّمُوا تَسليما» تسلیم فرمان تو

توسعه و مبانی تمدن غرب

حیطه عمومی
تاریخ و فرهنگ تمدن

www.BetaFile.ir

توسعه و مبانی تمدن غرب

مقدمه:

* کتاب توسعه و مبانی تمدن غرب نوشته‌ی شهید مرتضی آوینی از جمله آثار برجسته‌ی این متفکر و نویسنده‌ی شهیر است. این کتاب که در قالب ۱۹ فصل نگاشته شده، به بررسی مفهوم توسعه و ریشه‌یابی آن در بستر تاریخ و اندیشه غرب می‌پردازد. محور اصلی بحث در این کتاب، حول نقد و بررسی مفهوم توسعه در دنیای غرب می‌چرخد. آوینی در این اثر، به واکاوی مبانی فلسفی، تاریخی و معرفتی تمدن غرب می‌پردازد و نشان می‌دهد که چگونه این تمدن، مفهوم توسعه را بر پایه اومانیسم، سکولاریسم و مدرنیته بنا نهاده است.

درســنامه ۱

معنای توسعه:

* توسعه اگر نخستین سوغات غرب برای ما نباشد، از اولین ره آوردهای غربگرایی و غرب زدگی در کشور ماست. برای دریافت معنای توسعه باید مفهوم کلمه ترقی را دریافت چرا که اصولاً همین اندیشه ترقی اجتناب ناپذیر بشر است که مبنای توسعه تمدن کنونی بشر در ابعاد مادی و حیوانی وجود او قرار گرفته است. برادران ساده دل مسلمان، لفظ توسعه یا ترقی را با معنای رشد و تعالی در قرآن مرادف می‌گیرند.

* رشد و ترکیبات مختلف آن مجموعاً ۱۰ بار در قرآن مجید آمده است و آیه مبارکه‌ای که بیشتر از دیگران مورد استناد قرار گرفته آیه ۲۵۶ از سوره بقره است که رشد را صراحتاً در مقابل غی قرار داده است.« **لا إِكْراهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَي** »

۱ـ راه رشد یا همان سبیل الرشاد راهی است که انسان را بسوی علت غایی وجود خویش و آن هدف خاصی که از آفرینش مقصود پروردگار متعال بوده است، هدایت می‌کند و آن را "راه صلاح" ترجمه کرده‌اند. پس راه رشد هرگز به معنای توسعه یا ترقی نیست.

۲ـ لفظ توسعه ثلاثی از ریشه وسع و به معنای ایجاد وسع و فراخی است. خود این لفظ ترجمه یک کلمه فرنگی است.

۳ـ منظور از توسعه امروز صرفاً توسعه اقتصادی با معیارها و موازین خاصی است.

۴ـ منظور از توسعه فرهنگی، فرهنگی است که در خدمت توسعه اقتصادی قرار بگیرد.

۵- مفهوم اجمالی توسعه← ایجاد فراخی و رفاه بیشتر در زندگی مادی انسان و پیشبرد او در جهت تمتع هر چه بیشتر از مواهب طبیعی

❖روش غرب برای تفهیم ضرورت توسعه:

* درغرب همواره برای تفهیم ضرورت توسعه دو تصویر برای انسان می‌سازند و او را وادار می‌دارند که این دو تصویر را با یکدیگر مقایسه کنند.

تصویر اول ؛ جامعه ای انسانی را نمایش می‌دهند که درمحیط های روستایی کثیف بدون بهداشت و لوازم اولیه زندگی در جنگ با عوامل ناسازگار طبیعی مثل سیل و قحطی و اسیر امراض همراه با فقر غذایی و بیسوادی در خوف دائم بسر می‌برد.

تصویردوم ؛ جامعه انسان دیگری را نشان می‌دهد که در شهری صنعتی یا نیمه صنعتی برخوردار از بهداشت و ارتباط فردی و جمعی در وضعیتی مطلوب بدون ترس زندگی می‌کند.

* که با مقایسه دو تصویر می‌توان فهمید که بدون شک زندگی در تصویر دوم بهتر است اما این مقایسه از ریشه غلط است در تصویر اول جامعه تجسم یافته که هر چند روستایی و طبیعی است اما از آرمان‌های حیاتی اسلام و احکام آن به طور کامل دور افتاده حال آنکه تصویر دوم کاملا غیرواقعی و خیالی است از جامعه‌ای صنعتی و ایده‌آل که پارامترهای عدم اعتدال روانی، فساد جنسی و اخلاقی، کفر و شرک و ... از مجموعه عوامل آن پاک شده است.

❖آیا می‌توان معنای توسعه را با مفهوم تکامل و تعالی در اسلام انطباق بخشید؟

* خیر، مفهوم تکامل و تعالی در قرآن اصالتا به ابعاد روحانی و معنوی وجود بشر است که بازگشت دارد و این تکامل روحانی با توسعه مادی بشر ملازمه ندارد بلکه برعکس ثروت و استقلال در قناعت است و صحت در اعتدال و پرهیز از تمتع، و تعالی در از خودگذشتگی و ایثار و سلامت نفس در غلبه بر امیال نفسانی است. مقصود این نیست که در اسلام روح و جسم و معنا و ماده در تعارض با یکدیگرند بلکه این‌ها در اصل و ریشه متحدند اما چون هر یک از قوای چهارگانه‌ی شهوت و غضب و وهم و عقل منفردا از سایر قوا سعی می‌کنند که حاکمیت کل وجود بشر و شخصیت او را در کف خویش بگیرند باید برای ایجاد اعتدال در میان این قوا از افراط و تفریط در ارضای تمایلات و خواهش‌های آنان پرهیز کرد.

* منتهای حرکت تکاملی انسان و جهان و تاریخ در قرآن، الله است و این معنا در بسیاری از آیات قرآن مجید با تعبیراتی گوناگون همچون "الی ربک المنتهی" "إلی الله المصیر" "ان الی ربک الرجعی" "الیه راجعون" بیان شده است.

* تکامل و تعالی در معارف اسلام به یک حرکت همه جانبه که در آن بعد فرهنگی و معنوی دارای اصالت است بر می‌گردند و حال آنکه در غرب تکامل به تطور انسان از صورتهای پست تر حیوانی به صورت‌های تکامل یافته اطلاق می‌شود.

* حرکت به سوی تکامل و تعالی در اسلام لزوما با توسعه ی مادی و اقتصادی همراه نیست و بلکه بالعکس تعالی معنوی با قناعت و زهد و مصرف کمتر و ملازمه دارد.

* اگر حکومت اسلامی بخواهد برای رشد و تکامل انسانی برنامه‌ریزی کند، اصالتا باید به ابعاد معنوی و روحانی وجود بشر توجه پیدا کند و در مرحله اول موانعی را که راه تعالی و روحانی بشر به سوی خدا را سد کرده‌اند از سر راه بردارد و از جمله این موانع فقر مادی است. لذا توجه به از بین بردن فقر مادی امری تبعی است نه اصلی و همچنین هدف از آن دستیابی به عدالت اجتماعی نه توسعه.

❖فرق بین امور اصلی و تبعی:

* امور اصلی خودشان لزوما و اصالتا به عنوان محور و مبنای عمل مورد توجه قرار می‌گیرند حال آنکه امور تبعی فرعی و کفایی هستند.

* برای مثال وظیفه‌ی اصلی حکومت اسلامی‌تزکیه و تعلیم اجتماع است اما چون فقر و فقدان عدالت اجتماعی مانعی عظیم در برابر این هدف اصلی است، بالتبع از بین بردن فقر و سایر موانع می‌پردازد و به طور موازی درجهت تکامل و تعالی معنوی جامعه برنامه ریزی می‌کند.

* آموزش و فرهنگ در خدمت رفع محرومیت ها و از بین بردن فقر قرار نمی‌گیرد، بلکه مبارزه با فقر در خدمت اعتلای معنوی وفرهنگی است. حال اگر مبارزه بافقر مادی به عنوان محور ک اصل اتخاذ شود آنگاه آموزش و فرهنگ نیز به عنوان امور تبعی در خدمت آن قرار خواهندگرفت ؛اما اگر اعتلای فرهنگی یعنی تزکیه و تعلیم، محور و اصل قرار بگیرد، آنگاه مبارزه با فقر به عنوان امری تبعی و مانعی بر سر راه تکامل و تعالی معنوی لحاظ خواهد شد.

* **نکته:** هدف حکومت اسلامی‌در مبارزه با فقر ،دستیابی به عدالت اجتماعی است نه توسعه.

❖توسعه یافتگی، اوتوپیای قرن حاضر:

شناخت انسان از جهان و خویشتن درمجموع منتهی به بینشی کلی می‌شود که آرمان ها از آن نتیجه می‌شوند. این بینش کلی پشتوانه همه اعمال و رفتار و سخنان انسان قرار می‌گیرد.

ارزش گذاری انسان بر روی پدیده های اطراف خویش نیز از همین بینش کلی و آرمان های زاییده از آن نتیجه می‌شود. امروزه در زبان رایج سیاست، ملل جهان را به دو دسته تقسیم می‌کنند توسعه یافته و توسعه نیافته، با معیار توسعه انسان‌ها دو دسته بیشتر نیستند فقیر و ثروتمند و میزان فقر و غنا نیز مصرف است. فقر در اسلام مضموم است و مسلماً جامعه آرمانی مسلمانان جامعه فقیری نیست.

انسان موجودی آرمان طلب و مطلق گراست. آرمان دورنمایی است که انسان در فراسوی حیات خویش تصور و تجسم می‌کند و آنگاه راه زندگی خویش را به گونه ای انتخاب می‌کند که به آن آرمان متصور برسد. شناخت انسان از جهان و خویشتن در مجموع منتهی به بینشی کلی میشود که آرمان‌ها از آن نتیجه می‌شوند. این بینش کلی که شامل شناخت انسان از جهان و خویشتن است.

* آرمان‌ها همواره علت غایی حرکت‌های فردی و اجتماعی بشر هستند.

* هدف، آن غایت مشخصی است که انسان فرا راه خویش تصور می‌کند و مسیر خود را به گونه‌ای پیش می‌گیرد که بدان دست یابد. اهداف انسان باتوجه به خواسته ها و نیازهایش انتخاب می‌شوند و گذشته از آنکه این خواسته ها ممکن است حقیقی یا کاذب باشند، هدف اصلی یا آرمان او نقطه ای است که انسان جواب تمامی‌خواسته هایش را در آن جستجو می‌کند با توجه به همین فطرت است که قرآن می فرماید: "لقد کان لکم فی رسول الله اسوۀ حسنۀ" اگر بشر از اسوه های حسنه اعراض کند به ناچار به سوی ائمه ی کفر خواهد گرایید. علت وضع کلمه "امام "نیز همین است ؛ امام به معنای پیشوا، آرمان وجودی بشر، وآن غایتی است که همه ی صفات تکاملی انسان در وجود او تبلور یافته است. تبلیغات شیطانی غرب در نهاد خلقت او موجود است، سو استفاده می‌کند و با آفریدن قهرمانان کاذب برای اصناف مختلف جامعه را به هر جانبی که می‌خواهد سوق می‌دهد.

❖نکات پیرامون مصرف:

* مصرف یکی از ارکان نظام اقتصادی غرب است چرا که اصولاً عرضه و تولید بیشتر هنگام ضرورت پیدا می‌کند که تقاضا و مصرف بیشتر در جامعه موجود باشد و تقاضا و مصرف بیشتر نیز مستقیماً بر تبلیغات مبتنی است.

* نیازهای حقیقی بشر محدود است و وقتی از حد طبیعی اشباع سیر شدن گذشت دیگر در وجود او میل و گرایشی برای مصرف باقی نمی‌ماند بنابراین تنها راه‌هایی که برای تشویق و ترغیب جامعه به مصرف بیشتر باقی می‌ماند این است که از یک سو کالاهای مصرفی جلا و تزیین و تنوع بیشتری پیدا کنند و از سوی دیگر با ایجاد گرایش‌های انحرافی مثل مدگرایی و تجدد طلبی و....در او تقاضای بیشتری برای مصرف ایجاد کنیم.

* راه سومی‌نیز وجود دارد: توسعه بازار و جستجوی بازارهای جدید یعنی همان انگیزه‌ای که به استعمار نو منتهی شده است.

* **قهرمان سازی** یکی از ارکان محتوایی تبلیغات غرب و راهی است که دولت های استکباری و سلاطین امپراتوری های اقتصادی دنیا برای تعدیل و تنظیم مؤلفه های اجتماعی در جهت تمایلات و اهوای شیطانی خویش یافته‌اند .تاریخ تبلیغات سینمایی و تلویزیونی غرب با فرار از واقع گرایی در قالب شخصیت‌های مضحکی مثل لورل وهاردی آغاز می‌شود و.... با عبور از مرحلۀ بازسازی اسطوره های افسانه‌ای یونان باستان پای به

مرحله‌ی قهرمان سازی در جهت بنیانگذاری نظام ارزشی سرمایه داری و تعدیل و کنترل واکنش‌های روانی واجتماعی مخالف با آن می‌گذارد و در این مرحله، بررسی قهرمان های مخلوق تبلیغات می‌تواند مسیر اجتماعی غرب را در مسیر قبول ارزش های نوین سرمایه داری به ما نشان دهد. خلق شخصیت های (کازانوایی) و ژیگولو که مظهر کامجویی هستند تصادفی نیست. لفظ " کرنلی" که به نوعی آرایش مو اطلاق می‌شود از اسم هنرپیشهٔ قدیمی‌آمریکایی کرنل وایلد گرفته شده است.

* حکومت آمریکا برای آماده ساختن افکار و ارواح مردم سراسر دنیا و مخصوصاً جامعه آمریکا برای جنایت و خونریزی‌هایی که در ویتنام انجام می‌شد ناچار بود که از قهرمان سازی‌های تبلیغاتی استفاده کند اکنون نیز «رمبو» بت جدید آمریکا که یک سرباز بازگشته از جنگ ویتنام است همین وظیفه را بر عهده دارد.

* تقلید که یک نیاز ذاتی بشریست از یک طرف در جامعه شیعیان به وحدت و یکپارچگی جامعه در اطاعت از احکام شرع و عقلی انجامد، اما از طرف دیگر همین خصوصیت فطری تقلید آن کار را بدانجا می‌کشاند که این گفته مصداق پیدا می‌کند :خلق را تقلیدشان بر باد داد.

* اجتماع و تاریخ هرچند دو ماهیت کلی هستند که به مثابه دو ارگانیسم زنده با آغاز و پایان و سیر حیاتی مشخص اعتبار می‌شوند اما واقعیت آنها مبتنی بر وجود افراد است. تاریخ نیز همچون افراد حرکت خویش را در مطابقت با آرمان‌های معینی پیدا می‌کنند. به تعبیر غربی، اتوپیای افلاطونی، غایت حاکمیت انسان بر کره زمین است، حال آنکه حکومت جهانی عدل برای مسلمانان آرمانی است که در حاکمیت احکام خدا بر اجتماع بشر معنا پیدا می‌کند. همین دو آرمان یا ایده آل تاریخی است که یکی به تمدن غرب وسیطره ی شیطانی آن درجهت تمتع هرچه بیشتر از نعمات و لذایذ دنیایی می‌انجامد و دیگری به انقلاب اسلامی‌ایران و برپایی حکومت جهانی اسلام.

* همان گونه که فرد بشر بدون اسوه و امام و هدف و آرمان دچار گم گشتگی و سرگردانی می‌شود جامع و تاریخ نیز بدون آرمان غایی و مدینه فاضله نمی‌تواند حیات خویش را استمرار بخشد.

ایستگاه مرور مطالب مهم:

❋ لفظ "رشد" و ترکیبات مختلف آن

✓نوزده بار در قرآن آمده است.

✓آیه‌ای که بیشتر از دیگران مورد استناد قرار گرفته، آیه‌ی ۲۵۶ سوره‌ی بقره است

✓در مقابل غی قرار گرفته لا اکراه فی الدین قد تبین الرشد من الغی

❋ مفهوم تکامل و تعالی در قرآن←اصالتا به ابعاد روحانی و معنوی وجود بشر است که بازگشت دارد و این تکامل روحانی نه اینچنین است که ضرورتا با توسعه مادی بشر ملازمه داشته باشد، بلکه برعکس ثروت و استقلال در قناعت است، و صحت در اعتدال و پرهیز از (تمتع به معنای قرآنی آن) و تعالی در ازخود گذشتگی و ایثار، و سلامت نفس در غلبه بر امیال نفسانی و شهوات نفس اماره بالسوء است.

❋ تکامل و تعالی در معارف اسالم به یک حرکت همه جانبه که در آن بعد فرهنگی و معنوی دارای اصالت است برمی‌گردد و حال آنکه در غرب تکامل به تطور انسان از صورت های پست تر حیوانی به صورت های تکامل یافته اطالق می‌شود.

❋ وظیفه‌ی اصلی حکومت اسلامی←تزکیه و تعلیم اجتماع است، اما چون فقر و فقدان عدالت اجتماعی مانعی عظیم در برابر این هدف اصلی است بالتبع به از بین بردن فقر و سایر موانع میپردازد و به طور موازی در جهت تکامل و تعالی معنوی جامعه برنامه‌ریزی می‌کند. بنابراین، آموزش و فرهنگ در خدمت رفع محرومیتها و از بین بردن فقر قرار نمیگیرد، بلکه مبارزه با فقر در خدمت اعتالی معنوی و فرهنگی است

❋ هدف حکومت اسلامی‌در مبارزه با فقر←دستیابی به عدالت اجتماعی است نه توسعه.

❋ آرمانها (ایده آل ها) همواره علت غایی حرکتهای فردی و اجتماعی بشر هستند. هدف آن غایت مشخصی است که انسان فرا راه خویش تصور می‌کند و مسیر خود را به گونه‌ای پیش میگیرد که بدان دست یابد.

❋ علت وضع کلمه «امام» نیز همین است؛ «امام» به معنای پیشوا، آرمان وجودی بشر، و آن غایتی است که همهء صفات تکاملی انسان در وجود او تبلور یافته است.

❋ قهرمان سازی یکی از ارکان محتوایی تبلیغات غرب و راهی است که دولتهای استکباری و سلاطین امپراتوریهای اقتصادی دنیا برای تعدیل و تنظیم مؤلفه‌های اجتماعی در جهت تمایلات و اهوای شیطانی خویش یافته‌اند.

* در نظام اعتقادی ما آن توسعهای معتبر است که بر تعالی روحی بشر تکیه دارد و تعالی روحی بشر نیز به پرهیز از فزو ن طلبی و تکاثر، و منع اسراف و تبذیر، و پیروی از یک الگوی متعادل مصرف منتهی میشود، نه به رشد اقتصادی محض.

ایستگاه تفکر:

۱- آیا رشد به معنای توسعه یا ترقی است؟

۲- مفهوم توسعه چیست؟

۳- تصاویری که غرب برای تفهیم ضرورت توسعه برای انسان ترسیم می‌کند را توضیح داده و با همدیگر مقایسه کنید.

۴- چرا نمی‌توان معنای توسعه را با مفهوم تکامل و تعالی در اسلام انطباق بخشید؟ به طور خلاصه توضیح دهید.

۵- راه‌هایی که غرب، جامعه را برای صرف بیشتر تشویق و ترغیب می‌کند، کدام‌ها هستند؟

ایستگاه تست:

۱ـ کدام یک از گزینه های زیر در جواب "توسعه چیست"آمده است؟

۱)برای زدودن فقر و رفع محرومیت ها

۲)برای رفاه بیشتر و استفاده از نعمت های خدایی

۳)برای آنکه اصلا خداوند بشر را به همین دلیل خلق کرده است"آباد کردن کره زمین"

۴)همه موارد

۲ـ آیه مبارکه ای که بیشتر از دیگران درباره رشد مورد استناد قرار گرفته کدام است؟

۱)۲۵۵سوره بقره ۲)۲۵توبه ۳)۲۵۶بقره ۳)۳۰توبه

۳ـ لفظ رشد و ترکیبات مختلف آن مجموعا چند مرتبه در قرآن مجید آمده است؟

۱)۵مرتبه ۲)۱۲مرتبه ۳)۱۹مرتبه ۴)۱۰مرتبه

۴ـ «سبیل الرشاد» به چه معنا ترجمه شده است؟

۱)ترقی ۲)خدمت خلق ۳)توسعه ۴) راه صلاح

۵ـ کدام لفظ توسعه از مصدر ثلاثی از ریشه (و س ع)است؟

۱)سعه ی صدر ۲)توسعه ۳)صحت ۴)همه موارد

۶ـ در غرب برای تفهیم ضرورت توسعه چند تصویر برای انسان می‌سازند؟

۱)یک تصویر ۲)دو تصویر ۳)سه تصویر ۴)چهار تصویر

۷ـ وظیفه ی اصلی حکومت اسلامی‌اصلا کدام گزینه زیر است؟

۱)توسعه معنویت ۲)تزکیه ۳)تعلیم اجتماع ۴)گزینه ۱و۳

۸ـ امروزه در زبان رایج سیاست ،ملل جهان را به چند دسته تقسیم می‌کنند؟

۱)یک دسته ۲)دو دسته ۳)سه دسته ۴)چهار دسته

۹ـ با معیارتوسعه ،انسانها .....دسته اند ومیزان فقر وغنا .....است

۱)دودسته – مصرف ۲)دودسته – ثروت

۳)سه دسته – مصرف ۴)سه دسته – ثروت

۱۰ـ کدام گزینه معنای امام است ؟

۱)پیشوا
۲)آرمان وجودی بشر
۳)غایتی که همه صفات تکاملی انسان در او تبلوریافته است
۴)همه موارد

پاسخنامه ایستگاه تست										
سوال	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
پاسخ	۴	۳	۴	۴	۲	۲	۴	۲	۱	۴

درـــنامه۲

* چرا در زبان رایج سیاست، جهان را به ملل توسعه یافته و توسعه نیافته تقسیم می‌کنند؟ مگر توسعه یافتگی با مشخصاتی که عرض خواهد شد می‌تواند میزان و معیاری باشد که جوامع بشری را نسبت بدان معنا کنیم؟ جامعه ی توسعه یافته به معنای غربی آن چطور جامعه ای است؟

* توسعه ی اقتصادی آرمان پر جاذبه‌ی عصری است که بشر خدا را فراموش کرده و از جاودانگی روح خویش غفلت کرده است.

❖**در تقسیم بندی ملل جهان به توسعه یافته و توسعه نیافته معیار و میزان چیست؟** توسعه‌ی اقتصادی

در نظام اعتقادی ما آن توسعه ای معتبر است که بر تعالی روحی بشر تکیه دارد و تعالی روحی بشر نیز به پرهیز از فزون طلبی و تکاثر و منع اسراف و تبذیر و پیروی از یک الگوی متعادل مصرف منتهی میشود نه به رشد اقتصادی محض.

اجمالاً می‌توان گفت جامعه ی توسعه یافته جامعه ای است که در آن همه چیز حول محور مادی و تمتع هرچه بیشتر از لذایذی که در کره ی زمین موجود است معنا شده و البته برای اینکه در این چمنزارِ بزرگ همه برخورداری از حداکثر آزادی (ولنگاری) از تجاوز به حقوق یکدیگر باز دارد. این توسعه که نتیجه ی حاکمیت سرمایه یا سرمایه داری و اصالت بخشیدن به اقتصاد نسبت به سایر وجوه حیات بشری است محصول مادی گرایی و تبیین مادی جهان و طبیعت است .آیا هیچ یک از این آقایانی که منادی توسعه ی اقتصادی در جهان امروز هستند حتی برای یک بار از خود پرسیده اند : برای اینکه جامعه ای در کمال سلامت روحی و آسایش معنوی به سر برد آیا باید قاعده و ضابطه ی مشخصی را در مصرف و تمتع از لذایذ در پیش بگیرد یا نه؟ آیا انسان باید الگوی مصرف خویش را با توجه به نیازهای حقیقی خویش انتخاب کند؟ یا خیر، باید به حرص و آز و ولع خود برای تمتع هر چه بیشتر میدان رشد بدهد؟

* توسعه یافتگی یکی از وجوه اوتوپیای آرمانی بشر غربی است چرا که این آرمان در وجوه دیگری نیز تجلی دارد؛ فی المثل تمایل عمومی‌بشر امروز به جانب دموکراسی نیز از همین آرمان او توپیایی واحد بر می‌آید، با این تفاوت که دموکراسی بیان کننده ی صورت سیاسی آن است. توسعه یافتگی و دموکراسی دو وجه از یک ایده آل واحد است.

بهشت زمینی:

* در فطرت عالم این اصل نهفته است که وقتی انسان هدفی را بر می‌گزیند از آن هرچه به او ارائه می‌شود به مطابقت یا عدم تطابق با آن صورت ذهنی که از هدفش در درون خویش ساخته است بازگشت دارد؛ اگر مطابق بود می‌پذیرد وگرنه رد می‌کند. ارمغانی که انسان از بهشت با خود به عالم دنیا آورده است جاذبه‌ای فطری است که او را از درون به سوی بهشت و آنچه بهشتی است می‌کشاند اما مع الاسف انسان دچار نسیان است و مادام که ایمان نیاورده و استمرار در عمل صالح نداشته باشد بهشت واقعی را تشخیص نمی‌دهد. انسان فطرتاً در جستجوی بهشت است؛ همان بهشتی که در آنجا هبوط کرده است و جاذبه‌های درونی او به سوی عالمی‌متعادل زیبا و جاودانه از همین جا ناشی می‌شود.

* علامه طباطبایی(ره) در تفسیر آیات مربوط به آفرینش انسان و هبوط او در سوره ی "طه"آن بهشت را بهشت اعتدال می‌خوانند و می‌فرمایند این داستان حال بنی نوع آدم بر حسب طبع زمینی و زندگی مادیش تمثیل میکند و مجسم می‌سازد، زیرا خدا او را در بهترین قوام خلق کرده، و در نعمتهایی بیشمار غرق ساخته، و در بهشت اعتدالش منزل داده، و از تعدی و خروج به یکسوی افراط و تفریط که ناشی از پیروی هوای نفس و تعلق به سراب دنیا، و در نتیجه فراموشی جانب رب العزة است تهدید فرمود و با این معنا، زندگی آدم(ع) در این بهشت برزخی، تمثیل وضعیت تعادل انسان است که میتوان مشخصات او را ازهمین سوره مبارکه طه استخراج کرد.

* فطریات انسان تماماً از کشش درونی او برای رسیدن به این وضعیت تعادلی اولیه نتیجه می‌شود و تکامل انسان نیز معنای جزئی ندارد. فطریات هر چند روی به جانب حق دارند اما بسیار محتمل است که دچار اشتباه شوند و غایات خویش را در جای دیگری به جزء حق جستجو کنند، یکی از رایج ترین این اشتباهات آنچنان که از تعبیرات قرآن مجید بر می‌آید این است که آدمیزاد دچار اخلاد الی الارض گردد و در همین کره خاکی به جستجوی جاودانگی برآید در سوره مبارکه همزه آمده است وای بر هر هرزه گوی بد زبانی که ثروت اندوزی می‌کند و آن را می‌شمرد و حساب می‌کند و می‌انگارد که مالش او را جاودانگی خواهد بخشید. یکی از حکمای معاصر می‌گوید: اتوپیا رویای بازیافتن نظام ثابت گذشته و آسایش و آرامش قبل از افتادن در عالم و ولادت است؛یعنی جستجوی بهشت قبل از هبوط ایشان .

* از نظر ایشان غرب درطول تاریخ دو هزار وپانصد ساله ی خود تخفیف همه ی دردها و رخ زردی ها را در رویای استقرار ضرورت عقلی وحکومت عقل جست وجو کرده وخواسته است رویای بهشت را در زمین درمیان اقیانوس ها وحتی در فضا بر مبنای قانون عقل محقق سازد.

«علم» - به معنای امروزی آن وسیله ی مطلق نجات از مرگ و بیماری و ترس است و این توهم در قرن نوزدهم و اوائل قرن بیستم به قدری غلبه داشت که وقتی از یک هنر پیشه ی سی ساله پرسیدند که «پیر

بسم الله الرحمن الرحیم

وصیتنامه امام خمینی (ره)

معرفی:

امام خمینی(ره) نگارش وصیّت‌نامهٔ سیاسی ـ الهی خویش را - که در حقیقت پیام جاوید ایشان و خلاصهٔ همهٔ وصایا و پیام‌های زندگی پر برکت‌شان می‌باشد در تاریخ ۲۶ /۱۳۶۱/۱۱ به پایان رسانده و نسخه‌ای از آن را طی پیامی به تاریخ ۱۳۶۲/۴/۲۲ نزد خبرگان در اولین دوره مجلس خبرگان رهبری به امانت سپرد.

قرائت وصیت نامه امام خمینی(ره) برای اولین بار توسط آیت الله خامنه ای که آن زمان رئیس جمهور ایران بودند یک روز بعداز رحلت امام در ۱۵خرداد۶۸ در مجلس خبرگان انجام شد.

مقدمه :

دین اسلام توجه بسیاری به نوشتن وصیت و سفارش به بازماندگان کرده است.بیشترین سفارشی که در وصیت نامه کشورهای دیگر می‌توان دید تصمیم‌گیری در مورد امور مالی کسی است که از دنیا می‌رود.

«وصیت ائمه دین ما همواره فراتر از امور مالی و فراتر از امور شخصی خودشان بوده است»

بزرگترین و مهم‌ترین دغدغه در وصایای اهل‌بیت به فرزندان، نزدیکان، امّت «رستگاری امّت» بوده است.

اگر بتوانیم سفارش‌های اهل بیت به دوستان و یاران یا خویشان خودشان را در یک جا جمع کنیم در حقیقت ``تمامی معارف`` دین را یک‌جا جمع کردیم.

وصیت نامه امام خمینی (ره) نیز سفارش به دنیا و مقام‌های این جهانی نیست، بلکه توصیه‌ها و سفارش‌های ارزشمند دینی است که صلاح و رستگاری جامعهٔ اسلامی را تأمین می‌کند.

وصیت امام خمینی(ره) در واقع توصیه های دینی است که رستگاری جامعه رو تامین می‌کند.

سیر نگارش وصیّت‌نامهٔ امام خمینی(ره)

امام خمینی(ره) نگارش وصیّت‌نامهٔ سیاسی ـ الهی خویش را - که در حقیقت پیام جاوید ایشان و خلاصهٔ همهٔ وصایا و پیام‌های زندگی پر برکت‌شان می‌باشد (در تاریخ ۲۶ /۱۳۶۱/۱۱)به پایان رسانده است.

- ✓ وصیت امام خمینی(ره) وصیت نامه سیاسی و الهی است.
- ✓ وصیت نامه امام خمینی(ره) خلاصه ی همه ی پیام های زندگی ایشان است .

«نسخه‌ای از وصیت نامه امام طی پیامی به تاریخ ۱۳۶۲/۴/۲۲ به مناسبت افتتاح اولین دورهٔ مجلس خبرگان منتشر فرمودند»

دو نسخه از متن کامل شده از وصیت نامه امام که بر روی پاکت‌های آنها به خطّ امام خمینی(ره) نوشته شده بود، برای نگهداری در مجلس خبرگان و آستان قدس رضوی (حرم امام رضا) توسط نمایندگان به آنجا فرستاده شد.

قرائت وصیت نامه امام خمینی(ره) برای اولین بار توسط آیت الله خامنه ای که آن زمان رئیس جمهور ایران بودند، یک روز بعداز رحلت امام در ۱۵ خرداد ۶۸ در مجلس خبرگان انجام شد.

وصیّت نامهٔ سیاسی - الهی امام خمینی(ره) با مقدمه ای آغاز می‌شود که در آن به معارف بلندی از اسلام، به‌ویژه معارف عمیق شیعه اشاره می‌کند. (اشاره به حدیث ثقلین)

««امام خمینی پس از مقدمه ، نسل‌های حاضر و آینده را به حفظ و حراست از انقلاب اسلامی سفارش کرده اند. »

امام خمینی(ره) رهنمودهای عملی و سازندهٔ خود را طی °°هجده بند °° برای افراد مختلف جامعه ، مسئولین و دولت مردان جمهوری اسلامی، حاکمان کشورهای اسلامی، مسلمانان سراسر جهان و مستضعفان و رنج‌کشیدگان جهان نوشتند.(مخاطبان وصیت نامه امام خمینی)

- ✓ تاریخ نگارش وصیت : ۲۶ بهمن ۱۳۶۱
- ✓ تاریخ بازبینی و اصلاح :۱۹ آذر ۱۳۶۶
- ✓ تاریخ قرائت وصیت: ۱۵ خرداد ۱۳۶۸

چکیده قسمت مقدمه

وصیت نامه در دین اسلام مورد تاکید قرار گرفته است.

وصیت ائمه دین ما در واقع پیام های مهمی درباره رستگاری ملت بوده است.

وصیت نامه امام توصیه های ارزشمند دینی است که عمل به آنها باعث رستگاری و خوشبختی ملت ها می شود.

وصیت نامه امام خمینی(ره) خلاصه تمام پیام های زندگیشان است .

مقدمه وصیت نامه امام خمینی(ره) با حدیث ثقلین آغاز میشود که در واقع اشاره به معارف بلند اسلام است.

بعد از مقدمه امام خمینی(ره) نسل حاضر و آینده را به حافظت و حراست از اسلام دعوت می کند .

دو نسخه از وصیت نامه امام برای نگهداری به مجلس خبرگان و آستان قدس رضوی ارسال شد .

- ✓ وصیت نامه امام برای اولین بار توسط آیت الله خامنه ای قرائت شد.

درسنامه ۱

بسم الله الرحمن الرحیم

قالَ رسولُ الله صلی الله علیه و آله و سلّم: انّی تارکٌ فیکُمُ الثَقلَینِ، کتابَ اللهِ و عترتی اهلَ بیتی فانَّهُما لَنْ یفْتَرِقا حَتّی یرِدا عَلَیّ الْحَوضَ

من در میان شما دو چیز گران بها به یادگار می گذارم. اگر به آن دو چنگ زنید، هرگز گمراه نمی شوید: کتاب خدا و عترتم، [یعنی] دودمانم. این دو از هم جدا نمی شوند تا در کنار حوض [کوثر] بر من وارد شوند.»

الحمدُلله و سُبحانَکَ؛ اللّهُمَّ صلّ علی محمدٍ و آله مظاهر جمالک و جلالک و خزاینِ اسرارِ کتابکَ الذّی تجلّی فیه الاَحدیه بِجمیعِ اسمایکَ حَتّی المُسْتَأثَرِ منها الّذی لایعْلَمُهُ غَیرک؛ و اللّعنُ علی ظالمیهم اصلِ الشَجَره الخَبیثه.

و بعد، اینجانب مناسب می دانم که شمه ای کوتاه و قاصر در باب «ثقلین» تذکر دهم؛ نه از حیث مقامات غیبی ومعنوی وعرفانی، که قلم مثل منی عاجز است از جسارت در مرتبه ای که عرفان آن برتمام دایره وجود، از ملک تا ملکوت اعلی و ازآنجا تا لاهوت و آنچه درفهم من و تو ناید، سنگین و تحمل آن فوق طاقت، اگر نگویم ممتنع است؛ و نه از آنچه بربشریت گذشته است، از مهجور بودن از حقایق مقام والای «ثقل اکبر» و «ثقل کبیر» که از هرچیز اکبر است جز ثقل اکبر که اکبر مطلق است؛ و نه از آنچه گذشته است براین دو ثقل از دشمنان خدا و طاغوتیان بازیگر که شمارش آن برای مثل منی میسر نیست با قصور اطلاع و وقت محدود؛ بلکه مناسب دیدم اشاره ای گذرا و بسیار کوتاه ازآنچه براین دو ثقل گذشته است بنمایم. (یعنی صحبت های امام راجع به اتفاقاتی که برای قرآن و اهل بیت پیش امد.)

خلاصه و نکات:

- امام درباره مهجور بودن «یعنی دور بودن» از حقایق و مقام والای ثقل اکبر «قرآن» و ثقل کبیر یا همان «اهل بیت» اشاره کرده اند، اما می فرمایند که اصل کلام من در این مورد نیست .
- نکته : ثقل کبیر از همه چیز بزرگتر به جز «ثقل اکبر» قرآن،که بزرگ مطلق است .
- ثقل اکبر: قرآن
- ثقل کبیر: اهل بیت

حدیث ثقلین حجت قاطع است بر جمیع بشر

شاید جمله لَنْ یفْتَرِقا حتّی یرِدا عَلَی الْحوَض اشاره باشد بر اینکه بعد از وجود مقدس رسول الله ـ صلی الله علیه و آله وسلم ـ هرچه بر یکی از این دو گذشته است بردیگری گذشته است و مهجوریت هر یک مهجوریت دیگری است، تا آنگاه که این دو مهجور بر رسول خدا در «حوض» وارد شوند. و آیا این «حوض» مقام اتصال کثرت به وحدت است و اضمحلال قطرات در دریا است، یا چیز دیگر که به عقل و عرفان بشر راهی ندارد. و باید گفت آن ستمی که از طاغوتیان بر این دو ودیعه رسول اکرم ـ صلی الله علیه و آله و سلم ـ گذشته، بر امت مسلمان بلکه بر بشریت گذشته است که قلم از آن عاجز است.

خلاصه و نکات:

- جمله(**لن یفْتَرِقا حتّی یرِدا عَلَی الْحوَض**) اشاره کند به اینکه بعد از پیامبر هرچه بر یکی از این دو یعنی قرآن و اهل بیت گذشته است بر آن یکی هم گذشت و دوری از هر یک دوری از دیگری است.
- حوض کوثر: مقام اتصال کثرت به وحدت است.
- یعنی در نهایت همه به سوی خدا برمی گردیم همانطور که دو ثقل در نهایت نزد پیامبر برمی گردند.

و ذکر این نکته لازم است که حدیث «ثقلین» متواتر بین جمیع مسلمین است و [در] کتب اهل سنت از «صحاح ششگانه» تا کتب دیگر آنان، با الفاظ مختلفه و موارد مکرره از پیغمبر اکرم ـ صلی الله علیه و آله وسلم ـ به طور متواتر نقل شده است. و این حدیث شریف حجت قاطع است برجمیع بشر بویژه مسلمانان مذاهب مختلف؛ و باید همه مسلمانان که حجت بر آنان تمام است جوابگوی آن باشند؛ و اگرعذری برای جاهلان بی خبر باشد برای علمای مذاهب نیست.

خلاصه و نکات:

- ✓ حدیث «ثقلین» متواتر بین جمیع مسلمین است و [در] کتب اهل سنت از «صحاح ششگانه» تا کتب دیگر آنان متواتر نقل شده است.
- ✓ حدیث ثقلین حجت قاطع بر تمام بشریت است.

«باید جمیع بشر به خصوص مسلمانان که حجت بر آنان تمام شده در خصوص حدیث ثقلین پاسخگو باشند»

نکته : اگر در خصوص پاسخگویی عذری برای بی خبران و جاهلان باشد برای علما نیست .

پایه گذاری انحراف از دین خدا و کتاب و سنت الهی

اکنون ببینیم چه گذشته است بر کتاب خدا، این ودیعه الهی و ماترک پیامبر اسلام ـ صلی الله علیه و آله و سلم ـ مسائل اسف انگیزی که باید برای آن خون گریه کرد، پس از شهادت حضرت علی (ع) شروع شد. خودخواهان و طاغوتیان، قرآن کریم را وسیله ای کردند برای حکومتهای ضد قرآنی؛ و مفسران حقیقی قرآن و آشنایان به حقایق را که سراسر قرآن را از پیامبر اکرم ـ صلی الله علیه وآله وسلم ـ دریافت کرده بودند و ندای اِنّی تارکٌ فیکُمُ الثقلان در گوششان بود با بهانه های مختلف وتوطئه های از پیش تهیه شده، آنان راعقب زده و با قرآن، در حقیقت قرآن را ـ که برای بشریت تا ورود به حوض بزرگترین دستور زندگانی مادی ومعنوی بود و است ـ از صحنه خارج کردند؛ و برحکومت عدل الهی ـ که یکی از آرمانهای این کتاب مقدس بوده و هست ـ خط بطلان کشیدند و انحراف از دین خدا وکتاب و سنت الهی را پایه گذاری کردند، تا کار به جایی رسید که قلم از شرح آن شرمسار است.

نکات:

- مسائل تاسف برانگیز و اتفاقاتی که بر قرآن و عترت گذشت از ``پس از شهادت حضرت علی (ع) شروع شد``
- حکومت های ضد قرآنی به بهانه های مختلف و توطئه های از پیش تعیین شده این دو امانت را نایده گرفته و عقب زدند.
- با این کار بر قرآن که مهم ترین برنامه زندگی بشر بود و حکومت عدل الهی که آرمان قرآن بود خط باطل کشیدن.

درسنامه ۲

کاری کردند که قرآن نقشی جز در گورستان ها و مجالس مردگان نداشت.

و هرچه این بنیان کج به جلو آمد کجیها و انحرافها افزون شد تا آنجا که قرآن کریم را که برای رشد جهانیان و نقطه جمع همه مسلمانان بلکه عایله بشری، ازمقام شامخ احدیت به کشف تام محمدی (ص) تنزل کرد که بشریت را به آنچه باید برسند، برساند و این ولیده «علم الاسماء» را از شرّ شیاطین و طاغوتها رها سازد و جهان را به قسط وعدل رساند و حکومت را به دست اولیاء الله، معصومین ـ علیهم صلوات الاولین والآخرین ـ بسپارد تا آنان به هر که صلاح بشریت است بسپارند ـ چنان از صحنه خارج نمودند که گویی نقشی برای هدایت ندارد و کار به جایی رسید که نقش قرآن به دست حکومتهای جایر و آخوندهای خبیث بدتر از طاغوتیان وسیله ای برای اقامه جور و فساد و توجیه ستمگران ومعاندان حق تعالی شد. و مع الاسف به دست دشمنان توطئه گر و دوستان جاهل، قرآن این کتاب سرنوشت ساز، نقشی جز در گورستانها و مجالس مردگان نداشت و ندارد و آنکه باید وسیله جمع مسلمانان و بشریت وکتاب زندگی آنان باشد، وسیله تفرقه و اختلاف گردید و یا بکلی از صحنه خارج شد، که دیدیم اگر کسی دم از حکومت اسلامی برمی آورد و از سیاست، که نقش بزرگ اسلام و رسول بزرگوار ـ صلی الله علیه و آله وسلم ـ و قرآن و سنت مشحون آن است، سخن می گفت گویی بزرگترین معصیت را مرتکب شده؛ و کلمه «آخوند سیاسی» موازن با آخوند بی دین شده بود و اکنون نیز هست.

نکات:

- قرآنی که باید به بشریت کمک می کرد تا بر طاغوتیان پیروز و جهان را پر از قسط و عدل کند را از صحنه خارج کردند.
- کار به جایی رسید که نقش قرآن به دست حکومت های ستمگر و اخونده های خبیث وسیله ی شد برای ظلم و ستم و توجیه ستمگران.
- در نهایت قرآن این کتاب سرنوشت ساز، جایی جز در گورستان ها نداشت و ندارد . و وسیله تفرقه شد حتی اگر کسی دم از حکومت و سیاست کنار قرآن میزد انگار بزرگ ترین گناه را مرتکب شده .

بهره برداری از اسلام عزیز و قرآن کریم برای هدم آن ها

و اخیراً قدرت‌های شیطانی بزرگ به وسیله حکومتهای منحرفِ خارج از تعلیمات اسلامی، که خود را به دروغ به اسلام بسته اند، برای محو قرآن و تثبیت مقاصد شیطانی ابرقدرتها قرآن را با خط زیبا طبع می کنند و به اطراف می فرستند و با این حیله شیطانی قرآن را از صحنه خارج می کنند. ما همه دیدیم قرآنی را که محمدرضاخان پهلوی طبع کرد و عده ای را اغفال کرد و بعض آخوندهای بیخبر از مقاصد اسلامی هم مداح او بودند. و می بینیم که ملک فهد هر سال مقدار زیادی از ثروتهای بی پایان مردم را صرف طبع قرآن کریم و محالّ تبلیغاتِ مذهبِ ضد قرآنی می کند و **وهابیت**، این مذهب سراپا بی اساس و خرافاتی را ترویج می کند؛ و مردم و ملتهای غافل را سوق به سوی ابرقدرتها می دهد و از اسلام عزیز و قرآن کریم برای هدم اسلام و قرآن بهره برداری می کند.

خلاصه:

- امام در ادامه می‌فرماید اخیرا قدرت های شیطانیه خارج از تعالیم اسلام برای رسیدن به هدف های شیطانی خود را به دروغ به اسلام نزدیک میکنند و با هدف محو قرآن و از بردنش ، قرآن را چاپ می کنند. برای مثال محمد رضا پهلوی برای فریب مردم قرآن را زیبا چاپ می کرد.
- یا ملک فهد پادشاه سابق عربستان در ظاهر هر سال قرآن را زیبا چاپ می‌کند و به حجاج هدیه میدهد اما در باطن او هزینه های زیادی را صرف تبلیغ مکتب ضد اسلامی و دروغی وهبانیت می‌کند تا مردم و ملت هارا فریب دهد.

ما مفتخریم که مذهب ما «جعفری» است

ما مفتخریم و ملت عزیز سرتاپا متعهد به اسلام و قرآن مفتخر است که پیرو مذهبی است که می خواهد حقایق قرآنی، که سراسر آن از وحدت بین مسلمین بلکه بشریت دم می زند، از مقبره ها و گورستانها نجات داده و به عنوان بزرگترین نسخه نجات دهنده بشر از جمیع قیودی که بر پای و دست و قلب و عقل او پیچیده است و او را به سوی فنا و نیستی و بردگی و بندگی طاغوتیان می کشاند نجات دهد.

خلاصه:

امام خمینی(ره) در ادامه در مقابل اینهایی که به ظاهر مسلمان هستند و در باطن پیرو عقاید شیطانی می‌گوید: ما ملت متعهد به اسلام و قرآن، افتخار میکنیم که می خواهیم کتاب قرآن را که سراسر دم از وحدت مسلمانان و بشریت میزند و بزرگ ترین نسخه نجات دهنده بشر است را از مقبره ها قبرستان ها نجات دهیم .

افتخارات ما شیعیان:

و ما مفتخریم که پیرو مذهبی هستیم که رسول خدا موسس آن به امر خداوند تعالی بوده، و امیرالمومنین علی بن ابی‌طالب، این بنده رها شده از تمام قیود، مامور رها کردن بشر از تمام اغلال و بردگی‌ها است.

ما مفتخریم که کتاب نهج البلاغه که بعد از قرآن بزرگترین دستور زندگی مادی و معنوی و بالاترین کتاب رهایی بخش بشر است و دستورات معنوی و حکومتی آن بالاترین راه نجات است، از امام معصوم ما است.

ما مفتخریم که ائمه معصومین، از علی بن ابیطالب گرفته تا منجی بشر حضرت مهدی صاحب زمان ـ علیهم آلاف التحیات و السلام ـ که به قدرت خداوند قادر، زنده و ناظر امور است ائمه ما هستند .

خلاصه و نکات مهم:

افتخار می کنیم که رسول خدا موسس مذهب ماست و افتخار می کنیم که امیرالمومنین(ع) امام ماست.

- ✓ امیرالمومنین، مامور رها کردن بشر از تمام اغلال و بردگیها

افتخار می کنیم که نهج البلاغه از امام ماست.

- ✓ بعد از قرآن نهج البلاغه بزرگ ترین دستور زندگی مادی و معنوی است.
- ✓ نهج البلاغه بالاترین کتاب رهایی بخش بشر
- ✓ دستورات معنوی و حکومتی نهج البلاغه بالاترین راه نجات است.

ما مفتخریم که ادعیه حیاتبخش که او را «قرآن صاعد» می خوانند از ائمه معصومین ما است. ما به «مناجات شعبانیه» امامان و «دعای عرفات» حسین بن علی ـ علیهماالسلام ـ و «صحیفه سجادیه» این زبور آل محمد و «صحیفه فاطمیه» که کتاب الهام شده از جانب خداوند تعالی به زهرای مرضیه است از ما است.

خلاصه و نکات مهم:

- ✓ **ادعیه حیات بخش ائمه : قرآن صاعد**

ادعیه حیات بخش:

- ✓ **مناجات شعبانیه امامان (مناجات امامان ما با پرودگار)**
- ✓ **دعای عرفات امام حسین**
- ✓ **صحیفه سجادیه ، زبور آل محمد**
- ✓ **صحیفه فاطمیه: کتاب الهام شده از طرف خدا به حضرت زهرا**

ما مفتخریم که «باقرالعلوم» بالاترین شخصیت تاریخ است و کسی جز خدای تعالی و رسول ـ صلی الله علیه و آله ـ و ائمه معصومین ـ علیهم السلام ـ مقام او را درک نکرده و نتوانند درک کرد، از ما است.

و ما مفتخریم که مذهب ما «جعفری» است که فقه ما که دریای بی پایان است، یکی از آثار اوست. و ما مفتخریم که به همه ائمه معصومین ـ علیهم صلوات الله ـ و متعهد به پیروی آنانیم.

ما مفتخریم که ائمه معصومین ما ـ صلوات الله و سلامه علیهم ـ در راه تعالی دین اسلام و در راه پیاده کردن قرآن کریم که تشکیل حکومت عدل یکی از ابعاد آن است، درحبس و تبعید به سر برده و عاقبت در راه براندازی حکومتهای جائرانه و طاغوتیان زمان خود شهید شدند. وما امروز مفتخریم که می خواهیم مقاصد قرآن و سنت را پیاده کنیم و اقشار مختلفه ملت ما در این راه بزرگِ سرنوشت ساز سر از پا نشناخته، جان و مال و عزیزان خود را نثار راه خدا می کنند.

خلاصه و نکات مهم:

«باقر العلوم» بالاترین شخصیت تاریخ، کسی جز خدا رسول و ائمه، مقام اورا

- ✓ **درک نکرده و نتوانند درک کرد.**
- ✓ **فقه ما که دریای بی پایان است، یکی از آثارمذهب ما «جعفری» است.**
- ✓ **یکی از ابعاد پیاده کردن قرآن کریم، تشکیل حکومت عدل است.**
- ✓ **وما امروز مفتخریم که میخواهیم مقاصد قرآن و سنت را پیاده کنیم.**

زنان بزرگواری، زینب گونه فریاد می زنند.

ما مفتخریم که بانوان و زنان پیر و جوان و خرد و کلان درصحنه های فرهنگی و اقتصادی ونظامی حاضر، و همدوش مردان یا بهتر از آنان در راه تعالی اسلام و مقاصد قرآن کریم فعالیت دارند؛ و آنان که توان جنگ دارند، در آموزش نظامی که برای دفاع از اسلام و کشور اسلامی از واجبات مهم است شرکت، و از محرومیتهایی که توطئه دشمنان و نا آشنایی دوستان از احکام اسلام و قرآن بر آنها بلکه بر اسلام و مسلمانان تحمیل نمودند، شجاعانه و متعهدانه خود را رهانده و از قید خرافاتی که دشمنان برای منافع خود به دست نادانان و بعضی آخوندهای بی اطلاع از مصالح مسلمین به وجود آورده بودند، خارج نموده اند؛ و آنان که توان جنگ ندارند، در خدمت پشت جبهه به نحو ارزشمندی که دل ملت را از شوق وشعف به لرزه درمی آورد و دل دشمنان وجاهلان بدتر از دشمنان را از خشم و غضب می لرزاند، اشتغال دارند. و ما مکرر دیدیم که زنان بزرگواری، زینب گونه ـ علیها سلام الله ـ فریاد می زنند که فرزندان خود را از دست داده و در راه خدای تعالی و اسلام عزیز از همه چیز خود گذشته و مفتخرند به این امر؛ و می دانند آنچه به دست آورده اند بالاتر از جنات نعیم است، چه رسد به متاع ناچیز دنیا.

خلاصه و نکات مهم:

افتخار می کنیم که بانوان ما از پیر تا جوان در صحنه های مختلف اجتماعی، فرهنگی و سیاسی هم که دوش مردان حتی بهتر از آنها در راه اسلام فعالیت دارند چه زنانی که در آموزش نظامی برای دفاع از اعتقادات خود قرآن و اسلام شرکت کرده و چه آن زنانی که توان جنگ ندارند در پشت جبهه ها با شوق و شعف اشتغال دارند .

امام در وصف این زنان می فرماید ما مکرر دیده ایم زنان بزرگواری که، زینب گونه فریاد میزنند که افتخار می کنند که فرزند خود را در راه اسلام از دست داده اند و میدانند

- ✓ آنچه در عوض بدست آورده اند بزرگ تر از **جناب نعیم** (بهشت پر نعمت).

چکیده درسنامه ۱ و ۲

صحبت های امام خمینی(ره) در مقدمه وصیت نامه خود درباره آنچه بر امانت پیامبر یعنی قرآن و اهل بیت گذشت است.

امام خمینی(ره) امانت پیامبر را ثقل اکبر یعنی قرآن و ثقل کبیر یعنی اهل بیت میداند.

قرآن و اهل بیت قاطع بر بشریت بخصوص اهل بیت هستند.

در طول زمان رژیم های طاغوت و ستمگر کاری کردند که مردم از قرآن و اهل بیت دور شوند و آن هارا خوب نشناسند.

مسائل تاسف برانگیز و اتفاقاتی که بر قرآن و عترت گذشت از ``پس از شهادت حضرت علی(ره) شروع شددر نهایت قرآن این کتاب سرنوشت سازی جایی جز در گورستان ها نداشت و ندارد.

امام خمینی(ره) در قسمت دوم که فریاد قهرمانانه ملت هاست از ملت های مسلمان میخواهد که از فرهنگ اسلام و فرهنگ ائمه پیروی کنند.

همچنان در استنباط احکام از احکام سنتی فقه که ریشه در مکتب رسالت دارد استفاده کنند.

اسناد و قوانین بالادستی

حیطه اختصاصی منابع آزمون استخدامی آموزش و پرورش

آموزگاری ابتدایی و استثنایی

دبیری و هنرآموزی

درس نامه۱

اصطلاحات مبانی نظری سند تحول بنیادین	
نظام تعلیم و تربیت رسمی‌و عمومی	مهم‌ترین عامل انتقال، بسط واعتلای فرهنگ
نظام معیار اسلامی	مبانی و ارزش های مبتنی بر دین اسلام در همه ابعاد
شایستگی‌های پایه	ترکیبی از صفات و توانمندی‌های فردی و جمعی ناظر به همه جنبه‌های هویت
هویت	برآیند مجموعه‌ای از بینش‌ها، باورها،گرایش‌ها، اعمال و صفات آدمی(ثابت نیست)
حیات طیبه	وضع مطلوب زندگی بشر در همه ابعاد و مراتب، بر اساس نظام معیار نقطه اوج آن: جامعه جهانی مهدوی
چشم انداز	اعلامیه و تصویر جهت‌گیری نظام آموزشی و بیانگر هویت و آرمان معرف وضع مطلوب دست یافتنی با الهام از وضعیت آرمانی انعکاس یافته در رهنامه
نظام دوری	همراهی معلم با دانش‌آموزان در چند پایه تحصیلی
بیانیه ارزش ها	گزاره‌های ارزشی مندرج در بیانیه ارزش‌ها، بایدها و نبایدهایی اساسی که لازم است تمام اجزا و مؤلفه‌های نظام تعلیم و تربیت رسمی‌عمومی‌هماهنگ با آن‌ها باشد
بیانیه ماموریت	زمینه دستیابی دانش‌آموزان در سنین لازم التعلیم طی ۱۲ پایه (چهار دوره تحصیلی سه ساله) تحصیلی به مراتبی از حیات طیبه
مدرسه	جلوه‌ای از تحقق مراتب حیات طیبه، کانون عرضه خدمات وفرصت‌های تعلیم و تربیتی، زمینه ساز درک و اصلاح موقعیت توسط دانش‌آموزان و تکوین وتعالی پیوسته هویت آنان بر اساس نظام معیار اسلامی

ب) گزاره های ارزشی درج شده در « بیانیه ارزش ها» (پرسش و پاسخ)

- **اولین گزاره ارزشی برای تحقق جامعه عدل جهانی چیست؟** آموزه های قرآن کریم و معصومین (ع)
- **دومین گزاره ارزشی که از آن به عنوان رمز هویت اسلام و عامل بقای آن نام برده می‌شود، چیست؟** آموزه های بنیادین مهدویت و انتظار
- **سومین گزاره ارزشی که علاقه و پیوند با انقلاب اسلامی‌در آن جریان دارد، کدام است؟** میراث نظری و عملی امام خمینی (ره) و ولایت فقیه
- **در فرآیند تعلیم و تربیت چه عواملی سهیم هستند؟** قرآن، آموزه های معصومین و عقل
- **تعلیم و تربیت به عنوان یک گزاره ارزشی شناخته می‌شود، کدام ساحت در آن محوریت دارد؟**
- اعتقادی، عبادی و اخلاقی

- **در تکوین و تعالی پیوسته هویت دانش‌آموزان کدام گزاره ارزشی نقش دارد؟** شایستگی‌های پایه

- **هویت شناخت مدار به عنوان یک ارزش شامل چه انواعی می‌باشد؟** وحیانی، عقلانی، نقلی و تجربی
- **کدام گزاره ارزشی به عنوان اسوه امین و بصیر شناخته می‌شود؟** مربی (معلم)
- **موثرترین عنصر در تحقق ماموریت‌های نظام تعلیم و تربیت کدام ارزش دانسته شده است؟** معلم
- **برای تقویت روابط حق محور و عدالت گستر از کدام گزاره ارزشی می‌توان بهره گرفت؟** جنبه های انسانی هویت
- **عدالت تربیتی به عنوان یک گزاره ارزشی شامل چه نوع دسته بندی می‌گردد؟** در ابعاد کمی، همگانی و الزامیو در ابعاد کیفی رعایت تفاوتهای فردی، جنسیتی، فرهنگی و جغرافیایی
- **برای مواجهه فعال و آگاهانه جهت پیشگیری وکنترل آثار و پیامدهای نامطلوب آن، نقش کدام گزاره ارزشی کارساز است؟** نقش تربیتی نهاد رسانه
- **در صیانت از وحدت ملی و انسجام اجتماعی کدام اصل محوریت دارد؟** هویت مشترک اسلامیو ایرانی
- **استمرار فرهنگ اسلامی- ایرانی از چه طریقی محقق می‌گردد؟** از طریق ارزیابی آگاهانه آن و تعامل نقادانه با سایر فرهنگ‌ها بر اساس نظام معیار اسلامی
- **جهت دستیابی به مرجعیت علمی‌جهان ارج نهادن بر کدام گزاره ارزشی لازم است؟** دستاوردهای علمیو تجربه‌های بشری
- **عامل اثرگذار اجتماعی و مولد نیروی انسانی و سرمایه فرهنگی و معنوی برای رشد و تعالی کدام گزاره ارزشی می‌باشد؟** نظام تعلیم و تربیت رسمی‌عمومی
- **کانون تعلیم و تربیت رسمی‌عمومیو محل کسب تجربه‌های تربیتی کدام گزاره ارزشی دانسته شده است؟** مدرسه
- **تقویت شأن حاکمیتی نظام تعلیم و تربیت رسمی‌عمومیبه عنوان یک ارزش متوجه کدام ابعاد می‌شود؟** سیاست گذاری، برنامه ریزی، پشتیبانی و نظارت و ارزیابی ضمن مشارکت پذیری و کاهش تصدی‌گری غیر ضروری در بعد اجرا
- **تقویت شأن حاکمیتی نظام تعلیم و تربیت رسمی‌عمومیبر کدام اصل تاکید دارد؟** اصل عدالت
- **به منظور ایفای نقش فعال در مواجهه با چالش‌های پیش رو در عرصه‌های مختلف، تاکید بر کدام یک از گزاره های ارزشی ضروری است؟** آینده پژوهی و پایش تحولات موثر

ج) ویژگی های مدرسه در افق چشم انداز ۱۴۰۴

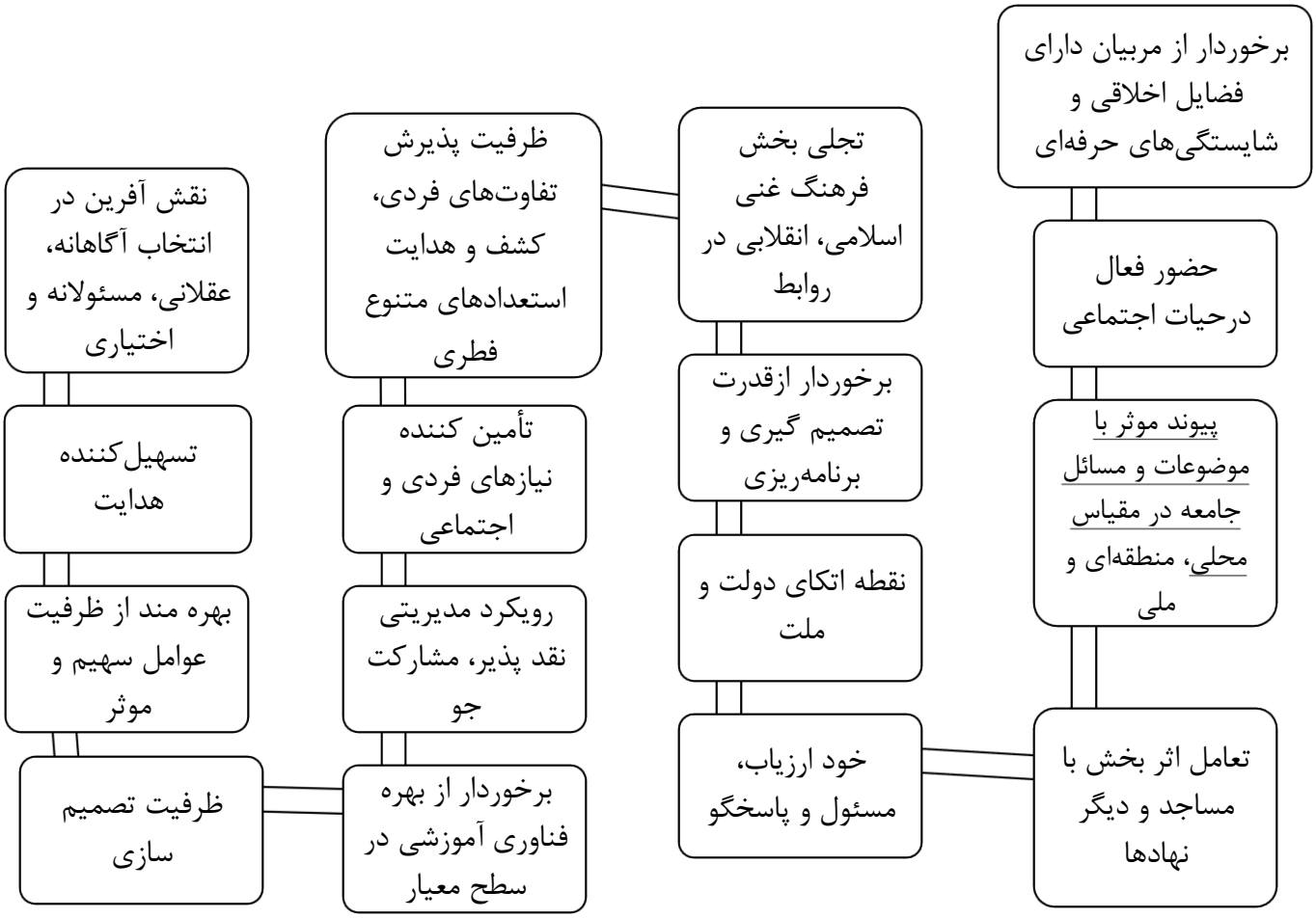

ایستگاه تست درسنامه ۱

۱ـ ترکیبی از صفات و توانمندی های فردی و جمعی ناظر به همه جنبه های هویت که نیاز به کسب آن توانایی هاست، تعریف کدام گزاره می‌باشد؟

۱.شایستگی‌های پایه ۲. شایستگی‌های ویژه
۳. نظام معیار اسلامی ۴. نظام تعلیم و تربیت رسمی‌و عمومی

۲ـ عبارت «وضع مطلوب زندگی بشر در همه ابعاد و مراتب بر اساس نظام معیار اسلامی‌که تحقق آن موجب دستیابی به قرب الی الله خواهد شد» به کدام اصطلاح سند تحول بنیادین آموزش و پرورش اختصاص دارد؟

۱.حیات طیبّه ۲. مدرسه صالح ۳. ساحت اعتقادی، عبادی و اخلاقی ۴. چشم انداز

۳ـ باید ها و نبایدهای اساسی که لازم است تمام اجزا و مولفه های تعلیم و تربیت رسمی‌عمومی‌هماهنگ با آن ها بوده و همه سیاست گذاران نظام پای بند به آن باشند، چه نامیده می‌شود؟

۱.بیانیه ماموریت ها ۲. بیانیه ارزشها ۳. آموزه های قرآن کریم ۴. هدف های کلان

۴ـ در بیانیه ارزش ها، «تکوین و تعالی جنبه های انسانی هویت دانش‌آموزان» در جهت کدام مهارت پیش بینی شده است؟

۱. تعمیق علاقه و پیوند با انقلاب اسلامی، قانون اساسی و ولایت فقیه
۲. مشارکت اثربخش آن با نظام تعلیم و تربیت رسمی‌عمومی
۳. بهره گیری هوشمندانه از آن و مواجهه فعال و اگاهانه در پیشگیری از پیامدهای نامطلوب
۴. تقویت روابط حق محور، عدالت گستر و مهرورزانه با همه انسان ها در سراسر جهان

۵ـ ویژگی « پیوند موثر با موضوعات و مسائل جامعه در مقیاس محلی، منطقه ای و ملی با حضور فعال در حیات اجتماعی » مربوط به کدام رکن سند تحول بنیادین است؟

۱.مدرسه در افق چشم انداز ۱۴۰۴ ۲. رهنامه نظام تعلیم و تربیت رسمی‌عمومی
۳. مدرسه صالح ۴. حیات طیبه

۶- مؤثرترین عنصر در تحقق مأموریت های نظام تعلیم و تربیت رسمی‌عمومی، کدام است؟

۱.آموزه های قرآن ۲. گزاره های ارزشی ۳. سند چشم انداز ۴. معلم و مربی

۷ـ برپایه افق چشم انداز ۱۴۱۴ چه چیزی جلوهای از تحقق مراتب حیات طیبه، کانون عرضهٔ خدمات و فرصت های تعلیم و تربیتی زمینه ساز درک و اصلاح موقعیت توسط دانش‌آموزان و تکوین و تعالی پیوسته هویت آنان براساس نظام معیار اسلامی‌می‌باشد؟

۱.خانواده ۲. مدرسه ۳. جامعه ۴. گروه های دوستی

۸ـ کدام یک از ویژگی های مدرسه در افق چشم انداز مطرح نشده است؟

۱.تجلی نقش فرهنگ غنی اسلامیو انقلابی

۲. نقطه اتکای دولت و ملت در رشد و پیشرفت کشور

۳. استفاده هوشمندانه از فناوری پیشرفته آموزشی در سطح معیار

۴. ایجاد ساز و کار با نهادهای پژوهشی و ارتقای مهارت آموزی

۹ـ کدام یک از اصطلاحات در سند تحول بنیادین، معرف وضع مطلوب دست یافتنی است که با الهام از وضع آرمانی انعکاس یافته و در رهنامه تعلیم و تربیت رسمیو عمومیتحت تأثیر چالش ها ترسیم شده است؟

۱.چشم انداز ۲. حیات طیبه ۳. مدرسه صالح ۴. هویت

۱۰ـ منظور از نظام «دوری» در سازمان دهی معلمان در مقطع ابتدایی در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش چیست؟

۱.همراهی معلمان با دانش‌آموزان در مقطع ابتدایی

۲. همراهی معلم با دانش‌آموزان در چند پایه تحصیلی

۳. همراهی معلم با دانش‌آموزان در پایه چهارم و پنجم ابتدایی

۴. همراهی معلم با دانش‌آموزان در مقاطع تحصیلی

پاسخنامه ایستگاه تستی درسنامه ۱										
سوال	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰
پاسخ صحیح	۱	۱	۲	۴	۱	۴	۲	۴	۱	۲

درنامه۲

د) هدف‌های کلان (۸ هدف در یک نمودار)

۱. تربیت انسانی موحد، مؤمن و معتقد به معاد و آشنا و متعهد به مسئولیت‌ها و وظایف در برابر خدا، خود، دیگران و طبیعت

۲. ارتقای نقش نظام تعلیم و تربیت رسمی‌عمومی‌و خانواده در رشد وتعالی کشور، بسط و اعتلای فرهنگ عمومی‌و زمینه سازی برای اقتدار و مرجعیت علمی‌و تکوین تمدن اسلامی- ایرانی در راستای تحقق جامعه جهانی عدل مهدوی با تأکید بر تعمیق معرفت و بصیرت دینی و سیاسی

۳. گسترش و تأمین همه جانبه عدالت آموزشی و تربیتی

۴. برقراری نظام اثر بخش و کارآمد مدیریت و مدیریت منابع انسانی

۵. افزایش مشارکت و اثربخشی همگانی به ویژه خانواده درتعالی نظام تعلیم و تربیت

۶. بهسازی و تحول در نظام برنامه‌ریزی آموزشی و درسی، مالی و اداری و زیرساخت‌ها

۷. ارتقای اثر بخشی و افزایش کارایی

۸. کسب موقعیت نخست تربیتی در منطقه و جهان اسلام و ارتقای فزاینده جایگاه تعلیم و تربیتی ایران در سطح جهانی.

د) راهبردهای کلان (جدول)

راهبرد	نکات
استقرار نظام تعلیم و تربیت رسمی‌عمومی‌بر اساس مبانی نظری و فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی	**شامل تمامی‌هدف های کلان اولین راهبرد کلان**
نهادینه کردن نگاه یکپارچه به فرآیند تعلیم و تربیت با رویکرد تعالی بخشی	**در کلیه مولفه ای نظام تعلیم و تربیت**
ابتناء فرایند طراحی، تدوین واجرای اسناد تحولی زیرنظام‌ها	**برنامه های کوتاه مدت و میان مدت**
توسعه و نهادینه کردن عدالت آموزشی و تربیتی درمناطق مختلف کشور و تقویت آموزش و پرورش مناطق مرزی	**با تأکید بر توانمند سازی معلمان و دانش‌آموزان و تمرکز بر فرصت‌های تربیتی**
تقویت و نهادینه سازی مشارکت اثربخش و مسئولیت پذیری مردم، خانواده و نهادها	–
گسترش و تعمیق فرهنگ پژوهش و ارزشیابی، خلاقیت و نوآوری و نظریه پردازی	–
بهره مندی هوشمندانه از فناوری‌های نوین	**مبتنی بر نظام معیار اسلامی**
تعامل اثر بخش و فعال نظام تعلیم و تربیت رسمی‌عمومی‌با سایر نهادها و دستگاه‌های مرتبط	**با تأکید بر کاهش مرزهای تعلیم و تربیت رسمی‌و غیر رسمی**
استقرار نظام مدیریت اثربخش، کارآمد، مسئولیت‌پذیر و پاسخ‌گو و بستر سازی	–
ارتقای جایگاه نظام تعلیم و تربیت کشور به عنوان مهمترین نهاد تربیت نیروی انسانی و مولد سرمایه اجتماعی	**از پیش دبستانی تا دانشگاه یک امر حاکمیتی با توسعه مشارکت همگانی**
ارتقاء معرفت و بصیرت دینی، انقلابی و سیاسی برای رشد و تعالی معنوی و اخلاقی معلمان و دانش‌آموزان و خانواده ها	**جهت ارتقای معنوی**
بازنگری و بازسازی ساختارها و رویه‌ها	–

توسعه مستمر شایستگی‌ها و توانمندی‌های اعتقادی، تربیتی، علمی‌و حرفه‌ای فرهنگیان	-
توسعه ظرفیت‌ها و توانمندهای آموزشی و پرورشی برای حضور فعال و سازنده در صحنه‌های بین‌المللی و منطقه‌ای	**در راستای تحقق اهداف و مأموریت‌های مندرج در قانون اساسی و سند چشم انداز و سیاست‌های کلی مقام معظم رهبری و برنامه‌های پنج ساله**
ارتقای جایگاه علم و علم‌آموزی به عنوان عاملی مؤثر در دستیابی به حیات طیبه	**با تأکید بر حیثیت کاشفیت و مطلوبیت علم**

ایستگاه تست درسنامه ۲

۱ـ اولین هدف از «هدف های کلان» نظام تعلیم و تربیت رسمی‌عمومی‌کدام است؟

۱.تربیت انسانی موحد، مومن و معتقد و متعهد به مسئولیت ها و وظایف در همه ابعاد

۲.کسب موقعیت نخست تربیتی در منطقه و جهان اسلام

۳.بهسازی و تحول در نظام برنامه ریزی آموزشی و درسی

۴.گسترش و تامین همه جانبه عدالت آموزشی و تربیتی

۲ـ کدام یک از «راهبردهای کلان» دربرگیرنده تمام راهبردهای کلان در سند تحول بنیادین است؟

۱. گسترش و تعمیق فرهنگ پژوهش و ارزشیابی، خلاقیت و نوآوری

۲. توسعه و نهادینه کردن عدالت موزشی و تربیتی در مناطق مختلف کشور

۳. استقرار نظام تعلیم و تربیت رسمی‌عمومی‌بر اساس مبانی نظری و فلسفه تعلیم و تربیت رسمی‌عمومی

۴. تعامل اثر بخش و فعال نظام تعلیم و تربیت رسمی‌عمومی‌با سایر نهادها و دستگاه های مرتبط با آن

۳ـ در راهبردهای کلان ارتقای جایگاه نظام تعلیم و تربیت کشور به عنوان مهمترین نهاد تربیت نیروی انسانی از چه مقطعی به عنوان امر حاکمیتی با توسعه مشارکت همگانی می‌باشد؟

۱.از دبستان تا متوسطه دوم ۲. از دبستان تا دانشگاه

۳. از پیش دبستانی تا متوسطه دوم ۴. از پیش دبستانی تا دانشگاه

۴ـ «کسب موفقیت نخست تربیتی در منطقه و جهان اسلام و ارتقاء فرایند، جایگاه تعلیم و تربیتی ایران در سطح جهانی» مربوط به..... در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش است

۱.هدف های کلان ۲. راهبردهای کلان ۳. هدف های عملیاتی ۴. بیانیه ماموریت

۵-یکی از راهبرد های کلان در فلسفه نظری سند تحول بنیادین «ارتقاء جایگاه علم و علم آموزی» به عنوان عاملی موثر در دست یابی به حیات طیبه نام برده شده است؛ این راهبرد با کدام خصوصیت حاصل می‌گردد؟

۱.کاشفیت و مطلوبیت علم

۲. توانمندسازی معلمان و دانش‌آموزان

۳. کاهش مرزهای تعلیم و تربیت رسمی‌و غیر رسمی

۴. خلاقیت و نوآوری و مستند سازی تجربیات علمی

پاسخنامه ایستگاه تستی درسنامه ۲					
سوال	۱	۲	۳	۴	۵
پاسخ صحیح	۱	۳	۴	۱	۱

درـــنامه۳

ه) هدف های عملیاتی و راهکارها

هدف عملیاتی شماره ۱:

پرورش یافتگانی (متربیانی) که در شش ساحت تربیت رسمی‌و عمومی‌موجب رشد و ارتقای خود شوند.

اعتقادی ، عبادی و اخلاقی

حق دانستن دین اسلام ، رعایت احکام و مناسک دین

علمی‌و فناوری

تفکر، درک و کشف پدیده‌ها و رویدادها و روحیه علمی‌و خلاق

سیاسی و اجتماعی

احترام به قانون ، مسئولیت پذیری و مشارکت

زیستی و بدنی

درک مفاهیم بهداشت فردی و اجتماعی و مسائل زیست بوم طبیعی و داشتن تفریحات سالم

اقتصادی و حرفه ای

کارآفرینی و دوری از اسراف

دارای حداقل یک مهارت مفید برای تأمین معاش حلال برای تأمین زندگی خود و اداره خانواده

زیبایی شناختی و هنری

درک مفاهیم فرهنگی و میان فرهنگی و بهره‌گیری از قدرت تخیل، توانمندی‌های لازم در خلق آثار فرهنگی و هنری

راهکارهای عملیاتی جهت رسیده به هدف شماره ۱ (بررسی نکات مهم)

راهکار شماره ۱ – طراحی، تدوین و اجرای برنامه درسی ملی براساس اسناد تحول راهبردی

متناسب سازی حجم و محتوی کتب درسی و ساعات آموزشی طبق: توانمندی‌ها و ویژگی‌های دانش‌آموزان

حاکمیت رویکرد فرهنگی- تربیتی در تولید محتوا

بهره گیری از تجهیزات و فناوری‌های نوین آموزشی

توجه بیشتر به تفاوت‌های فردی به ویژه هویت جنسیتی

روش‌های فعال، خلاق

راهکار شماره ۲ – ترویج، تقویت مستمر و تحکیم فضایل اخلاقی (کرامت و عزت نفس) در تمام دوره های تحصیلی

راهکار شماره ۳ – توسعه فرهنگ نماز و نماز جماعت در مدرسه و تقویت انس با قرآن در دانش‌آموزان و توسعه فرهنگ و سواد قرآنی با اصلاح برنامه‌ها و توانمندسازی معلمان

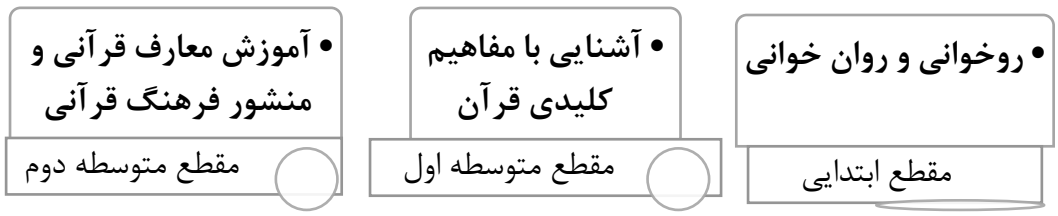

راهکار شماره ۴ – نهادینه سازی فرهنگ ولایت مداری و زمینه سازی برای استقرار دولت عدل مهدوی(عج)

با تاکید بر :

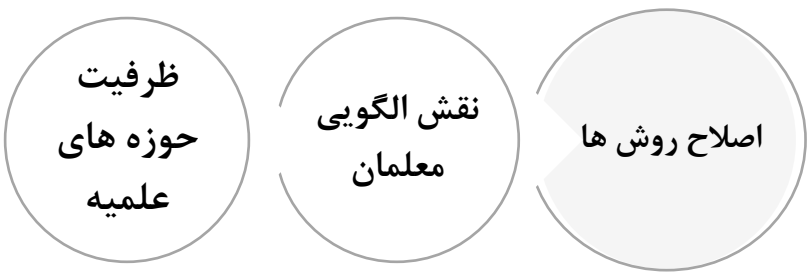

جمهوری اسلامی ایران
وزارت آموزش و پرورش
وزیر

باسمه تعالی

شماره : ۲۷۹۹۸
تاریخ : ۹۱/۱۲/۲۸
پیوست :

حجت‌السلام والمسلمین جناب آقای محمدیان
معاون محترم وزیر و رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

سلام علیکم

با احترام، به پیوست تصویر مصوبه‌ی «برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران» مصوب جلسات ۸۵۷ الی ۸۷۲ شورای عالی آموزش و پرورش تاریخ ۹۰/۱۲/۹ الی ۱۳۹۱/۶/۲۸ جهت ابلاغ و اجرا ارسال می‌شود.

امید است در پرتو الطاف الهی و با مساعدت و تلاش خستگی‌ناپذیر مدیران و کارشناسان محترم، اجرای این سند تحول آفرین گامی بلند در برنامه‌های درسی نظام آموزش و پرورش کشور باشد و با بازنگری و بازتولید محتوای آموزشی و کتاب‌های درسی، زمینه دستیابی دانش‌آموزان به مراتبی از حیات طیبه و برقراری جامعه عدل مهدوی (عج) بیش از پیش فراهم آید.

حمیدرضا حاجی بابایی
وزیر آموزش و پرورش

بتا فایل

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ.

هر کس، مرد یا زن، عمل صالح انجام دهد و مؤمن باشد قطعاً به "حیات طیبه" (زندگانی پاک و پسندیده) زنده اش می داریم، و همانا آن ها را، در برابر بهترین اعمالی که انجام داده اند، پاداش خواهیم داد.

قرآن کریم : نحل ۹۷

قضیه تربیت یک ملت به این است که فرهنگ آن ملت ، فرهنگ صحیح باشد. شما کوشش کنید که فرهنگ را فرهنگ مستقل اسلامی درست کنید.

امام خمینی (ره) ـ ۵۸/۳/۲۱

تحول یک کلمه است لکن در پشت این وجود لفظی، در پشت این کلمه، یک دنیا کار نهفته است.

«بیانات مقام معظم رهبری(مدظله العالی) ۱۳۸۶/۵/۳»

باسمه تعالی

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّن ذَكَرٍ أَوْ أُنثَى وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ مَا كَانُواْ يَعْمَلُونَ (نحل ۹۷)

هرکس، مرد یا زن، عمل صالح انجام دهد و مؤمن باشد، قطعاًبه «حیات طیبه» زنده‌اش می‌داریم و همانا آن‌ها را، در برابر بهترین اعمالی که انجام داده‌اند، پاداش خواهیم داد.

پیش گفتار:

تحول بنیادین در آموزش و پرورش، تحولی عمیق و ریشه‌ای است که به تحول در مفاهیم نظری، روندها و فرایندها، نقش‌ها و کارکردها و رویکردها منجر خواهد شد. در تحول بنیادین نوع نگاه به معلم، کتاب، مدرسه، کلاس درس و به ویژه دانش‌آموز دگرگون خواهد شد. این نگاه، معلم را در قله می‌بیند و همه شرایط و امکانات را برای الگوپذیری و تأسی دانش‌آموز به معلم جهت دستیابی به قله‌های انسانیت، علم و ادب و اخلاق فراهم می‌آورد. تفکر و تعقل، خلاقیت و نوآوری، بهره‌مندی از روش‌های نوین و فناوری‌های جدید، ایجاد محیطی با نشاط و شاداب، برپایی مدرسه دوست داشتنی، همه و همه در خدمت تربیت دانش‌آموزان برای دستیابی به مراتبی از حیات طیبه و قرب الهی می‌باشند. تحقق این مهم نیازمند باز مهندسی نیروی انسانی با محوریت استقرار نظام رتبه‌بندی و نظام جذب و نگهداشت معلمان می‌باشد که به لطف الهی در دستور کار قرار دارد.

اینک که «**سند تحول بنیادین آموزش و پرورش**» به مثابه قانون اساسی برای تحولات همه جانبه و دراز مدت به تصویب شورای عالی انقلاب فرهنگی و شورای عالی آموزش و پرورش رسیده و در دستور کار وزارت آموزش و پرورش قرار گرفته است، باید تمام زیر نظام‌ها و مؤلفه‌های خرد و کلان نظام تعلیم و تربیت مورد بازخوانی و بازتولید قرار گیرد.

«**برنامه درسی ملی**» به عنوان یکی از زیر نظام‌های اصلی سند تحول بنیادین و به منزله نقشه جامع یادگیری، زمینه ایجاد تحول همه جانبه، گسترده و عمیق در مفاهیم و محتوای آموزشی را فراهم می‌آورد. این برنامه تحول آفرین

با تدارک فرصت‌های تربیتی متنوع و جامع، درصدد است تا امکان کسب شایستگی‌های لازم جهت درک و ا صلاح موقعیت براساس نظام معیار اسلامی توسط دانش‌آموزان را میسور سازد و آنان را برای تکوین و تعالی پیوسته هویت خویش تا دستیابی به مراتبی از حیات طیبه یاری رساند. رسالت خطیر برنامه درسی ملی فراهم آوردن ساز و کارهای مناسب برای طراحی،تدوین، اجرا و ارزشیابی از برنامه‌های درسی در سطوح ملی تا محلی می‌باشد تا مبتنی بر فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی، مفاهیم آموزشی و تربیتی به صورت نظام‌مند و ساختار یافته در اختیار کودکان و نوجوانان قرار گیرد و محیطی با نشاط و مدرسه دوست داشتنی را به تصویر بکشاند.

از آنجا که موضوع برنامه‌ریزی درسی، یک رشته نوپا در کشور می‌باشد، لذا تدوین برنامه‌های آموزشی، تألیف کتاب‌های درسی، تعیین زمان و ساعات آموزش، روش‌های تدریس، بهره‌گیری از روش‌های متنوع یادگیری و تکنولوژی آموزشی در قبل و بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، از یک برنامه جامع و همه جانبه نگر مبتنی بر فرهنگ اسلامی ایرانی تبعیت نمی‌کرده است که این امر آسیب‌ها و کاستی‌های فراوانی را به‌همراه داشته است. با گذشت زمان و افزایش دانش فنی در زمینه طراحی و تولید برنامه‌های درسی و انباشت تجربیات مفید و مغتنم و انجام پژوهش‌ها و مطالعات داخلی و تطبیقی، ضرورت تدوین یک برنامه راهبردی و جامع برای ساماندهی بهینه برنامه درسی و تولید محتواهای آموزشی در دوره‌ها و سطوح مختلف یادگیری بیش از پیش احساس می‌شد.

در پاسخ به این نیاز آموزشی و تربیتی، نظام تعلیم و تربیت، کارگروهی از خبرگان و کارشناسان ارشد آموزش و پرورش را با همکاری صاحب نظران و استادان حوزه‌های علمیه و دانشگاه‌ها مأمور تدوین برنامه درسی ملی نمود. کار تحقیق و پژوهش و تدوین این سند از اسفند ماه ۱۳۸۴ با تشکیل دبیرخانه طرح در سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی آغاز شد و پس از انجام مطالعات اولیه و ابلاغ مصوبه هفتصد و چهل و پنجمین جلسه شورای عالی آموزش و پرورش در اردیبهشت ماه ۸۶، با پشتوانه نیرومند حقوقی ادامه یافت. با توجه به تعیین اهداف، تعریف و حدود طرح و خروجی مورد انتظار، کمیته‌های هفت گانه تخصصی به شرح ذیل تشکیل شد :

۱ــ کمیته کلیات، اصول و مبانی ۲ــ کمیته محتوای آموزشی، پرورشی و حوزه‌های یادگیری ۳ــ کمیته ساختار، مقاطع، رشته‌ها و زمان ۴ــ کمیته میزان اختیارات و کاهش تمرکز ۵ــ کمیته ارزش‌یابی از پیشرفت تحصیلی و راهبردهای یاددهی ــ یادگیری۶ــ کمیته مواد، رسانه‌ها و محیط‌های یادگیری۷ــ کمیته ارزش‌یابی از برنامه درسی ملی و اقتضائات اجرایی. همچنین برای جلب مشارکت فعال حوزه‌های صف و ستاد، کمیته‌های استانی و کمیته‌های ستادی طرح، آغاز به کار کردند.

خوشبختانه با تلاش خستگی ناپذیر دست‌اندرکاران، اولین نگاشت این برنامه سرنوشت ساز و تحول‌آفرین،

در بهمن ماه ۱۳۸۷ آماده شد. هم زمان با بررسی و تصویب سند تحول بنیادین در شورای عالی آموزش و پرورش (آذرماه ۱۳۸۸) و با عنایت به راهکار ۱ــ۱ سند مذکور، کار بررسی و اصلاح برنامه درسی ملی نیز سرعت یافت و تا سال ۱۳۹۰ بارها در معرض نقد و بررسی صاحب نظران، مدیران و معلمان قرار گرفت و سیر تکاملی خود را سپری کرد تا به شورای عالی آموزش و پرورش ارائه شد. در دبیرخانه شورای عالی با تشکیل کار گروهی مرکب از کارشناسان شورا و جمعی از دست اندرکاران تدوین و صاحب نظران سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، ضمن وفاداری به بنیان‌های اصلی برنامه از جمله الگوی هدف گذاری و عناصر و عرصه‌های چهارگانه ارتباطی و با تکیه بر مبانی و دلالت‌های مفاهیم سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، متن جدید بازنگری، اصلاح و آماده شد. جلسات هماهنگی برای تفاهم و اجماع بر اصول و مبانی سند را که اینجانب نیز بر آن تأکید داشتم برگزار و طرح را نهایی نمودیم. بالاخره پس از ۱۱ جلسه، به تصویب شورای عالی آموزش و پرورش رسید و برگ زرینی به تاریخ آموزش و پرورش کشور افزوده شد.

اینک یادآوری چند نکته را ضروری می‌داند :

۱ــ تدوین و تصویب برنامه درسی ملی به عنوان نقشه جامع یادگیری برای اولین بار در تاریخ آموزش و پرورش افتخار بزرگی است که خداوند نصیب فرمود ؛ بر این موهبت بزرگ الهی سر تعظیم فرود آورده و شکرگزاری می‌کنیم.

۲ــ این برنامه باید نقشه راه کلیه سیاست گذاری‌ها و تولید محتوای آموزشی و تربیتی از جمله تولید راهنمای برنامه‌های درسی دوره‌ها و پایه‌های تحصیلی، تعیین زمان و ساعات آموزشی تدوین و تألیف کتاب‌های درسی و کمک آموزشی، تولید بسته‌های آموزشی، رسانه‌های دیداری و شنیداری و الکترونیکی و ... قرار گیرد.

۳ــ اجرای مطلوب این برنامه، نیازمند مساعدت و توجه ویژه معلمان عزیز و بهره‌مندی از صلاحیت‌ها و شایستگی‌های حرفه‌ای و تخصصی مناسب آنان می‌باشد، لذا مفاد آن باید در مهندسی نیروی انسانی و در برنامه‌های آموزشی، جذب و توانمندسازی و بازآموزی معلمان در سطوح مختلف توسط دانشگاه فرهنگیان، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی و مراکز آموزشی‌های ضمن خدمت مورد توجه جدی قرار گیرد.

۴ــ تدوین برنامه راهبردی و جامع یادگیری مبتنی بر آموزه‌های اسلامی و معارف وحیانی، متناسب با نیازهای حال و آینده جامعه در دنیای متحول کنونی، منطبق با ویژگی‌ها و نیازهای دانش‌آموزان و بهره مند از آخرین یافته‌های علمی و پژوهشی، کار سترگ و بلندی است که با عنایات الهی و تلاش دست اندرکاران، گام نخست آن برداشته شد و تکمیل و تکامل آن نیازمند همراهی و مساعدت صاحب نظران و کارشناسان مجرب است که همگان را به یاری می‌طلبیم.

۵ــ در پایان لازم می‌دانم از تلاش‌ها و زحمات کلیه کارشناسان، محققان و پژوهشگران، دست‌اندرکاران،

مسئولان کمیته‌ها و مجریان و مشاوران این طرح ملی در ستاد، استان‌ها، سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، دبیرخانه و اعضای شورای عالی آموزش و پرورش، شورای معاونان وزارت آموزش و پرورش و به ویژه حجت الاسلام علی ذوعلم مدیر طرح، حجت الاسلام محمدیان رئیس سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی، مهندس مهدی نوید ادهم دبیر کل شورای عالی آموزش و پرورش و وزرای آموزش و پرورش تشکر نمایم و از خداوند متعال مسألت دارم این کار مهم و تأثیر گذار را که در طول ۴۰ ماه گذشته مسئولیتم دغدغه اساسی اینجانب و همکاران عزیزم بوده است توشه آخرت قرار دهد.

«من الله التوفیق و علیه التکلان»

دکتر حمیدرضا حاجی بابایی

وزیر آموزش و پرورش

برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران[1]

برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران که در جلسات **۸۵۷، ۸۵۸، ۸۶۴، ۸۶۵، ۸۶۶، ۸۶۷، ۸۶۸، ۸۶۹، ۸۷۰، ۸۷۱ و ۸۷۲ تاریخ ۱۳۹۰/۱۲/۹، ۱۳۹۰/۱۲/۱۶، ۱۳۹۱/۵/۳، ۱۳۹۱/۵/۹، ۱۳۹۱/۵/۱۶، ۱۳۹۱/۵/۲۳، ۱۳۹۱/۵/۳۱، ۱۳۹۱/۶/۶، ۱۳۹۱/۶/۱۳، ۱۳۹۱/۶/۲۰ و ۱۳۹۱/۶/۲۸** به تصویب نهایی رسیده است، به شرح زیر برای اجرا ابلاغ می‌شود :

۱ــ مبانی فلسفی و علمی برنامه درسی ملی

مبانی فلسفی و علمی این برنامه همانند سایر اسناد همطراز خود مبتنی بر مبانی نظری سند تحول بنیادین نظام تعلیم و تربیت رسمی و عمومی (مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی) می‌باشد و از این مجموعه، آن بخش از مبانی که مستقیماً به حوزه‌ی برنامه درسی دلالت دارد و به عنوان مبانی خاص برنامه درسی تلقی می‌شود، در پیوست آمده است.

۲ــ چشم‌انداز

برنامه‌های درسی و تربیتی آموزش و پرورش جمهوری اسلامی ایران در راستای فرهنگ و تمدن اسلامی ــ ایرانی، با تکیه بر میراث گران‌بها و ماندگار رسول الله (ص) ــ قرآن کریم و عترت (ع)ــ تحقق جامعه عدل مهدوی (عج) و چشم‌انداز نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی در افق ۱۴۰۴[2] با

۱ــ برنامه درسی ملی سندی است که نقشه کلان برنامه درسی و چارچوب نظام برنامه‌ریزی درسی کشور را به‌منظور تحقق اهداف آموزش و پرورش نظام جمهوری اسلامی ایران تعیین و تبیین می‌نماید.

۲ــ سند تحول بنیادین آموزش و پرورش مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی ــ آذر ماه ۱۳۹۰

بهره‌گیری از الگویی پیشرفته و بومی زمینه تربیت نسلی[1] موحد، مؤمن و معتقد به معاد و آشنا و متعهد به مسئولیت‌ها و وظایف در برابر خدا،خود، دیگران و طبیعت، حقیقت جو و خردمند، دانش‌پژوه و علاقمند به علم و آگاهی، عدالت‌خواه و صلح جو، ظلم ستیز، جهادگر، شجاع و ایثارگر و وطن دوست، مهرورز، جمع‌گرا و جهانی اندیش، ولایت مدار و منتظر و تلاش‌گر در جهت تحقق حکومت عدل جهانی، با اراده و امیدوار، خود باور و دارای عزت نفس، امانتدار، دانا و توانا، پاکدامن و با حیا، انتخابگر و آزاد منش، متخلق به اخلاق اسلامی، خلاق و کار آفرین، مقتصد و ماهر، سالم و با نشاط، قانون مدار و نظم‌پذیر، وفاداربه ارزش‌های اسلامی، ملّی و انقلابی و آماده ورود به زندگی شایسته فردی، خانوادگی و اجتماعی بر اساس نظام معیار اسلامی را فراهم می‌سازد.

این برنامه‌ها دارای ویژگی‌های زیر است :

۱ــ مبتنی بر مبانی و ارزش‌ها و معارف اسلام ناب محمدی (ص) ؛

۲ــ برخوردار از یافته‌های معتبر علمی و پژوهشی با تأکید بر بومی‌سازی آن‌ها؛

۳ــ بهره‌مند از دستاوردها و یافته‌های علمی فرهنگ و تمدن اسلامی ــ ایرانی؛

۴ــ منسجم، متعادل، کارآمد، نشاط آفرین، پویا، انعطاف‌پذیر و مشارکت‌پذیر در تولید و اجرا؛

۵ــ ناظر به ویژگی‌ها، نیازها و فطرت الهی دانش‌آموزان و نیازهای اساسی جامعه؛

۶ــ بهره‌مند از تجربه‌های موفق ملّی و جهانی با استفاده از ابزارها و شیوه‌های علمی و اثربخش؛

۷ــ برخوردار از رویکردی نوآورانه، آینده پژوهانه، واقع بینانه، متناسب با فطرت الهی انسان ؛

۸ــ تأکید کننده بر نقش مدرسه به‌عنوان جلوه‌ای از تحقق مراتبی از حیات طیبه و زمینه‌ساز جامعه عدل مهدوی (عج) [2] و کانون اصلی تحقق اهداف برنامه‌های درسی و تربیتی.

۱ــ برگرفته از هدف‌های کلان سند تحول بنیادین آموزش و پرورش مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی ــ آذر ماه ۱۳۹۰

۲ــ سند تحول بنیادین آموزش و پرورش مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی ــ آذر ماه ۱۳۹۰ــ ص ۱۷

۳ــ اصول ناظر بر برنامه‌های درسی و تربیتی

این اصول به‌صورت هماهنگ و درهم تنیده ناظر بر سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی و مدیریت برنامه‌های درسی و تربیتی از سطح ملی تا سطح مدرسه است :

۱ــ۳ــ دین محوری

تمامی اجزا و عناصر برنامه‌های درسی و تربیتی باید مبتنی بر مبانی توحیدی و اصول و ارزش‌های اسلام ناب محمدی (ص)باشد. این اصل بر سایر اصول نیز حاکم می‌باشد.

۲ــ۳ــ تقویت هویت ملی

برنامه‌های درسی و تربیتی باید زمینه تقویت و پایداری هویت ملی را با تأکید بر تعمیق باورها و ارزش‌های اسلامی، فرهنگ و تمدن اسلام و ایران، زبان و ادبیات فارسی، ارزش‌های انقلاب اسلامی، میهن دوستی، وحدت و انسجام فرهنگی، استقلال ملی و همبستگی اسلامی فراهم آورد.

۳ــ۳ــ اعتبار نقش یادگیرنده

برنامه‌های درسی و تربیتی باید به نقش فعال، داوطلبانه و آگاهانه دانش‌آموز در فرآیند یاددهی ــ یادگیری و تربیت‌پذیری توجه نماید و زمینه تقویت و توسعه روحیه پرسشگری، پژوهشگری، خلاقیت و کارآفرینی را در وی فراهم سازد.

۴ــ۳ــ اعتبارنقش مرجعیت معلم (مربی)[1]

برنامه‌های درسی و تربیتی باید به نقش مرجعیت[2] معلم در هدایت تربیتی برای تقدم تزکیه بر تعلیم، غنی‌سازی محیط تربیتی و یادگیری، فعال‌سازی دانش‌آموزان در فرآیند یادگیری و تربیت‌پذیری و ترغیب آنان نسبت به یادگیری مستمر توجه نماید. همچنین زمینه‌ی ارتقاء صلاحیت‌های اعتقادی،اخلاقی،حرفه‌ای و تخصصی معلم را فراهم سازد.

۱ــ در این سند واژه‌های معلم و مربی مترادف هم به کار رفته است و به فردی اطلاق می‌شود که رسالت خطیر تربیت دانش‌آموزان را در نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی بر عهده دارد. (سند تحول بنیادین آموزش و پرورش مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی ــ آذر ماه ۱۳۹۰)

۲ــ مبانی نظری تحول بنیادین آموزش و پرورش مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی ــ آذر ماه ۱۳۹۰ــ ص ۲۷۹

۵ــ۳ــ اعتبار نقش پایه‌ای خانواده

برنامه‌های درسی و تربیتی باید ضمن تقویت بنیان خانواده و تحکیم مناسبات خانوادگی و صله رحم، زمینه کسب شایستگی‌ها و مهارت‌های لازم برای تشکیل و مدیریت خانواده مبتنی بر ارزش‌ها و معارف الهی و تعمیق آداب و سبک زندگی اسلامی ــ ایرانی دانش‌آموزان را فراهم آورد.

۶ــ۳ــ جامعیت

برنامه‌های درسی و تربیتی باید به نیازهای گوناگون دانش‌آموزان و جامعه در سطوح محلی، منطقه‌ای، ملی و جهانی در کلیه ساحت‌های تعلیم و تربیت[۱] تأکید کند.

۷ــ۳ــ توجه به تفاوت‌ها

برنامه‌های درسی و تربیتی باید ضمن تأکید بر ویژگی‌های مشترک، به تفاوت‌های ناشی از محیط زندگی (شهری، روستایی، عشایری، فرهنگی و جغرافیایی)، جنسیتی و فردی دانش‌آموزان (استعدادها، توانایی‌ها، نیازها و علایق) توجه کرده و از انعطاف لازم برخوردار باشد.

۸ــ۳ــ تعادل

برنامه‌های درسی و تربیتی باید به رعایت تعادل و پرهیز از افراط و تفریط و رعایت تناسب و توازن در توجه به ساحت‌های تعلیم و تربیت، هدف ومحتوا و بهره‌گیری از روش‌های متفاوت در طراحی، تولید، اجرا و ارزش‌یابی از برنامه‌ها پایبند باشد.

۹ــ۳ــ یادگیری مادام‌العمر

برنامه‌های درسی و تربیتی باید زمینه کسب شایستگی‌ها و مهارت‌های لازم برای استمرار و معنادار شدن یادگیری و پیوستگی تجارب یادگیری در زندگی را برای دانش‌آموزان تأمین کند.

۱۰ــ۳ــ جلب مشارکت و تعامل

فرآیند برنامه‌ریزی درسی و تربیتی باید زمینه مشارکت و تعامل مؤثر معلمان، دانش‌آموزان،

۱ــ ساحت‌ها شامل تعلیم و تربیت اعتقادی، عبادی و اخلاقی، تعلیم و تربیت اجتماعی و سیاسی، تعلیم و تربیت زیستی و بدنی، تعلیم و تربیت زیباشناختی و هنری، تعلیم و تربیت اقتصادی و حرفه‌ای، تعلیم و تربیت علمی و فناورانه است. (سند تحول بنیادین آموزش و پرورش مصوب شورای عالی انقلاب فرهنگی ــ آذر ماه ۱۳۹۰)

خانواده‌ها و سایرگروه‌های ذینفع، ذیربط و ذیصلاح را در طراحی، تولید، اجرا و ارزش‌یابی برنامه‌ها فراهم نماید.

۱۱ــ۳ــ یکپارچگی و فراگیری

برنامه‌های درسی و تربیتی باید برای تمام دانش‌آموزان (دانش‌آموزان عادی، دانش‌آموزان با نیازهای ویژه و استعدادهای درخشان) به‌صورت به هم پیوسته و یکپارچه طراحی و تدوین شود. این برنامه‌ها باید با رعایت انعطاف پذیری، با نیازهای هریک از گروه‌های دانش‌آموزان با نیازها و استعدادهای خاص انطباق و سازگاری داده شود.[۱]

۴ــ رویکرد و جهت‌گیری کلی

رویکرد برنامه‌های درسی و تربیتی «فطرت گرایی توحیدی» است. اتخاذ این رویکرد به معنای زمینه‌سازی لازم جهت شکوفایی فطرت الهی[۲] دانش‌آموزان از طریق درک و اصلاح مداوم موقعیت[۳] آنان به منظور دست‌یابی به مراتبی از حیات طیبه است.

در این رویکرد :

۱ــ۴ــ دانش‌آموز :

۱ــ امانت الهی و دارای کرامت ذاتی است.

۲ــ فطرت الهی در وجود او نهفته است و قابلیت شکوفایی و فعلیت یافتن دارد.

۱ــ تغییرات ناشی از این انطباق و سازگاری باید به تصویب شورای عالی آموزش و پرورش برسد.

۲ــ فطرت سرشتی الهی در وجود آدمی است : یعنی آدمی نسبت به مبدأ عالم هستی معرفت و گرایشی اصیل (غیر اکتسابی) دارد. این فطرت می‌تواند فعلیت یافته، صیقل بخورد و توسعه پذیرد و می‌تواند به فراموشی سپرده شود. فطرت در جنبه معرفتی آن، معرفت حضوری انسان به خداست و در بعد گرایش، میل به پرستش، حقیقت جویی، فضیلت‌خواهی و زیبایی دوستی از اهم گرایش‌های فطری انسان است. مبانی نظری تحول بنیادین در نظام تربیت رسمی و عمومی جمهوری اسلامی ایران ــ آذر ماه ۱۳۹۰ــ ص ۵۸ و ۵۹

۳ــ منظور از موقعیت، وضعیت مشخص، پویا و قابل درک و تغییری است که حاصل تعامل پیوسته فرد به منزله‌ی عنصری آگاه، آزاد و فعال با خداوند وگستره‌ای از جهان هستی (خود، طبیعت و جامعه) در محضر خداوند متعال است (که حقیقتی برتر و خالق همه‌ی جهان و فراتر از همه موقعیت‌ها است). بنیان نظری تحول راهبردی در نظام تربیت رسمی و عمومی جمهوری اسلامی ایران ــ ص ۴۴۲

روش‌ها و فنون تدریس

روش‌ها و فنون تدریس

حیطه عمومی

www.BetaFile.ir

درس‌نامه ۱

❖ تعریف یادگیری

یادگیری تغییری است که نیاز به زمان دارد و در طی فرایندهای مختلف به وجود می‌آید.

یادگیری، باید محصول تجربه و نتیجهٔ آن، باید تغییر در رفتار ارگانیزم باشد.

رفتار، معطوف به اعمالی است که ممکن است از شخصی سربزند و رفتارها ممکن است درونی یا بیرونی باشند.

روان شناسان، اعمال و رفتار را به دو دسته تقسیم کرده‌اند: ۱. رفتار آشکار ۲. رفتار نهان

➢ **رفتار آشکار:** به اعمالی اطلاق می‌شود که به طور مستقیم قابل مشاهده است.

➢ **رفتار نهان:** به اعمال درونی فرد، که به طور مستقیم قابل مشاهده نیست.

✓ گفتن و نوشتن: جزء رفتار آشکار است.

✓ درک ما از محیط اطراف خود و این که دربارهٔ یک فرد یا یک اثر چه حسی داریم جزء رفتار نهان هستند.

روان‌شناسان رفتارگرا چه کسانی هستند؟ کسانی که در تعریف یادگیری، تنها روی رفتار آشکار، متمرکز می‌شوند.

روان‌شناسان شناختی چه کسانی هستند؟ کسانی که رفتار آشکار را به عنوان سرنخی، برای استنتاج آنچه در ذهن می‌گذرد، به کار می‌گیرند.

تمام روان شناسان رفتارگرا و شناختی، برای تشخیص و اندازه گیری میزان یادگیری به رفتار آشکار، تکیه دارند.

➢ یادگیری به طور مکرر و مستمر، در همه جا، اتفاق می‌افتد. امّا همهٔ تغییرات حاصل شده در فرایند زندگی ناشی از تجربه و تعامل نیست.

نکته: تغییراتی مانند قد، وزن، اندازه و. .. جزء یادگیری نیستند.

➢ **یادگیری**: معطوف به اعمالی است که به صورت عمد یا غیر عمد بر اثر تجربه حاصل شده.

مفهوم و تعریف یادگیری از نظر هیلگارد بارو:

«فرایند تغییرات نسبتاً پایدار در توان رفتاری فرد بر اثر تجربه»

تجزیه مفهوم بالا⬇

فرآیند: فرآیند به وقایع و روابط پویا، جاری مستمر و پیوسته در حال تغییر گفته می‌شود.

از مشخصات بارزِ فرایند، حرکت و پویایی است.

➢ یادگیری نیز یک فرایند است. چون بر اثر تعامل دائم فرد با محیط، همیشه و همه جا به طور پیوسته و مستمر صورت می‌گیرد.

از طریق یادگیری است که:

۱ـ فرد با محیط آشنا می‌شود. ۲ـ در مقابل محیط مقاومت می‌کند.

۳ـ محیط را تغییر می‌دهد. ۴ـ برای تأمین نیازهای خود از آن استفاده می‌کند.

❖**مفهوم «تغییر»:** یادگیری تغییری است که طی فرایند تجربه اتفاق می‌افتد.

➢ هر تغییری را نمی‌توان یادگیری نامید.

بنابراین تغیراتی که معلول رشد و بلوغ طبیعی باشند هرگز یادگیری محسوب نمی‌شوند. با این که رشد و بلوغ طبیعی پیش نیاز یادگیری و به نوعی تأثیرگذار بر آن است.

➢ تغییرات حاصل از رفتار انعکاسی و خستگی، انطباق حسی، اثر داروها و نیروهای مکانیکی را هرگز نمی‌توان در قلمرو یادگیری قرار داد.

خوگرفتن و حساس شدن: مثال‌هایی از تغییر رفتارند که از تجربه ناشی می‌شوند.

حساس شدن: فرآیندی است که از طریق آن، ارگانیزم نسبت به جنبه‌هایی ـ از محیطش حساس می‌شود

برای مثال:

موجود زنده‌ای که به نور، واکنش نمی‌دهد با شوک به آن پاسخ دهد در واقع: شوک، همان پدیدهٔ حساس شدن است.

خوگیری: فرآیندی است که از طریق آن ارگانیزم نسبت به محیط اش کمتر حساس می‌شود. به طور مثال: ارگانیزم ها تمایل دارند به محرکهای تازه محیط خود توجه کنند.

➢تمایل به محرک‌های تازهٔ محیط؛ بازتاب توجه یا «**سوگیری**» نام دارد.

مثال برای حساس شدن و خو گرفتن سگی صدای ناگهانی می‌شنود: در صورتی که پارس کند، بازتاب «سوگیری» رخ داده است. امّا اگر بعد از مدتی به آن صدا عادت کند یا واکنش نشان ندهد. می‌گوییم به آن «خوگرفته»

❖ **آیا «خوگرفتن» و «حساس شدن» جزء «یادگیری» محسوب می‌شود؟**

خیر، چون «شرط نسبتاً پایدار» در آنها صدق نمی‌کند و از آنجایی که خو گرفتن و حساس شدن، موقتی هستند لذا جزء یادگیری محسوب نمی‌شوند. اما اگر همین تغییرات، در پاره‌ای از موقعیت‌های عمدی نسبتاً طولانی دارند. بنابراین در اینجا، جزئی تغییرات حاصل از یادگیری محسوب می‌شوند.

❖ **مفهوم رفتار:** به مجموعه اعمال و حرکات فرد «رفتار» می‌گویند.

⌘روان‌شناسان رفتارها را به دو دسته تقسیم می‌کنند:

۱ـ آشکار یا بیرونی ۲ـ نهان یا درونی

رفتارهای آشکار: مستقیماً قابل مشاهده‌اند. مانند: صحبت کردن نوشتن و راه رفتن

رفتارهای نهان (درونی): به طور مستقیم قابل مشاهده نیستند. مانند: تفکر، تخیل و. . .

اصولاً از طریق رفتارهای آشکار می‌توان به «رفتارهای نهان» پی بُرد.

مفهوم «توان رفتاری»: توان رفتاری حاکی از آن است که یادگیری در یادگیرنده، نوعی توانایی ایجاد می‌کند. این به این معنی است که تغییرات حاصل از یادگیری، در یادگیرنده، تغییر در توانایی یا تغییر در رفتار بالقوه اوست نه تغییر در رفتار ظاهری و قابل مشاهده.

✓ فرض مثال: ممکن است رشته علوم‌تربیتی مفاهیم الگوها و روشهای تدریس را یاد بگیرند. اما فرصت تدریس برای آنان فراهم نگردد. بعد از یادگیری یادگیرنده باید قادر به انجام کاری باشد که پیش از آن توان آن را نداشت.

مفهوم تجربه: تجربه یعنی تعامل دو جانبه شخص و محیط

❖انواع یادگیری: یادگیری ممکن است به صورت عمدی یا غیر عمدی باشد.

➢ **یادگیری عمدی:** شخص مستقیما در موضوع یادگیری دخالت دارد مثلاً موقعی که شما سر کلاس می‌نشینید تا یک موضوع را یاد بگیرید. پس شخص در یادگیری عمدی دخالت دارد و در معرض مستقیم یادگیری قرار دارد.

➢**یادگیری غیر عمدی یا غیر مستقیم:** شخص به طور غیر مستقیم یاد می‌گیرد مثلا شما سر کلاس میرید تا موضوع یک درس را یاد بگیرید اما علاوه بر موضوع درس به نحوۀ پوشش معلم، ظاهر او تن صدا و. .. را به صورت غیر مستقیم یاد می‌گیرید.

یادگیری غیر عمدی مثلا شما به مدرسه می‌روید تا درس را یاد بگیرید اما از دوستانتان رفتارهای تازه یاد می‌گیرید.

به پوشش آنها دقت می‌کنید به نوع رفتارشان و بدون اینکه متوجه شوید تحت تاثیر آنها قرار می‌گیرید و از آنها یاد می‌گیرید.

❖ تفاوت بین یادگیری و عملکرد:

در واقع تفاوت بین دانستن چیزی و انجام آن است... مثلا شما دوچرخه سواری رو یاد گرفتید اما هنوز عملکردی نشان ندادی هر وقت دوچرخه سواری کنید یعنی عملکرد خود را نشان می‌دهید. در واقع عملکرد تظاهرت یادگیری به صورت آشکار.

❖انواع یادگیری:

- روان شناسان‌تربیتی از اصطلاح یادگیری، برداشت یکسانی **ندارند**.
- اتفاق نظر روان شناسان‌تربیتی این است که«یادگیری» بر اثر تجربه یا تعامل فرد با محیط، حاصل می‌شود. هرگز نمی‌توان برای یادگیری، ماهیت یکسانی متصور شد، زیرا فرصت ها و تعامل‌های مختلف دارای نتایج یکسانی نیستند.
- انواع نظریات یادگیری را میتوان به دو دسته ی بزرگ تقسیم بندی کرد: **رفتار گرایی و شناخت گرایی**

رفتار گرایی:

- یادگیری از طریق شرطی شدن کلاسیک یا شرطی شدن پاسخگر(پاوولف)
- یاد گیری از طریق شرطی شدن فعال(اسکینر)
- شرطی شدن از طریق پیوند گرایی و یا گزینش و پاسخ(ثرندیاک)

شناخت گرایی:

برونر، آزوبل، بلوم، پیاژه و. . . .

❖انواع یادگیری:

۱- یادگیری از طریق شرطی شدن کلاسیک یا شرطی شدن پاسخگر(پاوولف)
۲- شرطی شدن از طریق پیوند گرایی و یا گزینش و پاسخ(ثرندیاک)
۳-یادگیری از ظریق شرطی شدن فعال
۴- یادگیری از طریق مجاورت
۵- یادگیری از طریق مشاهده
۶- یادگیری از طریق شناخت

«بررسی کامل یادگیری از طریق شرطی شدن کلاسیک»

از بنیانی‌ترین انواع یادگیری ← **یادگیری از طریق شرطی شدن کلاسیک**

در یادگیری از طریق شرطی شدن کلاسیک، «پاسخ»، حاصل یک محرک شناخته شده است.

- مثال بارز برای یادگیری از طریق شرطی شدن کلاسیک آزمایش معروف **پاولف** است.

آزمایش معروف پاولف چه بوده است؟ دادن غذا و ایجادترشح بر روی زبان سگ بوده است که پاولف، غذا را «**محرک غیر شرطی**» وترشح بزاق سگ را ← **پاسخ** غیر شرطی می‌نامید.

- میزان شرطی شدن سگ در آزمایش پاولف، به این صورت بررسی گردید که این بار به جای غذا، چندین بار لامپی روشن می‌کرد. در واقع سگ، شرطی شده بود که به محض روشن شدن لامپ، محرک غیر شرطی (غذا)، به او داده می‌شود و به همین دلیل باز هم از خودش‌ترشح بزاق بروز داد. (پاسخ غیر شرطی)

اینبار لامپ ← می‌شود **محرک شرطی** و پاسخ حاصل از آن، **پاسخ شرطی** است.

«خاموشی» زمانی رُخ می‌دهد که رفتار شرطی **تقویت نگردد** و (محرک غیر شرطی چندین بار حذف شود) در این صورت پاسخ شرطی به تدریج ضعیف‌تر می‌شود.

در نتیجه← تکرار محرک شرطی بدون تقویت کردن (روشن کردن چراغ بدون دادن غذا) و در **نتیجه زوال پاسخ شرطی «خاموشی» نام دارد.**

«پدیدهٔ بازگشت خود به خودی» گاهی ممکن است که موجود حتّی بدون تقویت، برای مدتی کوتاه به محرک شرطی پاسخ دهد. این پدیده «بازگشت خود به خودی» نام دارد.

- دو پدیده «خاموشی» و «بازگشت خود به خودی»، در فرآیند آموزش و پرورش بسیار مهم هستند.
- باید بدانیم که بین پاسخ شرطی و محرک شرطی، هیچگونه ارتباط منطقی وجود **ندارد**.

مثالی برای مباحث گفته شده: **شاگردی**، در نخستین روز ورود به مدرسه با **لبخند و روی خوش معلم** روبرو بوده است (**محرک غیر شرطی**)

نحوهٔ برخورد معلم می‌شود← محرک **غیر شرطی**

و از این برخوردِ معلم، **احساس رضایت و لذت می‌کند.**

این **احساس رضایت** می‌شود←پاسخ **غیر شرطی**

و این برخورد باعث می‌شود که شاگرد (شرطی شود) و به صرف حضور در مدرسه و با دیدن معلمان بی تفاوت، **احساس لذت** خواهد کرد. در این جا ← دیدن معلمان ← **محرک شرطی** و احساس لذت ← **پاسخ شرطی**

یا در مثال روز آزمون. ممکن است کسانی که امتحان رو برگزار می‌کنند تبدیل به **محرک شرطی**، برای ایجاد اضطراب و دلهره در دانش‌آموز شوند.

یا مثال دیگری ← کسی که بدون خوردن صبحانه به مدرسه می‌رود. در اثنای کلاس، به شدّت احساس گرسنگی می‌کند (محرک غیر شرطی) و مضطرب و آشفته به نظر می‌آمدند این اضطراب و آشفتگی در اثر گرسنگی می‌شود← **پاسخ غیر شرطی**

حال همین دانش آموز، در زنگ بعدی یعنی علوم با این که صبحانه هم خورده ولی شرطی شده و دوباره احساس گرسنگی می‌کند اینجا این احساس گرسنگی (**محرک شرطی**) و اضطراب مجدد در دانش‌آموز می‌شود ← **پاسخ شرطی**

هرگاه محرک شرطی تکرار شود ولی **محرک غیر شرطی** را به همراه نداشته باشد. به تدریج پاسخ شرطی ضعیف می‌شود. یا به اصطلاح «خاموش» می‌گردد.

❖ نظریه ثرندایک پیوندگرایی (کوشش و خطا)

یکی از نظریه پردازان شرطی ثرندایک است او پژوهش‌های خود را درباره رفتار حیوانات در سال ۱۹۹۸ در کتاب هوش" حیوانی منتشر ساخت. ثرندایک تحت تأثیر روانشناسی فیزیولوژیک می‌باشد. وی معتقد است که مشخص‌ترین یادگیری در انسانها و حیوانات دیگر، یادگیری از راه کوشش و خطاست که بعدها آن را گزینش و پیوند نامید.

آزمایش ثرندایک آزمایش گربه گرسنه در داخل قفس بود ثرندایک با توجه به تدریجی بودن یادگیری به این نتیجه رسیده که گربه به هیچ وجه متوجه را فرار از جعبه نمی‌شود بلکه این کار را در نتیجه تثبیت تدریجی پاسخ‌های درست و زوال تدریجی پاسخ‌های نادرست فرا می‌گیرد.

گرند ایکش عوامل و شرایط مؤثر در یادگیری را به شکل سه قانون اصلی معرفی کرد:

ـ قانون اثر ـ قانون آمادگی ـ قانون تمرین

➢ **قانون اثر:** در جریان آزمایش و خطا، هرگاه بین محرک و پاسخ رابطه خوشایند و لذت‌بخش پدید آید، آن رابطه تقویت می‌شود و بر عکس.

در واقع مقصود ثرندایک از قانون اثر این بود که پاداش‌ها و موقعیت‌ها به یادگیری رفتار پاداش یافته قوت می‌بخشند، در حالی که تنبیه‌ها و ناکامی‌ها سبب می‌شوند که تمایل به تکرار رفتاری که تنبیه شکست یا

آزردگی به دنبال داشته است،کاهش یابد همراه شدن عمل و عکس العمل فرد با یک عامل نامطلوب آزار دهنده سبب تأخیر در یادگیری یا عدم بروز آن می‌شود.

اگرچه ثرندایک از ظرافت و تنوع بیشتر یادگیری انسان آگاه بود ولی گرایش شدیدی داشت به اینکه رفتارهای پیچیده‌تر در پرتو رفتارهای ساده‌تر تبیین کند.

➢ **قانون آمادگی:** طبق قانون آمادگی شاگرد باید از لحاظ جسمی، عاطفی ذهنی و. .. به اندازه کافی رشد کرده باشد تا مفهوم مورد نظر را یاد بگیرد.

به طور کلی قانون آمادگی به دو امر بستگی دارد:

✓ اولی توانایی کار و فعالیت

✓ دومی‌رغبت به کار و فعالیت

➢ **قانون تمرین:** هر قدر محرکی را که پاسخ رضایت بخش به دنبال داشته باشد بیشتر تکرار کنیم، رابطه بین محرک و پاسخ مستحکم‌تر و پایدارتر خواهد شد و بالعکس.

نکته: ثرندایک در قانون تمرین روی عامل شدت و تازگی تأکید می‌کند.

❖ یادگیری از طریق مجاورت

➢ در مبحث یادگیری از طریق شرطی شدن کلاسیک گفته شد که لازمه پاسخ شرطی، مجاورت و هم زمانی و پیوند محرک‌های غیر شرطی است، اما طبق برخی از نظریه‌های یادگیری، فقط مجاورت ساده و همایندی و جفت شدن یک حادثه یا حادثه دیگر میتواند منجر به یادگیری شود. در این فرایند، لزومی‌ندارد که بین محرک غیر شرطی و محرک شرطی پیوند وجود داشته باشد بلکه تنها همایندی دو رویداد با ایجاد تداعی میتواند موجب تغیر رفتار شود.

تنها شرط لازم برای حصول این تداعی توجه شاگرد به‌ترکیب خاص محرک، مجاورت ساده و همایندی است.

روش زوجهای متداعی، به دلایل نظری حائز اهمیت است؛ زیرا این روش نمونه ای برجسته ای از فرایند تداعی است. یکی از مواد هر زوج، معمولا محرکی است برای پاسخی که باید آموخته شود؛یعنی نزدیکی و مجاورت یک محرک با یک پاسخ میتواند موجب تغیر رفتار شود.

تاثیر یادگیری از طریق مجاورت ساده را میتوان در این جملات کامل نشده مشاهده کرد:

خانه ای مثل خانه‌های. . . .. بسازید.

او مانند یک. . . . گیج است.

ما در یک روستای. . . .. زندگی میکنیم.

۹×۵ =.....

➢ با گذاشتن کلامتی همچون« روستاییان»، «هالو»، «سرسبز» و «۴۵» میتوانیم نشان دهیم که به دلیل مجاورت محرک ها و حوادث یا هم زمان اتفاق افتادن آنها، چیزهای زیادی یاد میگیریم.

➢ واتسون آزمایش پاوولف را به عنوان الگویی برای یادگیری برگزید، بازتاب شرطی را واحد ساختمانی عادت قرار داد و سرانجام تمام نظام خود را بر این شالوده بنا نهاد.

➢ گاتری برعکس واتسون، اصل یادگیری از طریق تداعی را مبنای کار خود قرار داد اصلی که چندان ارتباطی با آزمایش پائلف نداشت. گاتری قانون یادگیری را چنین بیان کرد:

«ترکیبی از محرکها که با حرکت خاصی همراه می‌آیند، در بازپیدایی خود همان حرکت را به دنبال خواهد داشت.»

محور اصلی این نوع یادگیری تنها ترکیبی از محرکها و حرکتهاست. این تعریف را میتوان نوعی«اصل تاخر» دانست؛ چون اگر یادگیری به طور کامل در یک کوشش صورت گیرد؛ آخرین عملی که در حضورترکیبی از محرک ها صورت گرفته است؛ در بازپیدایی همان‌ترکیب محرکها نیز رخ خواهد داد.

در این نوع یادگیری؛ تمرین سبب پیوند یا گسستگی نشانه ها با حرکات اختصاصی میشود تا جایی که سرانجام‌ترکیبهای هم خانواده ای از محرک ها بتوانند سلسله پاسخهای هم خانواده ای را فراخوانند؛ اما انگیزش به شیوه غیر مستقیم؛ از راه وادار کردن حیوان به عمل، در یادگیری اثر میگذارد.

فراموشی نیز در این یادگیری معنی خاصی به خود می‌گیرد؛ زیرا فرض بر این است که یادگیری همیشه استوار است؛ مگر آنکه یادگیری تازه ای مزاحم آن باشد. بر اساس این فرض، تمام فراموشیها ناشی از یادگیری پاسخهای تازه ای هستند که جانشین پاسخهای قبلی میشوند.

➢ در فرایند فعالیتهای مدرسه، انواع یادگیری از طریق مجاورت را میتوانیم مشاهده کنیم؛مثلا معلمی‌که برای **آموزش ریاضی** روی کارتهای آموزشی تصویر **۴ سیب** را کشیده است و روی کارت دیگر عدد **۲ + ۲** را نوشته است، همزمان با گفتن ۲ به علاوه ۲، میگوید ۴ و تصویر چهار سیب را نشان میدهد یا با گفتن کلمه«گربه» همزمان با نشان دادن کارتی که تصویر گربه روی آن است؛ موجب یادگیری مجاورتی میشود.

● **نوع دیگری از یادگیری مجاورتی ← یادگیری «کلیشه‌ای» یا «قالبی» است.**

● یادگیری کلیشه‌ای یا قالبی، به این صورت است که: به فرض مثال وقتی سینما، یک فرد روستایی را ساده لوح و یک فرد شهری را فریبکار و ریاکار معرفی می‌کند ← در حالی که هر شخص روستایی ممکنه که **ساده لوح** نباشد و هر شخص شهری، فریبکار نباشد. امّا ناخود آگاه این یادگیری از طریق «کلیشه ای یا قالبی» ایجاد شده است.

◈ **مهم:** اغلب وسایل ارتباطی (روزنامه، تلویزیون و. . .)، زمینهٔ چه نوع یادگیری را فراهم می‌کنند؟ **یادگیری کلیشه‌ای**

- مثال برای یادگیری «کلیشه ای»: «پلیس، حافظ نظم و منافع مردم در شهر است» و «ژاپنی ها، مؤدب هستند»
- (مهم) ← بسیاری از مفاهیم زبان، تاریخ و رفتارهای مطلوب اجتماعی را می‌توان از طریق «مجاورت و تداعی»، به شاگردان آموخت.

درسنامه ۲

❖یادگیری از طریق شرطی شدن فعّال

- در این نوع یادگیری، بر خلاف شرطی شدن کلاسیک، رفتارهای فعال محصول محرکهای فیزیولوژیک نیستند بلکه نتیجهٔ متغیرهای قطعی در رفتارهای موجود زنده‌اند که به وسیلهٔ **تقویت کنندهٔ** خاصی قوت می‌گیرند.
- یک نکتهٔ کلیدی: هر جا کلمهٔ **تقویت کننده**، دیدیم نشان دهندهٔ یادگیری از طریق شرطی شدن فعّال می‌باشد.

«تفاوت شرطی شدن کلاسیک و شرطی شدن فعّال در قالب یک مثال»

گفتیم شرطی شدن کلاسیک، دادن محرک ها هست و شرطی شدن فعال، دادن تقویت کننده است. سگی را در نظر می‌گیریم که با دادن محرک غیر شرطی (غذا دادن) منجر به‌ترشح بزاق سگ می‌شود (پاسخ غیر شرطی). این جا «محرک» آوردیم پس می‌شود ← یادگیری از طریق شرطی شدن کلاسیک

اما همین سگ را اگر در نظر بگیریم که غیر از غذا دادن، چیز دیگری بخواهیم به او آموزش بدهیم مانند توپ بازی کردن و. .. باید رفتار او را با پاداش یا هر چیز دیگری **تقویت کنیم** ← پس در این صورت یادگیری از طریق شرطی شدن فعال اتفاق می‌افتد.

تقویت کننده چیست؟ و چه فرقی با محرکهای شرطی دارد؟

تقویت کننده، معمولاً تکرار و شدت رفتار را افزایش می‌دهد و موجب تثبیت آن می‌شود.

- تقویت کننده‌ها انواع مختلفی دارند مانند:

۱- تقویت‌کننده‌های نخستین ۲- تقویت‌کننده‌های تعمیم یافته

- معروف‌ترین مثال شرطی شدن فعال← «آزمایش موش و اسکینر» است.
- احتمال تکرار تمام سطوح رفتارهای نامحدود انسان را، می‌توان با ارائه یا عدم ارائهٔ تقویت کننده‌های مناسب، کم و زیاد کرد.
- شرطی شدن فعال سبب خواهد شد که معلم، شرایط را بررسی و شناسایی کند و بداند که چه رفتاری را باید تقویت کند یا چگونه رفتارهای نامطلوب را از بین ببرد.

«روشهای ایجاد تغییر در رفتار با استفاده از نظریهٔ شرطی شدن فعال»

- نظریه شرطی شدن فعال، به جای تکیه بر تصورات و تبیینهای نظری، مشتمل بر اصول و فنون است که در مجموع، فناوری رفتار را بوجود می‌آورد.

بسم الله الرحمن الرحيم

تعلیم و تربیت اسلامی

حیطه عمومی منابع آزمون استخدامی آموزش و پرورش

درسنامه اول

مقدمه:

ضرورت تدوین فلسفه تربیت رسمی‌و عمومی‌در جمهوری اسلامی‌ایران عبارتند از:

۱ـ تاریخمند بودن

۲ـ ویژگی ها و اقتضائات

۳ـ عدم داشتن چهارچوب بومی‌و اسلامی

۴ـ سنت ها و تجارب نسل های گذشته

۵ـ تعارض سنت و مدرنیته با انقلاب فراگیر

۶ـ برقراری نسبت دقیق و عقلانی بین نهاد تربیت با سایر جوامع

۷ـ قاعده نفی سبیل

نکات قابل توجه از بخش مقدمه:

۱ـ تربیت رسمی‌امری تاریخمند متناسب با مقتضیات زمان و مکان تحول پیدا می‌کند.

۲ـ از تربیت رسمی‌الگوی نظری واحد و جهان شمولی وجود ندارد.

۳ـ هر کشوری باید بر اساس مبانی فکری، پیشینه فرهنگی و فلسفه تربیتی خاص جامعه خویش تبیین فلسفه ویژه خود و الگوهای نظری مناسب آن را بسازد که حدود آن تحت تاثیر شرایط جامعه رقم می‌خورد.

✓ سوال اول: چه عاملی سبب شده است که الگوی نظری رایج در کشورهای غربی، در نظام های تربیتی دیگر جوامع جهان گسترش پیدا کند ؟ تصور نادرست وجود الگوی یگانه از تربیت رسمی

✓ سوال دوم: چه عاملی موجب انقطاع جوامع غیر غربی از پیشینه فرهنگی و تاریخی خود و انفعال فرهنگی آن ها نسبت به فرهنگ مسلط جهانی خواهد شد ؟ وجود الگوی یگانه از تربیت رسمی

✓ سوال سوم: تصور وجود الگوی یگانه از تربیت رسمی‌در کشورهای غیر غربی موجب چه تبعاتی می‌گردد ؟

الف) زمینه توسعه و تحول فراهم نمی‌گردد.

ب) انقطاع و انفعال فرهنگی و تاریخی را در پی دارد.

۴ـ تربیت رسمی‌بیشتر از هر چیزی تابع مقتضیات محیط اجتماعی است که حدود آن تحت تاثیر شرایط جامعه رخ می‌دهد که تحول مطلوب و تداوم ارزش ها و هنجارها در هر جامعه مرهون نظام تربیت رسمی‌آن به شمار می‌رود.

۵ـ از عوامل مهم بروز ناهماهنگی و ناکارآمدی نظام فعلی تربیت رسمی‌و عمومی‌ایران این بوده که در کشور ما تاکنون فلسفه مدون و استواری در چهارچوب فلسفه تربیت بومی‌و متناسب با نظام فکری و ارزشی اسلام مبتنی نبوده است.

✓ سوال: چه عاملی باعث شده تا اقدامات اصلاحی و تحول جویانه در نظام تربیت رسمی‌ایران به نتایج دلخواه و ثمربخش ختم نشود ؟ نداشتن چهارچوب فلسفه تربیت بومی‌متناسب با ارزش های اسلام

۶ـ تبعیت از الگوهای وارداتی و اقتباسی در جهت تربیت رسمی‌مشکل ساز و بحران آفرین است.

۷ـ پیش نیاز اصلی هرگونه تدبیر و اقدام تحول جویانه در نظام تربیت رسمی‌و عمومی‌در کشور ما، تدوین فلسفه تربیت رسمی‌و عمومی‌با الگوی اسلامی‌و ایرانی می‌باشد.

۸ـ مواجهه انفعالی با الگوی مدرن در جریان توسعه تجارت تربیتی باعث شده که الگوی سنتی بدون نقادی و به طور مستقل در عرض الگوی مدرن حرکت نماید در صورتی که باید سنت تربیتی اسلامی‌و ایرانی خود را با نقادی پیوسته و حفظ نکات مثبت آن با در نظر گرفتن تجارب جهانی و مدرن بروزرسانی و نوسازی نمود.

✓ سوال: راه گریز از مواجهه انفعالی با الگوی مدرن در جریان توسعه تجارب تربیتی چیست؟

تدوین فلسفه تربیت رسمی‌و عمومی‌به شکل اسلامی‌و بومی

۹ـ با توجه به ظهور و تداوم انقلاب اجتماعی فراگیر اسلامی‌و تأسیس نظام سیاسی نوپا بر اساس ارزش های اسلامی‌به نام جمهوری اسلامی‌در کشور ایران، تدوین فلسفه ای برای هدایت و بازسازی نظام تربیت رسمی‌و عمومی‌آشکارتر است.

✓ سوال: از دلایل عقب ماندگی و گسست در تربیت رسمی‌و عمومی‌ایران چه می‌تواند باشد ؟

ادامه الگوی تربیت بر پایه ایده های مدرنیته (اومانیسم و سکولاریسم) و عدم توجه به مبانی اسلامی

۱۰ـ تربیت رسمی‌و عمومی‌به شکل فعلی آن نهادی است که با آغاز دوران مدرنیته در جوامع غربی ظهور پیدا کرده است

✓ سوال: چالش مهم و بزرگ جوامع اسلامی‌در تربیت رسمی‌و عمومی‌چیست ؟

برقراری نسبتی عقلانی و مستدل بین سنت و مدرنیته از زمان آشنایی با مظاهر تمدن غرب است.

۱۱ـ رویکردهای نظری و عملی که از اندیشه اجتماعی معاصر نشأت می‌گیرند:

تجددگرا / شریعت گرا / تمدن ساز

۱۲ـ تجددگرایی: اصول و چهارچوب مدرنیته

۱۳ـ پنج محور اساسی رویکرد « تجدد گرا » عبارتند از:

نگرش انسان مدارانه / علم گرایی و تاخیر بر خرد / توسعه گرایی / تاریخیت / نسبیت فهم و آینده گرایی

۱۴ـ شریعت گرایی: اجرای احکام فقهی بدون نیاز به پردازش الگوهای عینی و تجربی

۱۵ـ پنج محور اساسی رویکرد شریعت گرایی عبارتند از:

اصول گرایی / آیین گرایی و تکلیف مداری / اجتهادگرایی و روش مندی در فهم دین / التقاط ستیزی / گذشته گرایی

۱۶ـ تمدن سازی: توجه به وحی و تعالیم دینی و در نظر گرفتن جایگاه ویژه برای عقل

- **پنج محور اساسی رویکرد تمدن سازی عبارتند از:**
  - نگرش نظام مند به معرفت دینی
  - اصول گرایی در حوزه معرفت دین و توسعه گرایی در حوزه تحقق دین
  - تکامل در روش اجتهاد و تجدید نظر در روش علوم جدید
  - تدوین الگوهای اجتماعی
  - پی ریزی تمدن نوین اسلامی

۱۷ـ از منظر رویکرد تمدن سازی، اجرای همه جانبه اسلام تنها در قالب فرایند نوسازی جامعه به سوی یک الگوی مطلوب اسلامی‌شکل می‌گیرد.

۱۸ـ رویکرد تمدن سازی برای پی ریزی تمدن نوین اسلامی‌بر ضرورت تدوین الگوهای اجتماعی تاکید دارد.

۱۹ـ رویکرد کلان در مواجهه با مدرنیته با راهبردهای کلان انقلاب اسلامی‌و جمهوری اسلامی‌ایران مناسبت دارد.

۲۰ـ قاعده نفی سبیل از قواعد فقهی فراگیر و گسترده در تمامی‌ابواب فقه است که دلالت‌های روشنی برای تنظیم سیاست ها و مناسبات جوامع اسلامی‌با جوامع دیگر دارد.

۲۱ـ جوامع اسلامی‌باید در حوزه های فکری و نظری به کسب قدرت و استقلال و بومی‌سازی دانش‌ها و تخصص ها نظر داشته باشند و لذا باید در جریان قاعده نفی سبیل قرار بگیرند که این قاعده پویایی و تعالی این جوامع در دوران معاصر را همراه دارد.

(قاعده نفی سبیل: نفی ایجاد سلطه بیگانگان که موجب غنای جوامع اسلامی‌می‌شود)

۲۲ـ قاعده نفی سبیل باعث می‌شود که نظام تربیتی منجر به تثبیت و تداوم تسلط فکری و فرهنگی بیگانگان بر نظام تربیتی جوامع اسلامی‌نشود.

۲۳ـ بالاترین مرجع تصمیم گیرنده درباره کل فرایند تربیت در جامعه اسلامی‌ایران، شورای عالی انقلاب فرهنگی می‌باشد.

۲۴ـ مباحث فلسفه تربیت رسمی‌و عمومی‌ذیل چهار عنوان مطرح می‌گردد که عبارتند از:

الف) مبانی تربیت رسمی‌و عمومی(سیاسی، حقوقی، روان شناختی و جامعه شناختی)

ب) چیستی تربیت (تعریف و ویژگی ها)

ج) چرایی تربیت (ضرورت، غایت و هدف کلی)

د) چگونگی تربیت (اصول، الگوی نظری، ارکان و عوامل سهیم)

ایستگاه تست

۱ـ «اصول گرایی در حوزه معرفت دین و توسعه گرایی در حوزه تحقق دین » از محورهای کدام یک از رویکردها می‌باشد ؟

۱.شریعت گرایی ۲. تمدن سازی ۳. تجدد گرایی ۴. دین گرایی

۲ـ اندیشه ها حول محور «اصول گرایی، آیین گرایی، تکلیف مداری و گذشته گرایی» به کدام رویکرد در جوامع اسلامی‌اشاره می‌کنند؟

۱.سیاسی ۲. تحول خواهی ۳. تجدد گرایی ۴. شریعت گرایی

۳ـ تربیت رسمی‌و عمومی، نهادی است با آغاز کدام دوران در جوامع غربی ظهور یافته است؟

۱.رنسانس ۲. پست مدرنیته ۳. مدرنیته ۴. قرون وسطی

۴- کدام گزینه تکمیل کننده عبارتهای سه گانه در خصوص « نحوه مواجهه با رویکرد مدرنیته » می‌باشد ؟ (به ترتیب)

الف) از محورهای اصلی رویکرد تمدن سازی..... می‌باشد.

ب) هدف حکومت دینی..... است.

ج) قانونی که موجب تنظیم سیاست مناسبات جوامع اسلامی‌با دیگر جوامع می‌شود..... نام دارد.

۱. توسعه گرایی ـ تامین رفاه ـ قاعده نفی سبیل

۲. توسعه گرایی در تحقق ـ زمینه سازی برای تحقق حیات طیبه ـ قاعده نفی سبیل

۳. توسعه گرایی در تحقق ـ تامین رفاه ـ منطقه الفراغ

۴. اجتهاد روش مند ـ زمینه سازی برای تحقق حیات طیبه ـ منطقه الفراغ

پاسخنامه ایستگاه تستی درسنامه ۱				
سوال	۱	۲	۳	۴
پاسخ صحیح	۲	۴	۳	۲

درسنامه دوم

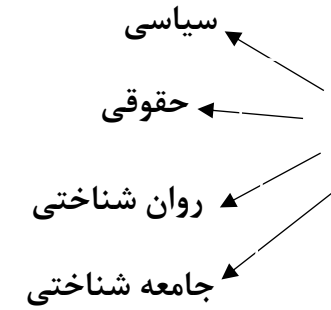

۱ـ مبانی سیاسی: تربیت رسمی‌و عمومی‌به دلیل قانون مندی، رسمیت، عمومیت و الزام آور بودن حضور متربیان در آن با نظام سیاسی حاکم بر جامعه نسبت وثیقی برقرار می‌نماید. از طریق:

الف) نشان دادن جایگاه تربیت در نظام سیاسی

ب) چگونگی دخالت و تاثیر نظام سیاسی در حوزه تربیت

مهمترین مبانی سیاسی تربیت: (۶ مورد)

(کلید واژه ها: حکومت، دولت، نهادهای سیاسی)

۱ـ هدف حکومت دینی (دولت اسلامی) زمینه سازی برای تحقق حیات طیبه است.

نکات:

- دولت اسلامی زمینه ساز تحقق حیات طیبه است، نه دولت رفاه (یعنی رفاه، هدف اصلی دولت اسلامی‌نیست)
- دولت زمینه ساز تحقق حیات طیبه، موظف است به تامین رفاه و امنیت مردم.
- تامین رفاه مردم، مقدمه ای برای تحقق حیات طیبه به شمار می‌رود.

روایتی از امام علی (ع) که می‌فرمایند «**کاد الفقر ان یکون کفرا**» به همین موضوع اشاره دارد.

چهار وظیفه اسلامی‌در عهد نامه مالک اشتر:

۱ـ مدیریت مالی ۲ـ ایجاد امنیت ۳ـ آبادانی عمرانی ۴ـ استصلاح شهروندان: انجام این وظایف زمینه ای برای تحقق حیات طیبه محسوب می‌گردد.

۲ـ تربیت شایستهٔ عموم مردم به لحاظ حاکمیت اصل مردم سالاری دینی در حکومت اسلامی هم از جمله اهداف تشکیل حکومت است و هم با توجه به تکیهٔ این نوع حکومت برانتخاب و حضورآگاهانهٔ مردم راهکار اصلی حفظ وتداوم نظام سیاسی مطلوب به شمار می‌آید.

نکات:

- خاستگاه اقتدار دولت اسلامیو حفظ آن، انسان های هدایت یافته ای هستند که در گسترش هدایت مجاهدت می‌نمایند.
- زمینه سازی برای هدایت هم مقصد و هدف دولت اسلامی‌است و هم مبدا و ضامن بقای آن.
- نهادهای تربیتی به زمینه سازی برای حضور آگاهانه و مشارکت فعال عموم مردم در پیشرفت جامعه مسئولیت دارند.

(شورا: وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ)

۳ـ درحکومت اسلامی پیشرفت جامعه، وسیله ای برای بسط هماهنگ ومتعادل ظرفیتهای وجودی افراد و تعالی تجارب متراکم جامعه درجهت تحقق حیات طیبه است.

نکات:

- دولت اسلامی‌از قدرت اقتصادی برای تحقق حیات طیبه در همه ابعاد بهره می‌گیرد.
- در نگاه اسلامی، کل فرآیند تربیت و همه ابعاد آن در چهارچوب معیارهای اسلامی‌می‌باشد.
- در همه ساحت های ششگانه کل فرایند تربیت و همه ابعاد آن باید در چهار چوب معیار های اسلامی‌باشد.

۴ـ در حکومت اسلامی مجموعۀ نهادهای فرهنگی کشور، باید به صورت هماهنگ و در چهارچوب سیاست های کلان کشور و سیاست های کلی بخش فرهنگ (مصوب مقام رهبری)عمل کنند = تحت نظارت ولایت فقیه

نکته:

- تمامی‌سازمان ها و نهادهای فرهنگی ناظر به رشد همه جانبه ی عموم مردم باید با نظام به صورت هماهنگ عمل نمایند.

۵ـ در حکومت اسلامی جهت گیری تربیتی از جمله اولویت های اساسی همۀ بخش ها و نهادهای اجتماعی، سیاسی و اقتصادی است. (طبق اصل سوم قانون اساسی)

نکات:

- فرآیند تربیت توسط نهادهای تربیت رسمیو غیررسمی‌بر اساس معیارهای اسلامی‌تحقق پیدا می‌کند.
- جهت گیری های اساسی ماهیت تربیتی و هدایتی دارند.

۶ـ رویکرد «تمدن سازی» در زمینهٔ مواجهه با مظاهر مدرنیته، جهت گیری مختار و برگزیده است.

نکات:

- رویکرد تمدن سازی بر دیگر رویکردها مرجح است.
- در رویکرد تمدن سازی علاوه بر وحی و تعالیم دینی جایگاه ویژه ای برای عقل در نظر گرفته شده است.
- مسلمانان باید بر مبنای تفسیر، کتاب، سنت و اجتهاد روشمند و پویا در جامعه اسلامی‌متناسب با مقتضیات زمان و مکان به پی ریزی تمدن نوین اسلامی‌بپردازند.
- از منظر رویکرد تمدن سازی اجرای همه جانبهٔ اسلام تنها در قالب فرایند نوسازی جامعه به سوی یک الگوی مطلوب اسلامی و تأسیس نهادها و ساز وکارهای متناسب با آن ها میسر است و این رویکرد تناسب بیشتری با راهبردهای کلان اسناد بالادستی تربیتی دارد.

این رویکرد به طور کلی بر این محورها تاکید دارد:

- نگرش نظام مند به معرفت دینی
- اصولگرایی در حوزهٔ معرفت دین و توسعه گرایی در حوزهٔ تحقق دین
- تکامل در روش اجتهاد و لزوم تجدید نظر در روش علوم جدید
- ضرورت تدوین الگوهای اجتماعی
- پی ریزی تمدن نوین اسلامی

۲ـ مبانی حقوقی: همان حق و تکلیف است که شامل گزاره های اعتباری و تجویزی است.

سوال: دلیل ارتباط تربیت رسمی‌و عمومی‌با نظام حقوقی جامعه چیست ؟ به دلیل قانون مندی و ارتباط عمیق با نظام سیاسی

نکات:

- فرآیند تربیت رسمی و عمومی با نظام حقوقی ارتباط دو سویه و وثیق برقرار می‌کند.

۱ـ **حق بر تربیت:** دو جنبه فردی و اجتماعی دارد.

در جنبه فردی، فرد و خانواده صاحب حق و تکلیف اند. و مسئولیت اولیه و اصلی تربیت کودکان با والدین است و دولت نقش مکمل و ناظر دارد.

در جنبه اجتماعی در تربیت رسمی‌و عمومی، مسئولیت اصلی با حاکمیت است است که با نقش ارکان تربیت و همه نهادهای سهیم صورت می‌گیرد.

حقوق والدین با خانواده در تربیت فرزندان خود:

۱ـ حق انتخاب نوع تربیت ۲ـ حق مشارکت در نظام تربیت رسمیو عمومیدر حد توانایی و صلاحیت ۳ـ حق مشارکت در جریان تربیت فرزندان خود ۴ـ حق نظارت بر نظام تربیت

در جنبه اجتماعی تربیت، دولت اسلامیبرای تحقق شایسته حق بر تربیت نسبت به آحاد جامعه عهده دار سیاست گذاری و برنامه ریزی است.

حقوق عموم شهروندان ایرانی از منظر تربیتی:

دسترسی برابر، برخورداری از تربیت مطابق نیازها، رایگان و الزامی، تربیت اخلاقی و دینی، تامین کرامت انسانی ـ آزادی ـ آگاهی، تربیت خلاق، استقلال ملی، وحدت ملی، مصون از تعرضات جسمانی و روانی، مشارکت فعال، فنی و مهارتی، حق انتخاب نوع تربیت متناسب با سطح رشد و توانایی متربی، تشکیل مووسات مردم نهداد و نهادهای مدنی برای مشارکت و نظارت، حق برخورداری از تربیت دینی و مذهبی متناسب

۳ـ تکالیف و مسئولیت های تربیتی (دولت و خانواده)

تعهدات دولت نسبت به حق بر تربیت به سه شکل است: رعایت، حمایت و زمینه سازی برای تحقق کامل.

نکات:

- اگر والدین وظیفه تربیتی خود را ایفا نکنند، دولت اسلامیباید این وظیفه را بر عهده بگیرد. این موارد خاص عبارتند از:

(۳ مدل)

ـ کودکانی که والدین خود را به طور دائم یا موقت از دست داده اند.

ـ کودکانی که خود یا والدین آن ها سلامت جسمیو روانی ندارند.

ـ کودکانی که والدین آن ها صلاحیت اخلاقی، تمکن مالی و امکانات رفاهی لازم برای تربیت ندارند.

- سیاست گذاری و برنامه ریزی در خصوص تربیت در زمره اعمال حاکمیتی است اما نحوه ارائه آن قابل واگذاری به بخش غیردولتی است مشروط براین که اصول مورد نظر رعایت شود.
- مسئولیت حفاظت از شئون تربیتی کودکان صرفا بر عهده دولت نیست، بلکه والدین در این امر مسئول اند. در عین حال دولت باید به هنگام وقوع آسیب های مهم تربیتی با دادن گزارش به مقامات صلاحیت دار، موضوع را پیگیری نموده و موجبات تعقیب اشخاص حقیقی و حقوقی را فراهم آورد.

ایستگاه تست

۱ـ در حق بر تربیت والدین در فرایند تربیت رسمی‌و عمومی, حق مشارکت در مدیریت نظام تربیت رسمی‌و عمومی‌می‌باشد ؛ حد و حدود آن به چه صورت می‌باشد ؟

۱.توانایی و صلاحیت ۲. آگاهی و شناخت

۳. در چهارچوب فلسفه تربیتی ۴. اعتباری و تجویزی

۲ـ در عهدنامه مالک اشتر به چهار وظیفه دولت اسلامی‌یعنی مدیریت مالی، ایجاد امنیت، آبادانی و عمران و استصلاح شهروندان اشاره شده است ؛ این وظایف مربوط به کدامیک از مبانی سیاسی تربیت رسمی‌و عمومی‌می‌باشد ؟

۱. تربیت شایسته عموم مردم به لحاظ حاکمیت اصل مردم سالاری دینی در نوع حکومت اسلامی‌از جمله اهداف تشکیل حکومت است.

۲. در حکومت اسلامی، جهت گیری تربیتی از جمله اولویت های اساسی همه بخش ها و نهادی های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی است.

۳. رویکرد تمدن سازی در زمینه مواجهه با مظاهر مدرنیته، جهت گیری مختار و برگزیده است.

۴. هدف حکومت دینی زمینه سازی برای تحقق حیات طیبه است.

پاسخنامه ایستگاه تستی درسنامه ۲		
سوال	۱	۲
پاسخ صحیح	۱	۴

روانشناسی رشد

و اختلالات یادگیری

حیطه اختصاصی

روانشناسی رشد و اختلالات یادگیری

www.BetaFile.ir

❖**تعریف رشد:** تمام تغییر و تحولات جسمی، شناختی و روانی اجتماعی که از زمان تشکیل شدن سلول تخم تا هنگام مرگ در انسان روی می‌دهد.

روان شناسی رشد تمام تغییرات و تحولات جسمی، ذهنی و عاطفی اجتماعی را مطالعه می‌کند و به تمام مراحل رشد انسان مربوط می‌شود؛ ولی بیشترین توجه آن به دوره **کودکی و نوجوانی** است.

رسش یا پختگی: به تغییرات از پیش تعیین شده ژنتیکی و مستقل از تغییرات محیطی گفته می‌شود و امکان یادگیری‌های مختلف را برای موجود زنده فراهم میکند. رسش به معنی آمادگی زیستی است که خود مبتنی بر یک نقشه ژنتیکی است و به جنبه های جسمی و بدنی اشاره دارد.

یادگیری: تغییرات نسبتا پایداری که ناشی از تجربیات فرد است.

نمو: برنامه از پیش تعیین شده که حالت افزایشی دارد و از هنگام لقاح تا نوجوانی ادامه دارد

نکته: پختگی به تجربه‌ها یا شکل‌گیری خاصی نیاز ندارد؛ اما یادگیری به رشد جسمی‌و پختگی وابسته است.

جمع بندی تعاریف فوق: رشد حاصل جمع رسش، نمو و یادگیری است که شامل تغییرات کمی‌و کیفی است و از زمان لقاح تا مرگ ادامه دارد.

اهداف روان شناسی رشد: ۱. توصیف و پیش بینی رفتار ۲. شناسایی تاثیرات هنجاری و غیر هنجاری ۳. کمک به زندگی بشر

Δ زمینه‌های اصلی رشد یا سه جنبه مهم فرایند رشد:

۱. رشد جسمی: تغییرات در اندازه بدن ظاهر و عملکرد سیستم بدن، توانایی‌های حرکتی و...

۲. رشد شناختی: تغییرات در توانایی عقلانی و در حوزهٔ فعالیت‌های ذهنی مانند ادراک، حافظه، تفکر، احساس استدلال، زبان، توجه و...

۳. رشد روانی اجتماعی: تغییرات در شخصیت، روابط میان‌فردی، روابط با دیگران

❖ نظریه های مختلف و موضوعات اساسی در مورد رشد:

رشد پیوسته است یا گسسته؟

روانشناسان دو دیدگاه در مورد رشد دارند، عده ای رشد را پیوسته و عده ای دیگر رشد را ناپیوسته میدانند.

رشد پیوسته(خطی): به تأثیر محیط و اجتماع و عوامل بیرونی در فرایند رشد اهمیت بیشتری می‌دهند و معتقد هستند که به مهارت‌هایی که از آغاز تولد وجود داشته به‌تدریج افزوده می‌شود. تنها فرق بین کودکان و بزرگسالان را در مقدار و یا پیچیدگی رفتار می‌دانند؛ بنابراین رشد را یک‌روند کمی در نظر می‌گیرند.

در این دیدگاه، پیوسته کودک منفعل هست و به تفاوت‌های فردی اهمیت نمی‌دهند، کودکان شباهت زیادی به بزرگسالان دارند.

یعنی رشد مرحله ندارد، پیوسته و تدریجی است.

مانند جان لاک، واتسون، پاولف، اسکینر(رفتارگرایان)، بندورا(نظریه های یادگیری اجتماعی) نظریه پردازش اطلاعات خبرپردازی، نطریه بوم شناسی فن برنر

☒ کلیدواژه‌های مرتبط با رشد پیوسته: محیط، مکانیسمیی (ماشینی)، یادگیری(معلم و مربی)، آموزش، تجربه (تربیت)، اجتماع، بیرونی، کمی

رشد گسسته: این دسته از روانشناسان رشد را مرحله‌ای و ناپیوسته به صورت پلکانی می‌دانند و بر مرحله‌ای بودن رشد، تاکید دارند که در هر مرحله تغییرات کیفی در احساس، رفتار و تفکر فرد ایجاد می‌شود.

✓ اینان به تاثیر وراثت (سرنوشت)، رسش و ثبات در فرایند رشد اهمیت بیشتری می‌دهند.

✓ اینان عقیده دارند که رشد فرایندی ناپیوسته است که در مقطع خاصی آگاهی‌ها و مهارت‌های جدیدی در فرد آشکار می‌شوند.

☒ کلیدواژه های مرتبط با رشد ناپیوسته: وراثت، ارگانیسمی(وجود)، ذات، رسش، ژنتیکی، ثبات (تثبیت)، طبیعت (سرشت)، درونی، کیفی

از مهم ترین نظریه پردازان رشد ناپیوسته ← روسو هست که برای اولین بار اصطلاح رسش و مرحله رو استفاده کرد.

❖تفاوت نظریه رشد پیوسته و رشد ناپیوسته:

➢نظریه هایی که رشد را پیوسته میدانند معتقدند به مهارت‌هایی که کودک از بدو تولد داشته، افزوده میشود بنابراین فرق کودک و بزرگسال در مقدار و پیچیدگی رفتار است. مثلا توانایی یک کودک در دسته بندی اشیا خیلی شبیه بزرگسالان است اما او فقط نمی‌تواند این مهارت را به اندازه ما با دقت و پیچیدگی انجام دهد.

➢ اما نظریه های که رشد با ناپیوسته میدانند معتقدند در هر مرحله از رشد تغییرات کیفی در رفتار و إحساس و تفکر انسان ایجاد میشود و بنابراین فرق بین کودک و بزرگسال در شیوه رفتار، تفکر و احساس است. لذا در هر دوره سنی رفتار و إحساس کودک منحصر به فرد و کاملا متفاوت با بزرگسالان است.

مثلا یک کودک نوباوه توانایی درک و سازماندهی رویدادها را ندارد، اما یک رشته مراحل رشدی را طی میکند و هرکدام از این مراحل ویژگی های خاصی دارند که او را به بالاترین سطح از درک می‌رسانند.

روان شناسانی که می‌گویند **رشد ناپیوسته** و دارای مرحله است روی پارامترهای **وراثت** تاکید می‌کنند و نظریه خودشون بر اساس این مبانی استوار است. یعنی رشد دوره ای، پلکانی و گسسته است و به تفاوت‌های فردی توجه شده است. این نظریه پردازان به اصطلاح رشدگرا هستند.

روان شناسانی که می‌گویند **رشد پیوسته** است و دارای مرحله نیست، تاکیدشان روی **محیط** است یعنی رشد مرحله ندارد، پیوسته و تدریجی است. این روان شناسان به تفاوت های فردی توجه ندارند و می‌گویند کودک در مقابل محیط، منفعل است.

نکته: از این به بعد هر جا که روان شناسی نظریه اش دارای مرحله بود، بدونین که اون رشد رو ناپیوسته می‌دونه و تمامی‌پارامترهای مربوطه رو قبول داره که بالا گفتیم.

➢مهم‌ترین نظریه‌های طرفداران رشد گسسته:

نظریه طبیعت گرایی روسو

نظریه شناختی پیاژه

نظریه روانی اجتماعی اریکسون

نظریه رشد اخلاقی کلبرگ

نظریه نمویافتگی گزل

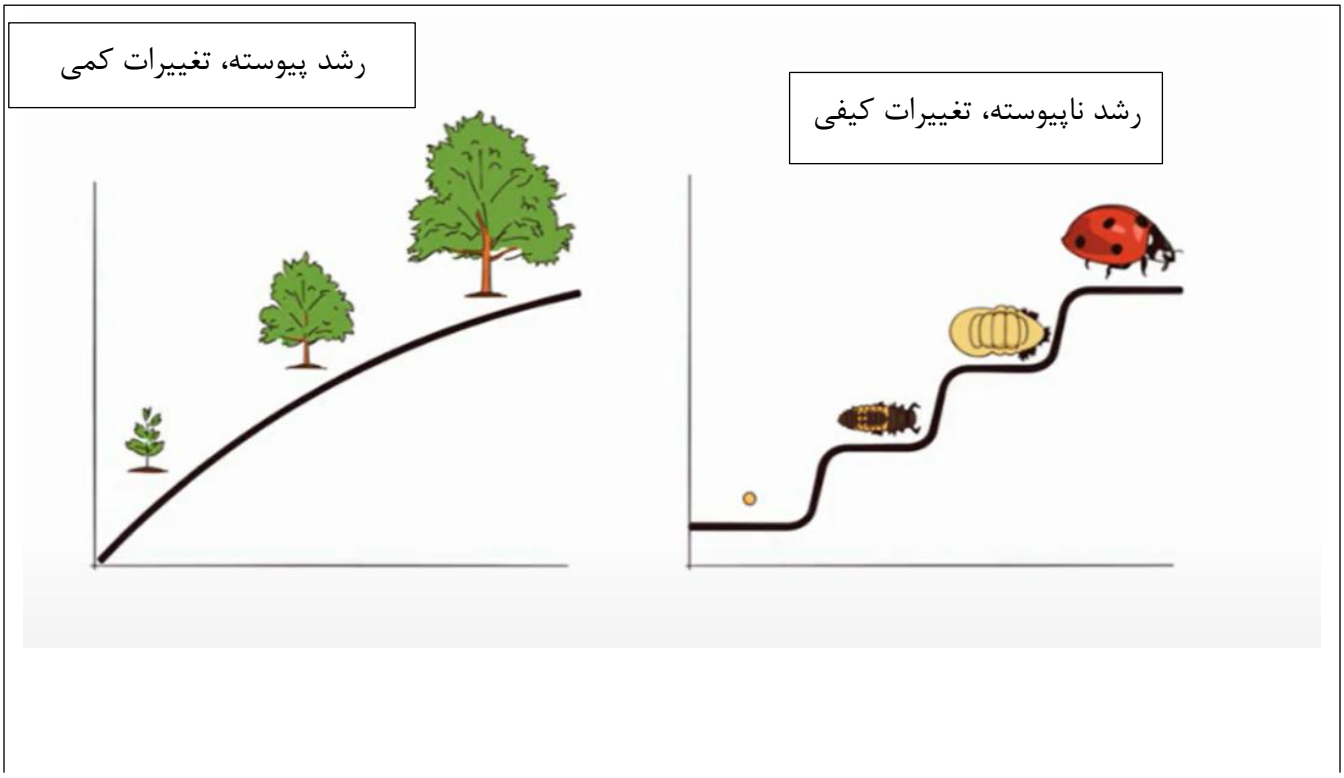

مرحله: تغییرات کیفی در تفکر، احساس و رفتارکردن که دوره‌های خاص رشد را مشخص می‌کند.
در نظریه های مرحله ای رشد مانند بالا رفتن از پلکان هست.

صفت توحیدی: هر مرحله باید تمام خصوصیات مرحله قبل را نیز داشته باشد بعبارتی هر مرحله باید تمام خصوصیات مرحله قبلی را+بعلاوه خصوصیات مرحله جدید داشته باشد که این یکپارچه شدن خصوصیات در مرحله جدید را صفت توحیدی می‌نامند و از ملاک‌های مرحله‌ای بودن یک تغییر می‌باشد

یک دوره رشدی وجود دارد یا چند دوره؟
دیدگاه های مرتبط به یک مرحله رشدی معتقدند که مراحل رشدی جهان شمول است و در همه افراد یکسان است.
دیدگاه های مرتبط با رشد چند دوره ای معتقدند که رشد از فرهنگی به فرهنگی دیگر و از فردی به فردی دیگر متفاوت است.

یکی دیگر از مسائل مهمی‌که در رشد مطرح میشود، مساله طبیعت و تربیت است.
طبیعت مهم‌تر است یا تربیت؟ مهم‌ترین سؤال در روان‌شناسی رشد است

✓ طبیعت: همان ویژگی‌های زیستی و فطری، یعنی اطلاعات ارثی که در لحظه لقاح از والدینمان دریافت می‌کنیم است.
✓ تربیت: نیروهای مادی و اجتماعی است که ساختار زیستی و تجربیات روانی ما را قبل و بعد از تولد تحت‌تأثیر قرار می‌دهد.
✓ نظریه‌های مختلف بر اساس تأکیدی که بر طبیعت یا تربیت دارند طبقه‌بندی می‌شوند.
✓ هر قدر نظریه‌ای بر نقش وراثت تأکید بیشتری داشته باشد، بر ثبات وضعیت انسان باور بیشتری دارد؛ به ثبات ویژگی های افراد تاکید میکنند و از نظر آنان وراثت عامل مهمی‌در رشد است (مثلا کسی که بصورت وراثتی توانایی کلامی بالایی دارد، در سنین بالایی نیز اینگونه می‌ماند و تغییر نمیکند، ثبات دارد) به این روان‌شناسان رشدگرا می‌گویند.
متقابلا نظریه هایی که به نقش محیط تاکید دارند بر انعطاف پذیری و تغییر باور دارند.

بسم الله الرحمن الرحیم

روانشناسی تربیتی

مولف: دکتر علی اکبر سیف

نام کتاب : روانشناسی تربیتی

مولف : دکتر علی اکبر سیف

فهرست

تعاریف روانشناسی پرورشی یا تربیتی ۸
معروف‌ترین و جامع‌ترین تعریف یادگیری: ۹
تفاوت یادگیری و عملکرد ۱۰
تعاریف آموزش و مباحث مرتبط ۱۱
تفاوت یادگیری و آموزش: ۱۱
نظریه رشد شناختی پیاژه ۱۶
مفاهیم نظری پیاژه ۱۷
فرایند سازگاری از دو طریق انجام می شود: جذب و انطباق ۱۸
مراحل رشد شناختی یا ذهنی از نظر پیاژه ۲۰
برنامه درسی مارپیچ ۲۴
انتقاد از نظریه پیاژه ۲۵
ایستگاه تست: ۲۷
درسنامه ۲ ..... ۲۹
نظریه رشد شناختی ویگوتسکی ۳۰
کارکردهای نخستین و عالی ذهن ۳۰
تفکر و زبان ۳۲
کاربردهای آموزشی نظریه رشد شناختی ویگوتسکی ۳۴
مقایسه نظریه بیگوسکی با نظریه پیاژه ۳۶
ایستگاه تست: ۳۷
درسنامه ۳ ..... ۳۹
مراحل رشد شناختی برونر ۴۰
توالی مراحل رشد ۴۰
نظریه یادگیری برونر ۴۱
طراحی برنامه درسی در نظریه برونر ۴۲
ایستگاه تست: ۴۴
درسنامه ۴ ..... ۴۵
نظریه های یادگیری رفتاری پاولف، ثرندایک، اسکینر ۴۳
ظریه شرطی سازی پاسخگر یا کلاسیک پاولف ۴۶
خاموش کردن رفتار پاسخگر ۴۶
شرطی شدن در سطح بالاتر : ۴۸
نظریه شرطی‌سازی وسیله‌ای ثرندایک ۴۹
نظریه شرطی‌سازی کنشگر اسکینر ۵۰
رفتار پاسخگر و رفتار کنشگر ۵۰
خاموشی رفتار کنشگر ۵۲
نظریه‌های یادگیری گشتالت، آزوبل، بندورا ۵۳
ایستگاه تست: ۵۵

فهرست

درسنامه ۵ ..... ۵۷
نظریه یادگیری گشتالت ۵۸
تعریف یادگیری در نظریه گشتالت ۵۸
روش آموزشی مبتنی بر منطق ۶۰
روش آموزش مبتنی بر تداعی گرایی ۶۰
نظریه یادگیری معنی‌دار آزوبل ۶۱
پیش سازمان‌دهنده ۶۲
.....
انواع پیش سازمان دهنده ۶۳
توصیه‌های آزوبل به معلمان ۶۳
نظریه یادگیری شناختی- اجتماعی بندورا ۶۴
مفاهیم مهم در نظریه شناختی اجتماعی بندورا ۶۶
آموزش خودنظم دهی ۶۷
کاربردهای آموزشی نظریه یادگیری شناختی- اجتماعی ۶۹
ایستگاه تست: ۷۰
درسنامه ۶ ..... ۷۳
نظریه‌های یادگیری شناختی خبرپردازی ۷۴
مرحله حسی ۷۵
مرحله حافظه کوتاه مدت یا حافظه فعال ۷۷
مرحله حافظه دراز مدت ۷۸
اقسام حافظه بلندمدت ۷۹
انواع حافظه غیربیانی: ۸۰
اقسام دانش‌های قابل ذخیره در حافظه بلندمدت ۸۱
دیگر نظریه های خبرپردازی ۸۲
نظریه سطوح پردازش ۸۲
نظریه رمزدوگانه ۸۳
نظریه پردازش توزیع موازی ۸۳
یادآوری و فراموشی ۸۴
علت فراموشی اطلاعات از حافظه کوتاه‌مدت ۸۵
علت فراموشی اطلاعات از حافظه درازمدت ۸۵
ایستگاه تست: ۹۰

فهرست

درسنامه ۷ ..... ۹۳
نظریه‌های یادگیری سازنده‌گرایی ۹۴
مقایسه سازنده‌گرایی با خبرپردازی ۴۹
فرض‌های مهم رفتارگرایی ۹۵
فرض‌های مهم سازنده گرایی ۹۶
فلسفه عینیت گرایی ۹۶
نظریه‌های مختلف سازنده‌گرایی ۹۹
یادگیری (شناخت) موقعیتی ۱۰۳
خلاصه رهنمودهای نظریه سازندگی ۱۰۷
ایستگاه تست ۱۰۹
درسنامه ۸ ..... ۱۱۱
انگیزش در یادگیری (انگیزش و انگیزه) ۱۱۲
رویکردهای مختلف انگیزش ۱۱۲
انگیزش و نیاز ۱۱۴
فرانیازها یا نیازهای مربوط به خودشکوفایی ۱۱۵
نظریه نیاز پیوندجویی یا نیاز پیوستگی؛ ۱۱۷
رویکرد انتظار ضرب در ارزش ۱۱۷
نظریه برانگیختگی ۱۱۸
نظریه انگیزش پیشرفت ۱۱۹
نظریه انگیزشی نسبت دادن یا نظریه اسناد ۱۲۰
درماندگی آموخته شده ۱۲۲
کاربردهای آموزشی نظریه انگیزشی نسبت دادن ۱۲۴
فنون ایجاد انگیزش ۱۲۵
بانک تست ۱۲۹
درسنامه ۹ ..... ۱۳۳
سبک‌های یادگیری و تفکر ۱۳۴
ترجیح یادگیری ۱۳۴
سبکهای یادگیری شناختی ۱۳۵
ویژگی یادگیرندگان وابسته به زمینه ۱۳۶
سبک‌های یادگیری تکانشی و تاملی ۱۳۸

فهرست

سبک یادگیری کلب ۱۳۹
شیوه‌های یادگیری و سبکهای یادگیری نظریه کلب ۱۴۱
سبک یادگیری تفکر همگرا ۱۴۲
سبک یادگیری واگرا ۱۴۲
سبک یادگیری جذب کننده ۱۴۳
سبک یادگیری انطباق یابنده ۱۴۳
سبک‌های محیطی، هیجانی، جامعه شناختی، ۱۴۸
سبک‌های: حسی،شهودی، دیداری- کلامی، ۱۵۰
سبک‌های تفکر ۱۵۱
سبک تفکر قانون گذرانه ۱۵۲
بحث انتقادی درباره ی سبک های یادگیری و تفکر: ۱۵۵
ایستگاه تست ۱۵۶
درسنامه ۱۰ ..... ۱۵۹
راهبردهای یادگیری و مطالعه ۱۶۰
راهبردهای شناختی ـ راهبردهای فراشناختی ۱۶۰
راهبردهای شناختی ۱۶۲
راهبرد تکرار ویژه موضوعات ساده ۱۶۲
راهبرد تکرار ویژه موضوعات پیچیده ۱۶۳
روشهای بسط ویژه مطالب ساده ۱۶۴
روش های بسط مطالب پیچیده ۱۶۵
راهبردهای دیگر گسترش برای یادگیری موضوع های پیچیده ۱۶۶
راهبردهای فراشناختی ۱۷۰
آموزش راهبردهای یادگیری ۱۷۲
ایستگاه تست ۱۷۷
درسنامه ۱۱ ..... ۱۷۹
هوش ۱۸۰
نظریه‌های هوش ۱۸۱
هوش یگانه و هوش چندگانه ۱۸۱
الگوی ساخت هوشی گیلفورد ۱۸۳
نظریه هوش سه بخشی استرنبرگ ۱۸۴
مطابق دیدگاه استرنبرگ ۱۸۶

فهرست

نظریه هوشهای چندگانه گاردنر ۱۸۷
هوش هیجانی یا IQ ۱۸۸
مفهوم هوشبهر ۱۸۹
توزیع بهنجار نمره‌های هوش ۱۹۰
هوشبهر و استثنایی بودن ۱۹۱
انواع استثنایی‌ها ۱۹۲
تمرین سنجیده ۱۹۴
ایستگاه تست ۱۹۵
درسنامه ۱۲ ..... ۱۹۷
تفکر، مفهوم سازی و قاعده آموزی ۱۹۸
انواع تفکر ۱۹۹
انواع تفکر از دیدگاه جانسون لیرد ۲۰۰
مفهوم‌سازی ۲۰۲
تعریف مفهوم ۲۰۳
ویژگی‌های مفهوم ۲۰۴
نظریات مفهوم سازی ۲۰۵
نظریه الگوی اصلی مفهوم سازی ۲۰۶
قاعده آموزی ۲۰۸
روش آموزش قواعد و اصول ۲۰۹
ایستگاه تست ۲۱۰
درسنامه ۱۳ ..... ۲۱۱
حل مسأله، تفکر و آفرینندگی ۲۱۲
انواع مسأله ۲۱۳
انواع انتقال یادگیری (بسیار مهم) ۲۱۵
نظریه انضباط ذهنی یا انضباط صوری ۲۱۶
نظریه عناصر همانند ادوارد ثرندایک و وودورث: ۲۱۷
پیشنهادهایی برای افزایش توانایی‌های حل مسأله ۲۲۰
عواملی که حل مسأله را با مشکل روبه رو می کند ۲۲۱
آموزش انتقال یادگیری ۲۲۲
تفکر انتقادی ۲۲۳
آموزش تفکر انتقادی ۲۲۳

فهرست

آفرینندگی ۲۲۴
دیدگاه گیلفورد در مورد آفرینندگی ۲۲۵
ویژگی های تفکر واگرا ۲۲۵
آفرینندگی، هوش و پیشرفت تحصیلی ۲۲۷
ویژگی افراد آفریننده ۲۲۷
آموزش آفرینندگی ۲۲۸
ایستگاه تست ۲۳۰

مقدمه

منبع روانشناسی تربیتی جز حیطه اختصاصی می باشد که ۱۵ سوال را در آزمون استخدامی به خود اختصاص می دهد
سوالات این منبع از دو کتاب طراحی می‌شود
-کتاب روانشناسی تربیتی
-کتاب مسئولیت و سازندگی
معمولاً ۱۰ الی ۱۱ سوال از کتاب روانشناسی تربیتی و ۴ الی ۵ سوال از کتاب مسئولیت و سازندگی در آزمون استخدامی طراحی می‌شود
.
کتاب روانشناسی تربیتی نوشته دکتر علی اکبر سیف و کتاب مسئولیت و سازندگی نوشته ی علی صفایی حائری می باشد
محتوای کتاب روانشناسی تربیتی در رابطه با ماهیت یادگیری ، یادگیرندگان (دانش آموزان) ، نحوه آموزش ، تدریس ، تمامی اطلاعاتی که یک معلم باید در رابطه با کلاس درس ، یادگیری ، دانش آموزان و تدریس بداند و همچنین نظریه های مختلف نظریه پردازان در رابطه با این حیطه ها می باشد
کتاب روانشناسی تربیتی در ۲۲ فصل نوشته شده است که در آزمون استخدامی فقط از فصل های ۱ تا ۱۴ (به جز فصل ۲) سوال طراحی می شود
کتاب مسئولیت و سازندگی در ۸ فصل نوشته شده است که در آزمون استخدامی فقط از فصل های ۲، ۳، ۴ ، ۱۰ سوال طراحی می شود
این جزوه مربوط به کتاب روانشناسی تربیتی می باشد که به صورت جامع و در عین حال چکیده در ۱۳ درسنامه (درسنامه ی مقدماتی تا درسنامه ی ۱۳) توسط تیم مدرسه آنلاین تلاش جهت آمادگی در آزمون های استخدامی گردآوری شده است که همراه با تدریس و ایستگاه تستی خدمت شما عزیزان ارائه می شود

ایـن منبـع آزمـون یـکی از منبـع هـای شیریـن و در عیـن حـال بسیـار آموزنـده و کاربـردی می باشـد کـه شـما عزیـزان بـا مطالعـه ی دقیـق جـزوه و گـوش دادن بـه تدریـس آن می توانیـد درصـد بسیـار بـالایی را کسـب نماییـد

موفق و سربلند باشید

مباحث مقدماتی

تعاریف روانشناسی پرورشی یا تربیتی

- یک علم مستقل که با موضوعاتی درباره یادگیری و یادگیرندگان، دانش آموزان و.. سروکار دارد و به مطالعه ویژگی‌های یادگیری، یادگیرندگان و آموزش می‌پردازد.

هدف آن ←

درک و فهم فرایندهای یادگیری
تهیه و گسترش بهبود بخشیدن به این فرآیندها
کمک به پرورشکاران‌در برخورد درست با موضوعات آموزشی

✓ روانشناسی تربیتی به معنای امروزی آن با کوشش ادوارد ثرندایک از شاگردان ویلیام جیمز در

دانشگاه هاروارد آغاز شد.

✓ استنلی هال در روانشناسی کودک به توجه ویژه به مسائل کودکان و نوجوانان باعث نزدیکی تعلیم و تربیت و روانشناسی علمی به یکدیگر شد.

✓ دیویی با تاکید بر فعال بودن انسان در جریان یادگیری، راه را بر روانشناسی گشتالت باز کرد.

✓ پیاژه با تمرکز بر روانشناسی تربیتی در برداشت صحیح از توانایی های ذهنی دانش آموزان کمک کرد.

◈ این علم به شما کمک می‌کند تا ویژگی‌های دانش‌آموزان و دانشجویان خود را بشناسید، ماهیت یادگیری و چگونگی شکل‌گیری آن را درک نمایید، روش‌ها و فنون موثر آموزش و کلاس‌داری را بیاموزید.

سنجش و اندازه گیری

پیشرفت تحصیلی

آزمون استخدامیآموزش و پرورش

آموزگاری ابتدایی

حیطه اختصاصی

www.BetaFile.ir

درسنامه ۱

فصل اول: تعریف اصطلاحات

❖تعریف اندازه‌گیری

در اندازه‌گیری، ویژگی‌ها یا صفات اشیاء و افراد تعیین و مقدار آن ویژگیها یا صفات به صورت عدد یا رقم گزارش می‌شود.

بنابراین می‌توان گفت **اندازه‌گیری** عبارت است از فرایندی که تعیین می‌کنند یک شخص یا یک شی **چه مقدار از یک ویژگی** برخوردار است. اندازه‌گیری یک فرایند است.

✓ اندازه‌گیری یک فرایند است.

نیتکو اندازه‌گیری آموزشی را به نحو زیر تعریف کرده است: "شیوه نسبت دادن یک عدد (که معمولاً به آن نمره می‌گویند) به یک صفت یا ویژگی معین یک شخص به گونه‌ای که آن عده درجه‌ای از آن صفت یا ویژگی را که آن شخص از آن برخوردار است نشان دهد.

☜ در اندازه‌گیری ویژگی یا صفتی که اندازه‌گیری می‌شود به صورت عدد یا رقم در می‌آید. مثلاً، به جای اینکه بگوییم حسن نسبت به سن و قدش لاغر است می‌گوییم حسن ۱۶ سال دارد قدش ۱۷۰ سانتیمتر است ولی تنها ۴۰ کیلوگرم وزن دارد یا به عوض اینکه بگوییم پروین از زهرا باهوش‌تر است می‌گوییم هوشبهر پروین ۱۱۱ ولی هوشبهر زهرا ۱۰۲ است. در این مثال‌ها اعداد نسبت داده شده به افراد حاصل اندازه‌گیری‌هایی هستند که از ویژگی‌های جسمی و روانی آنان به عمل آمده‌اند. پس اندازه‌گیری فرایند یا شیوه‌ای دقیق و نظامدار است.

نانالی در تعریف اندازه‌گیری بر کاربرد قاعده تأکید کرده است: "اندازه‌گیری در برگیرنده قواعدی است برای نسبت دادن اعداد به اشیاء یا افراد به گونه‌ای که صفت‌هایی از آنها را به صورت کمیت نشان دهد.

✓ منظور از کاربرد قاعده در اندازه‌گیری این است که روشهای نسبت دادن اعداد باید به طور روشن بیان شوند.

مثلاً در نمره‌گذاری نتایج یک آزمون حساب وقتی که جواب‌های درست دانش‌آموزان شمارش می‌شوند و به تعداد جوابهای درست به آنها نمره داده می‌شود، شاهد نمونه‌ای از کاربرد قاعده در اندازه‌گیری هستیم. بنابراین قواعد اندازه‌گیری خط‌مشی‌هایی هستند برای نشان دادن مقدار (یا نوعی ویژگی دیگر) شی مورد اندازه‌گیری.

در بعضی موارد قاعده اندازه‌گیری تا حدی ساده و بدیهی است که توضیح مفصل آن ضرورت ندارد مانند زمانی که از خط‌کش برای اندازه‌گیری طول یک میز استفاده می‌شود. اما قواعد مربوط به اندازه‌گیری ویژگی‌های روانی و تربیتی افراد مانند هوش یا یادگیری دانش‌آموزان به بیان دقیق نیاز دارند.

☑ فایده بیان قواعد اندازه‌گیری این است که کمک می‌کند تا افراد مختلفی که می‌خواهند وسیله اندازه‌گیری را مورد استفاده قرار دهند آن را یکسان به کار ببندند.

☑یکی از جنبه‌های مهم استاندارد کردن یا میزان کردن آزمون‌های روانی و تربیتی بیان قواعد اندازه‌گیری است.

☑ به گفته ایکن هرگونه ابزار اندازه‌گیری استاندارد شده باید دارای راهنما یا دستور عمل روشنی برای اجرا و نمره‌گذاری باشد که به دقت به کار بسته شود و امکان تفسیر شخصی و سوگیری در نتایج وجود نداشته باشد.

☑ بنابراین از مشخصات مهم آزمون‌های استاندارد شده یا میزان شده این است که افراد مختلفی که این وسائل اندازه‌گیری را به کار می بندند، نتایج یکسانی به دست می‌آورند.

❖ تعریف آزمون

در تعریف آزمون می‌توان گفت که آزمون به مجموعه‌ای سؤال گفته می‌شود که غالباً به‌طور کتبی (مداد و کاغذی) برای پاسخگویی در اختیار آزمون شوندگان قرار داده می‌شود.

☑ برای اندازه‌گیری ویژگی‌های مختلف اشیاء و افراد از وسایل مختلفی استفاده می‌شود. مثلاً برای اندازه‌گیری ویژگی‌های فیزیکی مثل طول و وزن اشیاء یا قد و وزن افراد از متر و ترازو استفاده می‌شود. متر و ترازو ویژگی‌های فیزیکی را به‌طور مستقیم اندازه می‌گیرند. لذا به این دسته از وسایل اندازه‌گیری، وسایل اندازه‌گیری مستقیم می‌گویند.

علاوه بر ویژگی‌های فیزیکی، رفتارهای آشکار یا محصولات رفتاری افراد را نیز می‌توان به طور مستقیم اندازه‌گیری کرد. مثلاً تعداد دفعاتی که دانش‌آموزی در یک جلسه درس صندلی‌اش را ترک می‌کند (رفتار آشکار) یا تعداد مسائل ریاضی را که درست حل می‌کند (محصول رفتار) می‌توان به طور مستقیم اندازه گرفت برخلاف ویژگی‌های فیزیکی (جسمی) و رفتارهای آشکار که به‌طور مستقیم اندازه‌گیری می‌شوند ولی ویژگی‌ها یا صفات روانی مانند، هوش خلاقیت انگیزش، نگرش، یادگیری و مانند اینها را باید به‌طور غیرمستقیم اندازه‌گیری کرد، زیرا هیچ کس به‌طور مستقیم به این ویژگی‌ها دسترسی ندارد.

☑**معمول‌ترین وسیله‌ی اندازه‌گیری ویژگی‌ها یا صفات روانی** ⇦ آزمون است.

➢ تعریف فوق از آزمون به اندازه کافی گسترده هست که پرسشنامه را هم شامل شود. از این رو، بعضی متخصصان روانسنجی بین آزمون و پرسشنامه تفاوت قائل نمی‌شوند با این حال، این دو از جهاتی با هم فرق دارند به گونه‌ای که می‌توان آنها را دو نوع ابزار اندازه‌گیری متفاوت تصور کرد.

❖ تفاوت آزمون وپرسشنامه:

تفاوت مهم بین آزمون و پرسشنامه در این است که به کمک **آزمون⇦ توانایی‌ها اندازه‌گیری** می‌شوند اما **پرسشنامه⇦ ویژگی‌های غیرتوانایی** را می‌سنجد. به همین دلیل به آزمون ابزار اندازه‌گیری عملکرد بیشینه گفته می‌شود.

نمونه **آزمون‌هایی که عملکرد بیشینه** را می‌سنجند عبارت اند از: آزمون‌های هوش و استعداد و پیشرفت تحصیلی

➢ در حالی که پرسشنامه ابزار اندازه‌گیری عملکرد نوعی است. عملکرد بیشینه حداکثر توانایی فرد را در زمینه مورد سنجش نشان می‌دهد؛ عملکرد نوعی وضع معمول فرد را معرفی می‌کند.

➢ نمونه ابزارهای سنجش عملکرد نوعی عبارت اند از پرسشنامه‌های شخصیت و نگرش و علاقه

آزمون و پرسشنامه در تعریف مشترک هستند. همان طور که گفته شد،آزمون به نمونه‌ای از رفتارهای معرف یک ویژگی مانند هوش گفته می‌شود که معمولاً به صورت مجموعه‌ای سؤال کتبی (مداد و کاغذی) برای پاسخگویی در اختیار آزمون شوندگان قرار می‌گیرد. پرسشنامه نیز در بر گیرنده نمونه رفتارهای معرف یک ویژگی مانند نگرش است که آن نیز غالباً (اما نه همیشه) به صورت کتبی برای پاسخگویی در اختیار پاسخ دهندگان قرار می‌گیرد.

❖از لحاظ، تعریف می‌توان گفت که پرسشنامه به مجموعه‌ای سؤال گفته می‌شود که هدف آن جمع‌آوری اطلاعات درباره ویژگی‌هایی از افراد است.

➢وجه اشتراک دیگر آزمون و پرسشنامه این است که هر دو ابزار سنجش کمی هستند، یعنی نتیجه اندازه‌گیری به وسیله آنها در قالب عدد و رقم (یعنی نمره) گزارش می‌شود.

❖تعریف آزمودن

وقتی که برای اندازه‌گیری یکی از ویژگی‌های روانی یا تربیتی یک فرد یا گروهی از افراد از آزمون استفاده می‌شود به این فعالیت آزمودن می‌گویند.

☑از آنجا که آزمون یک وسیله اندازه‌گیری است هر وقت آزمودن صورت می‌پذیرد⇆ یعنی آزمونی به کار می‌رود. نوعی اندازه‌گیری انجام می‌شود، اما هر نوع اندازه‌گیری الزاماً آزمودن نیست.

☑ **اندازه‌گیری از آزمودن مفهوم گسترده‌تری دارد،** زیرا آزمودن نوع خاصی از اندازه‌گیری است. ممکن است اندازه‌گیری صورت پذیرد اما آزمونی در کار نباشد؛ یعنی اندازه‌گیری می‌تواند با استفاده از وسیله دیگری

بجز آزمون انجام شود. مانند زمانی که یک معلم از راه مشاهده و با شمردن تعداد دفعاتی که یک دانش‌آموز هم کلاسی کنار دستی‌اش را آزار می‌دهد رفتار پرخاشگرانه او را اندازه می‌گیرد.

اندازه‌گیری متغیرهای روانشناختی به وسیله تدابیر یا روش‌هایی که به منظور کسب نمونه‌هایی از رفتار طراحی شده‌اند⇦ **آزمون روانی یا روان آزمایی** نام دارد.

گرچه ما آزمون را از پرسشنامه جدا فرض کردیم اما آزمودن هم به کاربست آزمون و هم به استفاده از پرسشنامه برای سنجش ویژگی‌های روانی گفته می‌شود. از این رو، ما هم به اندازه‌گیری یک ویژگی توانایی (مثلاً هوش) به کمک یک آزمون هوش و هم به اندازه‌گیری یک ویژگی غیر توانایی (مثلاً شخصیت) به کمک یک پرسشنامه شخصیت آزمودن می‌گوییم. از آنجا که آزمون یک وسیله اندازه‌گیری است هر وقت آزمودن صورت می‌پذیرد یعنی آزمونی به کار می‌رود نوعی اندازه‌گیری انجام می‌شود، اما هر نوع اندازه‌گیری الزاماً آزمودن نیست.

❖تعریف سنجش

سنجش از آزمودن و اندازه‌گیری مفهوم گسترده‌تری دارد. بنا به گفته نیتکو سنجش یک اصطلاح کلی است و به صورت فرایندی تعریف می‌شود که برای گردآوری اطلاعات موردنیاز تصمیم‌گیری درباره دانش‌آموزان، برنامه‌های درسی و سیاست‌های آموزشی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

اگن و کاوچاک سنجش کلاسی را به عنوان تمامی فرایندهای مورد نیاز برای تصمیم‌گیری درباره یادگیری دانش‌آموزان تعریف کرده اند.

☑ وقتی که اندازه‌گیری صرفاً با استفاده از آزمون یا پرسشنامه انجام می‌شود آزمودن صورت می‌پذیرد.

اما در سنجش وسایل و فنون مختلفی برای جمع‌آوری اطلاعات به کار می‌روند. از جمله آنها می‌توان به آزمون پرسشنامه، مقیاس درجه‌بندی، فهرست وارسی، کار آزمایشگاهی، پروژه تحقیقی، امتحان شفاهی، تکلیف درسی، مصاحبه و مشاهده عملکرد و رفتار دانش آموزان در موقعیت‌های مختلف اشاره کرد.

☑ به گفته"وولفلک "سنجش اصطلاح کلی‌تری از آزمودن و اندازه‌گیری است. زیرا سنجش در برگیرنده همه راه‌های نمونه‌گیری و مشاهده مهارتها، دانش و توانایی‌های دانش‌آموزان است..... سنجش هم می‌تواند به صورت رسمی انجام پذیرد مانند اجرای آزمون‌ها و هم به صورت غیررسمی مانند مشاهده اینکه چه کسی در کار گروهی به صورت رهبر گروه در خواهد آمد.

☑سنجش هم می‌تواند به وسیله معلم کلاس طراحی و اجرا شود و هم به وسیله مؤسسه‌های آموزشی ادارات محلی، ایالتی و ملی و امروزه سنجش از سؤال‌ها و تمرین‌های مداد و کاغذی بسیار فراتر رفته و مشاهده عملکرد، ایجاد کارپوشه و کارهای دست‌ساز یادگیرندگان را نیز شامل می‌شود.

✓اصطلاح سنجش بیشتر در حوزه روانشناسی بالینی و آموزش و پرورش به کار می‌رود.

✓اصطلاح سنجش معمولاً به مجموعه کاملی از اطلاعات که توسط معلمان درباره دانش‌آموزان و کلاس‌هایشان جمع‌آوری و دسته بندی می‌شوند اشاره می‌کند.

اطلاعات مربوط به دانش‌آموزان را می‌توان به‌طور غیررسمی مثلا از راه مشاهده یا مبادله کلامی به دست آورد. همچنین این گونه اطلاعات را می‌توان به صورت رسمی مثلا از طریق دادن تکالیف، آزمون‌های مختلف و گزارش‌های کتبی کسب کرد

❖تفاوت سنجش و اندازه‌گیری و آزمودن:

تفاوت دیگر میان سنجش و اندازه‌گیری و آزمودن این است که هم اندازه‌گیری و هم آزمودن عموماً با کمیت سروکار دارند. اما سنجش الزاماً به کمیت منحصر نمی‌شود. به سخن دیگر، زمانی که اندازه‌گیری یا آزمودن صورت می‌پذیرد نتیجه به صورت اعداد یا ارقام (کمیت) نشان داده می‌شود، اما نتیجه سنجش می‌تواند به صورت غیر کمی (توصیفی) گزارش می‌شود.

❖تعریف ارزشیابی

اصطلاح ارزشیابی(یا ارزیابی) به‌طور ساده به تعیین ارزش برای هرچیزی یا ارزشی کردن گفته می‌شود اما در تعریف جامع تر، ارزشیابی به یک فرایند نظام‌دار برای جمع‌آوری، تحلیل و تفسیر اطلاعات گفته می‌شود به این منظور که تعیین شود آیا هدف‌های مورد نظر تحقق یافته‌اند یا در حال تحقق یافتن هستند و به چه میزانی.

☒ یکی از ویژگی‌های مهم ارزشیابی تعیین کیفیت است. در فرایند ارزشیابی داوری ارزشی با توجه به کیفیت به عمل می‌آید.

نیتکو کیفیت را در ارزشیابی پیشرفت تحصیلی به عنوان دانش، مهارت‌ها، و توانایی‌هایی که از دانش‌آموزان پس از آموزش انتظار می‌رود تعریف کرده است.

وی به عنوان مثالی از ارزشیابی پیشرفت تحصیلی گفته است فرض کنید شما دانش‌آموزی را در توانایی نوشتن نسبت به پایه تحصیلی‌اش بسیار خوب ارزشیابی کرده‌اید. به منظور انجام این ارزشیابی شما توانایی نوشتن او را سنجش کرده‌اید. برای این کار مجموعه نوشته‌های دانش‌آموز را مرور کرده‌اید و نوشته‌های او را با نوشته‌های سایر دانش‌آموزان هم کلاسی‌اش و با معیارهای دیگری که برای نوشتن در سطح پایه این دانش‌آموز می‌شناسید. مقایسه کرده‌اید (تعیین کیفیت). سرانجام، داوری شما از توانایی نوشتن این دانش‌آموز به این نتیجه‌گیری انجامیده است که نوشته‌های او از کیفیت خوبی برخوردارند. پس توصیه می‌کنید که این دانش‌آموز می‌تواند در یک مسابقه ملی مربوط به مقاله‌نویسی شرکت کنند.

☒ بنابراین ارزشیابی مبنای تصمیم‌گیری برای فعالیت‌های عملی و اجرایی است.

مثال بالا در رابطه با ارزشیابی توانایی نوشتن نوعی ارزشیابی پیشرفت تحصیلی است که نمونه‌های دیگر آن می‌تواند ارزشیابی از پیشرفت دانش‌آموزان در درس‌های ریاضی، علوم، تاریخ و مانند اینها باشد. علاوه بر پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان، ارزشیابی آموزشی با موضوع‌های دیگری نیز سروکار دارد از جمله آنها می‌توان عملکرد معلمان و مدیران، روش‌های آموزشی، برنامه‌های درسی، دوره‌های آموزشی، مواد آموزشی، پروژه‌های آموزشی، گروه‌های آموزشی و سازمان‌های آموزشی را نام برد.

☑ این گونه ارزشیابی‌های آموزشی از ارزشیابی پیشرفت تحصیلی که در آن صرفاً موفقیت‌ها و دستاوردهای یادگیری دانش‌آموزان و دانشجویان مورد نظر است معنی گسترده‌تری دارند.

☑ ارزشیابی پیشرفت تحصیلی مفهومی بسیار نزدیک به مفهوم سنجش یادگیری است اما ارزشیابی آموزشی در مفهوم کلی آن معنایی بسیار وسیع دارد. به عنوان نمونه مک بیت و مک گلین مفهوم ارزشیابی از آموزشگاه را که یک ارزشیابی آموزشی است به گونه زیر توضیح داده‌اند.:

☑ ارزشیابی از آموزشگاه باید نشان دهد که یادگیری چگونه در آن اتفاق می‌افتد و چگونه می‌توانند در این جهت بهبود یابد.

☑ این ارزشیابی باید مسائل مهمی چون مشورت و تصمیم‌گیری را که می‌تواند بر اخلاقیات کارکنان آموزشی تأثیر بگذارد در نظر بگیرد. این ارزشیابی باید امیدها و آرزوهای شاگردان و رضایت آنان از چگونگی برآورده شدن آن امیدها و آرزوها را نشان دهد.

☑این ارزشیابی باید به رضایت معلمان و سایر کارکنان آموزشگاه، کیفیت روابط میان اعضاء و فرصت‌ها و تساوی دسترسی به یکدیگر را شامل شود. این ارزشیابی باید ارتباط مدرسه با والدین، تاثیرگذار بودن به روی جامعه، انعطاف‌پذیری و پاسخگویی، و آمادگی برای تغییر را بسنجند.

☑ ورتن و سندرز دو تن از صاحب‌نظران در حوزه ارزشیابی آموزشی گفته‌اند در آموزش و پرورش ارزشیابی به یک فعالیت رسمی گفته می‌شود که برای تعیین کیفیت، اثر بخشی یا ارزش یک برنامه، فرآورده، پروژه، فرآیند، هدف، یا برنامه درسی به اجرا در می‌آید. این متخصصان ارزشیابی آموزشی برای روشن ساختن تعریف خود مثال زیر را به دست داده‌اند:

یک ارزشیاب برنامه درسی ابتدا هدف‌های کلی یا غایت‌های برنامه درسی را تعیین می‌کند و بعد با استفاده از درون داد به دست آمده از گروه‌های مرجع مربوط، تعیین می‌کند که این هدف‌ها برای دانش‌آموزان پدران و مادران و جامعه خوب هستند یا نه.

پس از آن ارزشیاب اطلاعات لازم را برای ارزشیابی از میزان تحقق یافتن آن هدف‌ها و آثار جانبی ناشی از برنامه درسی جمع‌آوری می‌کند. سپس به تحلیل و تفسیر اطلاعات به دست آمده می‌پردازد. و وقتی که این

کار نیز انجام رفت آنگاه ارزشیاب دربارهٔ ارزش برنامه درسی قضاوت یا داوری می‌کند و معمولاً به فرد یا افراد مسئول در تصمیم‌گیری‌های نهایی پیشنهادهایی ارائه می‌دهد.

☑ گفتیم که ارزشیابی آموزشی در پی تعیین کیفیت است و در ارزشیابی پیشرفت تحصیلی کیفیت را به عنوان میزان دستیابی دانش‌آموزان و دانشجویان به دانش، مهارت‌ها، و توانایی‌هایی که از آنها انتظار می‌رود تعریف کرده‌اند.

☑ در ارزشیابی آموزشی به‌طور کلی کیفیت به صورت تناسب داشتن موضوع مورد ارزشیابی با هدف‌های مورد نظر تعریف می‌شود مثلا وقتی که نتایج یک برنامه درسی مورد ارزشیابی قرار می‌گیرد و معلوم می‌شود که اجزای آن برنامه هدف‌های مورد نظر را برآورده کرده است، می‌گوییم که آن برنامه از کیفیت مطلوبی برخوردار است.

❖مقایسه اندازه‌گیری آزمودن سنجش و ارزشیابی با یکدیگر

چنان که دیدیم، ارزشیابی شامل داوری ارزشی درباره کیفیت موضوع مورد ارزشیابی است که مبتنی بر تحلیل و تفسیر اطلاعات جمع‌آوری شده است. اطلاعات مورد نیاز ارزشیابی آموزشی به کمک اندازه‌گیری (عموماً آزمودن) و یا سنجش گردآوری می‌شوند و هرچه اطلاعات گردآوری شده جامع‌تر و کامل‌تر باشند، ارزشیابی درست‌تری صورت می‌پذیرد.

به مثال زیر توجه کنید: فرض کنید معلمی می‌خواهد اثربخشی روش آموزشی خود و موفقیت دانش‌آموزانش را در درس علوم ارزشیابی کند. به این منظور، آزمونی برای درس علوم تهیه می‌کند و در اختیار دانش‌آموزان قرار می‌دهد تا به سوال‌های آن جواب دهند. بعد جواب‌های دانش‌آموزان را تصحیح می‌کند و با شمارش تعداد سؤال‌هایی که دانش آموزان درست جواب داده‌اند به آنان نمره می‌دهد. سپس بر پایه نمرات به دست آمده دانش‌آموزان و انتظاراتی که از آنان می‌رفته است درباره مقدار یادگیری آنان و میزان توفیق خودش به داوری می‌پردازد.

در مثال بالا، مجموعه سوال‌هایی که به دانش‌آموزان داده می‌شود آزمون به حساب می‌آید. اجرای آزمون و نمره‌گذاری آن آزمودن یا همان اندازه‌گیری به کمک آزمون نام دارد که در آن تبدیل نتایج آزمون به اعداد طبق یک قاعده مشخص (شمارش پاسخ‌های درست دانش‌آموزان) صورت پذیرفته است. و سرانجام داوری درباره نتایج آزمون یا نتایج اندازه‌گیری در ارتباط با موفقیت یادگیری دانش‌آموزان و توفیق آموزشی معلم ارزشیابی به شمار می‌آید. ناگفته پیداست که اگر نتایج آزمون مورد استفاده در مثال بالا مخدوش باشند، ارزشیابی انجام شده نیز قابل اعتماد نخواهد بود. بنابراین ارزشیابی‌های درست بر پایه اطلاعات دقیق استوارند. البته معلم می‌توانست برای انجام ارزشیابی دقیق‌تری از میزان توفیق دانش‌آموزان در یادگیری و موفقیت خودش در آموزش علاوه بر آزمون از راه‌های دیگری نیز به جمع‌آوری اطلاعات بپردازد. مثلاً می‌توانست از

دانش‌آموزان بخواهد تا به صورت فردی یا در گروه‌های کوچک یک پروژه تحقیقی انجام دهند.یا در آزمایشگاه به آزمایش‌های علمی بپردازند و نتایج کار خود را به صورت کتبی به معلم گزارش نمایند یا هنگام اجرای آزمایش در آزمایشگاه عملکرد دانش‌آموزان را مشاهده کند و به کمک یک فهرست وارسی (چک لیست) یا مقیاس درجه‌بندی یادگیری آنان را تعیین کند.

☒مجموعه این اقدامات به اضافه اجرای آزمون علوم، سنجش یادگیری به حساب می‌آید. که مبنای محکم‌تری را برای ارزشیابی فراهم می‌آورد.

☑ بنابراین ارزشیابی آموزشی می‌تواند بر اساس شواهد و داده‌های گوناگون صورت پذیرد. بسته به شرایط و موقعیت‌هایی که با آن سروکار دارید، این شواهد و داده‌ها می‌توانند تنها کمی باشند، کمی و کیفی با هم باشند یا حتی تنها کیفی باشند.

☒ نیتکو در این باره گفته است شما می‌توانید دانش‌آموزان را بر اساس سنجش حاصل از مشاهدات نظام‌دار و توصیف‌های کیفی ارزشیابی کنید بدون آنکه به اندازه‌گیری اقدام نمایید. حتی زمانی که اطلاعات عینی (نتایج اندازه‌گیری) در دسترس هستند و مورد استفاده قرار می‌گیرند متخصصان ارزشیابی باید آنها را با تجارب و دیدگاه‌های خود در هم آمیزند و آنگاه اتخاذ تصمیم کنند.

بنابراین در همه ارزشیابی‌ها میزانی از ذهنیت ناهمخوانی و سوگیری وجود دارد ولی آزمودن و اندازه‌گیری از آنجا که از سایر روش‌های سنجش عینی‌ترند پاره‌ای از ناهمخوانی‌ها و ذهنیت‌ها را کاهش می‌دهند. اما گفتن اینکه استفاده از آزمودن و اندازه‌گیری (یا به‌طور کلی فنون کمی اندازه‌گیری) ارزشیابی را خیلی زیاد بهبود می‌بخشد خود نوعی سوگیری نسبت به تکنولوژی است.

برای روشن‌تر ساختن تمایز بین سنجش و ارزشیابی توضیحات آندرسون و بورک در رابطه با ویژگی‌های عاطفی را می‌آوریم در اینجا نیز سنجش به جمع‌آوری اطلاعات درباره ویژگی‌های عاطفی گفته می‌شود؛ در مقابل، ارزشیابی به داوری یا قضاوت درباره ارزش آن ویژگی‌ها یا داوری درباره مقدار آنها معنی می‌دهد.

بنابراین در حالی که سنجش به ما می‌گوید شخص موردنظر از کدام ویژگی‌ها برخوردار است، مثلاً ارزش‌های آموزشی این معلم کدام‌اند؟ ارزشیابی قدر یا ارزش آن ویژگی‌ها را مشخص می‌کند (مثلاً آیا ارزش‌های آموزشی این معلم ارزشهای درستی هستند؟) همچین در حالی که سنجش نشان می‌دهد که مقدار ویژگی عاطفی چقدر است (مثلاً دانش‌آموزان به یک موضوع درسی خاص چه مقدار علاقه‌مندند؟) ارزشیابی درباره مقدار آن ویژگی داوری می‌کند (مثلا، آیا آن مقدار علاقه به موضوع درسی مورد نظر کافی است تا آن را در برنامه درسی منظور کنیم؟

❖ارزشیابی آموزشی و پژوهش آموزشی

هم پژوهش آموزشی و هم ارزشیابی آموزشی جزو فعالیت‌های علمی به حساب می‌آیند، زیرا هر دو قویاً بر روش‌ها و فنون بررسی تجربی متکی‌اند.

ورتن و سندرز در این باره گفته‌اند اگر شخصی شاهد آزمون‌هایی که به دانش‌آموزان داده می‌شوند باشد یا ببیند که چگونه داده‌های مربوط به زمان صرف شده در تکلیف در کلاس جمع‌آوری می‌شوند به سختی خواهد توانست بگوید که فعالیت در حال انجام مربوط به یک کار پژوهشی است یا یک کار ارزشیابی

❖تفاوت پژوهش آموزشی و ارزشیابی آموزشی

۱- گرچه هم در ارزشیابی آموزشی و هم در پژوهش آموزشی اطلاعات جمع‌آوری می‌شوند و دانش کسب می‌گردد؛ با این حال هدف ارزشیابی به‌طور عمده تصمیم‌گیری است ولی هدف پژوهش استنتاج است. به سخن دیگر، پژوهشگران عمدتاً به درک پدیده‌ها برای شناسایی بهتر آنها ولی متخصصان ارزشیابی یا ارزشیابان به فهم پدیده‌ها برای هدایت اعمال دیگران علاقه‌مندند.

۲- در پژوهش آموزشی مانند هر نوع پژوهش دیگر، تعمیم‌پذیری نتایج پژوهش از اهمیت خاصی برخوردار است. بنابراین در فعالیت پژوهشی کوشش فراوان به عمل می‌آید تا یافته‌ها به موارد دیگر تعمیم یابند. در مقابل ارزشیابی آموزشی بر یک پدیده آموزشی ویژه متمرکز است و تعمیم‌پذیری در آن نقشی ندارد. بنا به گفته پوفام در ارزشیابی آموزشی بر موقعیت موجود و تصمیماتی که دربارهٔ آن می‌توان گرفت تأکید می‌شود.

۳- ارزشیابی آموزشی با ارزش سروکار دارد، در حالی که پژوهش آموزشی مانند سایر پژوهش‌ها، خالی از ارزش است. چنان که قبلا گفته شد، هدف اصلی هرگونه فعالیت ارزشیابی به ویژه ارزشیابی آموزشی تعیین قدر و ارزش پدیده مورد ارزشیابی است تا اینکه به افراد علاقه‌مند و مسئول کمک کند تا درباره آن پدیده تصمیم‌های درستی اتخاذ نمایند. در مقابل پژوهشگران به دنبال حقایق علمی هستند و هیچ گونه قدر و ارزش مثبت یا منفی برای حقایق به دست آورده خود قائل نمی‌شوند. به همین منظور، پس از آنکه پژوهشگر رابطه بین دو یا چند پدیده مورد نظرش را کشف کرد، به هدفش دست یافته است و دیگر به دنبال ارزش‌گذاری آنها نخواهد بود. یعنی در مورد خوبی یا بدی یافته‌های خود به قضاوت و ارزش داوری نخواهد نشست.

۴- به اعتقاد بسیاری از صاحب‌نظران از جمله، پژوهش وابسته به نظریه است اما ارزشیابی الزاماً مبنای نظری ندارد. به اعتقاد این صاحب‌نظران، هدف اصلی پژوهش تولید دانش تازه و افزودن آن به نظریه‌های موجود است. بخش عمده مطالعات پژوهشی در علوم فیزیکی، زیست‌شناختی و رفتاری با هدف گسترش یک نظریه خاص انجام می‌گیرند. یا دست کم از نظریه استخراج می‌شوند. در حالی که مطالعات ارزشیابی عموماً به منظور حل مشکلات عملی ویژه و کمک به تصمیم‌گیری صورت می‌پذیرند.

❖پژوهش ارزشیابی

روسی، در رابطه با این مفهوم گفته است: ارزشیابی‌ای که بر پایه شواهد تجربی جمع‌آوری شده به راه‌هایی که قابل تکرار باشند استوار است و در آن مسائل مربوط به روایی درونی، روایی بیرونی و روایی سازه منظور می‌شود پژوهش ارزشیابی نام دارد

به سخن دیگر، پژوهش ارزشیابی عبارت است از کاربرد روش‌های پژوهش در مسائل ارزشیابی.

ایستگاه تست

۱- وقتی که اندازه گیری صرفا با استفاده از آزمون و پرسشنامه انجام می شود .....صورت می‌پذیرد.

الف) سنجش ب)اندازه گیری ج) آزمون د) آزمودن

پاسخ: گزینه د

۲- .....یک روش جمع آوری اطلاعات و.....تنها یک ابزار سنجش است.

الف) اندازه گیری- آزمودن ب) آزمون- اندازه گیری

ج) آزمودن- آزمون د) اندازه گیری-آزمون

پاسخ: گزینه ج

۳- به یک فرایند نظام دار برای جمع آوری، تحلیل و تفسیر اطلاعات گفته می شود.

الف) ارزشیابی ب) آزمودن ج) اندازه گیری د) سنجش

پاسخ: گزینه الف

۴- فرایندی که برای گردآوری اطلاعات مورد نیاز تصمیم گیری درباره دانش آموزان برنامه درسی و سیاست های آموزشی مورد استفاده قرار می گیرد تعریف فوق به کدام مفهوم اشاره دارد؟

الف) ارزشیابی ب) آزمودن ج) اندازه گیری د) سنجش

پاسخ: گزینه د

۵- اصطلاح.....بیشتر در مورد روان شناسی بالینی و آموزش و پرورش کاربرد دارد.

الف) ارزشیابی ب)آزمودن ج) اندازه گیری د)سنجش

پاسخ: گزینه د

۶- شباهت ارزشیابی آموزشی و پژوهش آموزشی در چیست؟

الف) هدف هر دو بر تصمیم گیری است ب) هر دو تعمیم پذیری اهمیت دارد

ج) هر دو وابسته به نظریه هستند د) هر دو بر روش ها و بررسی تجربی متکی هستند

پاسخ: گزینه د

راهنمای معلم فارسی اول ابتدایی

حیطه تخصصی
روشهای یاددهی فارسی ابتدایی

www.BetaFile.ir

مقدمه:

* **زبان فارسی:** زبان فارسی نه تنها میراث ارجمند گذشته و نگاهبان وحدت و رمز هویت ملّی ماست، بلکه تکیه گاه رشد و شکوفایی فرهنگ و ارزش ها نیز هست. کتاب فارسی، مادر و یاور سایر دروس است.

* **کتاب فارسی(مهارت خواندن):** کتاب **مهارت خواندن در آموزش بر روش پیکره نگر(کلی)** تأکید دارد.

* **کتاب فارسی(مهارت نوشتن) بر روش سازه نگر(جزئی) تأکید دارد.**

* برنامه‌ی زبان آموزی بر پایه‌ی گفتاری (گوش دادن، سخن گفتن، خواندن، تفکّر و استدلال) و مهارت‌های نوشتاری (دست‌ورزی، رونویسی، کلمه‌نویسی، بندنویسی، املا و ...) برنامه‌ریزی شده است.

* **نکته:** کتاب مهارت خواندن با نگاره آغاز شده است و این بدان معنا است که گام نخست در آموزش زبان، پرورش سواد بصری به همراه رشد سواد شنیداری است که با دست‌ورزی همراه شده است.

انواع خط در کتاب فارسی:

۱- خط نسخ، خط چاپی یا خط خوانداری که سرمشق خواندن شاگردان است. این خط برای کمک به خواندن درست سریع و روان استفاده شده است.

۲- خط نوشتاری که سرمشق نوشتن دانش آموزان است و خطی است که متن درس ها با آن نوشته شده است.

۳- خط نستعلیق ساده یا شبه نستعلیق که برای پرورش سواد بصری و حس زیبایی شناسی و هدف آشنایی با جلوه‌ای از هنر ایرانی اسلامی، در بخش با هم بخوانیم به کار رفته است.

* لازم است آموزگاران در آموزش، به دو شکل نوشتاری(خطّ خواندن و خطّ نوشتن) اشاره کنند، اما در ارزشیابی درس املا، هدف درست نویسی شکل املایی کلمات است، نه نوع ّخط آنها.

* تکرار و تمرین متن‌های روانخوانی بخش دوم و سوم، به رشد مهارت خواندن و پرورش توانایی درک آنان کمک خواهدکرد.

* **نکته**: ارزشیابی توصیفی فرصت مناسبی برای شناسایی دقیق توانایی و استعداد های فراگیران فراهم می کند.

درسنامه ۱

ساختار و محتوای کتاب فارسی اول:

* کتاب فارسی اول شامل سه بخش: نگاره‌ها، نشانه‌های یک، نشانه‌های دو است که بر مبنای مراحل رشد زبان و توانایی یادگیری طراحی شده است.

بخش اول:

* **نگاره‌ها:** هر نگاره عنوان و موضوع خاصی دارد که در برگیرنده مطالب آن نگاره است. **رویکرد آموزش نگاره‌ها از کل به جزء است**. تصویر بزرگ نگاره با هدف تشویق دانش آموزان به سخن گفتن، خوب دیدن، تفکر و خوب گوش دادن بررسی می شود. سپس تصاویر کوچک زیرنگاره همراه با نام هر تصویر عرضه می شود تا تصویر و نام آن، هر دو در ذهن دانش آموز ثبت و ضبط شود.

* **نکته مهم:** ذکر نام هرتصویر تنها برای آشنایی با شکل کلی کلمه است نه یادگیری شکل نوشتاری آن، **پس تأکید بر روی تصویر است نه واژه.**

تصویر بزرگ نگاره‌ها:

اهداف:

۱- آموزش مفاهیم متناسب با برنامه درسی زبان فارسی و هم سو با برنامه درسی ملی

۲- پرورش و تقویت مهارت های زبانی

۳- یافتن واژه مناسب برای تمرین بیشتر تا تقویت توانایی تشخیص شکل نوشتاری و آوایی

۴- آشنایی با مفاهیم کلیدی سایر حوزه‌ها در یادگیری

۵- توانایی کاربرد آموخته‌ها در متن زندگی

۶- تقویت نگرش مثبت نسبت به زبان فارسی

تصویرهای کوچک نگاره‌ها:

اهداف:

۱- انطباق تصویرک و واژه‌ها

۲- تقویت مهارت های شفاهی زبان

۳- گسترش گنجینه واژگانی با تکیه بر تصویرخوانی

فعالیت ها و تجربه‌های یادگیری:

* تعداد فعالیّت های یادگیری با توجّه به توان درک و دریافت و میزان پیشرفت سوادآموزی از نگاره یک تا ده، متفاوت است و بر پایه‌ی رعایت اصل حرکت از ساده به دشوار و نیز با توجّه به توانایی ذهنی و زبانی کودکان، این فعالیّت سازماندهی شده است.

* **هدف از این فعالیّت ها یکسان کردن روش های آموزش است.**

اهداف:

۱- تقویت مهارت خوب دیدن

۲- آموزش راست به چپ و بالا و پایین

۳- تنظیم حرکت چشم

۴- تنظیم فاصله چشم با کتاب

۵- تقویت مهارت های کلامی

۶- ارزشیابی از مفاهیم تصویر پایه

۷- تأکید بر سه مفهوم آغاز، میانه و پایان در نقل وقایع، حوادث و داستان ها

۸- گسترش دامنه واژگان کودک در زبان فارسی معیار

۹- گسترش و تعمیق مفاهیم اصلی

فعالیت این بخش عبارتند از:

ببین و بگو

هدف از این فعالیّت **توجّه و تمرکز دانش آموز**، جمله سازی و بیان شفاهی تصویرها است.

اهداف:

۱- تقویّت خوب دیدن

۲- پرورش قوه تمیز و تشخیص

۳- تقویّت توانایی خوب سخن گفتن

۴- رشد توانایی تبدیل دیده‌ها به گفتار

* **گوش کن و بگو:** هدف از این فعالیّت تقویت توجّه، تمرکز، واکنش نسبت به سؤال، درک تصویری، جمله سازی، بیان شفاهی دیده‌ها و نکات دیگری است که ممکن است دانش آموزان به طور خاص به آنها توجّه داشته باشند.

اهداف:

۱- تقویت خوب گوش دادن

۲- تقویت فرایندهای ذهنی

۳- گسترش دامنه واژگان

۴- تقویت مهارت خوب سخن گفتن

۵- گسترش مفاهیم اصلی
۶- تعمیق مفاهیم اصلی

بگرد و پیدا کن

اهداف:

۱- انطباق واژه‌های شنیداری با اجزای تصویر
۲- تقویت مهارت های کلامی
۳- تقویت واژه آموزی
۴- گسترش و تعمیق مفاهیم کل اصلی

* **به دوستانت بگو**: در این نوع تمرین ها دانش آموزان با یکدیگر و معلّم ارتباط عاطفی برقرار می کنند و سخن گفتن را وسعت داده و با کمک تخیّل یا تفکّر خویش مطالبی را در قالب بیان خاطره یا دیده‌ها و شنیده‌ها و اطلاعات خود بر زبان می‌آورد.

اهداف:

۱- تقویت مهارت خوب گوش دادن
۲- تقویت نگرش مثبت نسبت به زبان فارسی
۳- تقویت مهارت گسترش مفهوم اصلی
۴- تقویت مهارت خوب سخن گفتن
۵- تقویت مهارت های ارتباطی
۶- تقویت مهارت ایجاد نظم و ترتیب

* این فرصت مناسبی است که معلّم بتواند در تمامی دانش آموزان اعتماد به نفس ایجاد کند دانش آموزان کم رو و خجالتی را به صحنه‌ی فعالیّت بکشاند.

بازی و نمایش: این دو بخش که به طور متناوب می آیند با هدف ایجاد فضای شاد و تفریحی، کشف استعدادهای نهفته و پرورش آنها، آموزش غیر مستقیم مسائل و تقویت مهارت های زبانی آماده ساختن دانش آموز برای زندگی در بیرون از محیط کلاس، ابراز وجود دانش آموزان و پرورش تخیل طراحی شده اند.

اهداف:

۱- ایجاد فضایی لذت بخش و شادی آفرین
۲- تقویت مهارت های سخن گفتن و گوش دادن
۳- شناخت استعدادهای کودکان و پرورش آن ها

۴- ایجاد فرصت سالم برای ابراز توانایی های فردی
۵- تقویت مهارت های حسی حرکتی
۶- ایجاد فرصت برای بیان عواطف و احساسات
۷- گسترش و تعمیق مفاهیم اصلی
۸- ایجاد و تقویت مهارت ایفای نقش

باهم بخوانیم

اهداف:

۱- ایجاد فضای شاد و لذّت بخش
۲- تقویت نگرش مثبت نسبت به سخن منظوم فارسی
۳- تسلّط بر آهنگ و ریتم و وزن و قافیه در شعر
۴- گسترش دامنه واژگان
۵- پرورش استعدادهای متمایل به شعر
۶- گسترش و تعمیق مفهوم اصلی

کتابخوانی: این بخش با این هدف طراحی شده است که فرهنگ کتابخوانی رشدکند وگسترش یابد و مهارت خواندن تقویت شود.

* زیربنای ضعف مهارت های زبانی، در نادیده گرفتن مطالعه و کتاب خوانی و بی توجهی به آن است.

ایستگاه مرور مطالب مهم:

❖کتاب فارسی در سال اول شامل سه بخش است: نگاره‌ها، نشانه‌های یک، نشانه‌های دو، ساختار انتخابی بر مبنای مراحل رشد زبان و توانایی یادگیری، طراحی شده اما کتاب‌های دوم به بعد ساختار موضوعی دارند.

➢ نگاره‌ها در واقع جانشین لوحه‌ها در کتاب‌های پیشین است.

➢ ذکر نام هر تصویر تنها برای آشنایی با شکل کلی کلمه است نه یادگیری شکل نوشتاری آن، پس تاکید بر روی تصویر است نه واژه.

❖تصویر بزرگ آموزشی

➢آموزش مفاهیم متناسب با برنامه درسی زبان فارسی و هم سو با برنامه درسی ملی
➢پرورش و تقویت مهارت‌های زبانی
➢یافتن واژه ی مناسب برای تمرین بیشتر و توانایی تشخیص شکل نوشتاری و آوایی
➢آشنایی با مفاهیم کلیدی سایر حوزه‌ها در یادگیری (علوم، ریاضی، هنر، دینی و قران، تربیت بدنی= رویکرد تلفیقی)
➢ تقویت نگرش مثبت نسبت به زبان فارسی

❖تصویرک‌ها

➢انطباق تصویرک‌ها و واژه‌ها

➢تقویت مهارت های شفاهی زبان (گوش دادن، سخن گفتن)

➢گسترش گنجینه‌ی واژگانی با تکیه بر تصویرخوانی

❖هدف از فعالیت‌ها و تجربه‌های یادگیری در نگاره‌ها **یکسان کردن روش های آموزشی** می‌باشد و معلم می تواند آزادانه عمل کند.این آزادی عمل به توانایی ها و ظرفیت های تک تک افراد کلاس باز می‌گردد.

➢هدف از این فعالیت **توجه و تمرکز دانش آموز**، جمله سازی و بیان شفاهی تصویرها است(.تصویر خوانی).

معلم می‌تواند علاوه بر آنکه درباره ی هر تصویر پرسش هایی مطرح بکند **ارتباط میان تصاویر** را نیز موضوع پرسش و محل توجه دانش آموز قرار دهد.

➢دانش آموز باید در یک جمله مقصود را بیان کند.

➢این تمرین‌ها می تواند فرصتی برای یادگیری مشارکتی فراهم نماید.

➢هدف از این فعالیت تقویت توجه، تمرکز، واکنش نسبت به سوال، درک تصویرسازی، جمله سازی، بیان شفاهی دیده‌ها و نکات دیگری است که ممکن است دانش آموز به طور خاص به آن ها توجه داشته باشند.

➢سوالات جنبه ی الگویی دارند و معلم در انتخاب این سوالات یا سوالات مشابه آزاد است.

➢در پاسخ ها به جنبه‌های خلّاق باید توجه ویژه شود و از همه ی دانش آموزان پاسخ های یکسان خواسته نشود.

➢معلم می‌تواند پس از دریافت پاسخ‌های فردی و جمعی به جمع‌بندی بپردازد.

➢برقراری ارتباط عاطفی دانش آموزان با یکدیگر و معلم

➢این تمرین جنبه ی خلاقانه دارد.

➢برای معلم فرصت مناسبی است که بتواند در تمامی دانش آموزان اعتماد به نفس ایجاد کند و ثانیا دانش آموزان کم رو و خجالتی را به صحنه ی فعالیت های کلاسی بکشاند. ارتباط های صمیمی نیز بین دانش آموزان برقرار می شود.

➢ایجاد فضایی لذتبخش و شادی آفرین، تقویت مهارتهای سخن گفتن و گوش دادن شناخت استعدادهای کودکان و پرورش آنها

➢ایجاد فرصت سالم برای ابراز توانایی‌های فردی تقویت مهارتهای حسی - حرکتی

➢ایجاد فرصت برای بیان عواطف و احساسات گسترش و تعمیق مفاهیم اصلی ایجاد و تقویت مهارت ایفای نقش

➢ تمرین‌ها در هر بخش به فراخور توان متوسط دانش آموزان است؛ لیکن معلم در این زمینه می تواند با ابتکار عمل خود، بر جنبه‌های آموزشی کتاب بیفزاید.

❖کتابخوانی در تقویت سه مهارت دیگر نقش به سزایی دارد به گونه‌ای که میتوان گفت زیربنای ضعف مهارت‌های زبانی، در نادیده گرفتن مطالعه و کتابخوانی و بی توجهی به آن است.

ایستگاه تثبیت:

۱- ساختار کتاب فارسی اول ابتدایی بر چه مبنایی طراحی شده است؟

۲- رویکرد آموزش نگاره‌ها بر چه مبنایی می‌باشد؟

۳- در کدام بخش، دانش‌آموزان با یکدیگر و معلّم ارتباط عاطفی برقرار می‌کنند؟

۴- زیربنای ضعف در مهارت‌های زبانی در بی توجّهی به چه چیزی می‌باشد؟

۵- از اهداف ببین و بگو به ۳ مورد اشاره کنید.

ایستگاه تست:

۱ـ کتاب فارسی دوره ابتدایی در بخش «خوانداری» و «نوشتاری» به ترتیب بر کدام روش ها تاکید دارد؟

۱.پیکره نگر ـ سازه نگر ۲. جزئی ـ سازه نگر ۳. کلی ـ پیکره نگر ۴. سازه نگر ـ کلی

۲ـ کتاب مهارت خواندن در فارسی اول ابتدایی با «نگاره» آغاز شده است ؛ این گزاره چه مفهومی دارد؟

۱. گام نخست در آموزش زبان ، پرورش سواد بصری همراه با رشد سواد شنیداری است.

۲. مهمترین قسمت آموزش زبان ، تقویت مهارت شنیداری و گوش دادن است.

۳. کتاب فارسی نوشتاری به روش سازه نگر و جزئی اشاره دارد.

۴. گام نخست در آموزش زبان رشد سواد شنیداری است.

۳ـ در قسمت « با هم بخوانیم » کتاب فارسی اول ابتدایی ، از کدام خط بهره برده شده است ؟

۱. نوشتاری ۲. تحریری ۳. نستعلیق ۴. نسخ

۴ـ در کتاب فارسی اول ، رویکرد و جهت دهی « نگاره‌ها » به چه نحو می باشد ؟

۱.کل به جزء ۲. کلی ۳. جزء به کل ۴. جزئی

۵ـ گسترش گنجینه واژگانی با تکیه بر تصویرخوانی » از اهداف کدام مورد در فارسی اول است ؟

۱. تصویر بزرگ نگاره‌ها ۲. تصاویر کوچک نگاره‌ها

۳. نشانه‌های یک ۴. نشانه‌های دو

۶ـ آموزگار پایه اول ابتدایی ، از کدام فعالیت کتاب درسی برای آموزش غیرمستقیم مسائل و تقویت مهارت های زبانی کمک می گیرد ؟

۱. به دوستانت بگو ۲. بگرد و پیدا کن ۳. با هم بخوانیم ۴. بازی و نمایش

۷ـ برای اینکه معلم بین دانش آموزان کلاس ارتباط عاطفی برقرار کند ، کدام تمرین در کتاب فارسی طراحی شده است ؟

۱.گوش کن و بگو ۲. به دوستانت بگو ۳. گوش کن و بگو ۴. ایفای نقش

سوال	پاسخ
۱	۱
۲	۱
۳	۳
۴	۱
۵	۲
۶	۴
۷	۲

درسنامه ۲

ساختار بخش ۲ نشانه‌های (۱)

* در این بخش ۳۰ نشانه‌ی خطی فارسی طی۱۵ درس و ۱۵ هفته آموزش داده میشود. هر درس شامل معرفی و شناخت دو یا سه نشانه است.

هدف:

۱- شناخت و تشخیص نشانه‌های خطی(الفبا) و آوایی زبان فارسی
۲- انطباق و همگون سازی صدا با نشانه خطی زبان فارسی و توانایی ترکیب آنها
۳- آموزش مهارت های شهروندی
۴- آموزش و گسترش مهارت های شفاهی زبان فارسی
۵- آموزش و گسترش مهارت های کتبی زبان فارسی
۶- ایجاد نگرش مثبت نسبت به مهارت های شفاهی و کتبی
۷- ایجاد نگرش مثبت نسبت به زبان فارسی به عنوان عامل پیوند پاره فرهنگ ها

*** هردرس در این بخش سامل قسمت های زیر است:**

۱- تصویر بزرگ اصلی: ضمن حفظ ارتباط با بخش نگاره‌ها و تقویت مهارت های شفاهی زبان، بر آموزش نشانه‌هایی خاص تأکید می ورزد. و اهدافی همچون: - پرورش خوب دیدن – فعال کردن ذهن - آموزش مجموعه اهداف نگرشی – جلب توجه به مفهوم مورد نظر و تقویت مهارت های زبانی دارد. تصویر بزرگی است که برای ایجاد فضای مناسب برای شروع آموزش، بهانه‌ی ایجاد گفت‌وگو و یافتن واژه‌ی کلیدی طراحی شده است. معلّم می‌تواند برای ایجاد تحرّک و رقابت سالم در مشارکت جمعی از این تصویر استفاده کند.

۲- تصویرک ها: در زیر هر تصویر سه تا شش تصویر(تصویرک یا تصویر کوچک) از محتوای داخلی تصویر کلی به همراه واژه آن به خط خواندن(نسخ) آورده میشود. این تصاویر حاوی کلید واژه‌های درس هستند، هر واژه ضمن ارتباط معنایی با دیگر واژه‌ها، یک یا دو حرف مشترک نیز دارند. و اهدافی همچون: ۱- خواندن واژه به کمک تصویر ۲- تشخیص و تفکیک واج و نشانه ۳- نوشتن به معنای رمزگذاری و انطباق نشانه با صدا را دربر دارد.

* صدا نه به شکل مجرد بلکه درقالب واژه آموزش داده میشود.

۳- متن نوشتاری: پس از ارائه واژه‌ها و تمرین کافی برای آموزش هر حرف و اطمینان یافتن از آموزش، متنی کوتاه و حتی الامکان آهنگین آمده که فقط برای خواندن است. کلمات انتخابی الزاما شکل و حروف خوانده شده نیستند، زیرا روش خواندن، کلی یا پیکره نگر است. دانش آموز با دو قرینه شکل و تصویر، قادر خواهد بود خواندن را فرا گیرد. شامل واژه‌های کلیدی هر درس است و در هر واژه یک صدا با رنگ قرمز آمده که هدف اصلی درس، تدریس همان صداست؛ با این توضیح که چون صدا به صورت مجرد برای نوآموز هیچ مفهومی را القا نمی‌کند در قالب یک واژه آشنا

آمده است. سوق دادن نوآموز با یافتن رابطه‌ی بین تصویرها و نام آن‌ها مهم‌ترین بخش آموزش است. تنها تفاوت آموزش کنونی با آموزش قبلی، استفاده از خط انحنادار به جای خط زاویه‌دار است.

* هدف های این بخش عبارتند از:

۱- ایجاد و تقویت مهارت خوب خواندن ۲- ایجاد و تقویت مهارت خوب نوشتن

۴- تصویر درشت نشانه: حرف و صدای مورد آموزش و شکل های خطی آن به شکل درشت و خوانا در پایین صفحه به طور مستقل نوشته می شود. اهداف این بخش عبارتند از:

۱- ایجاد توانایی تفکیک واج و حرف ۲- توانایی تطبیق صدای نشانه با شکل خطی آن

۵- چینش نشانه‌ها: طرح انگشت اشاره است که حروف آموزش داده شده و در حال آموزش و حروف درس آینده با سه رنگ متمایز در آن درج شده و تا پایان آموزش حروف و صداها ادامه می یابد.

* **چینش نشانه‌ها:** ۱- سیاه بیانگر نشانه‌های آموخته شده ۲- قرمز بیانگر نشانه مورد آموزش ۳- آبی بیانگر نشانه درس بعدی ۴- رنگ سبز برای نشانه‌های استثنا به کار گرفته شده است.

* **هدف های این بخش:** ۱- تمرین دیداری (مشق نظری) واج های خوانده شده و شکل های متفاوت آن ۲- آمادگی بصری برای واج خوانده نشده.

* **فعالیت های یادگیری هر درس:** اهداف فعالیّت های این بخش تقریباً هماهنگ با هدف های ذکر شده در بخش نگاره است که در این قسمت با تعمیق بیشتری تداوم می یابد.

ساختار بخش ۳، نشانه‌های(۲)

* در این بخش، ۱۰ نشانه باقی مانده که عمدتاً حروف عربی هستند و دارای شکل های مختلف و یک صوت واحد می باشند، آموزش داده می شود. این ۱۰ نشانه طی ۷ هفته آموزش داده میشود. نشانه‌های این بخش عبارت اند از: تشدید، صـ ص، ذ،عـ ـعـ ـع ع، ثـ ث، حـ ح، ضـ ض، ط،غـ ـغـ ـغ غ وظ

* **نکته:** هر درس از این بخش با یک متن ساده، روان و آموزشی آغاز می شود. در این متن ها مشکل آموزش های قبلی وجود ندارد، زیرا متن‌ها از حروف و صداهای خوانده شده، انتخاب می شوند.

* یک درس از درس های این بخش به صورت «درس آزاد» در نظر گرفته شده است که فرصتی است تا دانش‌آموز و معلم درکنار هم، متناسب با ذوق و علایق و ملاحظات فرهنگ بومی زبان و ادبیات محلی درسی را طراحی کند. هدف از این درس مشارکت دانش‌آموز و معلم و ایجاد فرصت‌های ویژه برای خلاقیت و اعتماد به نفس است.

* **تقویت فرهنگ مطالعه و کتابخوانی:** کودک به قصه وابسته است، بهتر است از همان ابتدا با قصه آغاز کنیم. قصه پیمانه‌ای پر از عبرت و تذکر و هدایت و بشارت و وعده و وعید و نوید و بیم دادن و شاد کردن و ترساندن و ... است.

درسنامه یک

آشنایی

درس مطالعات اجتماعی در حیطه تخصصی آزمون های استخدامی آموزش و پرورش قرار دارد و شامل ۲ قسمت کلیات و راهنمای تدریس فصول می باشد.

کلیات مطالعات پنجم و ششم

مطالعات اجتماعی یک حوزه اصلی وکلیدی است که تقریباً در تمام کشورهای دنیا آموزش داده می شود

وبا توجه به لزوم پاسخ گویی به نیازهای نو در این عرصه، آموزش این درس و تربیت اجتماعی و لزوم برون رفت از رویکردهای سنتی و همچنین تدوین اسنادتحولی من ،مجله برنامه درس ملی راهنمای برنامه جدیدی نیز برای این حوزه یادگیری تدوین شده است .

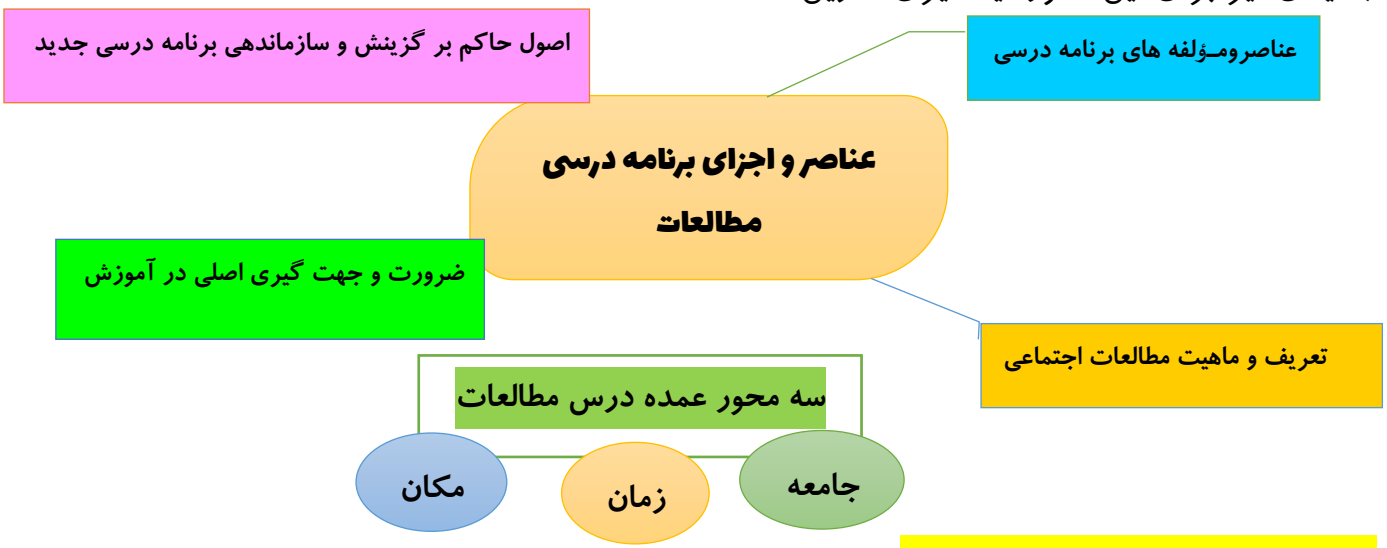

تعریف و ماهیت مطالعات اجتماعی

مطالعات اجتماعی یک حوزه یادگیری است که از تعامل انسان با محیط های اجتماعی ،فرهنگی ،طبیعی ،اقتصادی و .... تحولات زندگی بشر در گذشته ،حال و آینده و جنبه های گوناگون آن بحث می کند.

ـ محور درس مطالعات← **بر گزینش متقابل آدمیان با یکدیگر** و **با محیطی که در آن به سر می برند** ،در روند زمانی استوار است.

مطالعات اجتماعی یک حوزه یادگیری بین رشته ای است که از مفاهیم رشته های علمی و مطالعات مختلف چون جغرافیا ،تاریخ ،اقتصاد ،علوم سیاسی ،جامعه شناسی ،آموزش های مدنی ،مطالعات شهروندی و زیست محیطی و دین و اخلاق بهره می گیرد.

ضرورت و جهت گیری اصلی در آموزش

مقصد غایی این حوزه ← شکوفایی فطرت و تربیت انسان های شایسته و مؤمن – پرورش شهروندان مطلوب – تربیت اجتماعی به منظور مهیا شدن برای زندگی در جامعه

این حوزه یادگیری می کوشد تا از طریق دانش ها ،مهارت ها و صلاحیت های مورد نیاز، افراد را به گونه ای تربیت کند که هم در زندگی و هم در جامعه مبتنی بر آموزه های دینی ،نقش کارآمد وشایسته ای را ایفا کند.

←با توجه به اسناد بالا دستی نظام آموزش و پرورش ،نظرسنجی ها ،نیاز سنجی ها و پرورش های انجام شده در کشور ،تدوین کنندگان برنامه درسی جدید ،مطالعات اجتماعی را به سمت توجه و تأکید بر شش محور زیر در سرفصل ها و محتوای این برنامه سوق داده است.

ضرورت های آموزشی برنامه درسی

۱- تقویت عزت و هویت ایرانی – اسلامی

۲- ترویج و درونی سازی اخلاق و ارزش های اسلامی

۳- شناخت حقوق ومسئولیت های فردی واجتماعی و شهروندی در سطوح مختلف و تقویت مهارت ها و نگرش های مربوط به آن ها

۴- شناخت میراث فرهنگی ،استعدادها و قابلیت های کشور و جایگاه کشور در جهان و توانایی برقراری ارتباطات مؤثر در سطح جهانی

۵- پیشگیری از بروز بحران های تربیتی و آسیب های اجتماعی در کودکان و نوجوانان و کاهش کجروی اجتماعی و گسترش رفتارهای بهنجار

۶- گسترش بهداشت روانی ،تقویت روحیه خودباوری ،نشاط ،سازندگی و پویایی ،امید به آینده و اعتماد به نفس

نکته←از چالش های کنونی کودکان و نوجوانان امروز بحران هویت است .

سه مؤلفه اصلی برنامه مطالعات اجتماعی که آن ها را در اهداف و محتوا و روش ها تعقیب می نماید

- هویت ملی
- اخلاق محوری در نظام اجتماعی
- مهارت های زندگی

← دو مؤلفه اخلاق و آداب و مهارت های زندگی در تربیت اجتماعی از طریق برنامه مطالعات اجتماعی مورد توجه قرار می گیرد .

در رابطه ای که اسلام بین فرد و جامعه قائل است .انسان دارای هویت جمعی و فردی است.

بعد فردی ← انسان را از مقهور شدن و مستصیل شدن در جمع دور می کند .

بعد اجتماعی ← انسان را در جریان داد وستد با دیگران قرار می دهد .در پی این داد وستد ،اراده از انسان سلب نمی شود.

نکته←**دراسلام دیدگاه فردگرایانه یا جامعه گرایانه مورد تأیید نیست ،بلکه دیدگاه متعادل و بینابین که به فرد و جامعه هر دو اهمیت می دهد ،مورد توجه است .**

←قرآن کریم و سیره ی نبوی در زمینه های مختلف، در مناسبات اجتماعی ،دستورات و الگوهای روشنی را ارائه کرده اند که از آن جمله می توان به :

احسان به والدین ، اخوت ، ثبات قدم ،وفا به پیمان و عهد ،جهاد ،انفاق ،صله ارحام ،حمایت از نیازمندان و خویشاوندان نیازمند ،حمایت از ایتام ،حقوق اقلیت های دینی ،امر به معروف و نهی ازمنکر ،پرهیز از کم فروشی ،گرانفروشی واحتکار ، صبر ،رفتار عادلانه با مردم وظایف زمامداران در برابر افراد جامعه ،**اصلاح روابط و آشتی جویی ،مشورت،حمایت از سالمندان و تکریم مهمان** اشاره کرد.

نکته : توجه به ابعاد دینی مستلزم جهت گیری برنامه درسی مطالعات اجتماعی به سوی تحقق بخشیدن کمال فطری انسان و پرورش مسؤلیت پذیری نسبت به خود ،خلق ،نظام خلقت در جهت قرب الهی است.

نکته :برنامه درسی مطالعات اجتماعی ،وظایف انتقال میراث فرهنگی و بسط میراث فرهنگی را به عهده دارد،اما در فرایند آموزش نباید به انتقال صرف میراث فرهنگی بسنده کرد باید زمینه های نقد و ارزیابی اخلاق ،هنجارها از سوی دانش آموزان بوجود آورد تا بتوانند هنجارهای اجتماعی را با توجه به آموزه های دینی نقد کنند .تا اخلاق محوری به جای هنجار محوری گسترش یابد.

نکته : رسالت مهم درس مطالعات ←خرافه زدایی و پالایش فرهنگی جامعه مبتنی بر آموزه های ناب دینی است.

نکته : در آموزش آداب و مهارت های زندگی که جایگاه ویژه ای در درس مطالعا ت دارد و یکی از حوزه های یازده گانه به رسمیت شناخته می شود ، با درس مطالعات اجتماعی پیوند نزدیکی دارد که رویکرد اصلی آن پیوند هر چه بیشتر با زندگی دانش آموزان ، به جای تأکید بر محفوظات و دانستنی های پراکنده و زیاد ، مطالب مفید و کاربردی را آموزش دهد.

ایستگاه تست

۱- مطالعات اجتماعی بر چه محوری استوار است ؟

الف) فرهنگی ،اجتماعی ، تاریخی　　ب) جامعه ، مکان ،زمان

ج)هویت ملی ،اخلاق محوری　　د) کنش متقابل آدمیان با یکدیگر

پاسخ : د

۲- هدف اصلی و نهایی مطالعات اجتماعی چیست ؟

الف) آموزش آداب و مهارتهای زندگی　　ب) تربیت اجتماعی و شهروندی

ج) شکوفایی فطرت و تربیت انسان های شایسته و مؤمن　　د)اخلاق محوری در نظام اجتماعی

پاسخ : ج

۳-هدف از آموزش مهارت ها در مطالعات اجتماعی چیست ؟

الف) پرورش شهروندان مطلوب　　ب) ایفای نقش کارآمد در زندگی فردی و اجتماعی

ج) تربیت انسان شایسته و مؤمن　　د) تقویت عزت و هویت ایرانی

پاسخ : ب

۴- سه محور عمده درس مطالعات :

الف)جامعه ،زمان ،مکان　　ب) آموزش مهارت زندگی ،تربیت اجتماعی ،آموزه ی دینی

ج) اخلاق ،هویت ،مهارت　　د)گزینه ب و ج

پاسخ :الف

۵- از چالش های کنونی کودکان و نوجوانان :

الف) جهت گیری تربیتی ب)بحران هویت ج) مهارت های زندگی د)اعتماد به نفس

پاسخ : ب

۶- کدام یک از ضرورت های برنامه درسی مطالعات نیست؟

الف)گسترش بهداشت روانی ب) شناخت حقوق و مسؤلیت فردی و اجتماعی

ج)آموزش مهارت های زندگی و اخلاق د) پیشگیری از بروز بحران

پاسخ:ج

۷-رویکرد اصلی درس مطالعات اجتماعی

الف)تعامل انسان ها با یکدیگر و با محیط ب)پیوند هر چه بیشتر با زندگی دانش آموزان

ج)اخلاق محوری در جامعه د)توجه به ابعاد مبانی دینی

پاسخ:ب

۸-سه مؤلفه اصلی درس مطالعات در کدام گزینه آمده است؟

الف)جامعه ،زمان ،مکان ب)هویت ،اخلاق محوری ،مهارت زندگی

ج)تقویت عزت نفس ،اعتماد به نفس ،هویت د)گزینه الف و ب

پاسخ :ب

۹- مقصد نهایی حوزه مطالعات چیست؟

الف)شهروندانی مطلوب برای جامعه ب) ترویج و درونی سازی اخلاق

ج)شکوفایی فطرت و تربیت انسان شایسته د)گزینه الف و ج

پاسخ:د

۱۰-جهت گیری فرهنگی و تربیتی مطالعات چه کمکی می تواند بکند؟

الف)تقویت اعتماد به نفس ب)تقویت هویت ج)تقویت عزت نفس د)تقویت شخصیت اجتماعی

پاسخ:ج

درسنامه دو

اصول حاکم بر گزینش و سازماندهی برنامه درسی جدید مطالعات

۱- حوزه های دانشی و مفاهیم در راستای هدف اصلی مطالعات اجتماعی ،شکوفایی فطرت و پرورش کمالات انسانی ،تربیت اجتماعی و شهروندی و آمادگی برای زندگی است.

۲- سازماندهی و تولید محتوای این درس به گونه ای باشد که موجبات امیدواری ،نشاط ،سرزندگی و میل به سازندگی و پیشرفت خود و جامعه را در دانش آموز پدید آورد .

۳- در آموزش موضوعات تاریخی به جای تأکید بر سلسله و حکومت ها یا صرفاً تاریخ سیاسی به اوضاع و احوال اجتماعی و فرهنگی دوره های مختلف و ابعاد زندگی مردم پرداخته شود و در این زمینه شخصیت ها مفاخر ،آثار ،خلاقیت ها و دستاوردهای فرهنگی تجربی ایران در هر دوره برجسته شود.در این بخش زمینه بررسی مدارک و شواهد تاریخی ،تفکر و نقد رویدادها و موضوعات فراهم آید.

۴- در آموزش موضوعات جغرافیایی به توان های محیطی و انسانی کشور ایران برای پیشرفت و سازندگی تأکید شود ،علاوه بر پرورش مهارت های جغرافیایی که با زندگی روزمره دانش آموزان پیوند نزدیکی دارد ،مد نظر است.

۵- در آموزش موضوعات اجتماعی و فرهنگی ،ضمن انتقال باورها و ارزش ها زمینه برای تفکر و نقد و بررسی موضوعات اجتماعی و محیطی فراهم بیاید.

۶- به اقتصاد و سواد مالی اهمیت لازم داده شودو متناسب با نیاز مخاطبان مهارت های مالی – اقتصادی پرورش یابد.

۷- سازماندهی محتوای برنامه درسی مطالعات به صورت تلفیقی باشد ،به همین منظور از روش تماتیک یا مضمون محور استفاده شود.

دلایل استفاده از رویکرد تلفیقی

۱- انفجار دانش و گسترش موضوعات جدید

۲- پیوند نزدیک بین ابعاد مختلف موضوعات محیطی ،اجتماعی ،تاریخی و ممعنا دارتر بودن ارائه آن ها به صورت تلفیقی

۳- پیوند موضوع هویت ملی با درس مطالعات و چند بعدی بودن موضوع هویت و وحدت بخشی بهتر و انسجام میان آن ها به صورت تلفیقی

۴- مقابله با منشأ روانی که بر معلم و دانش آموز از طریق برنامه درسی متعدد و از هم گسیخته پدید می آید.

۵- تطابق بهتر با کیفیت یادگیری در محیط های واقعی زیرا در این محیط ها دانش آموزان با تمامیت مسائل اجتماعی روبرو می شوند نه با تقسیم بندی موضوعی رایج

عناصر و مؤلفه های برنامه درس ملی

نکته : در برنامه درسی ملی یکی از **حوزه ی موضوعی** که فضای بازتری برای تلفیق دارد استفاده شده

حوزه ی موضوعی چیست : اندیشه های اساسی هر رشته علمی که موضوعات مختلف حول و حوش آن اندیشه ساماندهی می شود.

۵ حوزه موضوعی هر موضوع چند مفهوم کلیدی

حوزه	تاریخ	جغرافیا	فرهنگ و هویت	نظام اجتماعی	منابع و فعالیت اقتصادی
مفاهیم یا راهبردها	زمان تداوم تغییر	مکان فضا	جامعه شناختی تاریخ مردم شناسی دین و اخلاق	علوم اجتماعی جامعه شناسی حقوق علوم سیاسی	اقتصاد جغرافیا مطالعات زیست محیطی دین و اخلاق

نمودار ۱-عناصر اصلی برنامه درسی مطالعات

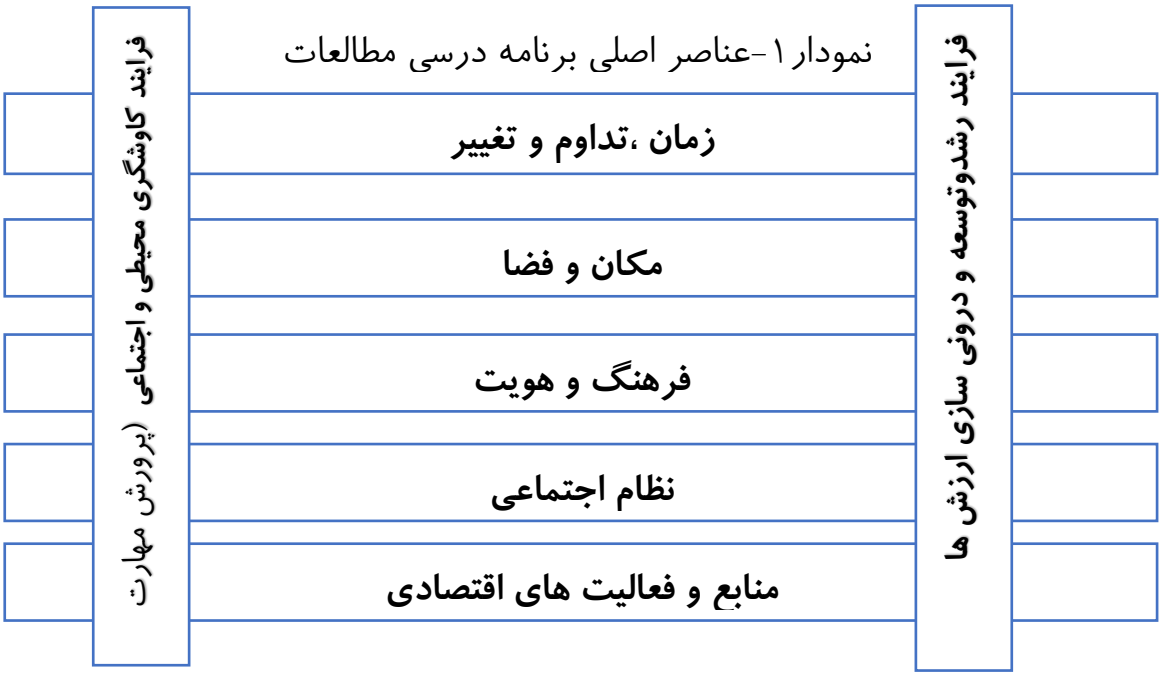

راهبرد:زمان ،تداوم وتغییر

۱-بهره گیری از حوزه ی تاریخ

۲-برای فهم از شواهد و مدارک در روند زمان بهره می گیرد

۳-در ورای تغییرات تداوم نهفته

۴-فهم چرایی و چگونگی تحولات زندگی اجتماعی با پند گرفتن از رویدادها و حوادث

۵-شناخت مفاخر،علاقه به شناخت و حفظ میراث فرهنگی

۶-شناخت علت ها و معلول ها

راهبرد مکان و فضا	
۱-بهره گیری از حوزه جغرافیا	۲-تعامل متقابل انسان و محیط در روند زمان
۳-اهمیت مکان و فضا	۴-حفاظت از محیط و مکان

نکته: مکان ← بستر و جایگاه وقوع پدیده ها و فرایندها

نکته : سیستم فضایی ← به مجموع هماهنگ و مرتبط در قالب مکان گفته می شود.

راهبرد فرهنگ و هویت

۱-بهره گیری از مباحث مربوط به مردم شناسی ،جامعه شناسی ،تاریخ

۲-میراث فرهنگی از طریق انتقال ارادی آداب و سنن به نسل های بعدمی رسد و یا در فرهنگ زمان حال تجلی می یابد.

۳-شناخت علل و عوامل تحولات فرهنگی در دوره های مختلف

نکته: فرهنگ ← مفهومی عام است که برای توصیف جنبه های نهادی و آموخته در جوامع انسانی مورد استفاده قرار می گیرد.

فرهنگ ،باورها،سنت ها ،ارزش ها و نقاط مشترک را به یکدیگر پیوند می دهد و وحدت اجتماعی ویژه ای بوجود می آورد.

نکته ← جامعه : گروه ها و نظام اجتماعی است که در سرزمین مشخصی به عنوان کشور زندگی می کنند فرهنگ مشترک داشته تابع اقتدار سیاسی واحد و استقلال نسبی هستند .

نکته ← میراث فرهنگی را هر نسل به ارث می گذارد و به نسل بعد انتقال می دهد.

نکته ← هویت : احساس مثبتی که فرد نسبت به هویت یا همان ویژگی که خود را با آن تعریف می کند،دارد.

راهبرد نظام اجتماعی

۱-بهره گیری از حوزه علوم اجتماعی،جامعه شناسی ،حقوق و علوم سیاسی	**۲-نظام اجتماعی نقش های اجتماعی متقابل بهم پیوسته**
۳-شناخت حقوق ومسؤلیت شهروندی	**۴-دستیابی به مهارت اجتماعی**

نکته ← نظام : مجموعه اجزا تشکیل دهنده هر پدیده که به یکدیگر پیوسته شده و یک واحد را تشکیل می دهند.

نکته ← نظام اجتماعی : مجموعه ای متشکل از کنش و واکنش تعدادی از افراد با یکدیگر به سوی هدف مشترک.

راهبرد منابع و فعالیت های اقتصادی

۱-بهره گیری ازاقتصاد و مطالعات زیست محیطی و جغرافیا	**۲-استفاده از منابع جهت رفع نیازها با فرایندهای تولید ،توزیع ،مصرف**
۳-آشنایی با نحوه کسب اطلاعات اقتصادی،فرایندهای مربوط به تولید ،توزیع ،مصرف،کارآفرینی بهره وری سبز	

نکته ← با توجه به افزایش جمعیت بحران امروز ،بحران منابع است.

نکته ← بهره وری سبز، استفاده معقول و بهینه از منابع و امکانات با حداکثر بازدهی بطوری که کمترین خسارت و لطمه به محیط زیست برسد.

نمودار۲- عناصر و مفاهیم اصلی برنامه در یک نگاه

فرایند توسعه و درونی سازی ارزش ها (عدالت جویی)(حق طلبی و مسئولیت پذیری)(تعاون)(میهن دوستی)

زمان،تداوم و تغییر

(تحول ،پیشرفت و تداوم) (مدارک و شواهد) (علت ها و معلول ها)

مکان و فضا

(پدیده های مکانی و پراکندگی)(رابطه انسان و محیط)(حفاظت از محیط)

فرهنگ و هویت

(تعلق و هویت)(میراث فرهنگی)(تنوع فرهنگ ها و شیوه های زندگی)

نظام اجتماعی

حقوق و قوانین)(مسؤلیت ها و تکالیف)(نقش ها ،گروه ها و مؤسسات اجتماعی)

منابع و فعالیت های اقتصادی

(منابع و نظام های اقتصادی)(کار . فناوری)(بهره وری)

فرایند کاوشگری محیطی و اجتماعی (پرورش مهارت ها) (بررسی و کاوش)(خلاقیت)(مشارکت)(برقراری ارتباط)(واکنش شخصی و اظهار نظر)

ایستگاه تست

۱-راهبرد _____ مباحث خود را از حقوق و علوم سیاسی،راهبرد _____در مباحث خود از تاریخ بهره می گیرد.

الف)زمان ،تداوم ،تغییر – نظام اجتماعی

ب) فرهنگ و هویت – نظام اجتماعی

ج)نظام اجتماعی – زمان ،تداوم و تغییر

د)نظام اجتماعی – فعالیت های اقتصادی

پاسخ :ج

۲-سازماندهی و تولید محتوای درس مطالعات به چه نحوی است.

الف)آموزش مهارت های زندگی

ب)درونی سازی اخلاق

ج)هویت فردی و اجتماعی

د)شکوفایی فطرت و پرورش عادات انسانی

پاسخ:د

۳- کدام گزینه در رابطه با اصول حاکم بر برنامه درسی جدید مطالعات صحیح نمی باشد.

الف)به آموزش سواد مالی که در برنامه های قبلی توجه شده ،توجهی نشود.

ب)در آموزش موضوعات اجتماعی ضمن انتقال باورها ،زمینه تفکر و نقد موضوعات فراهم شود.

ج)در آموزش موضوعات تاریخ بر سلسله ها و حکومت ها تأکید شود.

د)گزینه الف و ج

پاسخ: د

۴- هر کدام از راهبردهای زیر مربوط به چه حوزه ی موضوعی می باشد؟

جامعه شناسی – علوم سیاسی – دین و اخلاق –مردم شناسی

الف)فرهنگ و هویت + نظام اجتماعی – نظام اجتماعی –فرهنگ و هویت + منابع و فعالیت های اقتصادی – فرهنگ و هویت

ب)فرهنگ و هویت – نظام اجتماعی – منابع و فعالیت اقتصادی –فرهنگ و هویت

ج)فرهنگ و هویت +نظام اجتماعی –فرهنگ و هویت – نظام اجتماعی –منابع و فعالیت اقتصادی

د)نظام اجتماعی +فرهنگ و هویت –نظام اجتماعی – منابع اقتصادی +فرهنگ –نظام اجتماعی

پاسخ:الف

۵-بستر وجایگاه وقوع پدیده ها

الف)مکان و فضا ب)سیستم فضایی است ج)مکان است د)هیچکدام

پاسخ: ج

۶- احساس مثبت به ویژگی های خود_____ نام دارد.

الف)شخصیت ب) عزت نفس ج)اعتماد به نفس د)هویت

پاسخ: د

۷-برای رسیدن به حوزه های موضوعی درس مطالعات چند راه وجود دارد؟

الف)یک راه ،کاوشگری محیطی و اجتماعی

ب) دو راه ، کاوشگری محیطی و اجتماعی و درونی سازی ارزش ها

ج)سه راه ،کاوشگری – درونی سازی ارزش ها – عدالت جویی

د) دو راه _عدالت جویی و مسئولیت پذیری

پاسخ:ب

۸- هر کدام از راه های زیر مربوط به کدام فرایند رسیدن به حوزه های موضوعی می باشد.

۱-عدالت جویی ۲-واکنش واظهارنظر ۳-خلاقیت۴-میهن دوستی

الف)گزینه ۱و۲درونی سازی ارزش ها ،گزینه ۳و۴کاوشگری

ب)گزینه۱و۴درونی سازی ارزش ها ،گزینه ۲و۳کاووشگری

ج)هر ۴ گزینه ،درونی سازی ارزش ها

د)هر ۴ گزینه کاووشگری

پاسخ : ب

۹-کدام یک از مراحل زیر مربوط به فرایند توسعه و درونی سازی ارزش ها نمی باشد.

الف)عدالت جویی – تعاون – میهن دوستی – اظهار نظر شخصی

ب)خلاقیت –مشارکت – اظهارنظر شخصی – تعاون

ج)حق طلبی – تعاون – مسئولیت پذیری – میهن دوستی

د)برقراری ارتباط – اظهارنظرشخصی – بررسی – خلاقیت

پاسخ:د

بسم الله الرحمن الرحیم

بتا فایل

نهج القرآن

راهنمای تدریس قرآن اول تا ششم

www.BetaFile.ir

درـــنامه۱

❖ مبانی و کلیات روش تدریس قرآن در دوره ابتدایی:

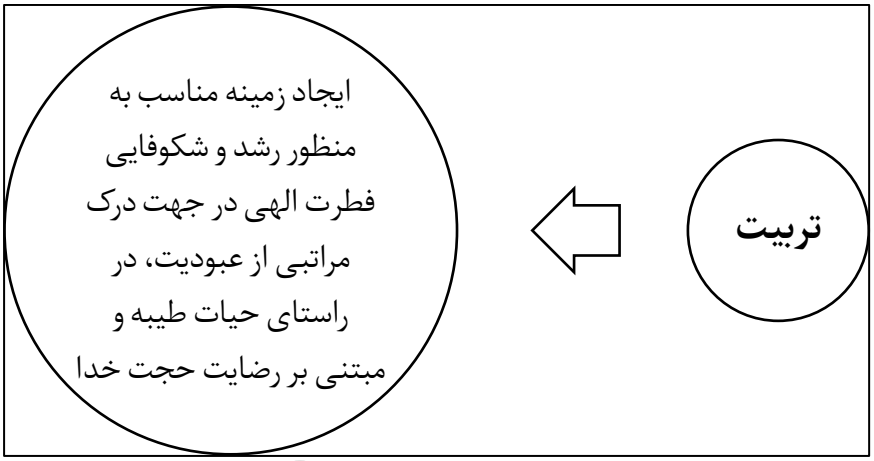

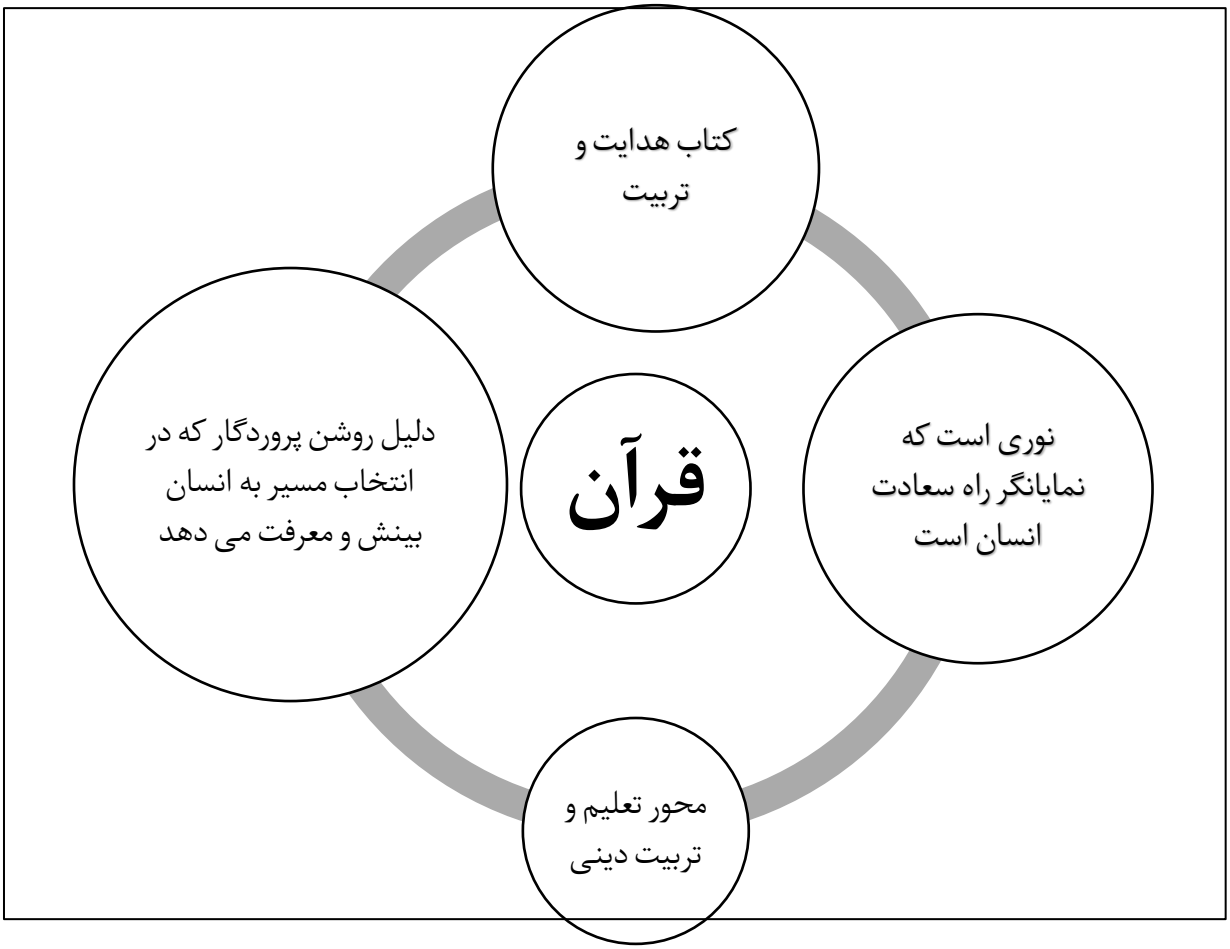

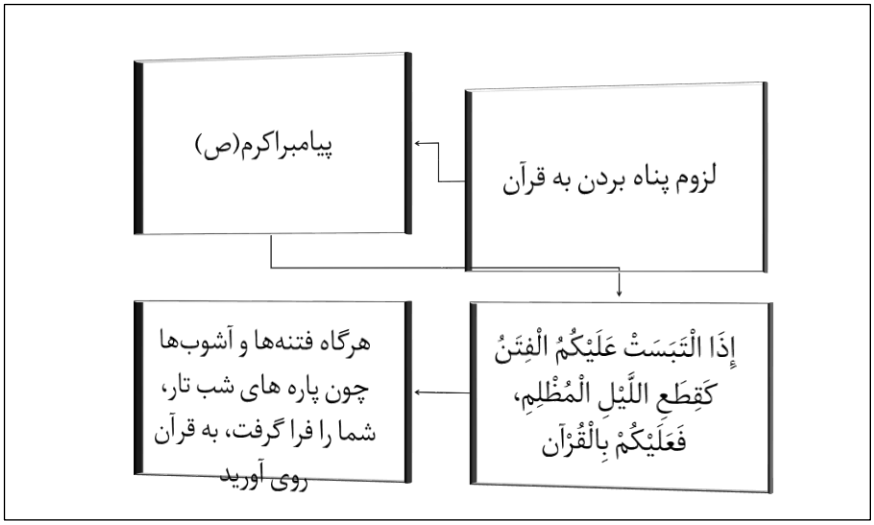

فضیلت معلم قرآن

انَّ اللَّهَ و مَلائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلى مُعَلِّمِ النّاس الْخَيْر: خداوند و فرشتگانش بر معلمی که خوبی‌ها را به مردم می‌آموزد درود میفرستند

آموزش جامع قرآن

- فرایندی است که برای دستیابی به توانایی خواندن، درک معنا، تدبر در آیات و آشنایی با معارف قرآن به منظور انس و بهره گیری دائمی از قرآن کریم و تقویت ایمان و عمل صالح به کار می رود.

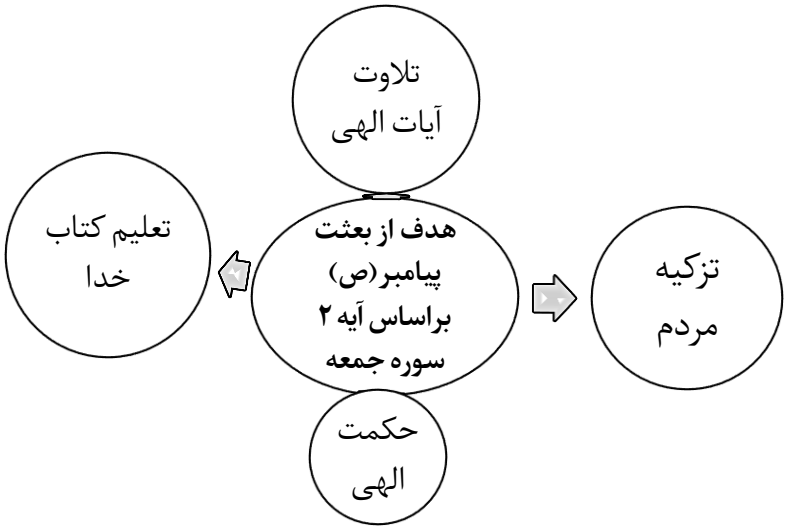

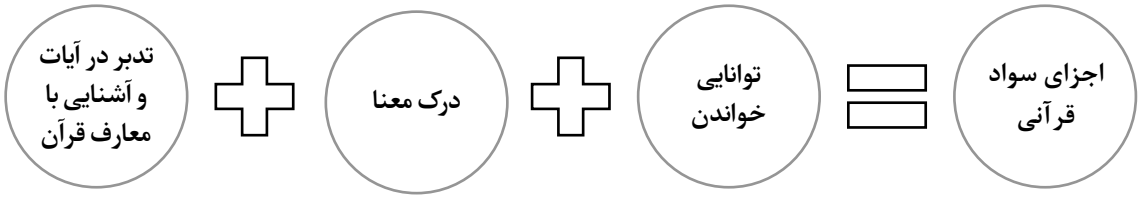

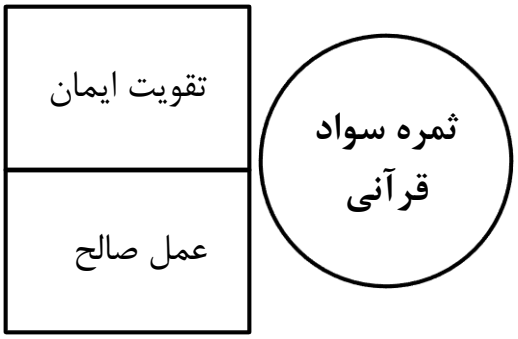

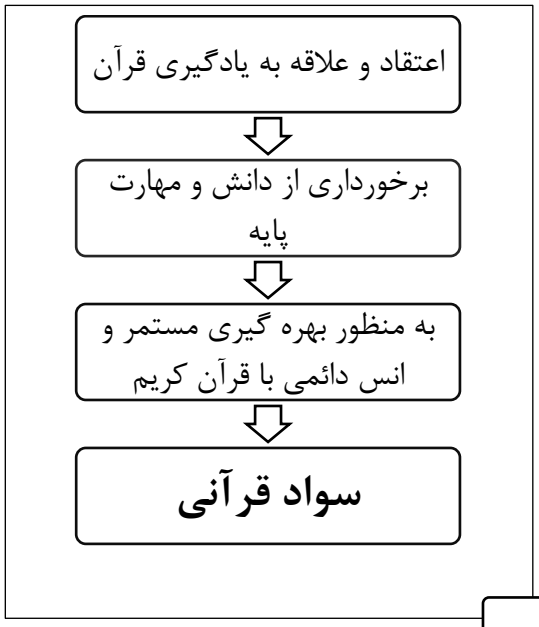

ویژگی های اجزای سواد قرآنی

یک نیاز همگانی: همه افراد برای شناخت، مراقبت و شکوفایی هویت انسانی الهی خود نیازمند سواد قرآنی اند.

سواد قرآنی از یک حد پایه برخوردار است: بهره مندی عموم از یک حد پایه از سواد قرآنی ضروری است

در حال رشد بودن حد سواد قرآنی: با توجه به شرایط و امکانات هر جامعه و نیز تغییرات این شرایط در طول زمان، این حد نیازمند شناسایی و تعریف خاص است. برای مثال ممکن است با توجه به شرایط و امکانات فعلی در آموزش قرآن حد ضروری را، خواندن با لحن عربی تعیین کرد

حداقل سواد قرآنی منجر به علاقه مندی خواندن مستمر قرآن، فهم تدریجی معنای عبارات و آیات آن شده و زمینه ساز بهره گیری مادام العمر از آموزه های الهی می شود.

ایستگاه تستی درسنامه ۱

۱- در کدام گزینه به تعریف سواد قرآنی اشاره شده است؟

الف) علاقه به یادگیری و برخورداری از دانش و مهارت پایه جهت بهره گیری مستمر و انس دائمی با قرآن

ب) درک معنا و توانایی خواندن و آشـنایی با معارف قرآن جهت بهره گیری دائمی و انس با قرآن و علاقه به یادگیری آن

ج) علاقه به یادگیری قرآن و درک مراتبی از عبودیت الهی و کسب معرفت و بینش

د) علاقه به یادگیری قرآن کریم و شناخت و شکوفایی هویت انسانی الهی

۲- جمله «به منظور رشد و شکوفایی فطرت الهی صورت می گیرد» معرف کدام گزینه می باشد؟

الف) آموزش جامع قرآن ب) معلمی قرآن ج) بعثت و رسالت پیامبر د) تربیت

۳- شناخت، مراقبت و شکوفایی هویت انسانی-الهی بیانگر کدام یک از ویژگی های سواد قرآنی می باشد؟

الف) نیاز همگانی به سواد قرآنی ب) برخورداری از یک حد پایه

ج) رشد مداوم سواد قرآنی د) ایجاد علاقمندی به درک معارف قرآنی

۴) کدام مورد جزو اهداف بعثت پیامبر(ص) نمی باشد؟

الف) تزکیه ب) عمل صالح ج) تعلیم کتاب خدا د) تلاوت آیات الهی

۵) کدام گزینه از جمله اجزای سواد قرآنی می باشد؟

الف) تدبر در آیات و آشنایی با معارف ب) تقویت ایمان

ج) حکمت الهی د) هدایت الهی

۶) معرفت و بینش انسان جهت انتخاب مسیر چگونه به دست می آید؟

الف) از طریق تعلیم و تربیت ب) از طریق آزمایشات الهی

ج) از طریق قرآن کریم د) از طریق دعا و عبادت

۷) محور تعلیم و تربیت دینی چیست؟

الف) تربیت اسلامی ب) عمل صالح ج) تقویت ایمان د) قرآن کریم

۸) هدف از اجرای برنامه آموزش جامع قرآن چیست؟

الف) تعلیم و تربیت ب) انس و بهره گیری دائمی از قرآن

ج) درک معنا د) توانایی خواندن

۹) کدام مورد ثمره سواد قرآنی می باشد؟

الف) برخورداری از دانش و مهارت　　ب) توانایی خواندن قرآن

ج) درک معنا　　د) عمل صالح

۱۰) بهره مندی از حداقل سواد قرآنی زمینه ساز چیست؟

الف) درک معنا　　ب) بهره مندی از حکمت الهی

ج) بهره گیری مادام العمر از آموزه های الهی　　د) رشد و شکوفایی فطرت الهی

پاسخنامه ایستگاه تستی درس نامه ۱										
سوال	**۱**	**۲**	**۳**	**٤**	**٥**	**٦**	**۷**	**۸**	**۹**	**۱۰**
پاسخ صحیح	الف	د	الف	ب	الف	ج	د	ب	د	ج

درســنامه۲

هدف از آموزش عمومی قرآن کریم، نمی‌تواند صرفا دستیابی به دانش و مهارت خاصی در ارتباط با قرآن باشد؛ بلکه باید توانایی و قابلیتی فراهم آورد که فرد بتواند ضمن انس و ارتباط دائمی با قرآن، پیوسته خود را در معرض تزکیه و تعلیم الهی قرار دهد.

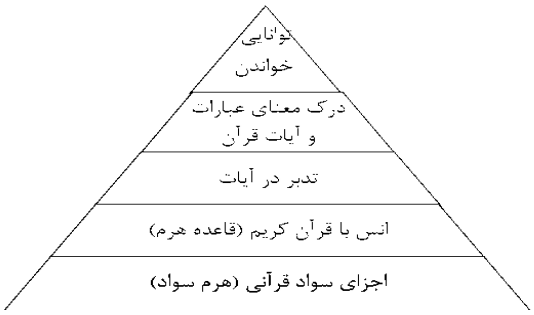

- **توانایی خواندن قرآن کریم:** اولین و مهم ترین رکن سواد قرآنی کسب «مهارت خواندن» است و آموزش قرآن با «روخوانی» شروع می شود.

تفاوت های مهارت روخوانی و روان خوانی:

مهارت روخوانی	مهارت روانخوانی
تجربه دیداری	تجربه شنیداری
بخش خوانی، شمرده خوانی، آموزش قواعد روخوانی	صوت، لحن، تجوید
جزء به کل	کلی خوانی
کمّی	کیفی
عبارت های غیرتکراری	عبارت های تکراری
مهارتی دیداری	مهارتی شنیداری
درست خوانی و صحیح خوانی	زیبا خوانی و فصیح خوانی

اولین تفاوت روخوانی با روانخوانی در نوع مهارت است.

- روخوانی مهارتی دیداری
- روانخوانی مهارتی شنیداری

- زمان آموزش روخوانی چشم با آیات درگیر است.
- زمان آموزش روانخوانی گوش دانش آموز درگیر است.

در روخوانی هر دانش آموز باید یک عبارت جداگانه بخواند و تکراری نباشد، اگر عبارتی تکرار شود، مهارت شنیداری می شود اما در روان خوانی عبارات تکراری می شود.

دانش آموز حرکات را می بیند و توجه اش نسبت به علائم روخوانی بالا می رود. برای مثال:« قَلَّ» را « قُل» نمی خواند

مزیت روش دیداری نسبت به شنیداری

- در روش دیداری تعمیم پذیری به آیات و عبارات جدید وجود دارد
- در این روش بین آموزش و ارزشیابی هم خوانی وجود دارد

ایستگاه تست درسنامه ۲

۱ـ هدف از آموزش عمومی قرآن کریم ..... می باشد.

۱.دستیابی به دانش و مهارت مرتبط با قرآن ۲. تعلیم و تزکیه مداوم

۳. فهم تدریجی قرآن ۴. آشنایی و درک پیوسته معارف قرآنی

۲- با توجه به تفاوت های روخوانی و روان خوانی، مهارت روان خوانی مهارتی ..... است.

۱.متکی بر مهارت دیداری ۲. متکی بر درست خوانی

۳.. مهارتی شنیداری ۴. مهارتی کمّی

۳ـ اولین و مهم ترین رکن سواد قرآنی کدام است؟

۱.درک معنای عبارات ۲. تدبر در قرآن ۳. انس با قرآن ۴. توانایی خواندن

۴- با توجه به اینکه در روخوانی هر دانش آموز باید یک عبارت جداگانه بخواند و تکراری نباشد، اگر عبارتی تکراری شود، مهارت ..... می شود.

۱.ناقص می شود ۲. مهارت شنیداری می شود

۳. مهارت دیداری می شود ۴. مهارت کمی می شود

۵ـ کدام گزینه جزو مزیت های روش دیداری نسبت به شنیداری نمی باشد؟

۱.تعمیم پذیری به آیات و عبارات جدید وجود ندارد

۲. فراگیران حرکات را می بینند و نسبت به علائم روخوانی توجهشان بیشتر می شود

۳. بین آموزش و ارزشیابی همخوانی وجود دارد

۴. تعمیم پذیری به آیات و عبارات جدید وجود دارد

۶ـ کدام مورد قاعده هرم سواد قرآنی می باشد؟

۱.توانایی خواندن ۲. روخوانی ۳. انس با قرآن ۴. تدبر در آیات

پاسخنامه ایستگاه تستی درسنامه ۲						
سوال	۱	۲	۳	٤	٥	٦
پاسخ صحیح	ب	ج	د	ب	الف	ج

درسنامه ۳

نقش چشم و گوش در کسب مهارت خواندن:

مکث قابل توجه و اشاره همراه با تأکید در
تقویت آموزش به شیوه دیداری تأثیر بسزایی دارد.

چشم

- بیشترین اطلاعات از طریق چشم کسب می شود اما تنبل ترین عضو بدن نیز می باشد. در آموزش هر اندازه گوش دانش آموز در معرض عبارات قرآنی قرار گیرد، به همان نسبت چشم به حرکات و علائم بی توجه می شود. برای مثال: آیه« الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ» را « الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ» می خوانند.
- اشکال این است که گوش آن ها در معرض این سوره ها قرار گرفته و چشم آن ها این آیات را ندیده است.
- اگرآیات را به ایشان نشان داده ایم یا آن ها را وادارکرده ایم که از رو بخوانند، با همان پیش زمینه قبلی بوده و دیگر به حروف و حرکات توجه ندارند
- در روخوانی از دانش آموز می خواهیم عبارات را به صورت بخش بخش و شمرده بخواند و همزمان قواعد روخوانی را نیز به صورت گذرا آموزش می دهیم.

گوش

- با توجه به مثال بالا، آموزش به شیوه شنیداری باعث می شود دانش آموز فقط همان قسمت هایی را که شنیده و تکرار کرده یاد بگیرد، درحالی که در آموزش قران آیه و سوره خاصی موضوعیت ندارد بلکه دانش آموز باید به این توانایی برسد که هرجای قرآن را بازکند بخواند.
- در روان خوانی با صوت، لحن و رعایت قواعد تجویدی سر و کار داریم که وظیفه آموزگار دوره ابتدایی نیست.

در روش شنیداری تعمیم پذیری به
آیات و عبارت جدید ضعیف است

مراحل کیفیت در خواندن | به صورت بخش بخش | شمره و آرام خواندن | روان خوانی

- جزء جدایی ناپذیر آموزش قرآن به روش دیداری چیست؟ **لوحه آموزشی**
- آموزگاران کدام پایه باید از لوحه آموزشی استفاده نمایند؟ **پایه اول، دوم و سوم**
- اثر کار با لوحه در دوره ابتدایی چیست؟ **تقویت قوه دیداری دانش آموز**
- هدف از کار با لوحه چیست؟ **شرطی سازی چشم دانش آموز نسبت به حرکات قرآن**

❖ فوت کوزه گری کار با لوحه، مکث قابل توجه بین بخش هاست، یعنی بین هر اشاره باید قدری مکث کرد، همچنین باید با تأکید اشاره نماییم یعنی پس از بار اشاره خط بر را از صفحه جدا کنیم تا دانش اموزان تفکیک را احساس نمایند.

آموزش قرآن ماهیتی تربیتی دارد و **هدف از روخوانی قرآن** در دوره ابتدایی **صحیح خولندن عبارات قرآنی** است.

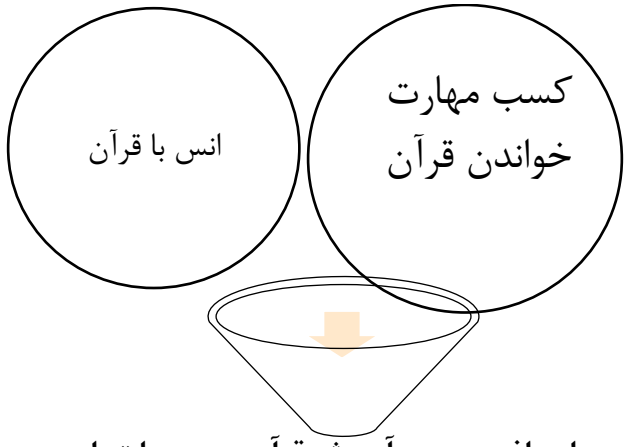

اهداف محوری آموزش قرآن در دوره ابتدایی

❖**انس دائمی یعنی:** ارتباط پایدار، معنا دار و عاطفی با قرآن که با پیگیری زیاد و ایجاد فرهنگ خواندن روزانه قرآن ایجاد می شود و معلم و خانواده سهم بسزایی در این زمینه دارند

ایستگاه تست درسنامه ۳

۱ـ کار با لوحه به تقویت کدام یک از قوای دانش آموز می پردازد؟

۱.قوه ادراک ۲. قوه تحلیل ۳. قوه دیداری ۴. قوه شنیداری

۲ـ کدام گزینه جزء جدایی ناپذیر آموزش قرآن به روش دیداری است؟

۱.روخوانی ۲. روانخوانی ۳. کتاب گویا ۴. لوحه

۳ـ فوت کوزه گری کار با لوحه کدام است؟

۱.شرطی سازی چشم فراگیر ۲. مکث بین بخش ها

۳. تقویت قوه دیداری ۴. بخش بخش خوانی

۴ـ هدف از روخوانی قرآن در دوره ابتدایی کدام است؟

۱.انس با قرآن ۲. ارتباط عاطفی با قرآن

۳. تقویت قوه شنیداری ۴. فهم عبارات

۵ـ از کدام مورد جهت تقویت آموزش به شیوه دیداری استفاده می شود؟

۱.مکث و اشاره همراه با تأکید ۲. لوحه

۳. بهره گیری از چشم ۴. رعایت قواعد تجویدی

۶ـ هدف از کار با لوحه چیست؟

۱.انس با قرآن ۲. تقویت قوه دیداری

۳. شرطی سازی چشم فراگیران به حرکات ۴. روان خوانی

۷ـ ارتباط پایدار و معنادار با قرآن چگونه ایجاد می شود؟

۱.از طریق آموزش دیداری

۲. از طریق آموزش شنیداری

۳. از طریق پیگیری زیاد و فرهنگ سازی خواندن روزانه

۴. از طریق روخوانی و مکث بین بخش های عبارات

پاسخنامه ایستگاه تستی درسنامه ۲

سوال	۱	۲	۳	٤	٥	٦	۷
پاسخ صحیح	ج	د	ب	الف	الف	ج	ج

راهنمای معلوم علوم ابتدایی

کلیات سه پایه

آزمون استخدامی آموزش و پرورش

آموزگاری ابتدایی

حیطه تخصصی

درسنامه ۱

کلیات

❖ در برنامه درسی ملی، علوم تجربی ← کوشش انسان برای درک واقعیت‌های خلقت و کشف فعل خداوند تعریف شده است.

بنابراین شناخت طبیعت بعنوان بخشی از خلقت الهی با هدف تکریم، آبادانی و آموختن از آن برای ایفای نقش سازنده در ارتقای زندگی فردی و اجتماعی از ضرورت‌های آموزش علوم تجربی است.

➢ برای دستیابی به این هدف رویکردها و روش‌هایی اتخاذ شده است که در دانش‌آموزان توانایی ایجاد ارتباط بین آموزه‌های علمیو زندگی واقعی، مسئولیت‌پذیری، تفکر و خلاقیت پرورش پیدا کند.

یکی از حوزه‌های یادگیری در برنامه درسی ملی، حوزهٔ علوم تجربی است. در بیانیهٔ این حوزه، تعریف کارکرد، قلمرو و جهت گیری‌های کلی به شرح زیر مورد توجه قرار گرفته است:

تعریف علوم تجربی: علوم تجربی، حاصل کوشش انسان برای درک واقعیتهای هستی و کشف فعل خداوند است.

❖ کارکرد حوزهٔ علوم تجربی

۱ـ برخورداری متربیان از سواد علمی‌فناورانه در بُعد شخصی و اجتماعی

۲ـ رشد و ارتقاء شایستگی‌های عقلانی، ایمانی، دانشی، مهارتی و اخلاقی

۳ـ شناخت و استفادهٔ مسئولانه از طبیعت به مثابه بخشی از خلقت الهی

۴ـ ایفای نقش سازنده در ارتقای سطح زندگی فردی، خانوادگی، ملی و جهانی

۵ ـ زمینه سازی برای تعظیم نسبت به خالق متعال ازطریق درک عظمت خلقت

۶ ـ تعمیق و تعادل در نگرش توحیدی و دستیابی به درک غایتمند از خلقت

❖ قلمرو حوزهٔ علوم تجربی

۱ـ دانش: شامل زندگی و موجودات، زمین و پیرامون آن، ماده و تغییرات آن، انرژی و تغییرات آن، طبیعت و مواد فراوری شده، علوم در اجتماع، علوم در زندگی روزانه، تاریخ علم در ایران و اسلام و. . .

۲ـ فرایندهای علمی: شامل مهارت‌های فرایندی مانند مشاهده، جمع آوری اطلاعات،اندازه گیری، تغییر یافته‌ها، فرضیه و مدل سازی، پی شبینی، طراحی تحقیق، برقراری ارتباط و مهارت‌های پیچیده. تفکر

۳ـ فناوری: بیوتکنولوژی، نانوتکنولوژی، انرژی‌های نو، نجوم

❖جهت‌گیری‌های کلی

سازماندهی محتوا تا پایان دورهٔ ابتدایی و دورهٔ اول متوسطه، به صورت تلفیقی است. در سازماندهی محتوا و آموزش باید موارد زیر مورد توجه قرار گیرد:

۱ـ پذیرش اصل همه جانبه نگری براساس پذیرش رویکرد تلفیقی

۲ـ تلفیق نظر و عمل جهت پرورش مهارت‌های فرایندی علمی

۳ـ آموختن روش و مسیر کسب علم، آگاهی و توانایی

۴ـ پرورش انواع تفکر جهت نیل به خودیادگیری، ژرف‌اندیشی و تعالی جویی

۵ـ ایجاد ارتباط بین آموزه‌های علمیو زندگی واقعی (علم مفید، سودمند، هدف دار و. . .)

۶ـ مرتبط ساختن محتوای یادگیری با کاربردهای واقعی (یادگیری معنادار)

۷ـ پرورش انسان‌هایی مسئولیت پذیر، متفکر و خلّق

❖جهت‌گیری‌های برنامهٔ درسی علوم تجربی

☒**کسب شایستگی‌های سواد علمی‌فناورانه:** یعنی کسب تجربیات شخصی یادگیرنده در موقعیت‌های واقعی

☒**زمینه محوری (رویکرد تماتیک):** انتخاب زمینه‌هایی از بستر زندگی دانش آموز جهت تحقق بخشیدن به یادگیری و پوشش دادن موضوعات مختلف درسی

☒**یادگیری‌های مشترک:** توجه به مهارت‌های تفکر و حکمت، آداب و مهارت‌های زندگی، کار و فناوری به عنوان مباحث بین رشته ای

☒**بسته آموزش:** توجه به تولید رسانه‌های یادگیری متنوع، جهت جذاب ساختن، عمق بخشی و ارتقای سطح یادگیری دانش‌آموزان

نکته: جهت گیری‌های فوق بستر مناسبی برای تحقق عرصه‌های ارتباطی چهارگانه (خلقت خلق، خود خالق) فراهم می‌سازد.

اهمیت آموزش علوم در مقطع ابتدایی

فراگیری علوم تجربی به کودکان کمک می‌کند تا روش‌های شناخت دنیای اطراف خود را بهبود بخشند برای این منظور آنها باید توانایی این را کسب کنند که به آنها کمک کند تا تجارب خود را با یکدیگر مرتبط سازند مثلا:« نگاه کن گیاهی که در نزدیکی پنجره بوده، خوب رشد کرده ولی آن گیاهی که در آن اتاق تاریک بوده، پژمرده شده است، شاید گیاه به نور احتیاج دارد تا رشد کند. » از این رو کودکان باید **روش کسب اطلاعات، سازماندهی، کاربرد و آزمایش کردن را بیاموزند.**

این فعالیت‌ها توانایی آنها در درک دنیای اطراف بیشتر می‌کند و برای تصمیم گیری‌های هوشمندانه و حل مسایل زندگیشان آنها را یاری می‌دهد. «گلدان را از اتاق کم نور به پشت پنجره ی رو به آفتاب بگذارم، ببینم چه می‌شود. »

درک دنیای اطراف و تصمیم گیری هوشمندانه، از جمله مهارت‌ها و آموزش‌هایی است که کودک بدست می‌آورد.

امروزه آموزش علوم به آموزش راه یادگیری می‌پردازد، که آگاهی از آن برای هرکودکی لازم است چرا که در دنیایی زندگی می‌کند که سریعا در حال تغییر است، گفته‌اند در ۲۰ سال اخیر، سرعت رشد اطلاعات آنقدر سریع است که در کمتر از ۷۵ روز میزان دانش دو برابر می‌شود.

✓**بنابراین آنچه مهم است یادگیری شیوه کسب اطلاعات و به روز کردن و پردازش آنهاست و نه کسب اطلاعات به مثابه یک بسته ی دانشی.**

❖**فراگیری علوم تجربی دو جنبهٔ مثبت دارد:**

الف) فرآیند علوم: روش یافتن اطلاعات، آزمایش نظریات و توضیح و تفسیر آنها . مثلاً گذاشتن گلدان در جای کم نور یا پر نور و مشاهده ی تأثیر نور بر گلدان.

ب) فرآورده علوم: آراء و عقایدی است که می‌تواند در تجارب آتی به کار گرفته شود.

فرایند علوم و فراورده ی علوم شدیداً به یکدیگر وابسته‌اند، بنابراین بسط و پرورش آنها نیز باید همراه یکدیگر تحقق پذیرد. این موضوع در انتخاب انواع فعالیت‌های آموزشی دانش‌آموزان از اهمیت ویژه ای برخوردار است. مثلاً آموزش مفهوم، «گرما باعث افزایش حجم مواد می‌شود» به عنوان یک فراورده ی علم، باید از طریق مسیر مناسب و انجام فعالیت مناسب (فرایند علم)، کسب شود تا آموزش به واقع اتفاق بیافتد.

دونکته مهم که بر اهمیت آموزش علوم تاکید دارد:

۱-چه ما علوم را به کودکان آموزش دهیم چه ندهیم، آنها خود عقاید و نظریاتی را درباره دنیای اطراف کسب می‌کنند. اگر این عقاید بر اساس مشاهدات اتفاقی و حوادث تحقیق نشده و قبول شنیده‌ها باشد، احتمالا غیرعلمی‌و گذرا است. مثلا«اگر در کتری را ببندید آب در دمای کمتری می‌جوشد!» و بسیاری تصورات نادرست دیگر که بر تصورات کودکان در مورد تجاربشان اثر می‌گذارد.

۲-اگر کودکان به حال خود گذاشته شوند با تصوراتشان عقایدی خلق می‌کنند که بیشتر غیر علمی‌هستند، از انجایی که می‌شود این عقاید را آزمایش کرد پس وظیفه‌ی آموزش علوم این است که اولاً به کودکان علاقه‌مندی و ثانیاً مهارت کافی برای انجام این آزمایش را بدهد.

انجام آزمایش‌ها نه تنها باعث اصلاح عقاید کودکان می‌شود، بلکه به آنان می‌آموزد که در علوم تجربی نسبت به آنچه «حقیقت» نامیده می‌شود، شک کنند مگر آنکه صحت آن را از طریق آزمایش تجربه کنند.

از این طریق براحتی می‌توان «**فرضیه‌سازی**» را برای آنان توضیح داد به این‌ترتیب انان در می‌یابند که گاه عقاید و نظریاتی وجود دارند که صحت آنها از طریق آزمایش قابل اثبات نیست ولی تا زمانی که در عمل رد نشوند و با آزمایش‌ها و تجارب سازگارند، مفید هستند.

❖ فراگیری این آموزش در اوایل دوران کودکی از دو نظر اهمیت دارد:

اول آنکه کودکان درمی‌یابند که در علم تجربی عقایدی صحیح است که مستدل باشد و دوم اینکه احتمال پذیرش نظریات غیرمستدلی که با مفاهیم علمی‌در تضاد مستقیم است کم می‌شود. آنچه مهم است این است که بررسی‌های متعدد نشان داده که هر چه طول مدت زمانی که فرد عقیدهٔ غلطی را کسب کرده زیادتر باشد امکان تغییر آن مشکل‌تر است.

در عمل دیده‌ایم فرایند تغییر نظر دانش‌آموزان دبیرستانی هنگامی‌که یک نظر غیرعلمی‌را در علوم تجربی پذیرفته‌اند بسیار مشکل‌تر از این فرایند در دانش‌آموزان ابتدایی است. بزرگسالان در مقابل تغییر عقیده مقاومت می‌کنند و این خود مانعی بزرگ در آموزش علوم تجربی به دانش‌آموزان بزرگسال است.

به این دلیل اگر آموزش علوم تجربی در دورهٔ دبستان مسیر منطقی خود را طی کند، مانع پیدایش بحران در دورهٔ دبیرستان خواهد شد. دانش آموز دبستانی یاد می‌گیرد که پذیرش نظریهٔ « بستن در قابلمهٔ آبی که روی شعله است باعث می‌شود آب در دمای کمتری بجوشد» باید با آزمایش کردن همراه باشد، و زمانی که آزمایش این نظریه را رد کرد او به سادگی قبول می‌کند که باید انعطاف پذیر باشد و اشتباهات خود را بپذیرد. به این دلیل چنین دانش آموزی در دورهٔ دبیرستان در دروس علوم تجربی نظریات غیرعلمی‌خود را ساده‌تر کنار می‌گذارد.

ایستگاه تست درسنامه ۱

۱ـ کدام یک از موارد زیر باعث اصلاح عقاید دانش آموزان می‌شود؟ به چه علت؟

الف) انجام آزمایش زیرا، به آنان می‌آموزد که در علوم تجربی نسبت به آنچه «حقیقت» نامیده می‌شود، شک کنند.

ب) پرسش و پاسخ، زیرا از این طریق براحتی می‌توان «فرضیه سازی» را برای آنان توضیح داد.

ج) انجام آزمایش زیرا، زمانی که آزمایش یک نظریه را رد کرد او به سادگی قبول می‌کند که باید انعطاف پذیر باشد و اشتباهات خود را بپذیرد.

د) موارد الف و ج

۲ـ امروزه آموزش علوم به آموزش کدامیک از موارد زیر می‌پردازد؟

الف) آموزش درک دنیای اطراف　　ب) آموزش آزمایش نظریات

ج) آموزش راه یادگیری　　د) آموزش تصمیم گیری هوشمندانه

۳ـ توجه به مهارت‌های تفکر و حکمت، آداب و مهارت‌های زندگی، کار و فناوری به عنوان مباحث بین رشته ای به کدام یک از جهت گیری‌های برنامه ی درسی علوم تجربی اشاره دارد؟

الف) زمینه محوری　　ب) یادگیری‌های مشترک

ج) بسته آموزشی　　د) کسب شایستگی‌های سواد علمی‌فناورانه

۴ـ تاریخ علم در ایران و اسلام جزء کدامین موارد از قلمرو حوزه علوم تجربی قرار می‌گیرد؟

الف) دانش　　ب) فناوری　　ج) فرآیندهای علمی　　د) علوم در اجتماع

۵ـ چرا به رویکرد زمینه محور، رویکرد تماتیک می‌گویند؟

الف) چون مربوط به مباحث علمی‌و پژوهشی می‌شود.

ب) چون یادگیری دانش آموزان باید از طریق مطالعه و آزمایش باشد.

ج) بخاطر انتخاب زمینه‌هایی از بستر زندگی دانش آموز جهت تحقق بخشیدن به اهداف آموزشی

د) بخاطر جذاب بودن و عمق بخشی و ارتقای سطح یادگیری دانش آموزان

۶ـ قلمرو حوزه علوم تجربی کدامیک از موارد زیر است؟

الف) آزمایش و پژوهش – فرآیندهای علمی– دانش

ب) پرورش مهارت‌ها – دانش – فناوری

ج) دانش- فرآیندهای علمی- فناوری

د) فناوری – آزمایش و پژوهش – پرورش مهارتها

۷ـ در جهت گیری‌های کلی سازماندهی محتوا و آموزش، مرتبط ساختن محتوای یادگیری با کاربردهای واقعی ..... نامیده می‌شود .

الف) یادگیری مشارکتی

ب) یادگیری معنادار

ج) پرورش مهارت‌های فرایندی علمی

د) علم مفید، سودمند، هدف دار و. . .

پاسخنامه ایستگاه تستی درسنامه ۱			
سوال	پاسخ	سوال	پاسخ
۱	د	**۵**	ج
۲	ج	**۶**	ج
۳	ب	**۷**	ب
۴	الف		

درسنامه ۲

❖اهداف علوم تجربی و هماهنگی آن با اهداف سایر موضوعات درسی

✓ بسیاری از مهارت‌ها و نگرش‌ها و عقایدی که کودکان در درس علوم تجربی و از طریق فعالیت‌های آن کسب می‌کنند به گونه‌ای است که می‌توانند آنها را در بقیه ی موضوعات درسی نیز بیاموزند و به کار ببندند.

✓ مهارتهایی که آموزش علوم به آن وابسته است مانند: مشاهده کردن، پیش بینی و استنباط و. . . بعنوان مهارت‌های یادگیری در سطوح وسیعی از موضوعات درسی تلقی می‌شود.

✓ آن دسته از فعالیت‌ها که کودکان طی آن با روش علمی‌و مشاهده اشیای اطراف عقایدی را کسب می‌کنند به منزلهٔ آموزش علوم تجربی قلمداد می‌شود و این وجه تمایز اصلی علوم تجربی با بسیاری از موضوعات درسی است.

✓ معلم در روش تدریس خود تا حد امکان باید از شیوه ی واحدی در آموزش موضوعات مختلف دوره ابتدایی استفاده کند تا آموزش علوم نیز موثر افتد.

❖در برنامه درسی جدید اهداف آموزشی علوم در سه حیطه:

کسب دانستنی‌های، مهارت‌ها و نگرش‌های ضروری و به تعبیر برنامه درسی ملی علم، عمل و اخلاق به صورت یکپارچه در قالب شایستگی‌ها تبیین گردیده است . دانش‌آموزان نیاز دارند که آموخته‌های خود را به صورت معنادار یاد بگیرند و آن را به موقعیتی جدید انتقال دهند.

بافت و زمینه ای که یادگیری در آن رخ می‌دهد:

➢ **یادگیری زمینه محور (تماتیک):** آموزش مفاهیم علمی در زمینه زندگی روزمره فراگیران اصل قرار می‌گیرد. به این دلیل تماتیک نامیده می‌شود تم‌ها و موضوعات مربوط به زندگی را اصل قرار می‌دهد. برای همین دانش‌آموزان با موضوع درگیر می‌شوند و یادگیری برایشان معنا دار و ملموس می‌شود.

❖رویکرد زمینه محور و ویژگی‌های آن

زمانی که قرار است مفهومی‌را به کودکان آموزش دهیم، اگر بتوانند برای آنچه آموزش داده می‌شود، دلیل و معنایی در محیط اطراف بیابند، یادگیری بسیار راحت‌تر صورت می‌گیرد. البته این امر خاص کودکان نیست بلکه یادگیرندگان بزرگسال نیز زمانی بهتر یاد می‌گیرند که برای آنچه می‌آموزند دلیلی در ارتباط با زندگی و محیط روزمره بیابند.

در این رابطه‌هالبروک اظهار می‌دارد که «آموزش نمی‌تواند در خلأ اتفاق افتد. آموزش نیازمند بافت و زمینه است تا برای آنچه به مخاطب می‌آموزد دلیل و جایی در زندگی روزمره وی پیدا کند. درس علوم تجربی شامل

محتوا، موضوع‌ها و مفاهیمی‌است که می‌تواند به محیط زندگی یادگیرنده انتقال داده شود . این شیوه کار از ایده‌هایی که مفاهیم و موضوعات را در موقعیت‌های اصلی و واقعی آنها به کار می‌گیرد استفاده می‌کند و می‌تواند موجب بالندگی دانش‌آموزان شود (هالبروک)

- یادگیری زمینه محور بر این واقعیت تأکید دارد که یادگیری با شخصیت و احساساتی که مخاطب(فراگیر) از خود نشان می‌دهد ارتباط دارد.
- زمینه و محیط بر یادگیری تأثیر می‌گذارند.
- برخورداری از یک انسجام درونی است (بسیاری از حوزه‌های برنامه درسی را به هم پیوند می‌زند)
- دانش آموز را در (موقعیت یادگیری) قرار می‌دهد. یادگیری برای او لذت بخش می‌شود.
- تأکید برنامه درسی ملی بر یادگیری در محیط‌های متنوع مثل (کلاس، آزمایشگاه، خانه، مزرعه برنج و . .) است.

نکته: رویکرد زمینه محور، در مهارت‌های مورد تأکید، در رویکرد فرایند محور و نیز از روش‌های مورد استفاده در رویکرد پژوهش محور بهره می‌گیرد تا یادگیری علوم تجربی را برای یادگیرنده معنادار، مرتبط با زندگی روزمره و کاربردی کند.

ـ این نوع یادگیری (زمینه محور) قابلیت عمیق شدن دارد؛ به جای گستردن یک موضوع، به عمق آن می‌پردازد.

ـ نقاط اتصال خوبی به موضوعات مختلف دارد.

❖فعالیت‌های آموزشی زمینه محور:

۱ـ در ارتباط با زندگی روزمره دانش آموز باشد (رویکرد مسئله محور داشته باشد مثل مشکل کم آبی و. . .)

۲- قابل تجربه و آزمایش باشد، به کودک کمک کند تا با بروز خلاقیت‌های خود کشف کند، اختراع کند و به ایده‌ای نو بیاندیشد. این فعالیت‌ها قلب یادگیری مفهومی‌هستند. رویکرد پژوهش محور: معرفی فعالیت‌های پژوهشی در ارتباط با مسئله طرح شده، مثال: مسأله آلودگی محیط زیست، کم آبی، صرفه جویی در انرژی و...)

۳ـ کاربرد داشته باشد؛ مفاهیم و اطلاعاتی نهادینه شوند که کودک را به تصور یک آینده مجازی بکشاند (ارتباط بین تئوری و عملی: تصور مشاغلی در ارتباط با مسأله(مثال: مشکل کم آبی) حل مسأله(مثال: ارایه راه حل‌هایی برای حل مشکل کم آبی از طریق برخورد مناسب با مسأله)

۴ـ تشویق دانش آموز به کار گروهی

نکته: یادگیری مشارکتی و تعاملی مقدمه یادگیری مفهومی‌پایدار است.

❖ **یادگیری مشارکتی:** انجام پژوهش‌ها و یا جمع آوری اطلاعات به صورت گروهی و تعامل در مورد یافته‌ها و تجزیه و تحلیل آنها

۵- از نتایج آموخته‌ها در زندگی استفاده کند. (پژوهش علم در عمل: مثال: انجام فعالیت‌هایی در عمل، در مدرسه یا خانه برای حفاظت از آب/ جلوگیری از آلودگی آب/ صرفه جویی در مصرف آب/ . . .)

آیا شما زمینه محور تدریس می‌کنید؟

در هنگام برنامه‌ریزی برای تدریس علوم تجربی هرچه تعداد پاسخ‌های مثبت شما به سوالات زیر بیشتر باشد، آموزش شما به رویکرد زمینه محور نزدیک‌تر است.

- آیا مفاهیمی‌که آموزش می‌دهید از محیط زندگی دانش آموز گرفته شده است؟ بعبارتی برای وی آشنا است؟
- مثال‌ها از زندگی روزمره دانش‌آموز گرفته شده است؟
- مفاهیم بر اساس دانش فعلی دانش‌آموز بنا نهاده شده است؟
- مثال‌ها و تمرین‌ها نگرشی در دانش آموز ایجاد می‌کند برای اینکه بگوید «من باید این را یاد بگیرم»؟
- آیا دانش‌آموزان خودشان اطلاعات را جمع آوری و تجزیه و تحلیل می‌کنند تا مفاهیم را بیاموزند؟
- آیا به دانش‌آموزان فرصت می‌دهید تا اطلاعاتی را که جمع‌آوری کرده‌اند تجزیه و تحلیل کنند؟
- آیا فعالیت‌های آموزشی، دانش‌آموزان را به کاربرد مفاهیم و اطلاعات در زمینه‌های مفید و مرتبط با زندگیشان مثل تصور آینده (مثل آینده شغلی) و مکان‌های ناآشنا (مثل محیطهای کاری و کارگاهها) تشویق می‌کند؟
- آیا دانش‌آموزان به کار در گروه‌های تعاملی که گفت و گوهای مهم در می‌گیرد و ایده‌ها رد و بدل می‌شوند و تصمیم‌گیری می‌شود شرکت می‌کنند؟
- آیا درس‌ها و تمرین‌ها و آزمایش‌ها توان خواندن، نوشتن و مهارت‌های ارتباطی دیگر را علاوه بر استدلال علمی‌پرورش می‌دهد؟

❖کاوشگری

یکی از رویکردهای برنامه درسی علوم کاوشگری است. در این رویکرد برای دانش‌آموزان موقعیت‌هایی فراهم می‌شود تا یادگیرنده با انجام دادن آزمایش و فعالیت به جمع آوری داده‌ها دربارۀ موضوع فعالیت بپردازند. عوامل موردنیاز در این رویکرد تعامل عمیق میان دانش آموز و معلم، موضوع مورد مطالعه، منابع در دسترس و محیط آموزشی و درگیر شدن دانش آموز در فرایند یادگیری است.

در این رویکرد دانش‌آموز:

- بر اساس کنجکاوی و علاقه خود اقدام می‌کند.
- به تدریج سؤال می‌سازد.
- در جریان بحث‌های چالش برانگیز و موقعیت‌های پیچیده فکر می‌کند.

- مسائل را تجزیه و تحلیل می‌کند.
- دانسته‌ها و پیش بینی‌های خود را در نظر می‌گیرد.
- فرضیه‌های خود را مطرح و می‌آزماید.
- راه حل‌های احتمالی را استنباط می‌کند و تعمیم می‌دهد.
- پرسش کردن بخش اصلی کاوشگری است. دانش‌آموزان باید در مورد مسئله مطرح شده سؤال بپرسند و راه‌های پاسخ‌گویی و تعمیم آنها را جست وجو کنند.

ایستگاه تست درسنامه ۲

۱ـ از جمله فعالیت‌های آموزشی زمینه محور که قلب یادگیری مفهومی‌محسوب می‌شود کدام است؟

الف) قابل تجربه و آزمایش باشد

ب) به کودک کمک کند تا با بروز خلاقیت‌های خود کشف کند

ج) اختراع کند و به ایده ای نو بیاندیشد

د) همه موارد

۲ـ یادگیری مشارکتی و تعاملی مقدمه ..... است

الف) یادگیری مفهومی‌پایدار ب) یادگیری زمینه محور

ج) یادگیری فعال د) رویکرد کاوشگری

۳ـ پاسخ مثبت به کدام سوال می‌تواند تعیین کند که شما زمینه محور تدریس می‌کنید؟

الف) آیا به دانش آموزان فرصت می‌دهید تا اطلاعاتی را که جمع آوری کرده‌اندتجزیه و تحلیل کنند؟

ب) آیا درس‌ها و تمرین‌ها و آزمایش‌ها توان خواندن، نوشتن و مهارت‌های ارتباطی دیگر را علاوه بر استدلال علمی‌پرورش می‌دهد؟

ج) مثالها و تمرین‌ها نگرشی در دانش آموز ایجاد می‌کند برای اینکه بگوید «من باید این را یاد بگیرم»؟

د) همه موارد

۴ـ بخش اصلی کاوشگری ..... است

الف) حل مسئله ب) پرسش کردن

ج) پیدا کردن راه‌های پاسخگویی د) نتیجه گیری

۵ـ «در این رویکرد برای دانش آموزان موقعیت‌هایی فراهم می‌شود تا یادگیرنده با انجام دادن آزمایش و فعالیت به جمع آوری داده‌ها دربارهٔ موضوع فعالیت بپردازد. »

الف) رویکرد زمینه محور ب)رویکرد مسئله محور

ج) رویکرد کاوشگری د) رویکرد پژوهش محور

۶ـ مهارتهایی که آموزش علوم به آن وابسته است، کدام‌اند؟

الف) مشاهده کردن، پیش بینی ب) مشاهده کردن و کاوشگری

ج) استنباط و کاوشگری د) اختراع ایده‌های نو

راهنمای معلم ریاضی اول

حیطه تخصصی

راهنمای معلم ریاضی ششم

www.BetaFile.ir

درسنامه اول

هدف اصلی فعالیت‌های آموزشی در هر کشور توسعه انسانی، رشد و آگاهی و توانمندی های بالقوه انسان است.

❖هدفهای آموزشی و روشهای آموزشی در کشورهای مختلف جهان شباهت‌های زیادی به هم دارند و مقایسه میزان تحقق آنها، پژوهشگران را متوجه تأثیر عوامل گوناگونی که در فرایند آموزش و یاددهی ــ یادگیری دخالت دارند، کرده است. برخی از این عوامل و عناصر **مانندکتابهای درسی وبرنامه‌های آموزشی و درسی** را ←متخصصین موضوعی تهیه می‌کنند، و برخی عوامل دیگر مانند شکل و ساختار سیستم آموزشی مانند **ساعات تدریس و روشهای ارزشیابی آموزشی** توسط← **متخصصین آموزشی** تعریف میشوند.

اما برخی دیگر از عوامل به باورها و انتظارات دانش‌آموزان و معلمان درباره نقشها و هدفهایشان از فعالیت‌های آموزشی مربوط میشوند. معلمان و دانشآموزان با علایق، باورها و انگیزه‌های متفاوتی به کلاس درس می‌آیند و باورها و انگیزههای آنان بر فرایند یاددهی- یادگیری تأثیری تعیین کننده دارند.

اینکه دانش آموزان با چه توانمندی‌های اولیه و چه میزان تجربه به کلاس درس ریاضی می‌آیند و معلم، توانایی آنها در فهم مسائل را چگونه ارزیابی می‌کند، بر فرایند آموزش در کلاس درس مؤثر است .

❖**یکی از معظلات حین یادگیری:** اگر دانش آموزان برای حل مسائل ریاضی بر این باور باشند که فقط باید به دنبال یک پاسخ صحیح رفت، بیش از آنکه به راه حل ها، درک مفهوم مسئله و چگونگی آن بیندیشند و صرف نظر از اینکه مسئله را تا چه حد فهمیده یا راه حل های مختلف آن را آزموده باشند، به فکر یافتن و بیان پاسخ صحیح خواهند بود. ☹ بنابراین بهتر است از این باور دوری جویند.

هدف از آموزش ریاضی تنها پرورش نخبه‌ها و علاقمندان به ریاضی یا افراد خاصی که می خواهند رشته ریاضی را در سطح دانشگاهی ادامه دهند نیست☝☒

❋بلکه در این برنامه، هدف از آموزش ریاضی، **بهتر زندگی کردن دانش آموزان** می‌باشد.

بسم خشید و نوشش آفرین باشید

دیگر اهداف اصلی آموزش ریاضی:

- برقراری ارتباط بین ریاضی و زندگی روزمره
- کسب مهارت های مدل سازی ریاضی و حل مسئله
- رشد مهارت های تفکر
- برقراری ارتباط بین نمایش های مختلف ریاضی و تعبیر و تفسیر آنها
- برقراری ارتباط بین ریاضی و سایر علوم و در حالت کلی
- بکارگیری مفاهیم ریاضی در محیط پیرامونی و تفسیر و تحلیل آنها

◈از دیگر دلایل ارائه یک برنامه درسی ریاضی جدید میتوان به نتایج آزمون بین المللی نیز اشاره کرد که براساس نتایج آنها دانش آموزان ایرانی از قدرت بالایی در پاسخگویی به سؤالاتی که در اهداف بالا ذکر شده برخوردار نبوده اند.

از طرفی تحولات و تغییرات اجتماعی باعث تغییر نیازها و انتظارات دانش آموزان شده است و این برنامه درسی، نیازهای جدید دانش‌آموزان و جامعه را مورد توجه قرار داده است. رشد آموزش ریاضی و رویکردهای جدید آموزش ریاضی نیز از دیگر دلایلی است که اصلاح برنامه درسی فعلی را ضروری می‌کند.

امیرالمؤمنین علی(ع) در حکمت ۹۲ می‌فرمایند: «آموزش و یادگیری فقط از راه تعقل و درک و فهم تحقق می‌یابد»، بنابراین برنامه‌های درسی خصوصا برنامه درسی ریاضی که اساس آن بر منطق و عقل بنا شده است باید بگونه‌ای تدوین شود که موجبات تحول در شیوه‌های سنتی تدریس معلمان را فراهم آورد.

➢در دوره ابتدایی که اولین گام‌های آموزش رسمی شکل می‌گیرد لذا تدوین برنامه‌های آموزشی باید با **رعایت استانداردهای آموزش ریاضی چون حل مسئله، اثبات و استدلال، اتصال پیوندهای موضوعی - مفهومی و گفتمان ریاضی** همراه باشد تا← موجبات تربیت نسلی سالم، با نشاط، پرسشگر، فکور و متخلق به اخلاق اسلامی فراهم آید.

کدام مورد از اهداف آموزش ریاضی در دوره دبستان نیست؟ (آموزگاری ۱۴۰۲)

الف) برقراری ارتباط بین ریاضی و زندگی روزمره

ب) برقراری ارتباط میان نمایش‌های مختلف ریاضی و تعبیر و تفسیر آنها

ج) رشد و مهارت های تفکر

د) پرورش نخبه ها و علاقه مندان به ریاضی

بـــدرخشیـــد و نـــقش آفـــرین باشـــید

❖ضرورت و اهمیت آموزش ریاضی

- اساس برنامه درسی ریاضی بر منطق و عقل بنا شده است.
- برنامه های درسی خصوصا برنامه درسی ریاضی باید به گونه ای تدوین شود که موجبات تحول در شیوه‌های سنتی تدریس معلمان را فراهم آورد و به جای طراحی برای آموزش و انتقال دانش، دانش آموزان را به فراگیری راه های کسب دانش و یادگیری هدایت نماید.
- اولین گام‌های آموزش رسمی در دوره ابتدایی شکل می‌گیرد.

- **استانداردهای آموزش ریاضی:** حل مسئله، اثبات و استدلال، اتصال پیوندهای موضوعی مفهومی و گفتمان ریاضی

❖ **وظیفه اصلی آموزش و پرورش:** پرورش نیروهای انسانی متعهد و کارآمد برای ورود به جامعه

- **پایه اصلی کارآمدی نیروهای انسانی:** یک دانش ریاضی مناسب و یک آموزش مناسب از ریاضی.
- ریاضی را زبان علم می‌نامند.
- ریاضیات علمی است که دارای نظم و سازگاری درونی است و به منظور پرورش نظم فکری و بالا بردن قدرت اندیشیدن و استدلال منطقی و نیز خالقیت ذهنی مورد توجه قرار می گیرد
- نیاز به ریاضی یک نیاز زیربنایی است و هرگونه عمل منطقی و حساب شده و برنامه ریزی شده در زندگی محتاج داشتن مهارت‌های اصلی ریاضی مانند تجزیه و تحلیل، درک روابط منطقی بین مفاهیم و وقایع و پیش‌بینی نتایج احتمالی است.
- جنبه دیگری از ریاضی نیازمند آزادی اندیشه و رهایی از قید زمان و مکان است، زیرا در بسیاری از موارد، مطالعات در خارج از فضای سه بعدی و در فضاهای آفریده شده ریاضیدان صورت می‌گیرد.

بـــدرخشیـــد و نـــــقش آفـــرین باشـــید

درسنامه دوم

❖**رویکرد برنامه درسی ریاضی** ← **مهم**

➢در این رویکرد آن نوع بینش و دیدگاه که دانش‌آموزان همگی توانایی کسب و کشف معارف بشری را به‌طور فطری دارا هستند مد نظر است.

➢**لذا رویکرد برنامه بر این اصل قرار دارد که رسالت آموزش و پرورش از قوه به فعل در آوردن و شکوفا کردن این استعدادهای الهی از طریق ایجاد فرصت‌های مناسب جهت یاددهی-یادگیری است.**

➢ **رویکرد اصلی حاکم بر این برنامه یک رویکرد فرهنگی-تربیتی با تأکید بر حل مسئله از طریق محور قراردادن یادگیرنده در بازسازی مستمر تجربه از راه مهارت‌های اکتشاف می‌باشد.**

➢این برنامه درسی توجه ویژه‌ای به شرایط رشدی و ذهنی دانش‌آموزان در دوره ابتدایی و متوسطه دارد.

➢بعد فعال گروه سنی در دوره ابتدایی بر بعد غیرفعال آنها تقدم دارد و تلاش در راه رشد مهارت‌های تفکر آنها نیازی اساسی است.

➢توانایی‌هایی فکری این گروه سنی در پایین‌ترین سطح عقلانی بدون برخورداری از آموزش رسمی وجود دارند، مانند: مشاهده، طبقه‌بندی، ردیف کردن، تشخیص امور متناظر و...

➢پژوهش‌ها نشان می‌دهند هماهنگی بین این توانایی‌های اولیه فکری با مهارتهای اکتشاف چون: رمزگشایی نمادهای نوشتاری، محاسبه، اندازه‌گیری، ترسیم شکل و نظم بخشیدن به داده‌ها که در سن مدرسه مورد توجه کودکان قرار می‌گیرد، می‌تواند در پایان دوره عمومی، دانش‌آموزان را به درک و فهم آنچه که در فرایند علمی رخ می‌دهد، برساند و همچنین ویژگی‌های تعامل بین عناصر در یک نظام فیزیکی را هدایت نماید.

➢هنگامی که موضوع درسی به‌صورت مسئله طرح شود و دانش‌آموز مانند یک پژوهشگر برخورد کند، تخمین‌ها و حدسیه‌های خود را مورد بررسی قرار دهد و ضمن مرتب کردن و سازماندهی‌یافته‌ها به برقراری ارتباط بین مفاهیم و موضوعات بپردازد، به تدریج در او عادت‌های

بـــدرخشیـــد و نـــــقش آفـــرین باشـــید

علمی به وجود می‌آید و در این فرایند آموزشی روش کار و همیاری با دیگران و چگونگی حل مسائل روزمره زندگی از طریق یادگیری‌های مدرسه را فرا می‌گیرد.

- رشد پایه ریاضی ناب و قوی از دوره پیش از دبستان بسیار ضروری است.
- در دوره ابتدایی باور دانش‌آموزان درباره معنی ریاضی، دلیل یادگیری این علم و نحوه عمل براساس آن و همچنین نقش آنها به عنوان یک یادگیرنده، شکل می‌گیرد.
- این باورها بر نوع تفکراتشان درباره ریاضی و نگرش به ریاضی، تأثیر می‌گذارد.

دانش‌آموزان قبل از ورود به مدرسه خیلی از مفاهیم ریاضی را با شهود ابتدایی خود رشد می‌دهند.

- بچه‌ها احتمالا با پایه‌های مختلف از درک ریاضی وارد محیط آموزشی می‌شوند و این اطلاعات اولیه آنها بر ریاضیاتی که در مدرسه یاد خواهند گرفت تأثیر می‌گذارد. بنابراین توجه به تفاوت‌های فردی از اهمیت خاصی برخوردار است.
- برنامه دوره عمومی باید بر پایه گسترش شهود و دانش ریاضی غیررسمی بنا شوند.
- این برنامه باید رشد دانش بچه‌ها را مورد توجه قرار دهد و محیط‌هایی را فراهم کند تا دانش‌آموزان تشویق شوند که یادگیرنده‌هایی فعال باشند و چالش‌های جدید را بپذیرند.

معلم برای برنامه ریزی آموزشی باید موارد مختلفی را مد نظر قرار دهد کدامیک جزو این موارد نیست؟
(آموزگاری ۱۴۰۲)

الف) نیاز و توان دانش آموزان را مورد توجه قرار دهد
ب) تک تک تمرین های کتاب درسی را برای دانش آموزان حل کند
ج)هدف های کتاب درسی را پوشش دهد
د) امکانات موجود را بشناسد و استفاده کند

در خصوص رویکرد برنامه درسی ریاضی کدامیک از موارد زیر صحیح است؟
(آموزگاری ۱۴۰۲)

الف) برخی از دانش آموزان توانایی کسب و کشف معارف بشری را دارند
ب) توجه و تلاش برای رشد مهارت های تفکر دانش آموزان نیاز اساسی است
ج) رسالت آموزش و پرورش شکوفا کردن استعداد های دانش آموزان از طریق ایجاد فرصت مناسب یادگیری است

۱) فقط ب ۲) الف – ب – ج ۳) الف – ج ۴) ب - ج

بسم خشید و نوشش آفرین باشید

درسنامه سوم

❖اهداف کلی دوره ابتدایی

- شناخت مفهومی از اعداد در زمینه مفاهیم محیط پیرامونی
- آشنایی با زبان ریاضی و کسب توانایی به کارگیری زبان ریاضی در بیان مشاهدات
- آشنایی با شکل‌ها و مفاهیم هندسی با مشاهدات مستقیم
- تشخیص الگوهای جبری و هندسی
- آشنایی با مفاهیم آماری و احتمالی
- آشنایی با تاریخ ریاضی اسلامی و ملی
- ایجاد نگرش مثبت نسبت به ریاضی به عنوان یک علم مفید و کارآمد

اهداف
- ۱- اهداف دانشی
- ۲- اهداف مهارتی
- ۳- اهداف فرایندی
- ۴- اهداف نگرشی

❖اهداف کلی دانشی دوره ابتدایی

۱. آشنایی با مفهوم عدد و نمایش‌های مختلف اعداد و روابط بین آنها
۲. آشنایی با اعمال جبری بین اعداد و انجام این اعمال با تبحر کافی و تخمین زدن آنها
۳. آشنایی با الگوها و روابط
۴. آشنایی با زبان ریاضی و استفاده از زبان ریاضی در ارائه مطالب
۵. آشنایی با مفاهیم اساسی هندسه
۶. شناسایی و تحلیل ویژگی‌ها و مشخصه‌های شکل‌های هندسی در صفحه و فضا
۷. آشنایی با جبری‌سازی مفاهیم هندسی
۸. آشنایی با تقارن‌ها و تبدیلات هندسی
۹. آشنایی با کمیت‌های وابسته به اشیاء، واحدها، دستگاه‌های اندازه‌گیری و فرایند اندازه‌گیری
۱۰. آشنایی با فنون، ابزارها و فرمول‌های مناسب برای اندازه‌گیری
۱۱. آشنایی با روش‌های آماری برای نمایش و تحلیل داده‌ها و ارزیابی و نتیجه‌گیری
۱۲. آشنایی با مفاهیم اساسی احتمال و کاربردهای آن

پیدرخشید و نیفتش آفرین باشید

۱۳. آشنایی ابتدایی با مجموعه‌ها

۱۴. آشنایی ابتدایی با نسبت‌های مثلثاتی

۱۵. آشنایی با نمایش‌های مختلف از مفاهیم ریاضی

۱۶. آشنایی با تاریخ ریاضی و کارکردهای زیباشناختی ریاضی در هنر با تأکید بر فرهنگ اسلامی-ایرانی

کدام هدف زیر در حیطه دانش قرار ندارد؟ (آموزگاری ۱۴۰۲)

الف) رسیدن به نگرش مثبت به ریاضی

ب)درک مفهوم عدد و نمایشهای مختلف اعداد

ج) آشنایی با مفاهیم اساسی هندسه

د) توانایی بررسی الگوها و روابط

❖اهداف فرایندی

برای درک مناسب از ریاضی و عمل در ریاضی و بکارگیری ریاضی در حل مسائل، صرف آموزش موضوعات ریاضی کافی نیستند. در عمل ریاضی، عوامل و مهارت‌های خاصی درکارند که آنها را مهارت‌های فرایندی می‌نامند.

➢مفاهیم و موضوعات ریاضی مانند جسمی هستند که مهارت‌های فرایندی همانند روح آنها هستند.

➢این مهارت‌ها در همه پایه‌های تحصیلی، چه در دوره عمومی و چه در دوره متوسطه با اهمیت هستند و حضور دارند، ولی بسته به نوع سطح شناختی دانش‌آموزان پیاده‌سازی و چگونگی کارکردن با این فرایندها متفاوت خواهد بود.

این مهارت‌ها به شکل زیر دسته‌بندی شده‌اند

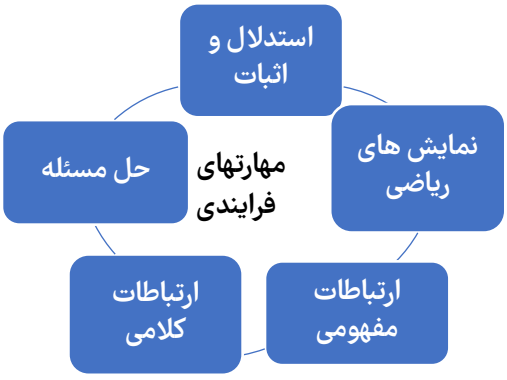

❖نمایش‌های ریاضی

این مهارت مربوط به نمایش داده‌ها و اطلاعات و آنچه که در ذهن دانش‌آموز می‌گذرد، می‌باشد. این مهارت کمک بسیاری برای درک بهتر مطالب و برقراری ارتباط با دیگران می‌کند. این مهارت در موارد زیر قابل بیان است:

۱. نمایش‌های مختلف ریاضی برای سازماندهی، ثبت کردن و تبادل ایده‌های ریاضی به کار می‌رود.

۲. نمودارها، نقشه‌ها، جدول‌ها، نمادها و علائم و... همگی برای نمایش مفاهیم ریاضی هستند.

۳. دانش‌آموز هر شکل از صورت‌های نمایشی را باید تشخیص دهد و در جای مناسب به کار گیرد.

۴. از نمایش‌های ریاضی به عنوان ابزاری برای فهم و درک و تجزیه و تحلیل ایده‌های ریاضی استفاده می‌شود.

۵. برای حل مسائل مختلف و توضیح موقعیت‌های مسئله‌گونه از نمایش‌های ریاضی استفاده می‌شود.

۶. نمایش‌های مختلف از یک مفهوم و رابطه‌های بین آنها، در درک مفاهیم و حل مسائل کارساز است.

۷. نمایش‌های متفاوت ریاضی برای مدل‌سازی، تفسیر و درک پدیده‌های مختلف بکار برده شود.

❖ارتباطات مفهومی

مفاهیم ریاضی در ارتباط با یکدیگرند و شناخت این ارتباطات، درک و یادگیری مفاهیم را عمیق‌تر می‌سازد. بنابراین در آموزش موارد زیر باید رعایت شوند:

۱. پیوندهای مفهومی و مهارتی میان ایده‌های ریاضی شناسایی و ارائه شوند.

۲. ارتباطات میان نمایشهای چندگانه از یک ایده ریاضی درک و برقرار شود.

۳. تناظر میان روشها و رویه‌ها برای حل مسائل مشابه ریاضی درک شوند.

۴. پیوندهای ایده‌های مختلف ریاضی و کیفیت ساخته شدن ایده‌های مرتبط با هم، در تشکیل یک کل یکپارچه استفاده شود.

۵. با استفاده از ارتباطات مفهومی بین مفاهیم ریاضی و غیر ریاضی، موقعیتها و وضعیتهای واقعی را مورد تجزیه و تحلیل قرار داده و در موارد مناسب مدل سازی کند

۶. از مفاهیم و روش‌های یک حوزه از ریاضی برای حل مسائل حوزه‌های دیگر ریاضی استفاده کند.

بـــدرخشیـــد و نـــقش آفـــرین باشـــید

درسنامه چهارم

❖ارتباطات کلامی

زبان طبیعی مکمل اصلی برای توصیف و بیان و سخن گفتن از مفاهیم است. ریاضی نیز در همین بستر رشد می‌کند و لازمه یک **درک معنادار از مفاهیم، قابلیت بیان آنها در زبان طبیعی است.**

بنابراین به زبان درآوردن مفاهیم ریاضی و انشانویسی در ریاضی سهم مهمی در یادگیری بازی می‌کند. بنابراین موارد زیر باید در آموزش مفاهیم ریاضی مورد توجه قرار گیرد.

۱. دانش‌آموزان، تفکرات ریاضی خود را توصیف و سازماندهی کنند و استحکام بخشند.

۲. دانش‌آموزان، بتوانند یک طرح کلی برای گام‌های مورد استفاده در حل مسائل به صورت کتبی و شفاهی ارائه دهند.

۳. زبان ریاضی در درون زبان طبیعی گسترش یابد و از نمادها و جداول، نمودارها، اعداد و... در تبادل اطلاعات و برقراری ارتباط به درستی استفاده شود.

۴. تفکر ریاضی خود را به صورت منسجم و روشن برای دیگران بیان کنند.

۵. دانش‌آموزان، بتوانند در مباحثات ریاضی به صورت شفاهی یا نوشتاری شرکت کنند.

۶. دانش‌آموزان، بتوانند گزاره‌های ریاضی و موقعیت‌های پیش‌آمده در مسائل را توضیح دهند و تبیین کنند.

۷. دانش‌آموزان، بتوانند استدلال‌های ریاضی را با دیگران به تبادل بگذارند و نشان دهند که چرا یک نتیجه معنادار است یا چرا یک استدلال معتبر است.

۸. استدلال‌ها و سؤال‌های دیگران را با دلایق منطقی و صحیح مورد تأیید قرار داده یا رد کند.

۹. تفکر ریاضی و راهبردهای ریاضی دیگران را تجزیه و تحلیل کرده و ارزیابی کند.

۱۰. در یک فعالیت گروهی، تفکر ریاضی ارائه شده توسط دیگران را گوش دهد، بنویسد و درک کند.

۱۱. روی راهبردهای دیگران در مقایسه با راهبرد خود تأمل و تفکر و نقادی کند.

۱۲. راهبردها، راه‌حل‌ها و حدسیه‌های دیگران را احصاء کند، تعمیم دهد و به چالش کشد.

۱۳. از زبان ریاضی برای بیان دقیق ایده‌های ریاضی استفاده کند.

۱۴. از زبان ریاضی به صورت صحیح و درست برای طرح سؤال‌های ریاضی با هدف به چالش کشیدن حدسیه‌های دیگران استفاده کند.
۱۵. مسائل کلامی را با استفاده از نمادها و علائم رسمی ریاضی به صورت ریاضی بیان کند.
۱۶. زبان مناسب، نمایش‌های مناسب و فرهنگ واژگان تخصصی ریاضی را درک کند و در هنگام توصیف و شرح اشیاء، روابط و راه‌حل‌های ریاضی از آنها استفاده کند.
۱۷. از طریق درک مطلب و تفسیر نمایش‌ها، نمادها و علائم ریاضی و روش‌های نوشتاری، نتایج و نتیجه‌گیری‌های مربوط به ایده‌های ریاضی را استخراج کند.

❖استدلال و اثبات

توانایی در استدلال و اثبات حدسیه‌ها، جزء اصلی تفکر ریاضی است. بدون کسب این توانایی نمی‌توان درک درستی از ریاضی پیدا کرد. بنابراین در آموزش ریاضی توجه به موارد زیر ضروری است:

۱. استدلال و اثبات به عنوان بخش پایه‌ای ریاضی تشخیص و ارزش داده شود.
۲. ایده‌های ریاضی با استفاده از راهبردهای مختلف، توجیه و تبیین شوند.
۳. توانایی ساخت حدسیه‌های علمی ایجاد شود و حدسیه‌ها مورد بررسی و تحقیق قرار گیرند.
۴. یک حدسیه علمی با استفاده از راهبردهای ریاضی مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد و یک نتیجه علمی از آن گرفته شود.
۵. موقعیت‌هایی که در آن یک جواب تقریبی از جواب دقیق مناسب‌تر است تشخیص داده شود.
۶. استدلال‌ها و اثبات‌های ریاضی خلق شوند، رشد و توسعه داده شوند و مورد ارزیابی قرار گیرند.
۷. از ایده‌ها و زبان ریاضی برای به وجود آوردن استدلال ریاضی استفاده شود.
۸. استدلال منطقی ساخته شود و در آن ادعایی اثبات یا مثال نقضی برای ابطال آن آورده شود.
۹. استدلال ریاضی درست در قالب و صورت‌های مختلف ارائه شود و مورد استفاده قرار گیرد.
۱۰. استدلال‌های نوشتاری برای بررسی یک حدسیه علمی مورد استفاده قرار گیرند.
۱۱. انواع مختلفی از استدلال و روش‌های اثبات و راه‌حل‌ها به کار گرفته شوند.
۱۲. با استفاده از یک رویکرد نظام‌مند، استدلال‌های مختلف حل یک مسئله مورد ارزیابی قرار گیرد.
۱۳. از روش‌های ابداعی صحیح برای بررسی و اثبات نتایج استفاده شود و از مثال نقض برای ابطال احکام نادرست استفاده شود.
۱۴. نتایج صحیح در حالت‌های کلی تر توسعه و تعمیم یابد.
۱۵. از نمودارهای مناسب برای حمایت از یک استدلال منطقی استفاده شود.

۱۶. از استدلال استنتاجی برای ساختن و پشتیبانی از حدسیه‌های ریاضی استفاده شود.

❖حل مسئله

کسب توانایی حل مسئله از اهداف نهایی آموزش ریاضی است. این مهارت نیازمند تمامی مهارت‌ها و توانایی‌هایی است که در ریاضی وجود دارد و به نحوی تمامی مهارت‌های ریاضی را بکار می‌گیرد. در این راستا موارد زیر باید مورد توجه قرار گیرد:

۱. از طریق حل مسئله، دانش جدید ریاضی بنا شود.

۲. از راهبردهای متنوع حل مسئله برای فهمیدن و درک محتوای موضوعی-مفهومی ریاضی استفاده شود.

۳. نمایش‌های معادل یک مفهوم ریاضی را در تجزیه و تحلیل مسائل به کار برد.

۴. مسائل ریاضی را در ارتباط با محیط پیرامونی درک و حل کند.

۵. از روش‌های مختلف نمایش، برای توضیح موقعیت‌های مسئله‌گونه استفاده کند. (نمایش‌های تصویری، عددی، جبری و نموداری)

۶. راهبردهای متنوع حل مسائل بکارگرفته شوند.

۷. توانایی انتخاب راهبرد مؤثر و کارآمد در جهت حل هر مسئله خاص ایجاد شود.

۸. در یک فعالیت گروهی، راهبردهای جدید برای حل یک مسئله پیشنهاد شود و انواع راهبردها مورد نقد و ارزیابی قرار گیرد.

۹. فرایند حل یک مسئله ریاضی رصد و تحلیل شود.

۱۰. اطلاعات مورد نیاز برای حل یک مسئله بررسی و تعیین شوند و روش‌هایی برای به دست آوردن اطلاعات انتخاب شود و شاخص‌هایی برای جواب‌ها و راه‌حل‌های قابل قبول تعریف شود.

۱۱. راه‌حل‌های ارائه شده در یک مسئله با توجه به موقعیت و شرایط مسئله تفسیر شود.

۱۲. روش‌های گوناگون حل یک مسئله بررسی و ارزیابی شود.

کدام موارد زیر جزو اهداف فرایندی درس ریاضی هستند ؟ (آموزگاری ۱۴۰۲)

الف) استدلال و اثبات

ب)نمایشهای ریاضی

ج) برقراری اتصال میان مفاهیم

د) مفاهیم عددی و محاسبات عددی

۱- ب و ج ۲- الف – ب – ج - د ۳- الف – د ۴- الف - ب - ج

❖

بسم خشید و نوشش آفرین باشید